

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK
KİTAPLIĞI Bel_Yz_K0352 NUMARALI MECMUANIN
MESTAP'A (MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ
PROJESİ) GÖRE TENKİTLİ METNİ**

Hatice Çam

Zonguldak 2018

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK
KİTAPLIĞI Bel_Yz_K0352 NUMARALI MECMUANIN
MESTAP'A (MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ
PROJESİ) GÖRE TENKİTLİ METNİ

Hazırlayan

Hatice Çam

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Muhittin TURAN

Zonguldak 2018

BİLİMSEL ETİK BEYANI

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin çalışmasının bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığını taahhüt ederim.

13 /09/ 2018

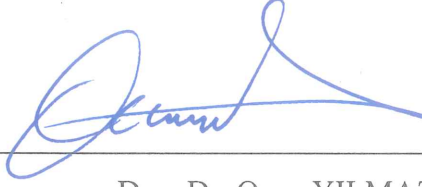
Hatice Çam

T.C.
BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında 155282110009 numaralı Hatice Çam'ın hazırladığı “İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K0352 Numaralı Mecmuanın MESTAP'a (Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi) Göre Tenkitli Metni” konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 19/07/2018 Perşembe günü saat 11:00'de yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezinin onayına OYBİRLİĞİYLE/OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

Başkan

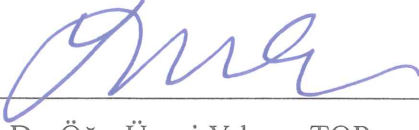
Doç. Dr. Ozan YILMAZ

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Muhittin TURAN (Danışman)

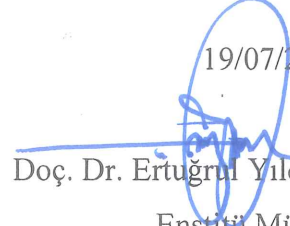
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz TOP

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

19/07/2018

Doç. Dr. Ertuğrul Yıldırım
Enstitü Müdürü

ÖZET

Kurum	: ZBEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Tez Başlığı	: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K0352 Numaralı Mecmuanın MESTAP'a (Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi) Göre Tenkidli Metni
Tez Yazarı	: Hatice Çam
Tez Danışmanı	: Dr. Öğr. Üyesi Muhittin Turan
Tez Türü, Yılı	: Yüksek Lisans Tezi, 2018
Sayfa Adedi	: 337

Altı yüzyıllık bir edebiyat geçmişine sahip olan Klâsik Türk Edebiyatı, geniş sahalara ulaşmıştır. Bu dönem içinde bilinen bilinmeyen pek çok şair yetişmiş ve sayısız eserler oluşturulmuştur. Dönemin önde gelen sanatçılarından ve derleyeni tarafından sevilen sanatçıların şiirleri Mecmua adı verilen eserlerde toplanmıştır. Edebiyat sahası içinde gizli kalmış birçok şair ve onların şiirleri mecmualar sayesinde gün yüzüne çıkmıştır ve çıkmaya devam etmektedir.

Tez, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K0352 numarada kayıtlı *Mecmua*'nın incelenmesinden ve çeviri yazılı metninden oluşmaktadır. Mecmuada yer alan şiirler basılı olan eserlerle ve yayımlanmış/ yayımlanmamış Yüksek Lisans, Doktora Tezlerinde bulunan halleriyle karşılaştırılmış ve farkları belirtilmiştir.

Mecmuada yer alan şiirlerin yazıldığı yüzyıllar farklılık göstermektedir. Mecmuada 15 ve 19. yüzyıllar arasında yaşamış şairlerin şiirleri mecmuada yer almaktadır.

Çalışmanın sonunda sonuç bölümü, kaynakça, öz geçmiş tablolar ve MESTAP (Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi) tablosuna yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mecmua, Şiir mecmuası, Dîvân şairi, Şiir, Dîvân şiiri.

ABSTRACT

Institution	: ZBEÜ Institute of Social Sciences, Department of Turkish Language and Literature
Title	: Istanbul Metropolitan Municipality Atatürk Library Bel_Yz_K0352 Mecmuan (Systematic Design of Projects Magazines) According to Critical Text
Author	: Hatice Çam
Adviser	: Dr. Lecturer Muhittin Turan
Type of Thesis, Year	: MSc. Thesis, 2018
Total Number of Pages	: 337

Classical Turkish Literature, which has a literary history of six centuries, has reached wide territory. During this period, many unknown poets were trained and numerous works were created. The poems of the prominent artists of the period and the artists loved by the composer were collected in works called Magazine. Many poets and their poetry that have been hidden in the literary field have come to light through Magazines and continue to emerge.

This thesis consists of the examination of Magazine registered at the Istanbul Metropolitan Municipality Atatürk Library Bel_Yz_K0352 and the text of the translation.

The poems in Magazine are compared with the printed works and the published / unpublished master and doctor theses. The centuries in which the poems in Magazine are written differ.

Magazine poems of poets who lived between the 15th and 19th centuries are taking the Magazine.

At the end of the study, the conclusion section, bibliography, resume and MESTAP (Systematic Classification Project of Magazines) table are included.

Key words: Mecmua, Poem magazine, Dīvan poet, Poetry, Dīvan poetry.

ÖNSÖZ

Türk Edebiyatı tabiri caizse gökyüzü, Dīvān edebiyatı ise gökyüzünün altında onun eşsiz güzelliğini yansıtan bir okyanus misalidir. Ele aldığımız her eser, her bilgi bu okyanusdan çıkardığımız sadece bir damla, bir inci mahiyetindedir. Nasıl ki inciler okyanusların, denizlerin diplerinde kendilerini keşfedecek sarrafları bekliorsa, Dīvān edebiyatının derinliklerinde olan edebî eserler de sarraflarını yani edebiyat araştırmacılarının keşfini beklemektedir.

Dīvān edebiyatı, Osmanlı sınırlarına paralel olarak çok geniş bir sahada varlığını altı yüzyıl korumuştur. Bu altı yüzyıl içinde tahmin etmenin güç olacağı sayıda eser vücuda getirilmiştir. Geçmişimize ışık tutan, günümüz edebiyatının şekillenmesine temel oluşturan bu edebî eserler maalesef belirli bir zümre hariç çok kişi tarafından okunamamakta, değerli birer maden misali olan eserlerimiz tozlu raflarda solup gitmektedir. Bu unutulmuşluğun sebebi şüphesiz ki imla farkıdır. Edebiyat araştırmacısının üstüne düşen görevlerden birisi eski harfli eserler olarak adlandırabileceğimiz Osmanlı Türkçesi ile yazılmış eserleri okuyarak gün yüzüne çıkarmaktır. Çünkü bu eserler bizim tarihimizden izler taşımakta ve geçmişimizi aydınlatmaktadır. Eğer eski harflerle yazılmış olan eserler keşfedilmeseydi bugün övünç duyduğumuz Fuzûlî, Bâkî, Nef'î, Nedîm, Nev'î ve edebiyat tarihimizin diğer usta sanatçılarının eşsiz eserlerinden mahrum kalacaktık.

İçerisinde kıymetli hazineler barındıran mecmualar, bilinmeyene ışık tutarken, aynı zamanda bir edebî zevk cümbüşünü de bizlere sunarlar. Mecmualar, tezkirelerden sonra başvuracağımız temel kaynaklarımızdandır. Çünkü mecmualarda, tezkirelerde bulunmayan şairlerle karşılaşılabilir. Ayrıca dīvânı olmayan şairlerin ya da dīvânı bulunan ancak herhangi bir nedenle şairin dīvânında yer vermediği şiirlere rastlamamız da mümkündür.

Sürprizlerle dolu bu eserlerin her bir satırı, mısraı heyecan verici bir yol gibi düşünülebilir. Bu yolda birden çok geçitler, kapılar, pencereler vardır ve daha önce karşılaşılmayan muhteşem güzelliklere mecmualar sayesinde ulaşılmaktadır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda bulunan mecmualar arasında yukarıda bahsettiğimiz güzellikleri bize sunacağına inanılan Bel_Yz_K0352 numarada kayıtlı *Mecmua* tez konusu olarak seçildi.

Yapılan tez çalışması, giriş bölümü hariç olmak üzere üç bölüm şeklinde düzenlendi. Giriş bölümünde mecmuaların genel özelliklerinden bahsedildi. Mecmuaların Türk edebiyatındaki yerine ve önemine değinildi. Mecmua türleri hakkında bilgi verildi. İkinci bölümde ise nüsha tavsifi yapıldı. Mecmuanın dil ve imla özellikleri üzerinde duruldu. Mecmuada kimliği tespit edilen şairlerin kısa biyografileri verildi. Mecmuada yer alan aruz kalıpları, nazım tür ve şekilleri tablo halinde sıralandı. Son olarak bu bölümde metin kurulumunda gözetilen esaslar belirtildi. Tezin son bölümü olan üçüncü bölümde çeviri yazılı-tenkidli metin verildi. Sonuç bölümünden sonra kaynakça ve ekler bölümünde tablolara, MESTAP (Mecmuaların SistematiK Tasnifi Projesi) tablosuna ve öz geçmişe yer verildi.

Mecmuada bulunan şiirlerin yaprak numaraları, şiirlerin ait oldukları şairlerin mahlasları, şiirlerin ilk beyti / bendi ve son beyti / bendi, şiirlerin nazım şekli / birimi, nazım türü, vezin ve şiir ile ilgili açıklamalar MESTAP'a (Mecmuaların SistematiK Tasnifi Projesi) ait olan tabloda verilmiştir.

Yapılan çalışmanın ilim dünyasına büyük katkı sağlayacağı temenni edilmektedir. Çalışma içerisinde bazı hatalar yapılmıştır. Bu hataların tecrübesizliğimize verilmesini ve anlayışla karşılanmasını umuyoruz.

Tez çalışmasının ilk aşamasından son aşamasına kadar benden desteğini esirgemeyen, ilim dünyasına adım atmama vesile olan, bilgi ve tecrübelerini benden esirgemeyen kıymetli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Muhittin Turan'a, değerli hocalarım, Doc. Dr. Ozan Yılmaz'a ve Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz Top'a, Dr. Öğr. Üyesi Orhan Kaplan'a, ve her zaman bana destek olan aileme sonsuz teşekkürlerimi arz ederim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR LİSTESİ	xiii
GİRİŞ	1
1. MECMUA.....	3
1.1. Mecmualar Hakkında Genel Bilgi	3
1.1.1. Mecmuaların Önemi	4
1.1.2. Mecmua Türleri	6
1.1.2.1. Nazire Mecmuaları	6
1.1.2.2. Seçme Şiir Mecmuaları.....	7
1.1.2.3. Risale Mecmuaları	8
1.1.2.4. Aynı Konudaki Eserlerden Toplanan Mecmualar	8
1.1.2.5. Tanınmış Kişilerin Hazırladıkları Mecmualar	9
2. NÜSHA.....	11
2.1. Nüsha Tavsifi	11
2.2. Mecmuanın Dil ve İmla Özellikleri	14
2.3. Vezinlerin Mecmua'daki Kullanım Sayıları	15
2.4. Mecmuada Yer Alan Şairler ve Hayatları	17
2.4.1. 'ULVĪ	17
2.4.2. AHMED PAŞA	17
2.4.3. 'AŞKĪ	18
2.4.4. 'AVNĪ.....	18
2.4.5. ĀZERĪ (İbrahim Çelebi).....	19
2.4.6. BĀDĪ, AHMED.....	19
2.4.7. BAĞDĀDĪ.....	20
2.4.8. BAĞDATLI RŪHĪ.....	20
2.4.9. BĀKĪ	20
2.4.10. BASĪRĪ	21
2.4.11. BEHĪŞTĪ	21

2.4.12. CİNÂNÎ.....	22
2.4.13. EMRÎ	22
2.4.14. FEYZÎ (Subhî-zâde)	23
2.4.15. FEDÂYÎ	23
2.4.16. FİĞÂNÎ.....	23
2.4.17. FUZÛLÎ.....	24
2.4.18. GUBARÎ.....	24
2.4.19. HADENGÎ ÇELEBÎ.....	25
2.4.20. HÂDÎ	25
2.4.21. HÂFİZ AHMED PAŞA	25
2.4.22. HÂFİZ-I ŞİRÂZÎ.....	26
2.4.23. HAMDÎ.....	26
2.4.24. HALETÎ.....	27
2.4.25. HAYÂLÎ.....	27
2.4.27. HÜDÂYÎ	28
2.4.28. İSHÂK Çelebi	28
2.4.29. KÂBİLÎ.....	29
2.4.30. KABÛLÎ	29
2.4.31. KÂTİBÎ.....	29
2.4.32. MAHREMÎ.....	29
2.4.33. MEDHÎ	30
2.4.34. MESÎHÎ	30
2.4.35. MUHİBBÎ.....	31
2.4.36. MUHÎTÎ.....	31
2.4.37. NEF'Î.....	31
2.4.38. NECÂTÎ	32
2.4.39. NEV'Î	32
2.4.40. NİHÂNÎ.....	33
2.4.41. NİZÂMÎ.....	33
2.4.42. RAHÎKÎ	33
2.4.43. RAHMÎ.....	33
2.4.44. REVÂNÎ.....	33
2.4.45. SABRÎ	34

2.4.46. SĀKĪTĪ	34
2.4.47. SELĪKĪ	34
2.4.48. SELĪMĪ	35
2.4.49. SENĀ'Ī	35
2.4.50. SEYYĪD LOKMAN	35
2.4.51. SIDKĪ	35
2.4.52. SŪZĪ	35
2.4.53. ŞEFĪ'Ī	36
2.4.54. ŞEHRĪ	36
2.4.55. ŞEM'Ī	36
2.4.56. ŞEMSĪ	37
2.4.57. ŞERĪFĪ, HŪSĀM-ZĀDE SEYYĪD İBRAHİM EFENDĪ	37
2.4.58. ŞEYHŪLİSLĀM YAHYĀ	37
2.4.59. ŞŪHĪ, BENGĪ-ZĀDE HACI OSMAN ŞŪHĪ EFENDĪ	38
2.4.60. TĪGĪ	38
2.4.61. ÜVEYSĪ	39
2.4.62. VAHŞĪ	39
2.4.63. YETĪMĪ	39
2.4.64. ZĀTĪ	39
2.4.65. ZEKAYĪ	39
2.5. Metin Kurulumunda Gözetilen Esaslar	40
3. METİN	43
3.1. Çeviri Yazılı Metin	43
SONUÇ	285
KAYNAKÇA	286
EKLER	291
Ekler 1: Şairler ve Şiirlerin Nazım Şekli, Şiir Numarası ve Sayfa Sayısı	291
Ekler 2: Kullanılan Vezin ve Nazım Şekilleri Tablosu	295
Ekler 3: Mecmuada Olup Basılı Dīvānlarda Bulunmayan Şiirler ve Ait Oldukları Şairler	297
Ekler 4: Kime ait olduğu bilinmeyen şiirler	299
Ekler 5: Dīvānı Bulunmayan Şairler ve Şiirleri	301
Ekler 6: MESTAP Tablo	302
ÖZ GEÇMİŞ	337

TABLÖLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 2.1: Gazellerin Şairlere Göre Dağılımı.....	12
Tablo 2.2: Müseddes Sayısının Şairlere Göre Dağılımı	12
Tablo 2.3: Tahmīs Sayısının Şairlere Göre Dağılımı	13
Tablo 2.4: Terkīb-bend Sayısının Şairlere Göre Dağılımı.....	13
Tablo 2.5: Mecmuada Yazılan Tārihlerin Şairlere Göre Dağılımı	13
Tablo 2.6: Müfred Sayısının Şairlere Göre Dağılımı	14
Tablo 2.7: Mecmuada Yer Alan Mesnevīlerin Şairlere Göre Dağılımı.....	14
Tablo 2.8: Hezec Bahrinde Kullanılan Aruz Kalıpları Ve Şiir Sayıları	15
Tablo 2.9: Remel Bahrinde Kullanılan Aruz Kalıpları Ve Şiir Sayıları.....	15
Tablo 2.10: Münserih Bahrinde Kullanılan Aruz Kalıpları Ve Şiir Sayıları	16
Tablo 2.11: Muzāri' Bahrinde Kullanılan Aruz Kalıpları Ve Şiir Sayıları	16
Tablo 2.12: Müctes Bahrinde Kullanılan Aruz Kalıpları Ve Şiir Sayıları.....	16
Tablo 2.13: Serī' Bahrinde Kullanılan Aruz Kalıpları Ve Şiir Sayıları.....	16
Tablo 2.14: Hafīf Bahrinde Kullanılan Aruz Kalıpları Ve Şiir Sayıları.....	17
Tablo 2.15: Ahreb Bahrinde Kullanılan Aruz Kalıpları Ve Şiir Sayıları	17

KISALTMALAR LİSTESİ

- A : *Avnī Dīvānı*, Muhammed Nur Doğan;
- ABD : *Ahmed Bādī Dīvānı (Metin-İnceleme)*, Özgür Okumak, Edirne, 2008.
- AD : *Ahmed Paşa Dīvānı*, Ali Nihad Tarlan, Ankara, 1992.
- B : *Bākī Dīvānı*, Sabahaddin Küçük;
- BD : *Behīštī Dīvānı*, Yaşar Aydemir;
- Bk. : Bakınız
- BRD : *Bursalı Rahmī Ve Dīvānı*, Mustafa Erdoğan;
- BSD : *Basīrī ve Türkçe Şiirleri*, Ahmet Kartal, Ankara, 2006.
- C. : Cilt
- CD : *Cinānī Hayatı -Eserleri Dīvānı'nın Tenkidli Metni*, Cihan Okuyucu, Ankara, 1996.
- DT : Doktora Tezi.
- F : *Fuzūlī Dīvānı Şerhi*, Ali Nihad Tarlan Ankara, 2014.
- FD : *Fiğānī Dīvānı Gramatikal İndeksi*, Gülşen Cankurt Çaylı, YL, Aydın, 2015.
- FYD : *Subhī-zāde Feyzī Dīvānı*, Erol Gündüz, Malatya, 1997.
- FYZD : *Subhī-zāde Feyzī Dīvānı (Karşılaştırmalı Metin)*, Erol Gündüz, YL, 1997.
- HAYD : *Hayretī Dīvānı Tenkidli Basım*, Mehmed Çavuşoğlu - M. Ali Tanyeri, İstanbul, 1981.
- HD : *Hayālī Bey Dīvānı*, Ali Nihad Tarlan, İstanbul, 1945.
- HMD : *Dīvān-ı Hamdī*, İsmail Güleç, İstanbul, 2004.
- HAFD : *Hāfiz Dīvānı*, Abdülbaki Gölpınarlı, İstanbul, 1992.
- KD : *Kabūlī İbrāhim Efendi, Hayatı, Edebī Kişiliği Ve Dīvānı (İnceleme-Tenkidli Metin-Dizin)*, Mustafa Erdoğan, DT, Ankara, 2008.
- MD : *Muhibbī Dīvānı*, Kemal Yavuz - Orhan Yavuz, İstanbul, 2016.
- ME : Hidayet Duyar (2007); *Koyunluoğlu Müzesi Kütüphanesi'ndeki 11452, 12548, 13596 Numaralı Şiir Mecmualarının Tanıtımı ve 13596 Numaralı Mecmuanın Metni*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, YTL, Konya.

- MEF : Emine Sıdika Toptaş (2014); *Süleymāniye Kütüphanesi Ali Nihad Tarlan Koleksiyonu 80/5 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası: Mecmū'a-i Eş'ar Ve Fevā'id (52a-128b) (İnceleme-Metin)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, YTL, Ankara.
- MEG : Gökhan Güler(2016); *Millet Kütüphanesinde EMNZ587 Numarayla Kayıtlı Olan Mecmua-ı Eş'ar Ve Gazelliyyāt İsimli Şiir Mecmuasının Çeviri Yazı Ve İncelemesi*, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, YTL, İstanbul.
- MHD : *Ayıntaplı Mahremī Dīvānı*, Halil İbrahim Yakar, Konya, 2012.
- N. : *Nev'ī Dīvānı*, Mertol Tulum - Ali Tanyeri, İstanbul1977.
- ND : *Nef'ī Sanatı Ve Türkçe Dīvānı (İnceleme- Karşılaştırmalı Metin)*, Metin Akkuş, Erzurum, 1991.
- RD : *Revānī Dīvānı*, Ziya Avşar;
- SBD : *Ispartalı Sabrī Dīvānı*, Cemal Kurnaz-Kaplan Üstüner, İstanbul, 2013.
- SD : *Mehmed Sıdkī Dīvānı*, Abdullah Eren;
- ŞD : *Şemsī Paşa Dīvānı (İnceleme-Edisyon Kritikli Metin)*, Mehmed Akkaya İstanbul,1992.
- ŞEF : *Şefi'ī Dīvānı*, Songül Aydın Yağcıoğlu Kadı, İstanbul, 2016.
- ŞHD : *Şühī Bengī-zāde Dīvānı Ve Tahlili*, Azime Çukurlu, Eskişehir, 2012.
- ŞHRD : *Şehrī Dīvānı*, Şener Demirel;
- ŞM : *Emine Karadağ(2015); Nuruosmaniye Kütüphanesi 4966 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası(Vr.150b-200b),(İnceleme-Metin)*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, YTL, İstanbul.
- ŞMD : *Şem'ī Dīvānı*, Murat A. Karavelioğlu, İstanbul, 2014.
- ŞRD : *Şerīfī Dīvānı*, Sadık Yazar- Mücahit Kaçar, İstanbul, 2012.
- ŞYD : *Şeyhülislām Yahyā Dīvānı*, Hasan Kavruk;
- TEİS : Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü;
- UD : *Derzi-zāde Ulvī (Hayatı Edebi Şahsiyeti Ve Dīvānının Tenkidli Metni)*, İsmail Çetin, YL, Elazığ, 1993.
- ÜİÇD : *İshāk Çelebi (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği Ve Dīvān Edisyon Kritiği)*, Ali Yıldırım, YL, Elazığ,1991.
- Vb. : Ve benzeri

- Vd. : Ve diğeri
- YD : *Yetim Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği Ve Dîvânının Tenkidli Metni*, Gönül Ayhan, Konya, 1992.
- YL : Yüksek Lisans Tezi
- ZD : *Şeyh Mustafa Zekâyî'nin Hayatı, Edebî Kişiliği, Dîvânı (İnceleme-Tenkidli Metin)*, Serhan Alkan, Erzurum, 1993.

Çeviri Yazı Alfabeti

ا	A, E, a, e	د	D, d	غ	Ġ, ġ
ء	°	ذ	Z, z	ف	F, f
آ	Ā, ā, A, a	ر	R, r	ق	Q, q
ب	B, b	ز	Z, z	ك	K, k
پ	P, p	س	S, s	ل	L, l
ت	T, t	ش	Ş, ş	م	M, m
ث	Ṭ, ṭ	ص	Ş, ş	ن	N, n
ج	C, c	ض	Ẓ, ẓ	ڭ	Ḍ
چ	Ç, ç	ط	Ṭ, ṭ	و	V, U, Ū, Ū, O, Ö, v, u ū, ü, o, ö,
ح	H, h	ظ	Z, z	ه	H, h
خ	H, h	ع	°	ى	Y, I, Ĭ, Ĭ, y, ı, i, ĩ

GİRİŞ

Dīvān edebiyatı, Osmanlı sınırlarına paralel olarak çok geniş bir sahada varlığını altı yüzyıl korumuştur. Bu altı yüzyıl içinde tahmin etmenin güç olacağı sayıda eser vücuda getirilmiştir. Geçmişimize ışık tutan, günümüz edebiyatının şekillenmesine temel oluşturan bu edebî eserler maalesef belirli bir zümre hariç çok kişi tarafından okunamamakta, değerli birer maden misali olan eserlerimiz tozlu raflarda solup gitmektedir. Bu unutulmuşluğun sebebi şüphesiz ki imla farkıdır. Edebiyat araştırmacısının üstüne düşen görevlerden birisi eski harfli eserler olarak adlandırabileceğimiz Osmanlı Türkçesi ile yazılmış eserleri okuyarak gün yüzüne çıkarmaktır. Çünkü bu eserler bizim tarihimizden izler taşımakta ve geçmişimizi aydınlatmaktadır.

İçerisinde kıymetli hazineler barındıran mecmualar, bilinmeyene ışık tutarken, aynı zamanda bir edebî zevk cümbüşünü de bizlere sunarlar. Mecmualar, tezkirelerden sonra başvuracağımız temel kaynaklarımızdandır. Çünkü mecmualarda, tezkirelerde bulunmayan şairlerle karşılaşılabilir. Ayrıca dīvānı olmayan şairlerin ya da dīvānı bulunan ancak herhangi bir nedenle şairin dīvānında yer vermediği şiirlere rastlamamız da mümkündür.

Mecmua kelimesi farklı şekillerde tanımlanmıştır. *İslām Ansiklopedisi*'nde “Aynı veya farklı türden seçilmiş çeşitli hacimlerdeki metinlerin ve risālelerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan eserlerin ortak adı.”(Uzun, t.y:268) şeklinde tanımlanan mecmua, mecāmi’, cāmi’ kelimeleriyle de adlandırılır. Bu isimler dışında mecmualar için sadece Osmanlı Türkçesine has olarak cüzdan, defter, ceride kelimeleri de kullanılmıştır. “Genellikle şairler mecmuayı, dīvānlarını oluşturmadan önce yazdıkları kendi şiirlerini topladıkları eser, defter manasında kullanmışlar bazen de mecmuaya dīvān manası yüklemişlerdir.”(Kurnaz ve Çeltik, 2013:21-29).

Mecmualar başlangıçta Halk edebiyatı ürünleri olan cönkler gibi ayetler, hadisler, hutbeler, fetvalar, muammalar, lugazlar, şarkılar, faydalı bilgiler vb. bilgileri ihtiva eden not defteri niteliğinde ortaya çıkmıştır. Zamanla not defteri niteliğinden çıkarak düzenli bir hale gelmiş, türlerine göre farklı özellikler taşıyan bir hal almıştır.

Tanzimat dönemiyle birlikte Batı edebiyatına yönelen ideolojiden mecmualar da nasibini almıştır. Mecmualar bu dönemle beraber giderek “antoloji” mahiyeti kazanmaya başlamıştır.

Mecmualar Araplar, Farslar ve Türkler arasında yaygınlık göstermektedir. XV. yüzyıldan itibaren Klasik Türk edebiyatında dikkat çekmeye başlayan mecmualar XVI. yüzyıldan itibaren artış göstermiş ve mecmua farklı mecmua türleri ortaya çıkmıştır. Osmanlı ve İran sahasında rağbet gören bu eserlerin bazıları düzensiz yapıda iken, bazıları düzenli ve sanat eseri niteliğindedir. Düzensiz mecmualar müellifin kendi el yazısıyla yazıldığı için anlaşılabilir yapıdadır. Babadan oğula ya da farklı kişilerce devam ettirilebildiği için farklı zevk ve anlayış doğrultusunda yazılabilir. Mecmualar; Arapça, Farsça ve Türkçe dillerinin yalnız biri ile yazılabileceği gibi mecmua derleyicisinin bilgisine göre iki dilli veya üç dilli olarak da yazılabilir. Mensur olarak yazılan mecmualar genellikle ilmî ve dinî nitelikte olup Arapça, manzum olarak yazılan mecmualar ise genelde edebî ve sanatsal nitelikte olup Farsça ve Türkçe yazılmaktadır.

Edebî eserler Türk edebiyatı tarihi açısından olduğu kadar sosyo-kültürel tarihimiz açısından da son derece önemli kaynaklardır. Özellikle geniş sınırlara uzanan Osmanlı İmparatorluğu’nun geliştirdiği Klâsik Türk edebiyatı, bilinmeyen pek çok bilgileri ihtiva eden önemli eserleri bünyesinde barındırmaktadır. Kütüphaneler, arşivler ve birçok bilinen/bilinmeyen yerlerde Osmanlı alfabesi ile yazılmış, tarih kokan, keşfedilmeyi bekleyen sayısız eserler bulunmaktadır. Bu tür eserlerden sayılabilecek mecmualar, tezkirelerden sonra edebiyat tarihimizi aydınlatmada önemli bir yere sahiptir ve tezkirelerden sonra başvurulacak ilk kaynaklardır.

İçerisinde kıymetli hazineler barındıran mecmualar, bilinmeyene ışık tutarken, aynı zamanda bir edebî zevk cümbüşünü de bizlere sunarlar. Mecmualar, tezkirelerden sonra başvuracağımız temel kaynaklarımızdandır. Çünkü mecmualarda, tezkirelerde bulunmayan şairlerle karşılaşılabilir. Ayrıca dīvânı olmayan şairlerin ya da dīvânı bulunan ancak herhangi bir nedenle şairin dīvânında yer vermediği şairlere rastlamamız da mümkündür.

1. MECMUA

1.1. Mecmualar Hakkında Genel Bilgi

“*Bāh-nāme ve beyāzī*” (Develilioğlu, 2008:295) kelimeleriyle aynı anlamda kullanılan mecmua kelimesi Arapça cem’ kökünden gelmekte ve bir araya gelmiş, toplanmış anlamı taşımaktadır. Sözlük anlamı olarak “*1.Toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzīm edilmiş şeylerin hepsi. 2.Seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap.*” (Develilioğlu, 2008:65) şeklinde geçmektedir. Başka bir tanıma göre “*Mecmua, Arapça cem’(toplama, bir araya getirme) kökünden gelip mef’ül bābında müennes (dişil) bir kelimedir. “Toplanmış, bir araya getirilmiş” anlamına gelir. Kütüphanecilik literatüründe mecmuanın karşılığı derlemedir.*” (Köksal, 2012:83).

İslām Ansiklopedisi’nde “*Aynı veya farklı türden seçilmiş çeşitli hacimlerdeki metinlerin ve risālelerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan eserlerin ortak adı.*” (Uzun, t.y:268) şeklinde tanımlanan mecmua, mecāmi’, cāmi’ kelimeleriyle de adlandırılır. Bu isimler dışında mecmualar için sadece Osmanlı Türkçesine has olarak cüzdan, defter, ceride kelimeleri de kullanılmıştır. “*Genellikle şairler mecmuayı, dīvānlarını oluşturmadan önce yazdıkları kendi şiirlerini topladıkları eser, defter manasında kullanmışlar bazen de mecmuaya dīvān manası yüklemişlerdir.*” (Kurnaz ve Çeltik, 2013:21-29). Mecmuaları, farklı veya aynı yüzyılda yaşamış şairlerin beğenilen, mecmua derleyicileri tarafından veya halk tarafından güzel bulunan şairlere ait şiirlerin bir araya getirildiği derleme kitapları olarak tanımlamamız mümkündür. Mecmua içerisinde şiirine yer verilen şair için bu durum büyük bir övünç kaynağı olmuştur. Şair için mecmuada şiirinin yer alması, onun mecmua derleyicisi tarafından tanındığı ve sevildiği anlamına gelir.

Mecmualar başlangıçta Halk edebiyatı ürünleri olan cönkler gibi ayetler, hadisler, hutbeler, fetvalar, muammalar, lugazlar, şarkılar, faydalı bilgiler vb. bilgileri ihtiva eden not defteri niteliğinde ortaya çıkmıştır. Zamanla not defteri niteliğinden çıkarak düzenli bir hale gelmiş, türlerine göre farklı özellikler taşıyan bir hal almıştır.

Mecmuaların çıkış noktası Hz. Peygamber'in zamanına kadar uzanmaktadır. Mecmuaların, Hz. Peygamber'in hadis yazımına izin vermesiyle beraber ortaya çıktığı söylenebilir. Sahabelerden bazıları Hz. Peygamber'den duydukları sözleri mecmualarda toplamışlardır. Türkçe ilk hadis mecmuası, *Hemmam b. Münebbih'in Sahîfesi* adlı tercümedir.

Mecmualar Araplar, Farslar ve Türkler arasında yaygınlık göstermektedir. XV. yüzyıldan itibaren Klasik Türk edebiyatında dikkat çekmeye başlayan mecmualar XVI. yüzyıldan itibaren artış göstermiş ve mecmua farklı mecmua türleri ortaya çıkmıştır. Osmanlı ve İran sahasında rağbet gören bu eserlerin bazıları düzensiz yapıda iken, bazıları düzenli ve sanat eseri niteliğindedir. Düzensiz mecmualar müellifin kendi el yazısıyla yazıldığı için anlaşılma yapıdadır. Babadan oğula ya da farklı kişilerce devam ettirilebildiği için farklı zevk ve anlayış doğrultusunda yazılabilir. Mecmualar; Arapça, Farsça ve Türkçe dillerinin yalnız biri ile yazılabileceği gibi mecmua derleyicisinin bilgisine göre iki dilli veya üç dilli olarak da yazılabilir. Mensur olarak yazılan mecmualar genellikle ilmî ve dinî nitelikte olup Arapça, manzum olarak yazılan mecmualar ise genelde edebî ve sanatsal nitelikte olup Farsça ve Türkçe yazılmaktadır.

Tanzimat dönemiyle birlikte Batı edebiyatına yönelen ideolojiden mecmualar da nasibini almıştır. Mecmualar bu dönemle beraber giderek “antoloji” mahiyeti kazanmaya başlamıştır.

1.1.1. Mecmuaların Önemi

Edebî eserler Türk edebiyatı tarihi açısından olduğu kadar sosyo-kültürel tarihimiz açısından da son derece önemli kaynaklardır. Özellikle geniş sınırlara uzanan Osmanlı İmparatorluğu'nun geliştirdiği Klâsik Türk edebiyatı, bilinmeyen pek çok bilgileri ihtiva eden önemli eserleri bünyesinde barındırmaktadır. Kütüphaneler, arşivler ve birçok bilinen/bilinmeyen yerlerde Osmanlı alfabesi ile yazılmış, tarih kokan, keşfedilmeyi bekleyen sayısız eserler bulunmaktadır. Bu tür eserlerden sayılabilecek mecmualar, tezkirelerden sonra edebiyat tarihimizi aydınlatmada önemli bir yere sahiptir ve tezkirelerden sonra başvurulacak ilk kaynaklardandır.

Şiir mecmualarının sağladığı faydaları ve önemi şöyle sıralanabilir:

1- Mecmualar edebiyat tarihimizde boşlukları tamamlayan eserlerdir.

2- İçerisinde dönemin önde gelen şairlerini barındıracağı gibi hiç duyulmamış ancak eşsiz ve muazzam şiirler ortaya koymuş pek çok şairi de ihtiva eder.

3- Şairlerin, dīvānlarında veya bilinen başka eserlerinde yer almayan şiirleri ile mecmualarda karşılaşılabılır.

4- Dīvānı olan, olamayan pek çok şairin eserlerinden alınan şiirlerle birden çok şairin dil ve zevk anlayışını bir arada bulundurmaktadır. Bu da edebî zevk cümbüşü oluşturur.

5- Bazen içerdiği tarihlerle dönemin siyasi, sosyal ve kültürel hayatı hakkında bilgiler sunabilmektedir.

6- Mecmuada yer alan şairlerin şiir oranlarından yola çıkarak mecmua derleyicisi tarafından sevilen şairi bileceğimiz gibi halk arasında yer etmiş, sevilen şairler hakkında da bilgilere ulaşılabilir.

7- Mecmualarda yer alan diller göz önünde tutularak dillerin kullanım oranlarını, mecmuanın yazıldığı dönemde hangi dillerdeki eserlerin daha çok tercih edildiği ortaya konulabilir.

8- Mecmuayı derleyen kişinin hangi alanlara ve dillere daha çok hâkim olduğu ve bilgi derecesi anlaşılabilir.

9- Mecmualarda yer alan nazire, tahmis vb. şiirlerden yola çıkarak mecmuaların oluşturulduğu tarihte (tarih belli ise) hangi şairlerin diğer şairlerce daha çok beğenildiği öğrenilebilir.

10- Mecmualar, Halk edebiyatı şairleri arasında bulunup Klâsik Türk edebiyatı türlerinde eser veren şairleri de barındıracağından her iki alan için son derece önemli tespitlere olanak tanımaktadır.

1.1.2. Mecmua Türleri

Mecmualar tür ve şekil özelliklerine göre *mecmū'atü'l-eş'ar*, *mecmū'a-yı ad'ıye*, *mecmū'atü'n-nezāir* gibi isimler alır. Derleyeni ünlü olan mecmualar derleyenin adının geçtiği isimler alırlar. Örnek olarak Ahmed Zühdü Paşa'nın *el-Mecmū'atü'z-Zühdiyye fī ahkāmī'd-dīniyye* adlı eseri verilebilir. Bazı mecmualar müellifin ismi dışında bir isim alırlar. Bu duruma Muallim Naci'nin olduğu düşünülen *Muhammed Muzaffer Mecmū'ası* güzel bir örnektir. Ayrıca aynı kökten gelen kelimelerin bulunduğu Arapça, Farsça, Türkçe başlıklar taşıdığı görülür. *Mecmū'atü'l-kübrā mine'l-kasā'idü'l-fuhrā fī hakkı nebiyyā Muhammedeni'l-büşrā* adlı eser bu konuda örnek teşkil etmektedir. Başlığında mecmua kelimesi ve türevleri bulunmayan ancak mecmua özelliği taşıyan eserler de mevcuttur. Örneğin; *Kethūdā-zāde Mehmed Ārif Efendi Mecmū'ası*. Tüm bunlarla beraber derleyenin yazmış olduğu çeşitli konulardaki yazılar başka kişilerce bir araya getirilebilir. Bu tür eserlere *mecmū'atü'r-resāil* veya *külliyat* adı verilir. *Mecmū'atü't-tevhīd* bu duruma örnektir. Mecmualar, araştırmacılar ve edebiyat tarihçileri tarafından farklı tasniflerle ifade edilmiştir.

Agāh Sırrı Levend “*Türk Edebiyatı Tarihi*” adlı eserinde *Edebiyat Tarihçisi Gözüyle Edebî Eserlerimiz* başlığı altında mecmuaları şu şekilde tasnif yoluna gitmiştir:

1. Nazire mecmuaları
2. Seçme şiir mecmuaları
3. Risale mecmuaları
4. Aynı konudaki eserlerden toplanan mecmualar
5. Tanınmış kişilerin hazırladıkları mecmualar (Levend, 2014: 166-176).

1.1.2.1. Nazire Mecmuaları

Bir şairin başka bir şairin şiirine aynı vezin ve kafiye ile ayrı bir şiir yazması sonucu oluşan şiir tarzına *nazīre* denir. Yazılan nazirelerin toplandığı mecmualar

ise *nazîre mecmuaları* olarak adlandırılır. Nazireler edebiyatımızda şairin şeceresini çıkaran bir özelliğe sahip olması bakımından son derece önemlidir.

Mecmū'atü'n-Nezāir: Ömer b. Mezid'in 1436'da hazırladığı 614 yaprak olan bu mecmua nazire mecmualarının ilkidir. Eserde XIII.-XIV. yüzyıllarda yaşamış 83 şairin 397 menzumesiyle yazarın kendi manzumeleri yer almaktadır. (Levend, 2014: 167).

Cāmi'u'n-Nezāir : Eğridirli Hacı Kemal'in 1512'de hazırladığı 496 yaprak olan bu mecmuada 266 şairin ve kendisinin manzumeleri vardır. (Levend, 2014: 168).

Mecmūa'u'n-Nezāir: Edirneli Nazmî'nin 1523'te hazırladığı bu mecmuada 243 şairin vezinlere ve kafiyele göre sıralanmış 3356 gazeli vardır. (Levend, 2014: 168).

Pervāne Bey Mecmuası: Kānūnī Sultan Süleyman'ın bendelerinden Pervāne Bey tarafından 1560'ta hazırlanan ve 641 yapraktan oluşan mecmuadır. (Levend, 2014: 168).

Metāliu'n-Nezāir: Budinli Hısālî'nin 1651'de hazırladığı bu mecmuada matlalar vezinlere ve kafiyele göre sıralanmıştır. Şairin kendi matlaları da bulunmaktadır.

Nazîreler Mecmuası: Adı yazılı olmayan ve kim tarafından toplandığı bilinmeyen bu mecmua fişte Cāmi'u'n-Nezāir olarak kayıtlıdır. (Levend, 2014: 169).

1.1.2.2. Seçme Şiir Mecmuaları

Günümüz şiir antolojileri niteliğinde olan bu tür mecmuaların yazarları genellikle belli değildir. Devrin önde gelen şairlerinin şiirlerinin toplandığı eserlerdir. Bu türdeki mecmualar hemen her kitaplıkta yer almaktadır.

İbrahim Bey Külliyyatı: Seçme şiirler, 153 yapraktır.

Mecmua: 15. yüzyılda tertiplenmiş olan mecmuada, gazeller kafiyelerine göre sıralanmış değildir. Şiirler şair adlarına göre alfabetik sıra göz önüne alınarak tertiplenmiştir (Levend, 2014: 169).

Mecmua: Türlü şairlerin manzumeleri, özellikle Nef'î'nin, Nev'î'nin ve Ulvî'nin kasîdeleri, Rûhî Dîvânı(eksik) vardır (Levend, 2014: 169).

1.1.2.3. Risale Mecmuaları

Çeşitli konulardan oluşan bilgileri ihtiva eden eserlerin sayfalarının toplanmasıyla oluşan bir mecmua türüdür.

Cāmi' u'n-ma'ānī: Bu mecmuada Farsça ve Türkçe risaleler, Farsça ve Türkçe eserlerden seçmeler bulunmaktadır. Kaygusuz, Kemal-i Ümmî, Nesîmî, Halîlî, Kasîmî, Yunus Emre, Kul Ubeydî gibi şairlerin şiirleri vardır. 1533'te İstanbul'da tertip edilmiştir (Levend, 2014: 170).

Mecmua: 233 yapraklık bu önemli mecmuada şu eserler vardır: Veysî, *Siyer*; Okçu-zâde, *Ahsenü'l-Hadîs*; Kefevî Hüseyin, *Râz-nâme*; Riyazî, *Tezkire*; Âlî, *Menâkıb-ı Hünerveran*; Nasîhatî'l-Mülûk; Kavâidü'l-Mecâlis; Abdülkerîm Toktamış Girey'in öldürülmesi hakkında bir yazı; Edirneli Kesbî, *Manzume*; Subhî, *Manzûme*; Ganî-zâde, *Şah-nâme*; Nergisî, *Menaku'l-'Uşşâk*. (Levend, 2014: 170).

1.1.2.4. Aynı Konudaki Eserlerden Toplanan Mecmualar

Aynı konuda yazılmış farklı kitaplardan toplanan bilgilerin yer aldığı mecmua türüdür. Bazen aynı yazara ait aynı konuları ihtiva eden risalelerden toplanan bilgileri içerebileceği gibi farklı şairlere ait aynı konuda yazılmış farklı risalelerden toplanan bilgileri de içermektedir.

Eş'âr-nâme-i Müstezâzî: Ayvansarayî Hâfız Hüseyin b. İsmail'in 1786'da topladığı mecmua (Levend, 2014: 173).

Mecmua: Mecmua, Lale devrinde İbrahim Paşa'ya sunulan kasîdeler ve tarih manzumelerini içerir. 636 yapraktan oluşan bu mecmua, İbrahim Paşa'nın emriyle şair Faiz Efendi ve Şakir Bey tarafından toplanmıştır (Levend, 2014: 173).

1.1.2.5. Tanınmış Kişilerin Hazırladıkları Mecmualar

Bazı mecmuaların yazarları ünlü kişilerdir. Bu tür mecmualar, yazarları tanıdık olduğu için güvenilirdir.

Süleyman Faik Efendi Mecmuası: 1837 yılında Süleyman Faik'in topladığı bu mecmua; nazireler, hikâyeler, fıkralar, anılar ve türlü bilgiler içerir (Levend, 2014: 174)

Tayyar-zāde Mecmuası: Tayyar-zāde tarihçi Ahmed Ata'nın 1877'de hazırladığı bu mecmuada biyografyalar, tarihsel metinler ve beyitler vardır. Ragıp Paşa mecmuasına zeyl sayılmıştır (Levend, 2014: 175).

Günay Kut'un tasnifi şöyledir;

1. Nazire mecmuaları
2. Seçme şiir mecmuaları
3. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşan mecmualar
4. Karışık mecmualar

5. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar (Kut, 1986:170-173)

Atabey Kılıç'ın tasnifi şöyledir;

1. Cilt ve tertip hususiyetleri bakımından: Cönkler, mecmualar
2. Şekil bakımından: Manzum metin mecmuaları, karışık manzum mensur mecmualar
3. Dil bakımından: Arapça, Farsça, Türkçe, çok dilli mecmualar
4. Muhteva bakımından: Din, tasavvuf, ilm-i nücûm/fal ve remil, hikâye/latife, hezel ve hiciv, edviye, musiki, hat ve kitabet mecmuaları
5. Şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmualar (Kılıç, 2012: 77-96).

Güncel olan mecmua tasnifi Mehmed Gürbüz'e aittir;

1. Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmuaları: Gazel mecmuaları (Mecmū'a-i Gazeliyyāt), kasīde mecmuaları (Mecmū'a-i kasāid), müstezāt mecmuaları, matla mecmuaları (Mecmū'a-i metāli), beyit mecmuaları (Mecmū'a-i ebyāt), mısra mecmuaları (Mecmū'a-i mesari), farklı nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerden oluşan mecmualar.

2. Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmuaları: Tarih mecmuaları (Mecmū'a-i tevārīh), na'at mecmuaları (Mecmū'a-i nu'ūt), Mu'ammā mecmuaları (Mecmū'a-i mu'ammeyāt), lügāz mecmuaları (Mecmū'a-i elgāz), medhiyye mecmuaları (Mecmū'a-i medāyih), şehrengīz mecmuaları, farklı konularda yazılmış şiirleri içeren mecmualar.

3. Nazire mecmuaları

4. Şairlerin aidiyeti/mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmualar: Aynı zümreye (tasavvufi oluşum, meslek grubu vb.) mensup şairlerin şiirlerini toplayan mecmualar, aynı coğrafyada ya da aynı şehirde yetişmiş veya aynı milliyete mensup şairlerin şiirlerini toplayan mecmualar.

5. Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin dīvānlarını/şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmualar (Gürbüz, 2012: 97-113).

2. NÜSHA

2.1. Nüsha Tavsifi

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K0352 numarada kayıtlı olan mecmua 77 varaktan oluşmaktadır ve 1a-77b arasında manzum ve mensur karışık eserler yer almaktadır. Mecmua 23x17 cm ölçüsündedir. Mecmuanın varaklarında yer alan mısra sayısı 2-36 arasında değişiklik göstermektedir.

Mecmuada 59 şair bulunmakta ve mahlas bulunmayan eserlerle birlikte toplam 201 şiir yer almaktadır. Mecmuada 152 Türkçe şiir, 45 Türkçe müfred, 3 Arapça beyit ve 1 Farsça beyit bulunmaktadır.

Mecmuada 15 ve 19. yüzyıllar arasında yaşamış olan şairler bulunmaktadır. Şairlerin ve şiirlerin sıralanmasında herhangi bir alfabetik sıra kullanılmamıştır. Bazı şiirlerin başında kime ait olduğunu belirlemek için şairin mahlası yazılırken bazı şiirlerin mahlas beytinden yola çıkarak hangi şaire ait olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bazı şiirlerde mahlasın altı çizilmiştir.

Mecmuada yer alan şairler şunlardır: Hayālī, Rūhī, Cinānī, Bākī, ‘Ulvī, Nef’ī, Muhibbī, Fiğānī, Rahmī, Fedāyī, Āzerī, Şemsī, Fuzūlī, İshāk Çelebi, Ahmed Paşa, Şem’ī, Hayretī, Nev’ī, Behiştī, ‘Avnī, Şefī’ī, Şeyhülislām Yahyā, Selīkī, Rahīkī, Kabūlī, Zātī, Tīgī, Hāfız, Mahremī, ‘Aşkī, Yetīmī, Nihānī, Kātībī, Gubārī, Hamdī, Sakītī, Şerīfī, Vahşī, Medhī, Hādī, Sıdkī Beg, Hadengī Çelebi, Kābilī, Zekāyī, Şūhī, Basīrī, Hüdāyī, Şehrī, Sultan Selīm, Mesīhī, Emrī, Revānī, Bādī, Sūzī, Bağdadī, Seyyid Lokman, Feyzī, Senā’ī, Üveysī.

Mecmuada yer alan nazım şekilleri ve türleri şunlardır:

Gazel:

Mecmuamızda 115 adet gazel nazım şekli ile yazılmış şiir bulunmaktadır. Mahlası tespit edilen 41 şairin gazeline yer verilen mecmuamızda bu nazım şekliyle yazılmış olan şiirlerin en çoğu Nef’ī’ye aittir.

Tablo 2.1: Gazellerin Şairlere Göre Dağılımı

Mahlas	Gazel sayısı	Mahlas	Gazel sayısı
Hayālī	11	Şefī'ī	1
‘Ulvī	2	Selīkī	1
Nef’ī	49	Rahīkī	1
Bākī	2	Kabūlī	1
Muhibbī	4	Zātī	1
Fiğānī	1	Tīgī	1
Rahmī	2	Hāfız	1
Fedāyī	1	Gubārī	1
Āzerī	1	Hamdī	1
Şemsī	1	Sakītī	1
Fiğānī	2	Şerīfī	1
Fuzūlī	1	Vahşī	1
İshāk Çelebi	1	Medhī	1
Ahmed Paşa	5	Hādī	1
Şem’ī	1	Sıdkī Beg	1
Hayretī	2	Hadengī	1
Nev’ī	2	Kābilī	1
Behiştī	1	Zekāyī	1
‘Avnī	1	Şūhī	1
Şehrī	1	Basīrī	1
-	5	Şeyhülislām Yahyā	1

Müseddes :

Mecmuada 7 şaire ait 8 müseddes vardır. Müseddes sayısı fazla olan şair, Cinānī’dir.

Tablo 2.2: Müseddes Sayısının Şairlere Göre Dağılımı

Mahlas	Müseddes sayısı
Hayālī	1
Cinānī	2
Bākī	1
Hüdāyī	1
‘Ulvī	1
Sabrī	1
Feyzī	1

Muhammes:

Mecmuada 1 muhammes vardır ve bu şiir de Fiğānī’ye aittir.

Tahmīs:

Mecmuada 9 şaire ait 12 tahmīs bulunmaktadır. En çok tahmīs bulunan şair Bākī'dir.

Tablo 2.3: Tahmīs Sayısının Şairlere Göre Dağılımı

Mahlas	Tahmīs sayısı	Mahlas	Tahmīs sayısı
-	1	'Aşkī	1
Bākī	3	Yetimī	1
Hāfız	1	Cinānī	2
Mahremī	1	Nihānī	1
Kātibī	1		

Terkīb-bend:

Mecmuada 3 şaire ait 3 terkīb-bend vardır.

Tablo 2.4: Terkīb-bend Sayısının Şairlere Göre Dağılımı

Mahlas	Terkīb-bend sayısı
Rūhī	1
Senā'ī	1
Sıdkī	1

Tārīh:

Mecmuada mahlas kullanılmayan şiirler ile birlikte toplam 5 tārīh vardır.

Tablo 2.5: Mecmuada Yazılan Tārīhlerin Şairlere Göre Dağılımı

Mahlas	Tārīh sayısı
Bağdadī	1
Ahmed Paşa	1
Seyyid Lokman	1
-	2

Kasīde:

Mecmuada kasīde nazım şekliyle Üveysī'ye ait 1 şiir bulunmaktadır.

Müfred:

Mecmuada 8 şaire ait birer müfred vardır. Mahlas kullanılmayan müfredlerle birlikte toplam 46 müfred bulunmaktadır.

Tablo 2.6: Müfred Sayısının Şairlere Göre Dağılımı

Mahlas	Müfred sayısı	Mahlas	Müfred sayısı
Muhibbī	1	Revānī	1
Şemsī	1	Bādī	1
Sultan Selīm	1	Sūzī	1
Mesīhī	1	-	38
Emrī	1		

Mesnevī:

Mecmuada mesnevi nazım şekli ile yazılmış 3 şiir bulunmaktadır.

Tablo 2.7: Mecmuada Yer Alan Mesnevîlerin Şairlere Göre Dağılımı

Mahlas	Mesnevī sayısı
-	3

Rubā'ī ve Matla':

Mecmuada 1 rubā'ī ve 1 matla' vardır ve her ikisi de Nef'ī'ye aittir.

2.2. Mecmuanın Dil ve İmla Özellikleri

Mecmuada Türkçe, Arapça ve Farsça dillerinde yazılmış manzum ve mensur kısımlar bulunmaktadır. Manzum ve mensur eserlerin; yazıldıkları döneme göre şair ve yazarların dil ve üslup özelliklerine göre anlaşılabilirlik oranları farklılık göstermektedir. Mecmuada 152 Türkçe şiir, 46 Türkçe müfred, Arapça 3 beyit ve Farsça 1 beyit vardır.

Mecmuada genellikle siyah mürekkep tercih edilmekle birlikte bazı şiir başlıklarında ve şairi belirlemek amacıyla mahlasın altı çizilirken kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

Mecmuada genel olarak nesih yazı tarzı kullanılmakla birlikte yer yer rika tarzında yazılmış şiirler de mevcuttur.

Bazı Arapça, Farsça kelimelerde müstensihden kaynaklanan eksik veya farklı harf yazımları vardır. Örneğin; “دوات” şeklinde yazılması gereken kelime müstensih tarafından “دواد” şeklinde yazılmıştır.

2.3. Vezinlerin Mecmua'daki Kullanım Sayıları

Mecmuada yer alan şiirler 7 farklı bahirde yer alan aruz kalıpları ile yazılmıştır. Bahirleri ve kullanılan aruz kalıplarını şöyle ifade etmek mümkündür:

Hezec bahri :

Hezec bahrine ait toplam 4 aruz kalıbı kullanılmıştır ve bu kalıplarla toplam 54 şiir yazılmıştır. Mecmuada hezec bahrinin en çok kullanılan kalıbı, *Mefā'ilün/ Mefā'ilün /Mefā'ilün/ Mefā'ilün* 'dür.

Tablo 2.8: Hezec Bahrinde Kullanılan Aruz Kalıpları Ve Şiir Sayıları

Aruz kalıbı	Şiir sayısı
Mefā'ilün/ Mefā'ilün /Mefā'ilün/ Mefā'ilün	36
Mefā'ilün / Mefā'ilün / Fe'ülün	4
Mef'ülü / Mefā'ilü / Mefā'ilü / Fe'ülün	12
Mef'ülü / Mefā'ilün / Mef'ülü / Mefā'ilün	2

Remel Bahri:

Mecmuada en çok kullanılan bahirdir. Bu bahirde toplam 4 aruz kalıbı kullanılmıştır ve toplam 120 şiir yazılmıştır. Mecmuada remel bahrinden en çok kullanılan aruz kalıbı, *Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün* 'dür.

Tablo 2.9: Remel Bahrinde Kullanılan Aruz Kalıpları Ve Şiir Sayıları

Aruz kalıbı	Şiir sayısı
Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün	79
Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün	5
(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün (Fa'lün)	35
(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün (Fa'lün)	2

Münserih Bahri:

Mecmuada bu bahre ait 1 aruz kalıbı kullanılmıştır ve bu kalıpta 1 şiir yazılmıştır.

Tablo 2.10: Münserih Bahrinde Kullanılan Aruz Kalıpları Ve Şiir Sayıları

Aruz kalıbı	Şiir sayısı
Mef'ülü / Fā'ilātün / Mef'ülü / Fā'ilātün	1

Muzāri' Bahri:

Mecmuada bu bahre ait 1 aruz kalıbı kullanılmıştır ve bu kalıpta 12 şiir yazılmıştır.

Tablo 2.11: Muzāri' Bahrinde Kullanılan Aruz Kalıpları Ve Şiir Sayıları

Aruz kalıbı	Şiir sayısı
Mef'ülü / Fā'ilātü / Mefā'ilü / Fā'ilün	12

Müctes Bahri:

Mecmuada bu bahre ait 1 aruz kalıbı kullanılmıştır ve bu kalıpta 2 şiir yazılmıştır.

Tablo 2.12: Müctes Bahrinde Kullanılan Aruz Kalıpları Ve Şiir Sayıları

Aruz kalıbı	Şiir sayısı
Mefā'ilün / Fe'ilātün / Mefā'ilün / Fe'ilün	2

Serī' Bahri:

Mecmuada bu bahre ait 1 aruz kalıbı kullanılmıştır ve bu kalıpta 1 şiir yazılmıştır.

Tablo 2.13: Serī' Bahrinde Kullanılan Aruz Kalıpları Ve Şiir Sayıları

Aruz kalıbı	Şiir sayısı
Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün	1

Haḫf Bahri:

Mecmuada bu bahre ait 1 aruz kalıbı kullanılmıştır ve bu kalıpta 4 şiir yazılmıştır.

Tablo 2.14: Hafif Bahrinde Kullanılan Aruz Kalıpları Ve Şiir Sayıları

Aruz kalıbı	Şiir sayısı
Fe'ılātün / Mefā'ilün / Fe'ilün	4

Ahreb Kalıbı:

Mecmuada bu kalıpta 1 şiir yazılmıştır.

Tablo 2.15: Ahreb Bahrinde Kullanılan Aruz Kalıpları Ve Şiir Sayıları

Aruz kalıbı	Şiir sayısı
Mef'ülü / Mefā'ilü / Mefā'ilü / Fe'ül (Fe'il)	1

2.4 Mecmuada Yer Alan Şairler ve Hayatları

2.4.1. 'ULVİ

16. yüzyıl şairlerindendir. Asıl adı Mehmed olan şair, İstanbul'da doğmuştur. Derzi-zāde adıyla tanınmıştır. Şair Rāyī'nin kardeşi olan şair Muallim-zāde'ye danışment olmuştur. II. Selim zamanında Molla Çelebi'ye mülâzım olmuştur. Yazdığı bir şiir nedeniyle Kānūnī Sultan Süleyman tarafından idama mahkum edilmiştir.

Eseri; *Dīvān*. (Haluk İpekden vd. , 1988: 509)

2.4.2. AHMED PAŞA

15. yüzyıl Türk edebiyatının önde gelen şairlerindendir. “*Sehī Edirneli, diğer kaynaklar Bursalı olduğunu söyler.*” (Haluk İpekden vd., 1988: 23) Doğum tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Babası Veliyüddin Efendi I. Murad döneminin kazaskerlerindendir. İyi bir öğrenim görmüştür. Bursa'da müderrislik, Edirne'de kadılık görevlerinde, Emir Sultan Vakfıyesinde mütevellilik görevlerinde bulunmuştur. Ayrıca vezirlik ve kazaskerlik de yapmıştır. Fatih'in beğenisini kazanmış, hocası ve yakın arkadaşı olmuştur. Ancak Fatih'in gözdelelerinden birine ilgi duyması sonucu gözden düşmüştür. Bu nedenle bazı kaynaklar, bir süre hapsedildikten sonra *Kerem Kasidesi*'ni yazarak affedildiğini ve Bursa'ya gönderildiğini yazmakta (Mengi, 2009: 120); bazı kaynaklar ise

Bursa'ya sürgün edildiğini sürgün olduğu dönemde *Kerem Kasidesi*' ni yazarak affedilmiş olduğunu yazmaktadır. (İpekden vd., 1988: 23) Bursa'ya gönderildikten ve buradaki görevlerini tamamladıktan sonra farklı bölgelerde sancak beyliği yapmıştır. II. Beyazid döneminde tekrar sarayın beğenisini kazanmış ve Bursa sancak beyliğine atanmıştır. 1497 yılında Bursa'da vefat etmiştir. Türk şiirinin kurucularındandır. Dili açık ve akıcıdır. Zeki, nüktedan ve ince bir kişiliğe sahiptir. Kılı kırk yaran bir yapısı vardır; bu nedenle ordu içinde sipahi müftüsü olarak anılmıştır. Kasideleriyle ünlüdür ve kasidelerinin çoğunu Fatih'e yazdığı görülür. *Güneş* ve *Kerem* kasidelerini Fatih'e, *Âb* kasidesini II. Bayezid'e ve *Benefşe* kasidesini de Cem Sultan'a sunmuştur. Edebiyatımızda “tanzir” başka bir deyişle nazire türünün önemli temsilcilerindendir. Anadolu sahasında Dîvân şiirinin önde gelen kurucularından sayılmıştır. Şiirlerinde daha çok beşeri aşkı işlemiştir. Daha hayattayken “*sultanü 'ş-şu'ara*” unvanını almıştır.

Eseri; *Dîvân*.(TEİS, 2017 a)

2.4.3. 'AŞKÎ

16. yüzyıl şairlerindendir. Asıl adı İlyas'tır. Derviş İlyas Ahmed Çelebi olarak da anılır. Üsküdarlı 'Aşkî adıyla tanınmıştır. Belgrad, Alman, Rodos seferlerine katılmıştır. Askeriyede ilerlemeyi bırakan şair, kâtiplik görevinde bulunmuş, daha sonra tasavvuf yolunu tercih etmiştir. İdris-zâde Ebufazıl'ın defterdarlığını yapmış, bununla beraber kâtipliğe devam etmiştir. Şiiri Kânûnî'nin hoşuna giderek ulufe verilmiştir. Verilen ulufe ile bir yalı almış ve Âşık Çelebi'ye göre burayı şiir meclisi haline getirmiştir. Rumelihisarı'nda 1576-77 yıllarında vefat etmiştir.

Eserleri; *Dîvân*, *Muhtar-nâme*, *Menâzilü's-sâlikîn*, *'Arûsu'l- arûz*. (TEİS, 2017 b)

2.4.4. 'AVNÎ

Osmanlı padişahlarından Fatih Sultan Mehmed'dir. 1432'de Edirne'de dünyaya gelen şairin babası Sultan II. Murad, annesi İsfendiyaroğlu'nun kızı Âlime Hadîce Sultân'dır. Molla Gürânî, Molla Hüsrev, Âlî Kuşçu, Mevlânâ Hayreddîn, Mevlânâ Hoca-zâde, Mevlânâ Abdülkâdir Hamîdî, Molla Hatîb-zâde,

Mevlānā Sināneddīn Yūsuf, Akşemseddīn, Mevlānā Sirāceddīn, Mehmed Molla Yegān, Şeyh Akbıyık gibi hocaların yanında bulunmuştur. ‘Avnī, Mevlevī tarikatına intisap etmiştir. Hassas bir ruha sahip olan padişah, şairliğin yanında musikiye düşkün bir âlimdir. Şairleri himayesi altına alarak onları koruyup gözetten bir padişahdır. Coğrafya, tarih ve astronomiyle de yakından ilgilenen padişah Batı kültürünü tanımaya çalışmıştır. Batılı kitapların da yer aldığı büyük bir kütüphanesi vardır. Şiirlerinin belîğ, aşıkâne, merdâne bir yapı arz ettiği bilinmektedir. Kendine has ifade gücü ile klasik mazmunları şiirlerinde işlemiştir. Şiirleri ince hayallerle örülü, akıcı ve yalın bir hal arz etmektedir. Başta aşk olmak üzere sosyal hayat, kıssalar, tasavvuf, efsaneler ve tarihi hikâyeleri şiirlerinde ele almıştır. Arapça ve Farsça yerine Türkçe ifadeleri tercih eden şair, birinci sınıf şair olarak da değerlendirilmektedir.

Eseri; *Dīvān*. (TEİS, 2017 c).

2.4.5. ĀZERĪ (İbrahim Çelebi)

Asıl adı İbrahim olan şairin babası Muallim-zāde Ahmed Efendi, II. Selim zamanında Anadolu’da ve Rumeli’de kazaskerlik yapmıştır. Öğrenimini yarıda bırakarak derviş olmuştur. Daha sonra öğrenimini tamamlayarak kadılık görevini yapmıştır. Daha çok şiirlerinde kullandığı Āzerī mahlasıyla ya da Muallim-zāde olarak anılmıştır. Tahmīs ve tesdīste başarı göstermiştir. 1585 yılında vefat etmiştir.

Eseri; *Nakş-ı Hayāl* (Haluk İpekden vd., 1988: 58).

2.4.6. BĀDĪ, AHMED

19. yüzyıl şairlerindendir. 1839’da Edirne’de dünyaya gelmiştir. Babası İbrāillî Kaltakkıran Mehmed Ağa’dır. Dedesi ise Müstecābī Osman Çelebi’dir. Öğrenimini, Edirne’de bulunan Taş Mektep’te tamamlamıştır. Mevlānā Mustafa Medhī’den sülüs ve nesih dersleri almıştır. Aynı zamanda Rif’atī mahlasıyla hat icazeti de almıştır. Eserlerini kendisi ele aldığı gibi Edirne’de bulunan tarihi yapıların kitabelerini yazmıştır. Seyyār arazi kâtipliği yapmıştır. 1908 yılında İstanbul’da vefat etmiştir.

Eserleri; *Dīvān, Riyāz-ı Belde-i Edirne, Armağan, Tavīzū'l-Ebvāb Alā Teshīli'l-Hisāb*. (TEİS, 2017 c).

2.4.7. BAĞDĀDĪ

Kendisiyle ilgili herhangi bir bilgiye rastlanmayan âşığın, Bağdatlı olduğu veya Bağdat'da uzun süre kaldığı için Bağdādī mahlasını aldığı düşünülür. 18. Yüzyıl âşıklarından Bağdādī hakkındaki bilgilere şiirlerinden hareketle ulaşılabilmektedir. Şiirlerinden elde edilen ipuçlarına göre İstanbul'a giderek Topkapı Sarayı'nı ve III. Selim'i (1761-1808) gördüğü anlaşılmaktadır. Ayrıca bu durum âşığın 18. yüzyılın ikinci yarısında yaşayan saz şairlerinden biri olduğunu da gösterir. Hakkında fazla bilgiye ulaşılamayan âşığın şiirlerine Fuad Köprülü'nün *Saz Şairleri* adlı eserinden ve Saim Sakaoglu'nun, *Türk Dili* dergisinin 1989 yılında çıkan *Türk Şiiri Özel Sayısı III* (Halk Şiiri) için hazırladığı "Türk Saz Şiiri" bölümünden ulaşılabilir. Şiirlerinde kullandığı kelimeler ve üslubu âşığın Arapça ve Farsça bildiğini göstermektedir ve dolayısıyla Dīvān edebiyatına uzak olmadığına işaret etmektedir. (TEİS, 2017 ç).

2.4.8. BAĞDATLI RŪHĪ

16. yüzyıl şairlerinden olan Rūhī Bağdat'ta doğmuştur. Uzun seyahatler yapan şair Anadolu'yu tanıma fırsatı bulmuştur. 1605'te Şam'da vefat etmiştir. Türk edebiyatında terkīb-bend ve tercī-bendleriyle şöhret kazanmıştır. Tasavvufun etkisi altında kalmış ve eserlerinde bu etki kendini göstermiştir. Vahdet-i vücud anlayışı doğrultusunda eserlerini meydana getirmiştir. Mevlevī, Bektaşī ve Hurūfī olduğu iddia edilse de herhangi bir tarīkata katıldığı bilinmemektedir. Nüktedān şair olmasının yanında kudretli bir şairdir. Şiirlerinde lirizm, sadelik ve samimiyet vardır. Bununla birlikte gazel ve kasīdelerinde rindāne ve âşı Kane bir tarz görülmektedir.

Eseri; *Dīvān*. (Ak, 2008: 205-206).

2.4.9. BĀKĪ

16. yüzyılın en önemli şairlerindendir. İstanbul'da doğmuştur. Asıl adı Mahmud Abdūlbākī'dir. Babası Mehmed Efendi Fatih Camii müezzinlerindendir. Döneminde bulunan şairler onu, babasının mesleğinden ötürü karga-zāde olarak

adlandırmışlardır. Silivri, Murat Paşa, Sultan Selim medreselerinde müderrislik, Mekke’de kadılık, Anadolu ve Rumeli’de kazaskerlik görevlerinde bulunmuştur. Zātî’nin dükkânında toplanan gençler arasında yer almıştır. Kadı-zāde Şemseddin Ahmed Efendi’den dersler almıştır. Sokullu Mehmed Paşa’dan himaye görmüştür. Karamani Mehmed ve Ahmed Efendilerden dersler almıştır. Önemli kasīde ve gazel şairidir. Kānūnī ’ye sunduğu “*nun*” redifli kasīdesiyle padişahın ihsanını kazanmıştır. Ebussuud Efendi’ye sunduğu “*Lāmiye*” kasīdesiyle onun ihsanını kazanmıştır. Kānūnī’nin ölümü neticesinde yazdığı “*Kānūnī Mersiyesi*” bu alanda yazılmış son derece önemli bir eserdir. Dört padişah dönemini yaşayan Bākī, “*Sultanü ’ş-Şu’ara*” unvanını almıştır. Tek isteği; şeyhülislam olmaktır ancak şeyhülislam olamadan vefat etmiştir. Zevk ve eğlenceye düşkün bir kişiliğe sahip olan Bākī, şiirlerinde daha çok dünyaya ait olan eğlence ve bundan alınan zevki işlemiştir. Doğa, aşk, eğlenceyi bir araya getirdiği şiirleri beşeri aşkı konu alır. Gazelleriyle ünlü bir şairdir. Kasīdelerinde de başarılı olmuş, özellikle nesib bölümlerinde şairlik yeteneğini gözler önüne sermiştir. Şiirinde ahengi en önemli unsur olarak görmüş ve kelimeleri seçerken oldukça titiz çalışmıştır. Kelimelerin sıralanışında ahenk uyumuna dikkat etmiştir. İstanbul Türkçesini başarılı şekilde kullanan şair, Türkçe kelimelere kafiye bulmayı denemiş ve başarılı olmuştur.

Eserleri; *Dīvān, Me’ālimü ’l-Yakīn fī Sireti Seyyīdi ’l-Mürselīn, Fezā ’ilü ’l-Cihād, Fezā ’il-i Mekke, Hadīs-i Erba ’in Tercümesi.* (Çavuşoğlu, 1991: 537).

2.4.10. BASİRİ

19. yüzyıl şairlerindendir. Asıl adı Halil’dir. 1804’te Musul’da dünyaya gelen şairin babası Fahrī-zāde İbrahim Efendi’dir. Türkçe ve Farsça şiirler kaleme almıştır. Tahmīste başarılı olan şair Fuzūlī’nin gazeline Türkçe, Sāib-i Tebrizī’nin Farsça gazeline tahmīs yapmıştır.

Eseri; *Dīvān.* (TEİS, 2017 d).

2.4.11. BEHİŞTİ

16. yüzyıl şairlerindendir. Asıl adı Ramazan’dır. Vize’de doğmuştur. Babası Vizeli Abdülmuhsin adında bir kişidir. Kendinden önce yaşamış olan Karıştıranlı Süleyman Beyoğlu Sinan Behiştî ile karıştırmamak için döneminde yaşayan şairler

tarafından Vaiz Behiştî, Behiştî Ramazan bin Abdulmuhsin, Vizeli Behiştî, Behiştî-i Sâni, Mevlânâ Behiştî, Ramazan bin Abdulmuhsin er-Rûmî adlarıyla anılmıştır. Sâdi Efendi'nin hizmetinde bulunmuştur. Sâdi'nin hizmetinden ayrıldıktan sonra Şeyh Mehmed Efendi'ye bağlanmıştır. Pek çok konuda bilgisi olan şair Çorlu'da hâtiplik ve kâtiplik yapmıştır. Ölüm tarihi olarak farklı bilgiler mevcuttur. Âşık Çelebi ve Fâizî'de 1559; Hasan Çelebi'de 1562-63; Riyâzî'de 1571-72 olarak geçer. Kasîde ve mesnevîde ustadır.

Eserleri; *Dîvân'ı, Cem Şah ve Alem Şah, Haşiye.* (TEİS, 2017 e)

2.4.12. CİNÂNÎ

16. yüzyıl şairlerinden olan şairin asıl adı Mustafa'dır. Bursa'da doğmuştur. Latin harfleriyle yazılan eserlerde mahlası Cenânî geçer ancak kendisi *Cilâü'l-kulûb* adlı eserinde mahlasının Cinânî olduğunu söylemiştir. Şu bilinir ki mahlasları hep cennet ile ilgili olmuştur. Küçük yaşta eğitim almaya başlayan şair, Manisa müftüsü Muallim-zâde'den dersler almıştır ve onun kalem kâtipliğini yapmıştır. Karesi kassamlığında bulunan şairin hangi tarihlerde bu görevi yaptığı bilinmemektedir. Köşeler Medresesi'nde, İvaz Paşa Medresesi'nde müderrislik yapmıştır. Ula'da kadılık görevinde bulunmuştur. Düşürdüğü tarihlerden bu görev yerleri anlaşılmaktadır. Son görev yeri Bursa İvaz Paşa Medresesi'dir. Şair 1595'te Bursa'da vefat etmiştir.

Eserleri; *Dîvân, Riyâzü'l-Cinân, Cilâ'ü'l-Kulûb, Bedâiyü'l-Âsâr.*(TEİS, 2017 f).

2.4.13. EMRÎ

16. yüzyıl şairlerindendir. Edirne'de doğmuştur. Asıl adı Emrullah'tır. Edirne ve İstanbul'da bulunan şair geçimini muhasebe, kâtiplik ve tevliyet hizmetleriyle sağlamış, memurlukta yükselmemiştir. Hayatı kanaat içinde geçmiş ve devlet büyüklerinden yardım istememiştir. Bu nedenle ömrünü zorluklar ve sıkıntılar ile geçirmiş, hayatının son yıllarında şuurunu yitirmiştir. Bunda devlet büyükleri için medhiye yazmamasının da etkisi vardır. Şiirleri aşıkânelikten çok muhayyel bir yapıdadır. Şair daha çok muamma alanında başarılı olmuştur. Bununla birlikte târîh düşürmede de oldukça ustadır. Ölüm tarihi hakkında farklı görüşler vardır. Hasan

Çelebi'ye göre 1574-75 yıllarında; Riyāzī, Fāizī ve Enis'e göre 1575-76 yıllarında vefat etmiştir.

Eserleri; *Dīvān*. (Haluk İpekden vd., 1988: 113).

2.4.14. FEYZİ (Subhī-zāde)

Asıl adı Feyzullah'tır. İstanbul'da doğmuştur. Şair Subhī Ahmed Efendi'nin oğludur. Babası şehir-emāni rûz-nāmçecisidir. Babasının ölümünden sonra onun görevini devralmıştır. Daha sonra Çorlulu Ali Paşa'nın kâtibi, Osman Paşa'nın defterdarı ve mektupçusu olmuştur. Tezkirelerden, dönemin tanınan şairi olduğu anlaşılır. Safā'î, Sālīm ve Rāmiz tezkirelerinde yer almaktadır. 1739'da vefat eden şairin dört mesnevîsi ve *Dīvān*'ı vardır ve bu eserlerinden dolayı hamse sahibi olarak kabul edilir.

Eserleri; *Dīvān, Heft Seyyāre, Mir 'at-ı Süretnümā, Safā-nāme, 'Aşk-nāme*. (Gündüz, 1997: VII-XL).

2.4.15. FEDĀYİ

16. yüzyıl şairlerindendir. Hamid (Isparta) ilinin Bodoz kasabasında dünyaya gelen şair, Mevlevî olup kasabasına bir mevlevîhane yaptırdı. Burası Şeytankulu ile yapılan savaşta yıkılır. Fedāyî devrinin usta şairleri arasında ikinci derecede bir şair olarak görülmüştür. Şiirleri ile tasavvufu yayma yolunu seçmiştir. Süregelen gazel anlayışını değiştiren şair 18 beyte ulaşan gazeller yazmıştır. Uzun süre seyahatlerde bulunmuş ve Fuzûlî ile görüşmüştür. Şiirlerinin çoğu Fuzûlî'ye naziredir.

Eseri; *Dīvān*. (Haluk İpekden vd., 1988: 133).

2.4.16. FİGĀNİ

16. yüzyılın ikinci dereceli şairlerinden biridir. Asıl adı Ramazan'dır. Trabzon doğumlu olan şair biraz medrese eğitimi almış olup sonraları tıpla uğraşmıştır. İlk şiirlerinde Hüseyinî mahlasını kullanmıştır. Tabib Şah Mehmed'den dersler almıştır. Yazdığı bir beyit nedeniyle İbrahim Paşa tarafından idam ettirilmiştir. Defterdar İskender Çelebi ile Kara Bâlioğlu tarafından himaye

edilmiştir. Edirne'ye gitmiş ve bir süre Seyyid Battal Gazi Türbesi etrafında bulunan zāviyede yaşamıştır. “*Kaynakların hepsi, yaşasaydı Dīvān edebiyatının en büyük isimlerinden biri olacağı konusunda birleşirler. Yeni mazmunlar bulmada usta bir şairdi.*” (Haluk İpekden vd., 1988: 149) Kātiplik görevinde bulunan Fiğānī edebiyat ve şiirle de ilgilenmiştir. Rind yaradılışlı bir şairdir. Devlet adamlarına kasīdeler yazmış ve bu kasīdeler sonucu aldığı ihsanlar ile geçimini sağlamıştır. Ünlü kasīdesi, şehzadelerin sünnet düğünü için yazdığı “*Suriyye*” kasīdesidir.

Eseri; *Dīvānçe*. (Haluk İpekden vd., 1988: 149).

2.4.17. FUZÜLİ

16. yüzyılda Azeri sahasının önde gelen şairlerden olan Fuzūlī'nin asıl adı Mehmed'dir. Doğum yeri ve tarihi hakkında kesin bilgiler olmamakla beraber 1480'li yıllarda doğduğu tahmin edilir. Hayatı ile ilgili bilgiler sınırlıdır. Bilgilere tezkirelerden ve kendi eserlerinden ulaşılmaktadır. Kerbelalı mı Hileli mi olduğu hakkında bir düşünce birliği sağlanmamıştır. Şair 1556 yılında vefat etmiştir. Eserlerini Azerī Türkçesi ile yazmıştır. Türkçenin yanında Arapça ve Farsçayı bu dillerde eser verecek kadar iyi bilmektedir. Hamse sahibi şairlerimizdendir. Peygambere, ailesine ve 12 imama bağlıdır. Kasīdelerinde bu kişileri övmüştür.

Eserleri; *Türkçe Dīvān, Farsça Dīvān, Arapça şiirler, Leyla vü Mecnūn, Beng ü Bāde, Sākī-nāme, Hadīs-i Erba'in Tercümesi, Hadīkatü's-Sü'edā, Türkçe Mektuplar, Nişancı Celāl-zāde Mustafa Çelebi Mektubu(Şikāyet-nāme), Musul Başbayraktarı Ahmed Bey Mektubu, Kadı Alaaddin Mektubu, Şehzāde Bayezid Mektubu, Ayas Paşa Mektubu, Rind ü Zāhid, Sıhhat u Maraz, Muamma Risalesi, Matla'u'l-İtikād.* (TEİS, 2017 g)

2.4.18. GUBARİ

16. yüzyıl şairlerindendir. Asıl adı Abdurrahman olan şairin babasının adı Abdullah'tır. İlk eğitimini babasından almış daha sonra müderris Kınalı-zāde Ali Çelebi ve Müslim Çelebi'den dersler almıştır. Şeyh Hamdullah-zāde'den aklām-ı sitte yazı türü üzerine dersler aldı. Gubarī yazı türünde başarılı olan şair bu nedenle Gubarī mahlasını tercih etmiştir. Medreselerde müderrislik yapan şair,

Kānūnī 'nin Irak seferinde ordu kâtipliği yapmıştır. Tasavvufa yönelen şair, hacca gitmiştir. Şehzade Bayezid'in hizmetinde bulunan şair dervişane bir hayat yaşamıştır. Şehzade oğlu olan Orhan Çelebi'ye hocalık yapmıştır. Şairliği ile beraber hattatlığıyla tanınmış bir şairdir. Hat sanatının yanında şair, musiki ile ilgilenmiş, kendisini *nevā-yı 'uṣṣāk* ve *rast* makamlarında geliştirmiştir. "Sor" redifli gazeli ile ünlüdür. Ayrıca *Terkīb-bendleri*yle de ünlü bir şairdir. Ölüm tarihi hakkında farklı görüşler vardır. Āşık Çelebi ve Müstakīm-zāde 1566; Riyāzī, Fāizī ve Mehmed Süreyya 1574 yılında vefat ettiğini belirtmiştir.

Eserleri; *Şāh-nāme*, *Ka'be-nāme*, *Şebistān-ı Hayāl*, *Yūsuf u Züleyhā*, *Menāsık-ı Hac*, *Mesāhat-nāme*, ayrıca şairin elde bulunmayan *Türkçe ve Farsça Dīvān* (TEİS, 2017 ğ).

2.4.19. HADENGİ ÇELEBİ

Hakkında bilgi bulunamadı.

2.4.20. HĀDĪ

(ö.1018 / 1609) Āşık Çelebi'ye göre Sofya'da, Riyāzī'ye göre Edirne'de doğdu. Asıl adı Ahmed olup, Meme-zāde sanıyla tanındı. Öğrenimini tamamladıktan sonra kadı oldu. Edirne'de öldü.

Eserleri; *Nigāristan Tercümesi*, *Güzide Derlemesi*. (Haluk İpekden vd., 1988: 167).

2.4.21. HĀFİZ AHMED PAŞA

Doğum tarihi ve yeri bilinmemektedir. Asıl adı Ahmed'dir. Küçük Osman Paşa'nın oğludur. Hatice Sultan ile evlendiğinden Damad-ı Şehriyārī Hāfız Ahmed Paşa olarak tanındı. Babası sayesinde önce kapıcıbaşıliğe getirildi. Sonra Safer 1135/Kasım-Aralık 1722'de Sayda beylerbeyi, 1136/1723-24 yılında vezir, ardından da kubbe veziri oldu. 1140/1727-28 yılında Yenişehir Sancağı arpalık olarak verildi. Rebiyülevvel 1143/Eylül-Ekim 1730'da kapdan-ı derya olduysa da bir ay sonra bu görevden el çektilerilerek yeniden Sayda'ya beylerbeyi atandı. 1145/1732-33'te Hamid mutasarrıfı, 1146/1733-34'te Rumeli beylerbeyi,

1147/1734-35'te Ağrıboz ve 1148/1735-36'da Hanya muhafızı oldu. Recep 1148/Kasım/Aralık 1735'te vefat etti..

Eserlerine dair bir bilgi bulunmamaktadır. Kāfile-i Şu'arā (Kutlar Oğuz vd. 2012: 181)'da bir beyti yer almaktadır. (TEİS, 2017 s).

2.4.22. HĀFİZ-I ŞĪRĀZĪ

17. yüzyıl şairlerindendir. Şairin asıl adı Şemseddin Muhammed'dir. Hayatı hakkında bilgiler azdır. Hakkındaki bilgilere şiirlerinden ve rivayetlerden ulaşmaktayız. Şairin babası, Isfahan köylülerinden Bahaeddin isminde birisidir. Babasının ölümünden sonra çalışmak zorunda kalmış ve bir yandan da eğitime devam etmiştir. Kur'an-ı Kerim'i ezberleyip hâfız olmuştur. Hâfız, dükkân komşusuna özenerek şiir söylemeye başlamıştır; ancak bu durum alay konusu olmuştur. Şair bir gece rüyasında Hz. Ali'yi görmüş ve tam anlamıyla şiir söylemeye başlamıştır. Kısa bir dönem, Fars valisi Şeyh Ebu İshak tarafından korunmuştur.

Şairin Arapça bildiğini şiirlerinden öğrenmekteyiz. Gazellerinde oldukça başarılı bir şairdir. Gazele farklı bir boyut getirmiştir. Hâfız gazele tasavvufi bir boyut getirmiştir. Rindâne bir edaya sahiptir. Kasîdeleri ise birkaç tanedir. Şiirleri oldukça sade ve akıcıdır. *“Her türlü ilmî, ahlâkî, felsefî, mazmunları ihtivâ eden gazellerinde değişik vezinler kullanan Hâfız, şiirlerinde birçok edebî sanata yer vermesine rağmen mâna ve ifadeyi bu sanatlarla boğmamıştır.”* (Yazıcı, 1997:103) Gerek yaşadığı dönemde gerekse kendi döneminden sonra gelen şairleri etkisi altına almıştır. Ahmed Paşa, Şeyhî, Fuzûlî, Bâkî, Hayâlî, Nef'î, Neşâtî, Nailî, Nedîm, Şeyh Gâlib şairden etkilenen Dîvân şairlerindedir. *Dîvân'ı* İran ve Anadolu'da Hâfız'ın *Lisanü'l- Gayb'ı* (Gizliliğin dili) olarak anılır.

Eserleri; *Dîvân*. (Yazıcı, 1997:103).

2.4.23. HAMDÎ

15-16. yüzyıllar arasında yaşayan şairin asıl adı Hamdullah Hamdî'dir. Göynük'te doğan şair Hamdî Çelebi olarak da bilinir. Şeyh Akşemseddin'in oğludur. Şeyh Şihâbeddin-i Sühreverdî neslinden gelmektedir. Eğitimi tamamlandıktan sonra tasavvufa yönelmiştir. Döneminin önemli alimlerindendir. Öyle ki *Yûsuf u Züleyha'sı* diğer örneklerin arasında en iyisi olarak adlandırılır. Ölüm tarihi hakkında farklı

görüşler vardır. Riyāzî'ye göre 1508-09; Fāizî'ye göre 1503-04 yıllarında vefat etmiştir.

Eserleri; *Leyla vü Mecnûn, Yûsuf u Züleyha Tuhfetü'l, 'Uşşâk, Mevlid, Kıyâfet-nâme, Dîvân.* (Haluk İpekden vd., 1988: 178).

2.4.24. HALETÎ

16. yüzyıl şairlerindendir. İstanbul'da doğan şairin asıl adı Mustafa'dır. Babası, III. Murad'ın hocası Azmî Efendi'dir. Bu nedenle Azmî-zâde olarak da tanınır. Genç yaşta eğitim görmeye başlamıştır. Hoca Sadeddin Efendi'den dersler almış ve mülâzım olmuştur. Hâce Hatun, Mehmed Ağa, Eyüp, Sultan Selim-i Kadîm, Hakâniye-i Vefâ, Süleymâniye, Sahn-ı Samaniye medreselerinde müderrislik görevinde bulunmuştur. Müderrislikten kadılığa geçen Hâletî; Kahire, Şam, Bursa, Edirne, İstanbul, Mahalle kadılığı, Uzunca Ova kadılığı yapmıştır. Andadolu ve Rumeli'de kazaskerlik yapan şaire, bu görevinden sonra Silistre arpalığı ve Süleymâniye Dârühadîsliği verilmiştir. Şair 1630 yılında vefat etmiştir.

Eserleri; *Dîvân, Rubâiyyât, Münşeât, Sâkinâme.* (Haluk İpekden vd., 1988: 174)

2.4.25. HAYÂLÎ

16. yüzyılın önde gelen şairlerindendir. Rumeli'nin Vardar-Yeniçesi'nde doğmuştur. Kaynaklarda Hayâlî Mehmed Bey olarak geçer ve Bekâr Memi olarak tanınmıştır. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber II. Bayezid döneminde doğduğu tahmin edilmektedir. Hayatı hakkında bilgiler sınırlıdır. Yeniçe'ye gelen Baba Ali Mest-i Acemi adlı kalenderî derviş ile tanışır ve derviş grubuna katılarak İstanbul'a gelir. İyi bir medrese eğitimi alan Hayâlî, Kânûnî tarafından beğenilir ve büyük ilgi görür. Hayâlî, dünya malını önemsememiş bu yüzden Kânûnî 'den gelen yardımlardan çevresindekiler yararlanmış, ömür boyu elinde bir şey tutamamıştır. Rind ve kalender bir şairdir. Şiirlerini bu yönde ele almıştır. Tasavvufî düşünceleri içeren, ince hayallerle süslü şiirler yazmıştır. “Kaynaklar, Hayâlî'nin duygulu, ince bir şair olduğu konusunda görüş birliği ederek, onu İranlı Hâfiz Şîrâzî'ye benzetirler. Kaynaklarda ‘Hâfiz-ı Şîrâzî-i Rûm’, Rûm’un Şîrâzlı Hâfiz’i ifadesi geçer.” (Mengi, 2009: 169)

Eseri; *Dīvān*. (Mengi, 2009: 169).

2.4.26. HAYRETİ

Vardar Yeniçesi'nde doğmuştur. Asıl adı Mehmed'dir. Mehmed Şah, Mehmed Çelebi, Baba Hayretî olarak da anılır. Abisi Mevlevî şair Yūsuf-ı Sīne-çak'tır. Şeyh İbrahim Gülşenî'ye intisap etmiş bir mutasavvıftır. Daha sonra Rumeli abdallarına katılarak Bektaşîliği seçmiştir. Caferî ve Alevî olduğunu "*Ca'ferî mezheb safāyî cānlarız*" diyerek ortaya koymuştur. Hz. Ali, Hz. Hüseyin ve on iki imamı şiirlerinde övmüştür. Samimi ve sade bir üslubu vardır. Şiirlerini rindâne tarzda yazmış, mahalli tasvirlerle yer vermiştir. Tasavvufî terimleri ve aruzu ustaca kullanmıştır. Şiirlerinde ahenge önem veren şair söz sanatlarında da başarılı olmuştur. Yazdığı kasîdeler sonucu İbrahim Paşa'nın dikkatini çekmiş ve Paşa ona ihsanda bulunmak istemiştir. Ancak Hayretî, Hayālî tarafından, kimseye baş eğmeyen dik başlı biri olarak tanımlanınca kendisine sadece küçük bir tımar verilmiştir. Bunun sonucunda şair "*Dil-i bīmār bu denli merhemle tīmār olmaz*" (Haluk İpekden vd., 1988: 200) diyerek İstanbul'u terk eder; sonraları akıncı beyleri olan Yahyalı ve Mihailli Beyler'in himayesi altına girmiştir. Vardar'da hayatını kaybetmiştir. (Haluk İpekden vd., 1988: 200).

2.4.27. HÜDÂYİ

16. yüzyıl şairlerindendir. İstanbul'da doğan şairin asıl adı Mustafa Hüdâyî Çelebi'dir. Sala Muslisi, Musli Çelebi, Musli Şah, Müezzîn-i Hüdâyî olarak da anılan şairin sesi güzel olduğu için Haseki Hürrem Sultan Camii'nde ezan okumuştur. Musikide ve Farsçada ustadır. Gazellerinde de başarılı olduğu kaynaklarda geçmektedir. Eserlerinden iyi eğitim aldığı anlaşılmaktadır. Şair, 1584 yılında İstanbul'da vefat etmiştir.

Eseri; *Dīvān*. (TEİS, 2017 h).

2.4.28. İSHÂK Çelebi

16. yüzyıl şairlerindendir. Üsküp'te doğmuştur. Babası kılıç yapmakla geçimini sağlayan İbrahim adlı bir zattır. Eğitimine Üsküp'te başlayan şair, eğitiminin İstanbul'da tamamlamıştır. Kara Bākî'den mülazım, müderris ve kadı olmuştur. İstanbul, Edirne ve Üsküp'te müderrislik yapmıştır. Şam'da kadılık

görevinde bulunan şair burada vefat etmiştir. Bir dönem Yavuz Sultan Selim'in musâhibi olmuştur. Devrin alim ve bilgin şairi olan İshāk Çelebi, önemli gazel şairlerindendir. Ölüm tarihi hakkında farklı görüşler mevcuttur. Riyāzī ve Fāizī'ye göre 1538 yılında; Hasan Çelebi'ye göre 1541-42 yıllarında vefat etmiştir.

Eserleri; *Dīvān, Selīm-nāme*. (Haluk İpekden vd., 1988: 230).

2.4.29. KĀBİLĪ

İstanbul'da Gürani mahallesinde doğdu. Öğrenimini yarıda bırakıp tasavvufa yöneldi. Uzun süre seyahatlerde bulundu. Ömrünün son yıllarında sağır oldu. (Haluk İpekden vd., 1988: 237).

2.4.30. KABŪLĪ

16. yüzyıl şairlerinden olan Kabulī'nin asıl adı Riyāzī'ye göre Gedizli İbrahim Çelebi, diğer kaynaklara göre Ahmed'dir. Kütahya Gediz'de doğmuştur. Nāzır-zāde'nin mülâzımlığını ve kadılığını yapmıştır. Mısır'dan gelirken boğularak 1591-92 yıllarında vefat etmiştir. Şiir ve inşā'sıyla tanınmıştır.

Eseri; *Dīvān*. (Haluk İpekden vd., 1988: 237).

2.4.31. KĀTĪBĪ

Saray Bosna'da doğan şairin asıl adı Mustafa'dır. İstanbul'da kâtiplik dersleri almıştır. Mesleğinden dolayı bu mahlası seçmiştir. Öğrenimini yarıda bırakarak derviş olmuştur. Mevlevī bir şairdir. 1667-68 yıllarında vefat etmiştir.

Eser; *Dīvān*. (Haluk İpekden vd., 1988: 246).

2.4.32. MAHREMĪ

1848 yılında Gaziantep'te dünyaya gelen şairin asıl adı Muhammed Ali'dir. Mahremī mahlası olmakla beraber Mücrimī, Selāmī ve 'Avnī mahlaslarını da kullanmıştır. Ayıntablı Mahremī olarak bilinmektedir. Arzuhalcilik mesleğinden dolayı Arzuhalci Ali Efendi adıyla tanınmıştır. Şeyh Kilisli Abdullah Serbest Efendi'nin öğrencisi olmuştur. 1914 yılında Gaziantep'te vefat etmiştir. Nakşibendī bir şairdir. Eserlerini ehl-i sünnet ve şariat çizgisinde veren şair; Hz.

Ali , Hz. Hüseyin ve On iki İmama olan sevgisini ve saygısını dile getirmiştir. Şiirlerini tasavvufî düşüncede yazmıştır. Medrese eğitimi alan şair Farsça ve Arapçayı bilmektedir. El yazısıyla yedi adet “*Kur’ân-ı Kerîm*” yazdığı bilinmektedir.

Eser; *Dīvān*. (TEİS, 2017 1).

2.4.33. MEDHÎ

16. yüzyıl şairlerindendir. Asıl adı Mahmud’dur. Geliboluludur. Hayatı hakkında bilgiler sınırlıdır. 1597-98 yıllarında vefat ettiği bilinmektedir. Fatih Sultan Mehmed’in yakınlığını kazanan bir şairdir. (Haluk İpekden vd., 1988: 278).

2.4.34. MESÎHÎ

15. yüzyılda yaşamış, Dīvān edebiyatının önde gelen şairlerindendir. Üsküp bölgesinin Priştina şehrinde doğmuştur. “Asıl adı Mesih veya İsa’dır.” (Haluk İpekden vd., 1988: 285).

Sadrazam İbrahim Paşa’nın dīvān kâtipliğini yapmıştır. Hat sanatındaki yeteneğiyle sadrazam olan Atik (Hadım) Ali Paşa’nın dikkatini çekmiş ve kâtiplik görevine getirilmiştir. Farsça ve Arapçayı şiir yazacak kadar iyi bilmektedir. Şiirlerini Dīvān şiiri geleneğine bağlı kalarak yazmıştır. Daha çok rindâne-âşıkâne şiirler yazan bir şairdir. Şiirlerinde samimi olmasının yanında sade ve akıcı bir dil kullanmıştır. Tâcî-zâde Cafer Çelebi’ye sunduğu *Bahariyye* kasidesi, Atik Ali Paşa’nın ölümü üzerine yazdığı terkîb-i bend şeklindeki mersiyesi ve murabba şeklinde yazdığı *Baharriye*’si ile ünlüdür. “*Âşık Çelebi onu, Osmanlı şiirinin direklerinden sayar. (diğeri Necâtî) Latîf ise tarzını seçkinlere yönelik olarak tanımlar ve bu yüzden halkın onun şiirini anlamadığını düşünür.*” (Haluk İpekden vd., 1988: 285).

Eserleri; *Dīvān, Şehr-engîz, Gül-i Sad Berg*. (Haluk İpekden vd., 1988: 285).

2.4.35. MUHİBBİ

Osmanlı Devleti'nin onuncu padişahı olan Kānūnī Sultan Süleyman'dır. Bazı kaynaklarda kırk altı yıl(Mengi, 2009: 182); bazı kaynaklarda ise kırk sekiz yıl (Haluk İpekden vd., 1988: 295)padişahlık yaptığı yazmaktadır. Arap dili ve edebiyatı, tefsir, fıkıh, usul ve tasavvuf dersleri almıştır. Halvetiliğe intisap etmiş ve tarikat kurallarını öğrenmiştir. Devlet işlerinde gösterdiği başarı ile beraber bilim ve edebiyatın da gelişmesinde büyük başarı sağlamıştır. Bilim adamı ve sanatçıları himaye etmiş ve sanatçılara büyük saygı duymuştur. Şiirlerinde aşk, ıstırap, ayrılık acısı, sevgilinin cefaları, felekten şikayet gibi konular üzerinde durmuştur. Zātī'den sonra en çok gazel yazan şairdir.

Eseri; *Dīvān*.

2.4.36. MUHİTİ

16. yüzyıl şairlerindendir. Rodoslu olan şairin asıl adı Ahmed'dir. Medrese eğitimi alan şair; Şam, İstanbul ve Edirne'de naiplik görevlerinde bulunmuştur. Lala İbrahim Paşa zamanında Edirne'de kadılığa başlamıştır. 1559-1600 yıllarında İstanbul'da vefat etmiştir.

Eserleri; *Mesnevî ve nazîre mecmualarında bulunan şiirleri*. (Haluk İpekden vd., 1988: 295).

2.4.37. NEF'İ

17. yüzyıl Türk edebiyatının önde gelen şairlerindendir. Asıl adı Ömer'dir. Erzurum doğumlu olan şairin doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber 1570 yılında doğmuş olacağı tahmin edilmektedir. Şair, mahlas olarak Zarrî (zararlı)'yi kullanmış daha sonra Gelibolulu Ali tarafından kullandığı mahlasın zıddı olan Nef'î (yararlı) mahlası verilmiştir. Övgü ve yergi şairidir. Fahriyeleri ve hicivleriyle adından çokça bahsettirmiştir. Fahriyelerinde kendisini, İran edebiyatının ünlü şairlerinden üstün görece kadar açık yüreklilikle övdüğü görülür. Hicivleri ise onu ölüme götürecek kadar yergi doludur. Sebk-i Hindî akımının izlerinin görüldüğü ilk şairdir. Bilinmeyen, daha önce kullanılmamış mazmunları ustalıkla kullanır ve kelimelerin sıralanışına önem verir. Tezat

sanatını, tasvirleri ve aruzu ustalıkla kullanmıştır. İstanbul Türkçesini çok iyi kullanan şairlerimizdendir. Gazellerinden çok kasîdeleriyle ünlüdür.

Eserleri; *Türkçe Dīvān, Farsça Dīvān, Sihām-ı Kazā, Tuhfetü'l-'Uşşāk.* (Akkuş, 2006:523).

2.4.38. NECÂTÎ

15. yüzyıl şairlerindendir. Asıl adı hakkında farklı görüşler vardır. Asıl adı Beyānî'ye göre Nüh; bazı görüşlere göre ise İsa'dır. Yaygın olarak İsa Çelebi gerçek adı olarak kabul görmüştür. Edirne'de doğmuştur. Āşık Çelebi'ye göre yaşlı bir kadının oğludur. Kâtiplik görevinde bulunan şair Abdullah Han'ın dīvān kâtibi, Sultan Mahmud'un nişāncısı olmuştur. Ayrıca musahiblik de yapmıştır. Necâtî, şiirlerinde deyim ve atasözlerini kullanmış, İmam Gazālî'den çeviriler yapmıştır.

Eserleri; *Dīvān, Kimyā-yı Saādet, Cāmiü'l-Hikāyāt, Leylî vü Mecnūn, Gül ü Sabā, Mihr ü Māh.* (Haluk İpekden vd., 1988: 329).

2.4.39. NEV'Î

16. yüzyıl şairlerinden olan Nev'î 1533-34 yıllarında Edirne'nin Malkara ilçesinde dünyaya gelmiştir. Asıl adı Yahyā'dır. Nevî-zāde Atayî'nin babasıdır. İyi bir medrese eğitimi almış, Ahaveyn lakaplı Ahmed ve Mehmed Efendiler'den ders almıştır. Eğitimini tamamladıktan sonra Gelibolu ve İstanbul'da müderrislik görevinde bulunmuştur. III. Murad'ın padişahlığı döneminde ün kazanan Nev'î, Şehzāde Mustafa'ya ders vermek için saraya tayin edilmiştir. Hocalık görevini kendi isteğiyle bırakmıştır. Hayatının geri kalan dönemini devrin ileri gelenlerine kasîdeler sunarak geçiren şair 1599'da vefat etmiştir. Şiirlerini Bākî tarzında kaleme almıştır. Arapça ve Farsçayı iyi bilir. Kaynaklar rind meşrepli, mutasavvıf bir şair olduğu konusunda birleşmektedirler. Gazelleriyle ün kazanmıştır; aynı zamanda kasîdeleriyle de başarı gösteren bir şairdir.

Eseri; *Dīvān.* (Sefercioğlu, 2007: 52).

2.4.40. NĪHĀNĪ

16. yüzyıl şairlerindendir. Kastamonulu olan şairin nereli olduğu dışındaki bilgiler oldukça sınırlıdır. Tasavvufa yönelmiştir. Kadılık yapan şair Kānūnī dönemi şairlerindendir.

Eseri; *Dīvān*. (Haluk İpekden vd., 1988: 352).

2.4.41. NİZĀMĪ

15. yüzyılda Fatih zamanı şairlerindendir. Babası Velîyüddin adında bir vezirdir. Karaman'da yetişmiştir. Karamanlı Nizāmī olarak tanınır. İyi bir eğitim görmüştür. Ahmed Paşa'nın gazel ve kasîdelerine başarılı nazireler yazmıştır. Ahmed Paşa'nın gözden düşmesi sonucu Sadrazam Mahmud Paşa tarafından Fatih'e tavsiye edilmiş İstanbul'a çağırılmıştır. Ancak yolculuk esnasında hastalanarak vefat etmiştir.

Eseri; *Dīvān*. (Haluk İpekden vd., 1988: 349).

2.4.42. RAHĪKĪ

İstanbul'da doğmuştur. Asıl adı hakkında görüş farklılıkları vardır. Āşık ve Paşa Ali'ye göre Sinan, diğer kaynaklara göre ise Yusuf'tur. Meşhur afyon macununu icat eden şair şiirleriyle de meşhur olmuştur. (Haluk İpekden vd., 1988: 361).

2.4.43. RAHMĪ

Asıl adı Pir Mehmed olan şair Bursa'da doğmuştur. Babası Nakkaş Bālî'dir. Sadrazam İbrahim Paşa ve Şehzade Mustafa'dan himaye kazanmıştır. Celālettin Salih Çelebi'den mülâzım olmuş ve Yenişehir'de müderrislik görevinde bulunmuştur.

Eseri; *Şāh u Gedā*. (Haluk İpekden vd., 1988: 362).

2.4.44. REVĀNĪ

16. yüzyıl şairlerindendir. Asıl adı İlyas Şücā olan şairin babası Abdullah'tır. Babasının sipahi olduğu bilinmektedir. Edirneli olan şairin öğrenimini hangi tarihte

ve nerede yaptığı bilinmemektedir. Mevlevî bir şairdir. Eserlerini kendine ait bir üslupla ele alan şairin hayalleri ince ve dili sadedir. “Tezkirelerde anlatılan bir hikâyeye göre Revânî, Yavuz Sultan Selîm ile Trabzon’da şehzadelîği zamanında yakınlık kurarak iltifatlarını görmüş, fakat işlediği bir suç üzerine malları müsadere edilince Arabistan’a gitmek üzere yola koyulmuştur. Şehzâde bu durumdan pişman olunca, Revânî’nin ardından adamlar göndermiş ve şairi geri getirtmiştir.” (Yapıcı, 2009: 8) Şairin şiirleri canlı, samimi ve yerli özellikler taşımaktadır. Bu yönüyle Mahallî akımın özelliklerini taşıdığı görülür.

Eserleri; *Dīvān, İşret-nāme*. (Yapıcı, 2009: 8).

2.4.45. SABRÎ

17. yüzyıl şairlerindendir. Asıl adı Mehmed Şerîf’tir. 16. yüzyılın son çeyreğinde doğduğu düşünülen şair Edirne’de doğmuştur. Edirneli bir kadı ailesine mensuptur. Müderrislik ve kadılık görevleri yapan şair IV. Murad’ın nedimleri arasına girmiştir. Şairin ölüm tarihi hakkında farklı görüşler vardır. Enis’e göre 1638-39 yıllarında; Safayî’ye göre 1645-46 yıllarında vefat etmiştir. Ölüm yeri olarak bazı kaynaklarda Rumeli, (Haluk İpekden vd., 1988: 400) bazı kaynaklarda ise İstanbul geçmektedir.

Eserleri; *Dīvān, Münşeât*. (Haluk İpekden vd., 1988: 400).

2.4.46. SÂKÎTÎ

Hakkında bilgi bulunamadı.

2.4.47. SELİKÎ

Isparta’da doğan şairin asıl adı Şaban’dır. Doğum ve ölüm tarihi hakkında bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaklar şairin Ispartalı Hamid olduğu konusunda birleşmiştir. Hekim-zâde’den mülâzım olmuş ve kadılık görevinde bulunmuştur. Mankûb kadılığı yaptığı sırada azledilen şair İstanbul’a gelirken eşkıyalar tarafından öldürülmüştür. Şiirlerini açık ve sade dille yazmıştır.

Eseri; *Dīvān*. (Haluk İpekden vd., 1988: 432).

2.4.48. SELİMÎ

16. yüzyılda yaşamış olan şair, Kānūnī Sultan Süleyman'ın oğludur. Zevk ve eğlence düşkünü olan şair; âlimleri ve şairleri himaye etmiştir. Şiirlerinde Selīm ve Selīmī mahlaslarını kullanmıştır. Şiirleri akıcı ve güzeldir.

Eseri; *Dīvānçe*. (Haluk İpekden vd., 1988: 434).

2.4.49. SENĀ'Î

Gaziantep'in Şehreküstü Mahallesinde dünyaya gelen şairin doğum ve ölüm tarihi bilinmemektedir. Ahmed Çelebi Medresesi'nde yazdığı tarihten 1712-13 yıllarında yaşadığı anlaşılmaktadır. Müderrislik yapan şair, aynı zamanda âlimlerdendir.

Eseri; *Dīvān*. (TEİS, 2017 i).

2.4.50. SEYYİD LOKMAN

Asıl adı Mehmed'dir. Babası saray hekimi olan Şifayî'dir. Atik Ali Medresesi'nde müderrislik yapmış ve burada 1672-73 tarihlerinde vefat etmiştir. Tārīh ve gazelleriyle ünlüdür. (Haluk İpekden vd., 1988: 442).

2.4.51. SİDKÎ

18. yüzyıl şairlerindendir. Asıl adı Mehmed olan şairin doğum tarihi ve doğduğu yer hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. Eserlerinden yola çıkarak 1750 yılında dünyaya geldiği tahmin edilmektedir. Şiirlerinde ailesi ve nereli olduğu hakkında bilgi bulunmamakla beraber şiirlerinde geçen yer isimlerinden yola çıkarak Üsküdar, Bitlis, Erzurum, Siirt ve Konya şehirlerinde bulunduğu tahmin edilmektedir. Eserlerinde Arapça ve Farsça şiirler yazması ve tasavvufî ifadeleri kullanması onun madrese eğitimi gördüğünü ortaya koymaktadır. Mevlevî bir şairdir (TEİS, 2017 j).

2.4.52. SŪZÎ

Yavuz Sultan Selim dönemi şairlerindendir. Üsküp yakınlarında bulunan Prizren kasabasında doğmuştur. Ali ve Mehmed Bey'lerin hizmetinde bulunan

şair Nakşibendî tarikatına üyedir. Şiirlerinde lirizm vardır. Mihal oğlu Ali Bey'in gazalarını anlattığı 15000 beytlik bir mesnevîsi vardır. (TEİS, 2017 k).

2.4.53. ŞEFİ'İ

17. yüzyıl şairlerindendir. Kefeli olan şairin asıl adı Mehmed'dir. Peygamber soyundan gelmektedir. Seyyid Derviş Mehmed olarak tanınmıştır. Mevlevî tarikatına mensup olan şairin hayatı hakkında bilgiler sınırlıdır. Ölüm tarihi hakkında görüş farklılıkları vardır. Safâyî ve Esrar Dede'ye göre 1671-72 yıllarında; Mehmed Süreyya'ya göre 1672-73; İsmail Belig'e göre 1676 yılında vefat etmiştir. Eserleri hakkında bilgi yoktur; ancak Farsça şiirler yazdığı bilinmektedir (TEİS, 2017: l).

2.4.54. ŞEHİRİ

17. yüzyıl şairlerindendir. Asıl adı Ali'dir. Ailesi ve doğum tarihi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Malatyalı Ali Çelebi adıyla da tanınmıştır. Eğitimi tamamlayan şair yazısının güzelliği ve musikideki başarısı sayesinde Dīvān-i Sultānī Kâtipler zümresine girmiştir. Bununla beraber şairin şiirleri renkli ve liriktir. Veziriazam Gürcü Paşa'nın tezkireciliğini yapmıştır. Safâyî ve diğer kaynaklara göre 1071 yılında vefat etmiştir.

Eseri; *Dīvān*. (TEİS, 2017 m).

2.4.55. ŞEM'İ

16. yüzyılın ikinci yarısı ile 17. yüzyılın ilk yarısında yaşayan şairin asıl adı Mustafa'dır. Şem'î mahlasının yanında Şemullah, Mevlānā Şem'î, Şem'î Çelebi adlarıyla da anılmıştır. Mevlevî bir şairdir. *Mevlānā'nın Mesnevî'si, Gülistān, Hāfız Dīvānı, Mantıku't-tayr, Būstān* gibi Farsça eserlerin şerhini yapmıştır. Devrinin önde gelen devlet adamlarının çocuklarının hocalığını yapmış, öğrencilerine ve eserlerini okuyanlara fayda sağlamayı amaçlamıştır. Bu nedenle eserlerini sade bir dille ele almıştır.

Eserleri; *Mevlānā Celāleddin Rūmī'nin Mesnevî Şerhi, Hāfız Dīvānı Şerhi, Sā'di'nin Gülistān ve Būstān Şerhleri, Molla Abdurrahman Cāmi'nin Bahāristān,*

Tuhfetü'l- Ahrār ve Subhatü'l-Ebrār Şerhi, Ferīdüddīn Attar'ın Mantıku't-Tayr ve Pend-nāme Şerhleri, Genceli Nizāmī'nin Mahzenü'l- Esrār Şerhi. (TEİS, 2017 n).

2.4.56. ŞEMSİ

Doğum tarihi belli olmayan şairin 16. yüzyılın başlarında doğduğu tahmin edilmektedir. Asıl adı Ahmed'dir. Çocukluğunda Enderün'a alınmış ve yetiştirilmiştir. İsfendiyaroğulları'ndan Kızıl Ahmed Bey'in oğludur. Sultan II. Bayezid'in torunudur. Ailesi Halid Bin Velid'e dayanmaktadır. Kānūnī Sultan Süleyman'ın himayesini kazanmıştır. Bir süre bölük ağalığı yapmış, Sipahiler ağalığına yükselmiştir. 1551'de Şam, 1555'te Anadolu ve daha sonra Rumeli Beylerbeyi olmuştur. Ölüm tarihi hakkında farklı görüşler vardır. Hasan Çelebi'ye göre 1579; Riyāzī ve Fāizī'ye göre 1580 yılında vefat etmiştir.

Eseri; *Dīvān, Şeyhnāme-i Murād, İ'tikātnāme, Tercüme-i Şürūt-ı Salāt, Vikāye Şerhi.* (Akkaya, 1992: 13-25).

2.4.57. ŞERİFİ, HÜSÂM-ZÂDE SEYYİD İBRAHİM EFENDİ

17. yüzyıl şairidir. “Seyyid Şerifi” olarak tanınır. Germiyanlı Hüsâm Efendi'nin oğludur. Müderrislik yapmıştır. 1607 yılında vefat etmiştir. İstanbul'da Şerife Hatun Mescidi'nde medfundur. Kaynaklar kâmil ve faziletli bir kişi olduğunu belirtir. İbn-i Kemāl'in *Miftāh*'ına mükemmel bir *Tekmile*'si olduğu gibi *Fıkıh-ı Ekber* ve *Şafiye*'yi de manzum olarak şerh etmiştir. Kaynaklarda şiire de kabiliyeti olduğu belirtilmektedir.” (TEİS, 2017 o).

2.4.58. ŞEYHÜLİSLÂM YAHYÂ

Ankaralı Şeyhülislâm Bayramzâde Zekeriya Efendi'nin (920/1514-1001/1593) oğlu olan Yahyâ Efendi İstanbul'da doğmuştur. Annesinin adı Rukiye'dir. Doğum tarihi bazı kaynaklarda 960/1552; bazılarında ise 969/1561 olarak verilmektedir. Çağdaşı kaynakların ifadeleri dikkate alındığında doğum tarihi olarak 969/1561'in doğruya daha yakın olduğunu söylemek mümkündür. Kültürlü bir ailenin çocuğu olan Yahyâ, ilk eğitimini aynı zamanda şair olan babasından almış, Abdülcebbârzâde Derviş Mehmed Efendi gibi devrin meşhur ilim adamlarının yanında iyi bir tahsil hayatından sonra Ma'lûlzâde Seyyid Mehmed Efendi'nin şeyhülislâmlığı zamanında 988/1580'de mülazemetini

tamamlamıştır. Yahyâ'nın ilk görevi Unkapanı civarındaki Hoca Hayreddin Medresesi müderrisliğidir. 40 akçelik bu görevde bir müddet çalıştıktan sonra 994/1585'te babasıyla hacca giden şair, hac dönüşünde Atik Ali Paşa (995/1586), Haseki Sultan (998/1589), Sahn Medreselerinden birinde (1000/1591) Şehzâde (1002/1593), Üsküdar Valide Sultan (1003/1594) medreselerinde müderrislik yapmış, 1004/1595'te Bıyıklı Süleyman Efendi yerine Halep, bir yıl sonra 1005/1596'da Taşköprülüzâde Kemal Efendi yerine Şam kadılığına atanmıştır. 1006/1597'de Mısır kadılığına atanan şair 1007/1598'de bu görevinden azledilmiş, kısa bir müddet sonra tekrar aynı göreve atanmış, fakat 1009/1600'de bu görevinden ikinci defa azledilince İstanbul'a dönmüştür. İstanbul'da fazla kalmayan şair kısa bir müddet sonra Bursa, 1010/1602'de de Edirne kadısı olarak görevlendirildiyse de 1012/1603'te bu görevinden alınmış, aynı yıl Feyzullah Efendi yerine İstanbul kadılığıyla, 1013/1604'te Anadolu, 6 ay sonra da Rumeli kazaskerliğiyle görevlendirilmiştir. Bu görevini 1015/1606'ya kadar sürdüren şair bu tarihte azledilerek yerine Hocaşâde Es'ad Efendi atanır. Fakat Yahyâ 1018/1609'da ikinci defa Rumeli kazaskeri olur, 1019/1611 Ocak ayında ise emekliye ayrılır. Bu arada kendisine Mihaliç ve Kirmasti'nin arpalık olarak verildiği kaynaklarda belirtilmektedir.

Eserleri; *Dīvān, Ferâ'iz Manzūmesi, Kasīde-i Bürde Tahmīsi, Nigāristān Çevirisi, Fetvā-yı Yahyâ.*(TEİS, 2018).

2.4.59. ŞŪHÎ, BENĞİ-ZÂDE HACI OSMAN ŞŪHÎ EFENDİ

18. yüzyıl Dīvān şairlerindendir. Asıl adı Osman olan şair Diyarbakır'da doğmuştur. Bazı yöneticilere nedimlik yapan şair Halvetî tarikatına mensuptur. Şiirleri genelde rindâne ve âşıkane'dir. Şair 1738 yılında vefat etmiştir.

Eserleri; *Dīvān, Dīvānçe.* (TEİS, 2017 ö).

2.4.60. TİĞÎ

Asıl adı Mehmed'dir. Riyazî'ye göre Üsküp'te; diğer kaynaklara göre Edirne'de doğmuştur. Sarayda yetişen şair, sipahi olmuştur. Müteferrika olmuş, Edirne'de muhtesip ağalığı yapmıştır. Ölüm tarihi hakkında üç farklı görüş vardır. Enis'e göre 1608-09; Rızâ'ya göre 1611; Fâizî'ye göre 1618 tarihinde vefat etmiştir.

Eserleri; *Dīvān, Nigāristān çevirisi.* (Haluk İpekden vd., 1988: 506).

2.4.61. ÜVEYSİ

Hakkında bilgi bulunamamıştır. Mecmuada yer alan şiirden anladığımız kadarıyla Konyalıdır ve Mevlevî bir şairdir.

2.4.62. VAHŞİ

Halk edebiyatı şairlerindendir. Doğum ve ölüm tarihi hakkında bilgi yoktur. Hızrî'nin *Cem'ü'ş-Şā'irān* adlı eserinde adı geçmektedir. (TEİS, 2017 p).

2.4.63. YETİMİ

Asıl adı Mehmed'dir. Üsküdar'da doğmuştur. Hâşimi-zāde olarak bilinir. Tahsilini bitirdikten sonra mülâzım olmuştur. Belgrad, İzmir, Üsküdar ve Bursa'da kadılık yapmıştır. 1665-66 tarihlerinde vefat etmiştir.

Eseri; *Dīvān.* (Haluk İpekden vd., 1988: 537).

2.4.64. ZÂTİ

18. yüzyıl şairlerindendir. Gelibolulu olan şairin asıl adı Süleyman'dır. Tahsilini ve seyr ü sülûkunu Bursa'da tamamlamıştır. Keşanlı Süleyman Zâtî ya da Şeyh Süleyman Keşanî olarak anılmıştır. Halvetî tarikatına mensuptur. Bursalı İbrahim Hakkı'nın öğrencilerinden olan şairin büyük bir alim olduğu kabul edilir. Eserlerinde tasavvufî düşünce hakimdir.

Eserleri; *Dīvān, Sevānihu'n-Nevādir Fî Ma'rifeti'l-Anāsır, Şerh-i Mu'ammā-ya Nakşî Tercüme-i Hazret-i Zâtî, Miftāhu'l-Mesā'il, Risāle Fî Mebde-i İnsān, Şerh-i Kasīde-i Nünīyye, Şerh-i Kasīde-i Rā'īyye, Gülşen-i Vahdet Şerhi.* (TEİS, 2017 r).

2.4.65. ZEKAYİ

19. yüzyıl şairlerindendir. Asıl adı Mustafa olan şair, Oruç Baba adıyla tanınan Halvetî şeyhidir. Şairin Üsküdarlı olduğu bilinmekte ancak doğum tarihi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Şeyh Mustafa Efendi olarak tanınmıştır. Dīvān-ı Hümayun kaleminde memur olarak çalışmış, babasının vefatından sonra bu görevini bırakarak Halvetiye-Şa'bāniye tarikatına katılmış ve Hasan Efendi'den

halifelik almıştır. Mutasavvıf şair, şiiri bilgiyi halka yaymada bir araç olarak görmüştür. Ancak bunu yaparken Dīvān şiiri geleneğine bağlı kalmıştır. Tekke edebiyatının didaktik yönünü kullanırken bile sanatlı söyleyişlerden vazgeçmemiş, bütün şiirlerini aruzla yazmış ve mazmunları ustaca kullanmıştır.

Eseri; *Dīvān*. (Alkan, 1993: 13-25).

2.5. Metin Kurulumunda Gözetilen Esaslar

1- Mecmua genel bilgilerle tanıtılmış, MESTAP (Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi) 'a göre tasnif edilmiş ve çeviri yazı harfleriyle Latinize edilmiştir.

2- Eserde yer alan şairlerin hayatlarına değinilmiş; şiirler ise basılı dīvānlar ile yayımlanmış / yayımlanmamış Doktora/ Yüksek Lisans tezlerinde bulunan halleriyle karşılaştırılmıştır. Dīvānı bulunmayan şairlerin şiirleri ve şairin basılı Dīvān'ında bulunmayan şiirler okuduğumuz halleriyle bırakılmıştır.

3- Okura kolaylık sağlamak amacı ile şairler, şiirlerin nazım şekli, şiir numarası ve sayfa numarası, kullanılan vezin ve nazım şekilleri, mecmuada olup basılı dīvānlarda bulunmayan şiirler ve ait oldukları şairler, kime ait olduğu bilinmeyen şiirler, dīvānı bulunmayan şairler ve şiirleri tablo halinde verilmiştir. Şairlerin hayatlarına yer verilen bölümde şairlerin hayatları alfabetik sıra ile verilmiştir.

4- Tablolar oluşturulurken şiir numaraları ve sayfa numaralarına göre sıralama yoluna gidilmiştir.

5- 1a'dan başlayarak 77b'ye kadar yer alan bütün şiirler 1'den başlayarak numaralandırılmıştır. Sayfa numaraları ise başladığı şiirin veya beytin sonuna yazılmıştır.

6- Beyit esasına dayalı şiirler kendi içinde 1'den başlayarak numaralandırılmıştır. Bend esasına dayalı şiirler ise ilk bendden başlamak üzere I'den başlayarak Romen rakamıyla kendi içinde numaralandırılmıştır.

7- Karşılaştırma yaptığımız şiirlerde tespit edilen farklar dipnot ile belirtilmiştir. Dipnotta farklar belirtilirken karşılaştırma yapılan eserler kısaltma

yapılarak verilmiştir ve kısaltmalar listesinde bu kısaltmanın hangi esere ait olduğu verilmiştir. Dipnot gösteriminde önce mecmuada geçen kelime ardından iki nokta ve karşılaştırılan eserde geçen kelime ile eserin kısaltması verilmiştir. Örneğin; *dā'im* : *yarın ME*.

8- Dipnotta gösterilen kısaltmalar, Kısaltmalar Listesi bölümünde alfabetik sıra ile verilmiştir.

9- Mecmuada farklı varaklara dağılmış vaziyette olan şiirler bulunmaktadır. Bu şiirin başına dipnot düşerek kaç numaralı şiirin devamı olduğu belirtilmiştir.

10- Nüshanın parçalanmış olması sebebiyle okunamayan kelimeler [...] ile gösterilmiştir.

11- Müntensih, şiirde tekrar eden bazı kelimeleri yazmamıştır. Bu tür kelimeler tamamlanarak () içinde yazılmıştır.

12- Şiirlerde okunamayan kelimeler orijinal halleri ile verilmiştir.

13- Karşılaştırdığımız metinde olup da mecmuada bulunmayan kelime veya beytler [] içinde verilerek karşılaştırma yapılan eserdeki sayfa numarası dipnotta gösterilmiştir.

14- درایمیش (*dir-imiş*), غمیلہ (*gam-ile*) kelimelerinde olduğu gibi yazılan ek fiiller ve edatlar ana fiil ve kelimedden “-” ile ayrılmıştır. ذوقله (*zevkle*) kelimesinde olduğu gibi bazı kelimelerde ek fiil veya edatlar bu şekilde yazılmıştır. Bu şekilde yazılan kelimeler birleşik şekilde yazılmıştır. Aruza uymadığı durumda برگله (*berg-ile*) kelimesinde olduğu gibi ek fiil veya edatlar “-” ile ayrılmıştır.

15- Mecmuada bulunup karşılaştırma yapılan metinde bulunmayan kelimeler dipnotta *bir* : - *ND*. örneğinde olduğu gibi gösterilmiştir.

16- *Ferhad-veş*, *güher-bār*, *şehr-engîz* kelimelerinde olduğu gibi kendinden önceki kelimeye eklenen sözcükler ve ekler “-” ile kelimedden ayrılmıştır.

17- *Hem-dem*, kelimesinde olduğu gibi kendinden sonraki kelimeye eklenen sözcükler “-” ile kelimedden ayrılmıştır.

- 18- Ebced hesapları, Arapça ve Farsça beyitler orijinal halleriyle verilmiştir.
- 19- “*Hāce*” kelimesinde olduğu gibi Farsça’daki vav-ı ma’düleler ~ işareti ile gösterilmiştir.
- 20- Şiirlerde geçen şahıs, eser, yer vb. özel adlar tevriyeli kullanıldıkları durumlarda büyük harfle yazılmıştır.
- 21- “*N’ola*”, “*n’eylesin*” kelimelerinde olduğu gibi büzülmeler kesme işareti ile ayrılmıştır.
- 22- “*Ber-ā-ber*”, “*ser-ā-ser*” kelimelerinde olduğu gibi Farsça ikili tekrarların yazımında, tekrarlanan kelimeler arasına “-” işareti konulmuştur.
- 23- Mecmuada yer alan ebced hesapları, manzum kısımlar ve müstensih haricinde sonradan eklenen kısımlar orijinal halleriyle verilmiştir.
- 24- Metin tamiri yöntemiyle tamamlanan kısımlar “<>” ile gösterilmiştir.
- 25- Müstensih tarafından fazla yazıldığı düşünülen kelimeler “{ }” ile gösterilmiştir.
- 26- Çeviri yazılı-tenkitli metin haricindeki kısımlarda Türk Dil Kurumu yazım kuralları gözetilmiştir. Eser isimleri, Şair isimleri vb. özel isimlerde gerekli olan uzun ünlüler yazılmıştır. Çeviri yazılı-tenkitli metin haricindeki kısımlarda bulunan özel isim ve aruz kalıplarında gösterilmesi gereken ayn (°) işareti apostrof (’) işareti ile gösterilmiştir.

3. METİN

3.1. Çeviri Yazılı Metin

1a

1

Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün

.----/ .----/ .----/ .----

I

[...] tır eyler imiş nāle vü zārı

[...] lāk eyle gider yolundağı hārı

[...]n gözi açılmaz yār dīdārı

[...] idüp kırtar belālardan bu bīmārı

[...]η şāhib-kırānı hışm ile bārı

[...] ne nām ...¹olsun

II

[...]reñ cefāsı imtiḥānıdır

[...]ka cevır okları devlet nişānıdır

[...](η) ḥayāt-ı cāvidānıdır

[...] āyīnesin hep cümle fānıdır

[...]ā ḥayr eyleme billāh zamānıdır

[...] demden ne nām ü ne nişān olsun

¹ Mecmuada boş bırakılmıştır.

2

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

I

Cān ü dil mülk-i gamuñdan gel ki yağmālanmasun

Bülbül-i hoş-gū yüzün şevkiyle şeydālanmasun

Zülfün ref it dil-i āşüfte sevdā(lanmasun)

ʿArızuñ ʿarz it güle gülşende zībā(lanmasun)

Serve göster kāmētün nāz ile ra' nālanmasun

II

Bir nihāl tāzece güldür ki cān virdüm aña

Besledüm yāşumla naḥl oldı vefā kılmaz baña

Gör ki yad oldı benümle yadlar-ile āşinā

Sür raķibi ravza-i kūyuñdan ey ḥūrī-liķā

Bāğ-ı cennet dārını kāfir temāşālanmasun

III

Yüzde zülfün gördi cān ıapşırdı ol cānāna (dil)

Yüz qaralıkla yavuz kayğu² götürdi cāna dil

Boynın egdi bend olup bu kākül-i reyḥāna dil

Zülf-i zincirindedür şol dil-berün dīvāne dil

Tolaşup bād-ı şabā zülfine şeydālanmasun

² قايغو şeklinde yazılması gereken kelime müstensih tarafından قايغو şeklinde yazılmıştır.

IV

Ey beni ğam kûşesinde pîr iden   mr-i civ  n
Gel ki sensiz derd    hasret gitdi c  n
Ni  e bir olsun hil  l-i   er   tek g  zden nih  n
K  l mu  avves   aşlaru     arf-   k  l  hu  dan   iy  n
  urre-i meh   ekl-i ebr  sına ğarr  lanmasun

V

T   ki   ekdi nok  ta-i h   l   stine med    r  zu  
Bağrum   yandurdu   a   g  nderdi na  ş-      r  zu  
O  udum   ahd yiyessin b  ğ-   m  r  vv  t    r  zu  
B  lb  l-i   uds   gibi med   itse A  med    r  zu  
L  leler t  zelen  p g  ller mu  arr  lanmasun³

2a

3

(Remel)

F   il  t  n / F   il  t  n / F   il  t  n / F   il  n

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

I

  aşr-      l   idi    lem ger   ar  b   olmasa
   b   af  -ba  ş idi g  l  ş  n fa  l-   b  b   olmasa
  Ay   u n    a   iy  met olmazdı   ar  b   (olmasa)
Meyl iderdi dehre dil m  t     i  t  b   olmasa
K    e-i va  det idi   abr       az  b   olmasa
  o   tem      -    h idi ma    er   is  b   (olmasa)

³   iirin kime ait olduğu tespit edilemedi.

II

Qaşr-ı    l  c  me-i zer    iri g  r u kefen
      u n    u z  v        v            hem-derd    mi  en
      f  lar itdi gitdi   nma d  ny  ya gelen
O  ud   bu ma  la  -   c  n-ba    -   sult  n-   su  an
K    e-i (va  det idi)   abr     (  az  b  ) olmasa
    (tem     -g  h) idi (ma    er   is  b  ) olmasa

III

Qan     usrev   an     skender   an   D  r   v   Cem
M  r-i m  r  n-   sip  h      asker    t     u     em
  a    p k  ll   fen   buld   bu   ayl    bu   a  em
Ni  met-i d  ny  -y   d  n         rid  r hemm u   am
K    e-i (va  det idi)   abr     (  az  b  ) olmasa
    (tem     -g  h) idi (ma    er   is  b  ) olmasa

IV

K  mil olan devlet-i d  ny  ya   ılmaz i  tib  r
Merd  m    d  n   bil  r d  ny   deg  ld  r ber-  ar  r
      u n     u z  v         v          rid  r hep fe    r
    il oldur kim ider   uzlet buca  n i  htiy  r

2b

K    e-i va  det idi   abr       az  b   olmasa
    tem     -g  h idi ma    er   is  b   (olmasa)

V

Ey **Ḥayālī** Cām-ı Cem gibi şikeste-ḥāṭır ol
Her belā kim irişür ser-pā-bürehne⁴-ḥāṭır ol
Göz açup bu Zāl-i dehrün luḥbetine nāḫır (ol)
Keşret-i dünyāyı terk it vaḥdet-āsā kâdir (ol)
Küşe-i (vaḥdet idi) ḡabrün (ʿazābı) olmasa
Hoş (temāşā-gāh) idi (maḥşer ḥisābı) (olmasa)⁵

4

(Remel)

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1- Ey kaşuṅ pek yā çeküp atmaḡda sehm-endāz-ı ḥüb
Tır-i ḡamzeṅ ehl-i derd içinde maḥbüb'ül-kulüb
- 2- Tutmış idüm dest-i ʿaşkuṅla melāmet dāmenin
Ten libāsın virmeden ervāḡa Settār'ül-ʿuyüb
- 3- Yāra baḡ ḡayra naḡar kılma diyü teʿdīb için
Çeşm-i ʿālem-bīnūme kirpiklerüm ḡaldurdı çüb
- 4- Himmetüm raḡşına meydān māverā-yi kâʿināt
Ḳudretüm çevḡanına gerdün u gerdān oldı túb

⁴ برهنه پا şeklinde yazılması gereken kelime müstensih tarafından برهنه پا şeklinde yazılmıştır. Müstensihin vezin gereği kelimeyi bu şekilde yazdığı düşünülmektedir.

⁵ Şiir, HD'de bulunamadı.

5- Cāme-i cismüm **Ḥayālī** gördi mey-ālūdedür

Āb-ı istigfār-ile pāk itdi Ġaffār'üz-zünüb⁶

5

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

-.-- / -.-- / -.-- / -.-

1- 'Āşıkam bir dil-bere yok rahmı 'āşıklar meded

Başa kan ağlar acır sīnemde yanıklar meded

2- Her gice encüm gibi bīdār-ı kūy-ı dil-berin

Bir nazar eyleş başa hey gözü açıklar (meded)

3a

3- Şūreti naşşın gözüm göñülde⁷ itmişken nihān

Ḥavf ider cān görmesün diyü münāfıklar (meded)

4- Ḥaşr olunca cām-ile geçsün ser-encāmuş diyü

Bir du'ā eyleş geliş ben meste ayıklar meded

5- Şām-ı hicrānın **Ḥayālī** rüz-ı vuşlat eyleme⁸

Şubḥ gibi mihri gālib göñlü şādıklar meded⁹

⁶Ali Nihad Tarlan(1945);*Ḥayālī Bey Dīvānı*, Būrhaneddin Erenler Matbaası, İstanbul, s. 110.

⁷ göñülde: göñlümde HD.

⁸ eyleme: etmese HD.

⁹ HD, s.119.

(Hezec)

Mef'ülü / Mefā'ülü / Mefā'ülü / Fe'ülün

-- ./ .-- ./ .-- ./ .--

I

Şanmañ ki bizi¹¹ şire-i engür-ile mestüzBiz ehl-i ħarābātdanuz mest ü¹² Elest'üz

Ter-dāmen olanlar bizi ālūde şanur lik

Biz mā'ül-i būs-ı leb-i cām u kef-i¹³ destüz

Şadrın gözedüp n'eyleyelüm bezm-i cihānuñ

Pāy-ı ħum-ı meydür yirümüz {biz}¹⁴ bāde-perestüz

Mā'ül degülüz kimsenün āzārına ammā

Ĥātır-şiken-i zāhid-i peymāne-şikestüz

Erbāb-ı ħaraż bizden ırağ olduğı yegdür

Düşmez yire zīrā okumuz şāhib-i şaştuz

Biz¹⁵ ālem-i fānide ne mīrüz¹⁶ ne gedāyuz

A'lālara a'lālanuruz pest-ile pestüz

Hem-kāse-i erbāb-ı dilüz arbedemüz yok

Mey-ĥānedeyüz gerçi velī aşk-ile mestüz

Biz mest-i mey-i meygede-i ālem-i cānuz

Ser-ĥalka-i cem'iyet-i peymāne-keşānuz^{17 18}¹⁰ Bağdatlı Rūhī'ye ait bir terkīb-benddir.¹¹ kim bizi: bizi kim HD.¹² mest ü : mest-i ME.¹³ kef-i: kef ü ME.¹⁴ biz: -ME.¹⁵ biz: bu ME.¹⁶ mīrüz: mīr ü ME.¹⁷ Terkīb-bendin bazı kısımları mecmūamızda farklı sayfalarda parçalanmış şekilde bulunmaktadır.

II

Sākī getür ol bādeyi kim dāfi^c -i ğamdur
 Şaykal ura¹⁹ mir²āta ki pür-jeng ü elemdür
 Dil-bestelerüz bizden ırağ eyleme bir dem
 Ol bādeyi kim nūr-ı dil-i²⁰ dīde-i Cemdür
 Ey²¹ h³āce fenā ehline zinhār ululanma
 Dervīşi bu mülkün şeh-i bā-ğayl u haşemdür
 Hāk ol ki Hudā mertebenī eyleye ^cālī
 Tāc-ı ser-i ^cālemdür o kim hāk-i kademdür
 Gel toğrulalum meygedeye rağmına anuğ
 Kim bār-ı riyādan kad-i bergeştesi ğamdur
 Mey şun bize sākī bizüz ol kavm ki dirler
 Rindān-ı şabūhī-zede-i bezm-i kıdemdür
 Bu nazmı beyānında²² işit hāle münāsib
 Kim zübde-i yārān-ı suhan-dān-ı ^cAcemdür
 [Mā rind-i şabūhī-zede-i bezm-i elestim]
 [Pīş ez-heme dürdī-keş ü pīş ez-heme mestim]²³

III

Hoş-güşe idi zevk²⁴ ü şafā ehline ^cālem
 Bir hāl ile sürseydi eger ^cömrini ādem
 Şoĥbet²⁵ şoñı derd olmasa vuşlat şoñı hicrān

¹⁸ ME, s.38.

¹⁹ ura: ur ME.

²⁰ dil-i: dil ü ME.

²¹ ey: iy ME.

²² beyānında: peyāmīden ME.

²³ ME, s.40.

²⁴ Hoş-güşe idi zevk: Hoş-güşe-i zevk idi ME.

²⁵ şoĥbet: şıĥhat ME.

Nüş āhiri nış olmasa şūr āhiri mātem
Bu  ālem-i fānīde şafāyı ol ider kim
Yeksān ola yanında eger zevk ü eger ğam
Dā'im ola hem-şoĥbet-i rindān-ı kadeĥ-nüş
Varın kıoya meydāna eger bış ü eger kem
Zāhir bu ki āhir yiri ĥāk olsa gerekdür
Ger dirheme muĥtāc u²⁶ eger mālīk-i dirhem

4a

Şūfī ki şafāda geĥinür Mālīk-i dirhem²⁷
Bir dirhemini alsaĥ olur ĥātırı derhem
Mey şun bize sākī içelüm raĥmına anuĥ
Kim cehli-ile bilmedüĥ yirden urur dem
Her münkir-i keyfiyyet-i erbāb-ı ĥarābāt
Öz  aklı ile Ĥaĥkı diler {kim}²⁸ bula²⁹ heyhāt³⁰

IV

Gör zāhidi kim şāĥib-i irşād olayın dir
Dün mektebe vardı bugün üstād ola(yın dir)
Mey-ĥānede ister yıkılup olmaya vīrān
Bī-ĥāre ĥarābātda ābād olayın dir
Elden kıomayup³¹ cām-ı meyi gül gibi bir dem³²
Her kim ki bu mey-ĥānede³³ dil-şād olayın dir

²⁶ u: ola ME.

²⁷ derhem: dīnār ME.

²⁸ kim: - ME.

²⁹ bula: bulmaĥa ME.

³⁰ ME, s.40.

³¹ kıomayup: kıomasun ME.

³² cām-ı meyi gül gibi bir dem: gül gibi cām-ı meyi bir dem ME.

³³ mey-ĥānede: ĥam-ĥānede ME.

Bir serv-ḳadūḡ bende ü³⁴ efgendesi olsun
‘Ālemde şu³⁵ kim ḡuşşadan āzād olayın dir
‘Ömrin geçirüp kūh-ı belāda dil-i şeydā
Berhem-zen-i hengāme-i Ferhād olayın dir
Vaşl istemeyüp hicr-ile hoş geçdüḡi bu kim
Miskīn ḡam-ı cānāneye mu‘tād olayın dir
Gezdi yüridi bulmadı bir eglenecek yir
Min ba‘d yine ‘azim-i Bağdād olayın dir
Bağdād şadefdür güheri dürr-i Necefdür
Yanında anuḡ dürr ü güher seng ü ḡazefdür³⁶

V

Ol gevher-i yektā ki bulunmaz aḡa hem-tā
Gelmez şadef-i kevne bir öyle dūr-i yektā
Ol zāt-ı şerīfe yaraşur da‘vī-i himmet
Kim oldı ne dūnyā aḡa maḡşūda³⁷ [ne]³⁸ ‘uḡbā
Kim derk ider anı k’ola zātına ma‘lūm
Remz-i kütüb-i medrese-i ‘ālem-i bālā

4b

Ol zāhidūḡ aḡlar yir ü gök ḡāline dā‘im³⁹
Kim içmeye destinden anuḡ cām-ı muşaffā
Bir noḡtadur⁴⁰ sırr⁴¹ didi çār kitābuḡ

³⁴ Bende ü: bende-i ME.

³⁵ şu: o ME.

³⁶ ME, s.41.

³⁷ maḡşūda: maḡşūd ME.

³⁸ ME, s.42.

³⁹ dā‘im: yarın ME.

⁴⁰ noḡtadur: noḡtadadur ME.

⁴¹ sırr: sırrı ME.

Ol⁴² çārdadur sırr-ı kütüb-ḥāne-i eşyā
Ol nokṭa menem⁴³ didi dönüp remzini seyr it
Ya^cni [ki]⁴⁴menem⁴⁵ cümleden⁴⁶ esmāya⁴⁷ müsem mā
Çün ḥişşe imiş kışşadan ehl-i dile maḳşūd
Maḳşūd nedür anla bil ey ^cārif ü dānā
Bir⁴⁸ maḡlaṭadur laḡlaḡa-i bāṭın u zāhir
Bir nokṭa-imiş ehl-i⁴⁹ suḡan evvel ü āḡir⁵⁰

VI

Ey şāḡib-i ḡudret ḡanı inşāf u mürüvvet
Rindān-ı mey-āşāma niçün olmaya raḡbet
Ḳismetleri dirseḡ ezeli cevır ü cefādur
Cevır ola niçün zevḡ ü şafā olmaya ḡismet
Dirseḡ ki bugün eylemeyen yarın ider zevḡ
Çok mı iki gün bendelerün eylese⁵¹ ^cişret
Ḥācetlerimiz ḡādir iken ḡılmaḡa ḡāşıl
Şalmaḡ keremün den bizi ferdāya ne ḡāşıl⁵²
Nā-ḡār ḡeker ḡalkḡ bu miḡnetleri⁵³ yoḡsa
Ādem ḡara ṭaḡ olsa getürme⁵⁴ [buḡa]⁵⁵ ṭāḡat
Ḥālün kime açsaḡ saḡa dir ḡikmeti vardur⁵⁶

⁴² ol: k'ol ME.

⁴³ menem: benem ME.

⁴⁴ ME, s.42.

⁴⁵ menem: benem ME.

⁴⁶ cümleden: cümle-i ME.

⁴⁷ esmāya: eşyāya ME.

⁴⁸ bir: hep ME.

⁴⁹ ehl-i: aḡl-ı ME.

⁵⁰ ME, s.42.

⁵¹ eylese: eyleye ME.

⁵² ḡāşıl: ḡācet ME.

⁵³ miḡnetleri: zaḡmetleri ME.

⁵⁴ getirmese: getürmez ME.

⁵⁵ ME, s.43.

⁵⁶ Ḥālün kime açsaḡ saḡa dir ḡikmeti vardur: Öldürdi bizi āḡ bilinmez mi bu ḡikmet ME.

Âh öldürdi bizi⁵⁷ bilinmez mi bu hikmet
Bî-hûde dönüp n'eyler ola başumuz üzre
Halkuñ bu felek didügi dolâb-ı meşakkat
Bî-hûde yiter döndi hemân terki⁵⁸ kılsa
Kim ʿaksine devr eylemedin yegdi yıkılsa

VII

Çarhuñ ki ne naḥsında ne saʿdında beḳā var⁵⁹
Dehrüñ [ki]⁶⁰ ne ḥāşında ne ʿāmında vefā var⁶¹
[Aldanma anuñ saʿdına naḥsından alınma]⁶²
[Naḥsında dime miḥnet ü saʿdında şafā var]⁶³
[Cehd eyle hemân ğayr eline bakmayı gör kim]⁶⁴
[Benden ne saña fāʿide senden ne baña var]⁶⁵
[Meyl itme anuñ ʿāmına ḥāşından utanma]⁶⁶
[ʿĀmında dime ḥisset ü ḥāşında ʿaṭā var]⁶⁷
[Egninde görüp ğayrılarıñ aṭlas u dībā]⁶⁸
[Ġam çekme ki egnümde benüm köhne ʿabā var]⁶⁹
[Geç cümle bu efgārdan u ʿārif-i vaḳt ol]⁷⁰
[Ser-geşte bil anı ki serinde bu hevā var]⁷¹
[Ferdā elemin çekme mey iç baḳ ruḥ-ı ḥūba]⁷²

⁵⁷ Âh öldürdi bizi: Öldirdi bizi âh ME.

⁵⁸ terki: terkini ME.

⁵⁹ Çarhuñ ki ne naḥsında ne saʿdında beḳā var: Çarhuñ ki ne saʿdında ne naḥsında beḳā var ME.

⁶⁰ ME, s.43.

⁶¹ ME, s.43.

⁶² ME, s.43.

⁶³ ME, s.43.

⁶⁴ ME, s.43.

⁶⁵ ME, s.43.

⁶⁶ ME, s.43.

⁶⁷ ME, s.43.

⁶⁸ ME, s.43.

⁶⁹ ME, s.43.

⁷⁰ ME, s.43.

⁷¹ ME, s.43.

[‘Āşıklara ferdāda dahı va‘d-i likā var]⁷³

[El virse şafā fırsatı fevt eyleme bir dem]⁷⁴

[Dünyā aña degmez ki cefāsın çeke ādem]⁷⁵

5a

X

[Dünyāda denīlerden idersin taleb-i kām]⁷⁶

[Ey hām tāmā‘ niçeye dek bu tāmā‘-ı hām]⁷⁷

[Bir ādemi ger cübbe vü destār ile görseñ]⁷⁸

[Eylersin anuñ cübbe vü destārına ikrām]⁷⁹

[Nağşın çıkarup eylemedin zātını ma‘lūm]⁸⁰

[Başlarsın aña eylemege fakruñı i‘lām]⁸¹

[Cerrār diyü virmez olur Tañrı selāmın]⁸²

[Şerminden ider itse saña habbece in‘ām]⁸³

[Sen er olasın hırkada nāmuñ ola dervīş]⁸⁴

[Mülhid diyü yandurmağa eyler seni ikdām]⁸⁵

[Yazuk saña kim eyleyesin hırş u tāmā‘dan]⁸⁶

[Bir cübbe içün kendüñi ‘ālemlere bed-nām]⁸⁷

Yok sende kanā‘at gözüñ aç olduğı oldur

⁷² ME, s.43.

⁷³ ME, s.43.

⁷⁴ ME, s.43.

⁷⁵ ME, s.44.

⁷⁶ ME, s.46.

⁷⁷ ME,46.

⁷⁸ ME,46.

⁷⁹ ME,46.

⁸⁰ ME,46.

⁸¹ ME,46.

⁸² ME,46.

⁸³ ME,46.

⁸⁴ ME,46.

⁸⁵ ME,46.

⁸⁶ ME,46.

⁸⁷ ME, s.47.

Rızķuı ırıřūr yoksa⁸⁸ eger řubķ eger řām
Et loķması lāzım mı ıoyurmaz mı seni kim⁸⁹
Zehr olsun o loķma k'ola pesmānde-i dūnān

XI

Erbāb-ı cihānuı⁹⁰ ıalebi nām u niřāndur
Her biri tařavvurda fulān ibn-i fulāndur
Gūftāra gelūp sōyleseler⁹¹ [bir]⁹² cehl-i mūrekkeb
Zu' minca velī her biri bir ķuıb-ı zamāndur
Erbāb-ı ĥired zerre ķadar mu' tekid olmaz
Ol mūrřide kim mu' tekid-i bī-ĥarīdārdur⁹³
Taklīd ile seccāde-niřin olmiř oturmıř
Taĥķķde ammā ĥar-ı begsiste 'ināndur
Dirmiř baıa keşf oldu hep esrār-ı ĥaķķat
Vallāh yalandur sōzi billāh yalandur
Kūyundan ayaĥuı dūřūrūp ĥiķ yorulma⁹⁴
{Ki}⁹⁵ ol bī-ĥaberūı gitdūgi yol řann u gūmāndur
Ey řālib-i taĥķķ eger var ise bilgūı⁹⁶
Gūř it bu sōzi kim ĥaber-i bā-ĥaberāndur⁹⁷
Zinhār unut bildūgūııi dūřme 'ināda
Bir pīre yapış kim iresin sırr⁹⁸-ı me'āda⁹⁹

⁸⁸ yoksa: řaıa ME.

⁸⁹ kim: nān ME.

⁹⁰ erbāb-ı cihānuı: ebnā-ı zamānuı ME.

⁹¹ sōyleseler: sōylese ME.

⁹² ME, s.47.

⁹³ bī- ĥarīdārdur : bī- ĥaberāndur ME.

⁹⁴ Kūyundan ayaĥuı dūřūrūp ĥiķ yorulma: Kendūıden ıraĥa dūřūp ardınca yorulma ME.

⁹⁵ ki: -ME.

⁹⁶ bilgūı: 'aķluı ME.

⁹⁷ bā-ĥaberāndur: bā-ĥiredāndur ME.

⁹⁸ sırr: dār ME.

⁹⁹ ME, s.47.

XII

Şüretde n'ola zerre isek ma' nide yūhuz
Rūhü'l-Ḳudüsün Meryeme nefh itdügi rūhuz
Peymāne-i hūrşid ile her şubh¹⁰⁰ iderüz 'ayş
'İsī ile peymāne-keş-i ārāy¹⁰¹-ı şabūhuz
İtdükse şarāb içmemege tevbe güzelsüz
Sābit-ka-demüz tevbemüz üstinde naşū[huz]¹⁰²
Mār ise 'adū biz yed-i beyzā-yı Kelimüz
Tūfān ise dünyā gamı biz keştī-i Nūhuz

5b

Mollā okusun medresede şerh-i ma'ānī
Metn-i kadehi şun bize biz ehl-i şūrūhuz
Şūfī bizi sen cism göziyle göremezsın
Aç cān gözini eyle nazar gör ki ne rūhuz
Bed-gūlara leb-beste görünmekdeyüz am mā
Rindān-ı Mesīhā-deme miftāh-ı fütūhuz
'İsī-dem ü Rūhī-laķab u Hızır-ḥayātuz
Deryā-yı şıfat içre nihān gevher-i zātuz¹⁰³

XVI

Dünyā talebiyle kimisi ḥalkun emekde
Kimi oturup zevķ-ile dünyāyı yimekte
Yok derdine [bir]¹⁰⁴ çāre ider mīr ü gedādan
Sen çekdigün ālāmı gerek¹⁰⁵ şakla gerek¹⁰⁶ de

¹⁰⁰ şubh: dem ME.

¹⁰¹ ārāy: cām ME.

¹⁰² ME, s.48.

¹⁰³ ME, s.48.

¹⁰⁴ ME, s.51.

A^ʿyān-ı cihāndan kerem umma anı şanma
Āṣār-ı ʿaṭā ola ya pāṣāda ya¹⁰⁷ begde
Maṭbahlarına aç varan ādem degenek yir
Derbānları [var]¹⁰⁸ {a^ʿmā}¹⁰⁹ göz kapuda el degenekde
Bir devrde geldük bu fenā ʿāleme biz kim
Āṣār-ı kerem yok ne beşerde ne melekde
Ağyār vefādan dem urur yār cefādan
Ādemde vefā olmaya vü ola köpekde
Evc-i felege baṣdı ḳadem cāh ile cāhil
Erbāb-ı kemālün yiri yok zīr-i felekde
Yā Rab bize bir er bulunup himmet ider mi
Yohsa günümüz böyle felāketle geçer mi¹¹⁰

XIII

Eyā niçe bir devr ide bu çār ʿanāşır
Kim aṇa ne evvel ola ma^ʿlūm ne āḥir
Gāh eyleyeler ʿālem-i tefrīdde seyrān
Gāhī olalar ʿālem-i terkībde sā^ʿir
Tefrīdde çār ola vü nā-çār ola devri
Terkībe gelince se mevālidin¹¹¹ ola zāhir
Bu cümle mezāhirden ola mu^ʿteber insān
İnsānuṇ ola cümle ṭufeyl¹¹² bu mezāhir

¹⁰⁵ gerek: eger ME.

¹⁰⁶ gerek: eger ME.

¹⁰⁷ Ya pāṣāda ya: ne pāṣāda ne ME.

¹⁰⁸ ME, s.51.

¹⁰⁹ a^ʿmā: - ME.

¹¹⁰ ME, s.51.

¹¹¹ mevālidin: mevālid ME.

¹¹² ṭufeyl: ṭufeyli ME.

Nefsini bilenler getüre Hālîka îmân
 Bilmezlere îmân getürenler diye kâfir
 Kâfir ki yirin düzağ ider cehlinden¹¹³ ider¹¹⁴
 Çün cehl haqîkatde ola küfr-i   aceb sır
 Dünyâ vire cāhillere ol¹¹⁵ kâmil olanlar
 Ayakda  alup olmayalar c bbeye¹¹⁶  adır
 Ç n cehlded r zev  kem li n'idel m biz
   l ehl¹¹⁷  af  eyleye   li n'idel m biz¹¹⁸

XIV

  f  ki riy  ile ide¹¹⁹ kend yi mev  f
 Evk t-i  er f  ola ta l d ile ma r  f
 Minberde  at b ola¹²⁰ v  ma filde mu arrif
   r eylemeye oldu ına cehl-ile ma r  f
   ine-i  albini k d ret ide t re
 R  enleri¹²¹ feyz-i H   -ile olmaya me   f
 C n u dilin   mihr u mehi¹²² olmaya p r-n r¹²³
 D  im biri ma   f ola anu  biri me   f
 Cem -i k t b itmekle ne m mkin ola v   f
 Esr r-ı H d ya ki [ola]¹²⁴ m r  ide mev   f

¹¹³ cehlinden: cehl den ME.

¹¹⁴ ider: eyler ME.

¹¹⁵ ol: el ME.

¹¹⁶ c bbeye:  abbeye ME.

¹¹⁷ ehl: ehli ME.

¹¹⁸ ME, 49.

¹¹⁹ ide: ider ME.

¹²⁰ ola: olsa ME.

¹²¹ r  enleri: r  en-ger ME.

¹²² mihr u mehi: revzenesi ME.

¹²³ ME'de sıralama farklıdır.

Zātında ki āṣār-ı kemāl olmaya ḥardur
Yā ṣāl-ı siyeh giymiş egnine¹²⁵ yā yeşil şūf
‘Ālemde ki kāmīl çeke ḡam zevk ide cāhil
Yirden göge dek yuf baḡa ger dimeyem yuf
Çün Ḥaḡ diyeni eylediler ḡulm-ile ber-dār
Bāṭıl söze āḡāz idelüm biz daḡı nā-çār¹²⁶

XV

Yuf ḥārına dehrün gül gül-zārına hem yuf
Aḡyārına yuf yār-ı cefā-kārına hem yuf
Bir ‘ayş ki mevḡūf ola keyfiyyet-i ḥamrā
‘Ayyāşına yuf ḥamrına ḥammārına hem yuf
Zī-kıymet olunca n’idelüm cāh u celālī¹²⁷
Yuf anı şatan dūna ḥarīdārına hem [yuf]¹²⁸

6b

Çün ehl-i vücūdun yiri şahrā-yı ‘ademdür
Yuf kāfile vü kāfile-sālārına hem yuf
‘Ālemde ki bengiler ola¹²⁹ vāḡıf-ı esrār
Ḥayrāneye¹³⁰ yuf anların esrārına hem yuf
‘Ārif kim ola müdbir ü nādān ola muḡbil
İḡbāline yuf ‘ālemün idbārına hem [yuf]¹³¹
Çarḡ-ı felegün sa‘dına vü naḡsına lā‘net

¹²⁴ ME, s.51.

¹²⁵ giymiş egnine: egnine giymiş ME.

¹²⁶ ME, s.49.

¹²⁷ ME’de sıralama farklıdır.

¹²⁸ ME, s.51.

¹²⁹ ola: olsa ME.

¹³⁰ ḥayrāneye: seyrārına ME.

¹³¹ ME, s.51.

Kevkeblerinün ğābit ü seyyārına hem yuf
Çün ola ħarām ehl-i ħaķa dūnyā vü  uķbā
Cehd eyle ne dūnyā ola ħātırda ne  uķbā

XVII

Virdük dil ü cān-ile rızā bir ki¹³² ķazāya
Ėam çekmezüz uğrarsaķ eger derd ü belāya
Ėoyduķ vaķanı Ėurbete bu fikr ile ķıķduķ
Kim renc-i a nā¹³³ bā ı  olur  izz ü  alāya
Devr eylemedük yir ķomaduk bir ni e yılda¹³⁴
Uyduķ dil ü¹³⁵ d vāneye dil uydı hevāya
Olduķ ne yire varduķ-ise derde¹³⁶ giriftār
Alındı¹³⁷ Ė   l bir ŗanem-i māh-liķāya
BaĖdāda yolun d   ¹³⁸ ger ey bād-ı se er-  z
 dāb-ile var  izmet-i yārān-ı ŗafāya
R   'yi eger bir ŗorar ister bulınursa
Dirlerse bulu du  m  o b -berg ü nevāya¹³⁹
Bu ma la -ı Ėarrāmı¹⁴⁰ o ı ebsem ol anda¹⁴¹
Ma l m olur a v l m z erb b-ı vefāya
 al  ki biz   ft de-i   b n-ı D mi   z
Ser- alk -i rind n-ı mel met-ke -i  a   z¹⁴²

¹³² bir ki:    m-i ME.

¹³³ a n : sefer ME.

¹³⁴ yılda: y ldur ME.

¹³⁵ dil  : dil-i ME.

¹³⁶ derde:  ı  a ME.

¹³⁷ alındı: aldandı ME.

¹³⁸ d   : d   e ME.

¹³⁹ nev ya : hev ya ME.

¹⁴⁰ ma la -ı Ėarr mı: ma    -ı Ėarr y  ME.

¹⁴¹ anda: andan ME.

¹⁴² Hidayet Duyar (2007); *Koyunluo lu M zesi K t phanesi'ndeki 11452, 12548,13596 Numaralı Ŗiir Mecm alarının Tanıtımı Ve 13596 Numaralı*

Z

Müseddes-i Cinānī

(Remel)

(Fā^ˆilātūn)Fe^ˆilātūn / Fe^ˆilātūn / Fe^ˆilātūn / Fe^ˆilūn (Fa^ˆlūn)

(- . - .) . . - - / . . - - / . . - - / . - - (- -)

I

Āh kim bir gül için ğam-zede-i hār oldum

Ġuşşadan bülbül-i şūrīde-şıfat zār oldum

Bir sehī-ḳadd görüp aṇa¹⁴³ hevā-dār oldum

Cūy-veş gönlüm aḳup ʿāşık-ı dīdār oldum

Yine sevdā-zede-i zūlf-i siyeh-kār oldum

Yine bir oṇmıyacak derde giriftār oldum

II

Sīnede mihr ü maḥabbet eşeri ġā^ˆib ikenHūblar sevmege şūrīde göñül tā^ˆib ikenʿAşḳ maġlūb u ḥarīd¹⁴⁴ ḥayli aṇa ġālib iken

Cümleden el çeküp āzādelige ṭālib (iken)

Yine sevdā-(zede-i zūlf-i siyeh)-kār oldum

Yine bir (oṇmıyacak derde giriftār) oldum

Mecmūanın Metni, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, YL, Konya, s.52.

¹⁴³ görüp aṇa: ü ser-efrāza CD.

¹⁴⁴ ḥarīd: ḥıred

III

Dil-i dīvāneyi uşlandı şanup ẖalk-ı cihān
Ber-ţaraf olmuş-iken meyl-i hevā-yı ẖübān
Görüp ol şūh-ı cefā-pīşeyi meyl itdi hemān
H̱aşılı kalmadı şabr itmege hergiz dermān¹⁴⁵
Yine sevdā-(zede-i zūlf-i siyeh-kār) oldum
Yine bir (oñmıyacak derde giriftār) oldum

IV

[Kān yuţup derd ü ğam-ı   aşk ile peymāne gibi]¹⁴⁶
[Yanaram āteş-i hicrān ile pervāne gibi]¹⁴⁷
[Bir  arık ile duĥ l itmek i  n şāne gibi]¹⁴⁸
[Baĥlanup k k li zinc rine d v ne gibi]¹⁴⁹
[Yine sevd -zede-i z lf-i siyeh-k r oldum]¹⁵⁰
[Yine bir o mıyacak derde girift r oldum]¹⁵¹

V

S  id-i s  m¹⁵² ucından  ama -ı h ama d   p
 add-i b  l s  bel s yla yine¹⁵³ d  ma d   p
Lebleri şev iyle¹⁵⁴ b  de-i g  l-f  ma d   p
Mur  -ı dil   h [ki]¹⁵⁵ bilmezlik-ile d  ma d   p

¹⁴⁵ derm  n: imk  n CD.

¹⁴⁶ CD, s.280.

¹⁴⁷ CD, s.280.

¹⁴⁸ CD, s.280.

¹⁴⁹ CD, s.280.

¹⁵⁰ CD, s.280.

¹⁵¹ CD, s.280.

¹⁵² s  m: s  mi CD.

¹⁵³ yine:   l  ma CD.

¹⁵⁴ şev  iyle: y  d ile CD.

¹⁵⁵ CD, s.281.

Yine sevdā-zede-i zülf-i siyeh-kār oldum

Yine bir oñmıyacak derde giriftār oldum

VI

Ey **Cinānī** n'ola bülbul gibi nālān olsam

Gül-i şad-pāre gibi çāk-ı girībān olsam

Delirüp¹⁵⁶ aşk-ile ʿālemlere destān olsam

Kākül-i yār gibi n'ola perişān olsam

Yine sevdā-zede-i zülf-i siyeh-kār oldum

Yine bir oñmıyacak derde giriftār oldum¹⁵⁷

8

Bākī Efendi

(Remel)

(Fāʿilātün) Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün (Faʿlün)

(- . - .) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

I

Ey göñül diñle sözüm terk eyle bu sevdāyı

Var kenār eyleyigör bir şanem-i zībāyı

Diñleme zāhid ü nādān u ħar u ħod-rāʾyı

Söz uzatma yüri var eyleme çok ğavġāyı

ʿAyş u nūş eyle bugün añma ğam-ı ferdāyı

Saņa ışmarlamadılar bu yalan dünyayı

¹⁵⁶ delirüp: tıyulup CD.

¹⁵⁷ CD, s.279.

II

İde gör bir şanemün mû-yı miyânını kenâr
Lîk ol şart-ile ki tuymaya zinhâr âgyâr
Gitdi eyyâm-ı şitâ geldi çü eyyâm-ı bahâr
Niçe bir gice bu   mr  n   am-ile leyl    nehâr

8a

  A   u n  ş eyle bug  n a  ma   am-ı ferd  y  
Sa  a   şmarlamadılar bu yalan d  ny  y  

III

Niçe bir bende olursan   ama ey   z  de
Fır  at el virmi  -iken   mr  n   virme b  da
Bir da  ı gelmeyisersin y  ri ey   ft  de
  A   u n  ş eyle bug  n a  ma   am-ı d  ny  y  
  A   u n  ş eyle bug  n a  ma   am-ı ferd  y  
Sa  a   şmarlamadılar bu yalan d  ny  y  

IV

       ol bir     le b  lb  l gibi    l   h u fig  n
R  zu  n     a  lama andan ide g  r c  mle   iy  n
A   g  z  n   yeter uyan ey dil-i     m-ge  te   iy  n
Her zam  n   ar  -ı cef  -p    e sa  a virmez am  n
  A   u n  ş (eyle bug  n a  ma   am-ı) ferd  y  
Sa  a (  şmarlamadılar bu yalan) d  ny  y  

V

Fır  at el virmi  -iken y  rit aya  ı s  k  
     bil  rs  n ki cih  n kimseye   almaz **B  k  **
    le mest ol ki ya  a na  ralar  n   efl  k  

Mey durur bilmez misin zehr-i ğamuñ tiryāki

‘Ayş u nūş eyle bugün aňma ğam-ı ferdāyı

Saňa ıřmarlamadılar bu yalan dünyāyı¹⁵⁸

8b

9

(Hezec)

Mefā‘ilün / Mefā‘ilün / Mefā‘ilün / Mefā‘ilün

.--- / .--- / .--- / .---

1- Ğurūr itme libās-ı faħr-ile ‘ömrüm cihāndur bu

Ğabā-yı cisini qor bunda herkes cā-mekāndur bu

2- Meh-i ruħsāruñı cānā ihāta eyler āħir ħaṭṭ

Güzellik bāķi qalmaz kimseye devr-i zamāndur bu

3- Bir adı sanı nā-peydā ğarīb olmaķ diler göñlüm¹⁵⁹

Ṭotalum baña dimişler fulān ibni fulāndur bu

4- Görüp seng-i mezārum ehl-i diller ey kemān-ebrū

Diyeler¹⁶⁰ tır-i ħasret irdügi pıre nişāndur bu

5- Dimişler nāfe-i ħoş-būya teşbıh eylemiş ħālün

Şaķın gercek şanup ‘Ulvı’ye ħıřm¹⁶¹ itme belāndur bu¹⁶²

¹⁵⁸ Şiir, B’de bulunamadı.

¹⁵⁹ göñlüm: göñül UD.

¹⁶⁰ diyeler: didiler UD.

¹⁶¹ ħıřm: cevır UD.

10

Biñ yigirmi altı senesinüñ mäh-ı zı'l-ka'desinüñ yigirmi
üçünci günü ki yevm-i çehârşenbedür. Sultân Ahmed Hân
‘aleyhi'r-raḥmetü'l-ğufrân dâr-ı fenâdan dâr-ı beḳâyâ intikâl
itmişdür.¹⁶³

9a

11

(Remel)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

-. - / -. - - / -. - - / -. -

- 1- Şāh-ı aşkum ālem-i ma'nā müsellemdür baḳa
Ser-nigün peymāne-i Cem tāt-ı Edhemdür baḳa
- 2- 'Aşk-ile gāhī ḥarābāta düşürsem göñlümi
Bāzgüne tāt-ı Edhem sāḡar-ı Cemdür baḳa
- 3- Her nefesde ḥançer-i bürrān gibi bir zaḥm açar
Hem-zebān-ı dil-nevāz āh-ı dem-ā-demdür baḳa
- 4- On sekiz biñ ālemi seyr eylemek lāzım degül
Her nefesde feyz-i Ḥaḳ bir özge ālemdür (baḳa)

¹⁶² İsmail Çetin (1993); *Derzi-zāde 'Ulvī (Hayatı Edebî Şahsiyeti ve Dīvānı'nın Tenkidli Metni)*,
Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, YL, Elazığ, s.491.

¹⁶³ Sultan III.Ahmed Han'ın ölümü üzerine düşülen tarihtir.

- 5- Halk-ı ʿālem bir nefes şād olmağa cānlar virür
Cānumuñ cānānı gūyā dildeki ğamdur baña
- 6- ʿĀşıkım ammā yine dūşize-gān-ı fikrūme
Cebrāʾil'im Meryem-i endiše maḥremdür baña
- 7- Baña şor **Nefʿī** hemān ḵadr-i dūr-i güftāruñı
Nükte-sencān-i ilāhī cümle hem-demdür baña¹⁶⁴

12

(Remel)

Fāʿilātūn / Fāʿilātūn / Fāʿilātūn / Fāʿilūn

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1- Göz uciyla ʿāşıka geh luṭf ider gāhī ʿitāb
Bir suʾāle yer ḵomaz ol ğamze-i ḥāzır-cevāb
- 2- Çeşmi bezm-i fitne ḵurmuş ʿişve cām almış ele
Bāde-i nāz-ile itmiş ğamzesin mest ü¹⁶⁵ ḥarāb
- 3- Lebleri üzre ğubār-ı ḥaṭṭ-ı nev-hīzi degül
Nāfe-i āhū-yı çeşminden dökilmiş müşk-i nāb

¹⁶⁴ Metin Akkuş (1991); *Nefʿī Sanatı ve Türkçe Dīvānı(İnceleme- Karşılaştırmalı Metin)*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Erzurum, s.448.

¹⁶⁵ mest ü ḥarāb: mest-i ḥarāb ND.

- 4- Çeşm-i mesti tîğ çekmiş ğamzeden bir Qahramān
Ebrū-yı müşkîni bir şimşirden hālî kırāb
- 5- Niçe tutsun tîr-i yāre sînesin **Nefî** nişān
Anı qor mî bir qarār üzre dil-i pür-ıztırāb¹⁶⁶

13

(Remel)

Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlūn

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1- Gönlümi her dem bir āteşdür kılan pür-ıztırāb
Kim ol āteşden bir aḥkerdür felekde āfitāb
- 2- Nār-ı āhum dehri tıtdı¹⁶⁷ yine maḥv olmaz felek
Ber-qarār olmaḳ  acebdür āteş üstinde ḥabāb
- 3- Gelse peykān-ı ḥadeng-i yār qalmaz sūz-ı dil
Gör niçe teskîn ider bir külhēni bir qaṭre āb
- 4- Âbdur peykān-ı yār ammā gelince sîneye
Olur āteş-pāre ol daḥı virür bir gūne tāb

¹⁶⁶ ND, s.452.

¹⁶⁷ dehri tıtdı: tıtdı dehri ND.

- 5- Āb u tāb eksük degül şî^c rün^cde ey **Nefî** senün
Yār gāhî luṭf ider gibi saṇa gāhî ^citāb¹⁶⁸

14

(Remel)

Fā^cilātün / Fā^cilātün / Fā^cilātün / Fā^cilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1- Öyle mi nāzük geṇer ol ḡamze-i cādū-firīb
^cĀşıkā zaḥm urduḡın idrāk ide aṇun raḡīb
- 2- Ol ^cilāc itmekde ^cāciz derdümün meftūnı ben
İkimüz de ḡurtılurduḡ geṇse dermāndan ṭabīb
- 3- Yā bugün olmış yā erte çekmezüz vuşlat ḡamın
Yārdur çünkim bize dünyā vü ^cuḡbādan naşīb

10a

- 4- Cezbe-i ḡüsne niṇe ṭakat geṭürsün ehl-i ^caşḡ
Bir nigāh-ı germe döymeḡ biṇ cihān şabr ü şekīb
- 5- Yār u bīgāne müselleḡ ṭutsa ey **Nefî** n'ola
Şî^c rümün hep āşinādur lafzı ma^c nāsı ḡarīb¹⁶⁹

¹⁶⁸ ND, s.452.

¹⁶⁹ ND, s. 454.

(Remel)

Fā^ḥilātün / Fā^ḥilātün / Fā^ḥilātün / Fā^ḥilün

- .---/-.-.-/-.-.-/-.-

1- Bildürürdüm derdümi bir āh-ile cānāne hep
 ȖorȖarum sūz-ı derūnumdan felekler yaȖa (hep)

2- Gün gibi bilmem kimünȖ ġam-Ȗānesin pür-nūr¹⁷⁰ ider
 Halk-ı ālem mübtelā bir āfet-i devrāna hep

3- Dāne virmez ġırmeninden merdüm-i dānāya ȖarȖ
 BeȖl ider varını ammā bulsa bir nādāna (hep)

4- Ceng iderler dīdede her ŗeb ġayāl-i yār iȖün
 Girseler müjȖānlarum n'ola boyunca Ȗana hep

5- Olmaz ey **Nefī** bu vādīde benümle hem-^ḥinān
 Gelsün esb-i Ȗab^ḥına maȖrūr olan meydāna hep¹⁷¹

¹⁷⁰ pür-nūr: pür-ŗevȖ ND.

¹⁷¹ ND, s.455.

Mef'ülü / Mefā'ilü / Mefā'ilü / Fe'ülün

--./.../.../...

- 1- Haṭṭıyla irişdi hele mektüb-ı maḥabbet
Bir yüzden idi yār-ile üslüb-ı maḥabbet¹⁷²

- 2- Gū-yı zeḫanūṣ seyr ideli mā'ī ḳabāda
Ağdı göge ḥūrşid gibi ṭop-ı maḥabbet

10b

- 3- Ne ğamze esir idebilürdi dili ne ğam
Olmasa eger fitne vü āşüb-ı maḥabbet
- 4- Sīnemde ne var ise ğamūṣ sildi süpürdi
Pāk itdi ḫarīm-i dili cārüb-ı maḥabbet
- 5- Mecnūn ne bilür ḳā'ide-i nāz u niyāzı
‘Āşık mı şanur¹⁷³ kendin o meczüb-ı maḥabbet
- 6- Dil ğamzeri-ile ṭurrana pek uydı ulaşdı
Ḥaḳ şaḳlaya kim olmaya mağzüb-ı maḥabbet

¹⁷² ND: birinci mısra ikinci mısra ile yer değiştirmiş şekildedir.

¹⁷³ şanur: şanjur ME.

7- Nefî gibi küstâh ol eger  aşık olursan¹⁷⁴

Zîrâ iremez vuşlata maħcûb-ı maħabbet¹⁷⁵

17

(Hezec)

Mef  l  / Mef      / Mef      / Fe     

--. / .--. / .--. / .--

1- Ğamzen¹⁷⁶ ne  adar olsa niy z itmege b  is

 hum olur ol mertebe n z itmege b  is

2- All h i  n ey   h  olaş z lfine  urma

Ol silsile g ncay¹⁷⁷ d r z itmege b  is

3- {Bir}¹⁷⁸ zev i budur   lem-i  aş u  ki hev s 

Olur dili p r-s z u g d z itmege b  is

4- Rind ise  eger   lem-i va det gibi olmaz

Def -i  am-  ta         mec z itmege b  is

5- Nef  gibi  amzen de sa a c n-ile   ş  

Budur dili hep ma rem-i r z itmege b  is¹⁷⁹

¹⁷⁴ olursan: olursan ND.

¹⁷⁵ ND, s.457.

¹⁷⁶  amzen:  amzen ND.

¹⁷⁷ g ncay:   ş  ND.

¹⁷⁸ bir: -ND.

¹⁷⁹ ND, s.463.

(Remel)

Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlūn

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1- Ölmek āsān ʿāşıkā bir dem firāk-ı yār güç
Böyle müşkil derd esiri hasteye tīmār güç
- 2- ʿAşık mühlik yār gāfil mübtelālar n'eylesün
Biribirine derdini inkār güç ikrār güç
- 3- Gerçi ʿaşık ızhārı bī-tāb olmayınca cürm olur
Dil-ber ammā müdde ʿā-fehm olıcağ inkār (güç)
- 4- Yār eger ʿāşık ne eylerse maḥabbet iktizā
İtmemek olur maḥallünde anı ızhār (güç)
- 5- Olsa **Nefī** n'ola ger endişesiyle hem-zebān
N'eylesün yā şoḥbet-i yārān-ı nā-hemvār güç¹⁸⁰

¹⁸⁰ ND, s.464.

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1- Pür-şafā dā'im dili bir şūh hem-demdür kadeh
Tā ezelden meclis-i rindāne mahremdür kadeh
- 2- Bezm-i bāğa bir sebū-yı pür-mey ise gonca ger
Bāğ-ı bezme bir gül-i şād-āb u hurremdür kadeh
- 3- Bir tutarsa pādişāh-ile gedāyı mey n'ola
Hem sifāl-i meygede hem tēc-ı Edhemdür kadeh
- 4- Gösterür dünyāyı mir'āt-ı ḥabābında tamām
Kendü başka başına bir özge 'ālemdür (kadeh)
- 5- N'ola pür-şevk itse dünyāyı dil-i **Nefī** gibi
Rūzgāra yādgār-ı meclis-i Cemdür kadeh¹⁸¹

¹⁸¹ ND, s.464.

(Hezec)

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

.---- / .---- / .---- / .----

1- Yazanlar peykerüm destümde bir peymāne yazmışlar

Görüp mest-i mey-i ʿaşk olduğum mestāne yazmışlar

2- Baḡa teklīf-i zühd itmezdi idrāk olsa zāhidde

Yazuklar kim anı ʿāqıl beni dīvāne yazmışlar

3- Degüldür gözlerinde sāye-i müjgānı ʿuşşākuḡ

Haṭuḡ resmin beyāz-ı dīde-i giryāne yazmışlar

4- Benüm ʿāşık ki rüsvālıkla tutdı şöhretüm şehri

Yazanlar kışşa-i Mecnūnı hep yābāne yazmışlar

5- Niçe zāhirdür ey **Nefʿī** sözüñden dildeki sūzuḡYazınca nüşha-i şî rūḡ kalemler yāne yazmışlar¹⁸²¹⁸² ND, s.466.

(Hezec)

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

.--- / .--- / .--- / .---

1- Ol ebrûlar ki levh-i cebhe-i cânâne yazmışlar

Cemālî maṭlaʿıdur kim ser-i dīvâne yazmışlar

2- Degül gird-i lebinde ḥaṭṭı ol ʿİsî-demün gūyâ

Duʿâ-yı Hızrî bir mercândan fîncâne yazmışlar

3- Muşavvirler yazup Ferhād'ı kūh-ı Bîsütün üzre

Virüp destine tîşe ḥayli üstādâne (yazmışlar)

4- Şanurlar ḥalka ḥalka dūd-ı āhum evc-i aʿlāda

Bir ejderdür ki saḫf-ı künbed-i gerdâne yazmışlar

5- Bu tarz-ı ḥāşa ey **Nefî** yine şûret viren sensin

Naẓîre söyleyenler ekseri efsâne yazmışlar¹⁸³

¹⁸³ ND, s.467.

(Müctes)

Mefā'ilün / Fe'ilātün / Mefā'ilün / Fe'ilün

. - . - / . - . - / . - . - / . - . -

- 1- Ne tende cān-ile sensiz ümīd-i şıḥḥat olur
Ne cān bedende ğam-ı firḳatünle rāḥat olur
- 2- Ne çāre var ki firāḳuṅla eglenem bir dem
Ne ṭālī'üm meded eyler viṣāle fırṣat olur
- 3- Ne şeb ki kūyuṅa yüz sürmesem¹⁸⁴ o şeb ölürin
Ne gün ki ḳāmetünjī¹⁸⁵ görmesem ḳıyāmet olur
- 4- Dil ise gitdi kesilmez hevā-yı aşḳuṅdan
Naşīḥat eyledüğümce beter melāmet olur
- 5- Belā budur ki alıṣdı belālaruṅla göṅül
Ğamuṅ da gelse dile bā'is-i meserret olur
- 6- Nedür bu ṭālī'-ile derdi Nef'ī-i zāruṅ
Ne şūḥı sevse mülāyım didükce āfet olur¹⁸⁶

¹⁸⁴ sürmesem: sürsem ND.

¹⁸⁵ ḳāmetünjī: ḳām tiṅ ND.

¹⁸⁶ ND, s.468.

(Hezec)

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

.--- / .--- / .--- / .---

- 1- Niçün şāh-ı nihāl-i gülde bülbül āşiyān eyler
Bu günler ḥod maḥabbet ehli terk-i ḥānmān eyler
- 2- N'ola bu demde ʿāşık mest ü dil-ber mey-perest olsa
Bu [bir]¹⁸⁷ demdür ki hep şāh u gedāy kāmūrān eyler
- 3- Ḥoşā feyz-i feraḥ-baḥş-ı nesīm-i şubḥ-ı cān-perver
Ki hep¹⁸⁸ ḡam mürdesin iḥyā kıtur hem şādmān (eyler)
- 4- Benefşe kāmēt-i ḥam-geşte ʿarz itmek temāşādur
Bu faşluḡ ḥükmi ḥod pīr-i dü-tāyı nev-cevān eyler
- 5- Ser-ā-pā nergis encüm gül meh-i tābāne dönmişdür
Bahāruḡ şun^cını gör kim zemīni āsumān eyler

12b

- 6- Müzeyyen reng ü bŷy-ile dil-i Nefī gibi gülşen
Meger ol cān-ı ʿālem gāhī geşt-i gülsitān eyler¹⁸⁹

¹⁸⁷ ND, s.469.¹⁸⁸ hep: hem ND.¹⁸⁹ ND, s.469.

(Hezec)

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

.--- / .--- / .--- / .---

1- Felekde mişli yok bir mäh-ı mihr-efrūzumuz vardır

Güzel sevmekde el-ḥaḳ ṭālī'-i firūzumuz vardır

2- Taḳınsun dil-rübālar ḡamzelerden tiḡ-i ʿāşık-küş

Bizüm de āhımızdan nāvek-i dil-dūzumuz vardır

3- N'ola seyl-i sirişk-i çeşm-i giryān ṭurmayup aḳsa

Söyinmez sinede bir āteş-i cān-sūzumuz vardır

4- Güni günden yeg olsun rūze-dārān-ı ḡam-ı ʿaşḳuṇ

Dimezler kim bizüm de ʿıydımız nevrūzımız vardır

5- ʿAceb mi būriyā-bāfān-ı nazma kılmasaḳ raḡbet

Bizim **Nef'i** gibi bir şā'ir-i zer-dūzumuz vardır¹⁹⁰¹⁹⁰ ND, s.471.

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Maḥşer olmuş şaḥn-ı kâğıd-ḥāne dünyā bundadur

Cennete¹⁹¹ dönmiş güzellerle temāşā bundadur

2- Bu da bir gündür kıyāmetden nişānı āşikār

İşte gör ol āfitāb-ı ʿālem-ārā bundadur

3- Dil-berün bālā-bülendi ʿāşıkun üftādesi

Bir yire gelmiş bu gün a'ālā vü ednā bundadur

4- Aḡmasuḡ şūfī daḡı keşretde vaḡdet ʿālemin

Yārı tenhā avlayan ʿuşşāk-ı şeydā bundadur

13a

5- Cümleden ol gūne sermestān-ı şāḡib-ḥālden

Nef'ī-i şūrīde-i bī-bāk ü rüsvā bundadur¹⁹²

¹⁹¹ cennete: cennet ND.¹⁹² ND, s.472.

(Remel)

Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlūn

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1- Söyleşülmez çarh-ile geh şöyle gāhī böyledür
Münkalıbdür bu cihānuñ resm ü rāhı böyledür
- 2- Zāhid ol rind ol hemān şüretde kalma 'ārif ol
'Ālem-i ma'nāda hük-m-i pādīshāhī böyledür
- 3- Ğark ider bir noktada nūr-ı siyāha 'ālemi
'Ārifüñ sermāye-i kil-k-i siyāhı böyledür
- 4- Şubh u şāmı fark olunmaz āsumān-ı ṭab'umuñ
Maşrıķ-ı endişemüñ hūrşid ü māhı böyledür
- 5- Yalınız **Nefī** degül küstāh-ı bezm-i ma'rifet
Yoklasañ cümle nedīmān-ı ilāhī böyledür¹⁹³

¹⁹³ ND, s.472.

(Hezec)

Mef'ülü / Mefā'ilü / Mefā'ilü / Fe'ülün

--./ .--./ .--./ .--

1- İhyā iden endîşeyi feyz-i nefesümdür

Endîşe benüm tıfl-ı dil-i nev-hevesümdür

2- Ben mest-i mey-i meygede-i aşk-ı Hudāyum

Takdîr-i rikābumda sebū-keş'asesümdür

3- Oldum güher-i feyz-ile deryā-yı ma'ānî

İ'rāb u hurūf-ı sülhenüm hār {u}¹⁹⁴ hasumdur

4- Ol kâfile-sālār-ı reh-i Ka'be-i aşkum

Kim nāle-i uşşāk-ı şadā-yı ceresümdür

13b

5- Olsam n'ola **Nef'i** gibi Hallāk-ı Ma'ānîİhyā iden endîşeyi feyz-i nefesümdür¹⁹⁵¹⁹⁴ u: -ND.¹⁹⁵ ND, s.473.

(Remel)

Fā^ˆilātūn / Fā^ˆilātūn / Fā^ˆilātūn / Fā^ˆilūn

-.-.- / -.-.- / -.-.- / -.-

1- Nāz iderse ğamzesi ^ˆuṣṣāk-ı zāra nāz ider

Zülfi bir āşüftedür kim rûzgāra nāz ider

2- Böyle şūha mübtelā olmaḵ ne güç ^ˆāşık degül

Bulsa cümle dil-berān-ı şīve-kāra nāz ider

3- Çeşmi gāhī mest olup¹⁹⁶ ruḥṣat virür nezzāreyeṬurmaz ammā ğamze ol ^ˆahd ü ḵarāra nāz (ider)

4- Dehre maġrūr olma ey ğāfil ki bunda ādeme

Ṭālī^ˆi yüz döndürür gāhī sitāre nāz ider5- Görmedüm **Nefī** gibi bir rind-i ^ˆālī-meşrebiHem gedā hem pādişāh-ı kāmkāra nāz ider¹⁹⁷¹⁹⁶ olup: olur ND.¹⁹⁷ ND, s.473.

(Remel)

(Fā'īlātün) Fe'īlātün / Fe'īlātün / Fe'īlātün / Fe'īlün (Fa'lün)

(-.---) .-. / .-. / .-. / .- (-)

1- Çekdügüm derdi ne hem-ḥāne ne hem-rāh bilür

°Āşıkım ḥāl-i dil-i zārumı Allāh bilür

2- Dād o zālinden eger böyle ḳalursa nāzı

Ne fiğān-ı şeb ü ne āh-ı seḥer-gāh bilür

3- Söyleşülmez nigeḥ-i şūḥı °aceb müstağnī

Ne zebān-ı dil ü ne şive-i dil- ḥāh bilür

4- Ğamzesi āteş-i sūzāna girür bir cādū

Ne dil-i şu'le-feşān ne °alev-i āh bilür

14a

5- Böyle dil-ber ne belādur başuḡa ey Nef'ī

Her nigāhını ḳazā āfet-i cān-gāh bilür¹⁹⁸¹⁹⁸ ND, s.474.

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1- Baht uyansa ḥ'āba varsa dīde-i bīdārimuz
Düşde bārī ğayrıdan tenhā düşürsek yārimüz
- 2- Gökde her bir aḥtere yüz biḡ şerār eyler kırān
Kevkebe başdurdı çarḥı āh-ı āteş-bārimuz
- 3- Şāh-ı 'aşkız her ne emr itsek musahḥhardur felek
Oldı māh-ı nevle ḥidmetkār-ı ḥançer-dārimuz
- 4- Biz ḥazān u ḥār kaydından beri bülbülleriz
Sīne-i pür-dāğımızdur bāğımız gül-zārimuz
- 5- Biz reh-i 'aşk içre terk-i ser kılan 'āşıklarız
Çıkmasa Ferhād-veş başa 'aceb mi kārımız
- 6- Bezm-i ğamda cismimüz bir şem'-i şevḳ-engīz olur
Āteş-i dilden tutuşsa gūşe-i destārimuz
- 7- Bāde-i 'aşka ḥum olmış bir ṭabī'atden çıkar
'Ālemi mest itse ey **Nefī** n'ola eş'ārımız¹⁹⁹

¹⁹⁹ ND, s.478.

(Fā' ilātün) Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün (Fa' ilün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

1- Eşk-ile sinedeki şerhayı nem-nāk ideriz

°Aşıkız mihr ü maḥabbet yolını pāk ideriz

2- Kendimüzden ne kadar bī- ḥaberitse bizi °aşk

Ol kadar zevk-i ḡam-ı firḳati idrāk ideriz

14b

3- Çekmesün diyü ta°ab girmede peykānı dile

Tirüñe karşı turup sīnemüzi çāk ideriz

4- Yine sen istedüğün yirde gezersin güzelüm

Cismimüz yok yire yolunda hemān ḥāk ideriz

5- Nazmımızla n'ola kılsak ḡamı şevke tebdil

Zehri ey **Nefī** biz efsün-ile tiryāk ideriz²⁰⁰

²⁰⁰ ND, s.479.

(Hezec)

Mef'ülü / Mefā'ilü / Mefā'ilü / Fe'ülün

--./.../.../..-

- 1- Esrār-ı lebün söylemeziz gerçi hamûşuz
Ammā ki hum-ı mey gibi pür-cûş u hurûşuz
- 2- Cevrün çekerek zevk-i ğam idrāk olunurdu
Müşkil bu ki biz aşk-ile bî-tākat u hûşuz
- 3- Nāgeh getürür diyü şabā müjde-i vaşlun
Başdan ayağa şâh-ı gül-i ter gibi gûşuz
- 4- Zâhid bizi kor gayra şatar şimdi riyâyı
Tuymış bizi kim mu'tekid-i bâde-fürûşuz
- 5- **Nef'i** gibi tâ'ib degülüz dil-ber ü meyden
Biz anlar ile leb-be-leb ü düş-be-düş(uz)²⁰¹

²⁰¹ ND, s.480.

(Remel)

(Fā^ˆilātün) Fe^ˆilātün / Fe^ˆilātün / Fe^ˆilātün / Fe^ˆilün (Fa^ˆlün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

1- Gözi mey-ḥāne-i nāz u қаşı miḥrāb-ı niyāz

Yaraşur her ne қadar itse niyāz ehline nāz

2- Şabra ṭāḳat mı қor āh itmemege dillerde

O girişme o ḥirām ol baṇa²⁰² şabr-güdāz

15a

3- Görmedüm ḡamze-i fettānı gibi şūḥ-ı cihān

Şūret-i fitnede bir dil-ber-i ʿuṣṣāḳ-nevāz

4- Böyle pīrāste vü būḳalemün-ḥüsn olmaz

Kendü ḡūyā ki melek ḡamzeleri şu^ˆbede-bāz

5- Güft-ü-ḡū-yı dili bilmez görinür ḡamzeleri

Şīvede her nigeḥi sāḥir-i ma^ˆnā-perdāz

6- Dil-i Cibrīli şikār eylemek ister zülfi

N'ola eylerse Hümā gibi yuқardan pervāz

7- Sen de Nefī dilünı қurtar eger қādir isen

Sözi yā silsile-i zülfi gibi itme dırāz²⁰³²⁰² baṇa: revīş-i ND.

(Remel)

(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün(Fa'lün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

1- Rüstem-i ehl-i dilüm ʿaşk kemānum çekemez

Pādişāh-ı sūḥanum fitne nişānum çekemez

2- Āfitāb olsa eger kevkeb-i cāh-ile ḥasūd

Kīn-i şimşir-i cihān-gir zebānum çekemez

3- Mest-i mey-ḥāne-i feyzim yine rindān-ı cihān

İttifāk itse biri rıtl-ı girānum çekemez

4- Baḡa bir dil-ber-i şūḥ olsa hemān ḥāzır-vaḡt

İntizārı dil-i fettān-ı cihānum çekemez

5- Dili dil-berden anuḡ-çün şaḡınur endişe

Ġam-ı ʿaşkı bilür ol āfet-i cānum çekemez

6- Bileli kendümi ben gönlümi ʿaşıḡ buldum

Bār-ı ḡayri ten-i bī-tāb ü tüvānum çekemez

15b

7- Nef'ī'yem kimse benüm gibi şeṭāret idemez

Hiç bir kimse daḡı derd-i nihānum çekemez²⁰⁴²⁰³ ND, s.485.²⁰⁴ ND, s.486.

(Remel)

Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlūn

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1- Bāde ğam virür bize biz ʿāşık-ı dīvāneyiz
Gelmedin bu bezme cām-ı ʿaşk-ile mestāneyiz
- 2- Çekmeziz renc-i ħumārı ʿömrümüzde gerçi biz
Ġam degül maĥmūr olursak sāķī-i mey-ĥāne(yiz)
- 3- ʿĀşık-ı yek-reng ü rindān-güşāde-meşrebiz
Bezm-i ĥāş-ı vaĥdete hem bāde hem peymāneyiz
- 4- Hem gülüz hem bülbülüz germiyyet-i ʿaşk-ile biz
Dāğ-ı derde şuʿle vü şemʿ-i ğama pervāne(yiz)
- 5- Rind-i ʿaşkız ĥāşılı **Nefī**-i bī-pervā gibi
Āşināya āşinā bīgāneye bīgāneyiz²⁰⁵

²⁰⁵ ND, s.484.

(Remel)

(Fā' ilātün) Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün (Fa' lün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

1- Şūfī bu şūreti gel ma' nī-i taḳvāya deġiř

Ḳalbi pāk it nemedi aṭlas u dībāya deġiř

2- Dem bu demdür be-hey idrāksüz endişeyi ḳo

Kevşeri ḥavzı-ile sāġar-ı şahbāya deġiř

3- Feyz bir demde irür ādeme zinhār o demi

Bul ne bu 'āleme ne 'ālem-i ferdāya deġiř

4- Yoklasaṇ noḳṭada mevcūddur esrār-ı ḥurūf

Rind isen ġafleti ḳo keşreti tenhāya deġiř

16a

5- Olsa pür-gevher-i esrār-ı ma' ānī 'ālem

Sen anı yine²⁰⁶ dil-i Nef'ī-i şeydāya deġiř²⁰⁷²⁰⁶ anı yine: yine anı ND.²⁰⁷ ND, s.487.

(Remel)

(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün (Fa'lün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

1- Hazz ider dil ğam-ı cānān-ile bī-tāb olıcağ

Ol şafâyı bulamam mest-i mey-nāb olıcağ

2- Ğam-ı aşkun dile geldükçe kıomaz cānda elem

Yer kıalur mı kedere hānede aḥbāb olıcağ

3- Dil degül kevn ü mekân olsa yerinden kıoparur

Halka-ı turre-i zülfün gibi kıullāb olıcağ

4- Götürür tenden okun pârelerin eşk-i revān

Has u hāşākı kıomaz hākde seyl-āb olıcağ

5- N'ola ğark olsa felek āb-ı hayāt-ı suḥane

Lüle-i hāme-i **Nefī** gibi mi²⁰⁸ zāb olıcağ²⁰⁸

²⁰⁸ Şiir, ND'de bulunamadı.

(Remel)

(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün (Fa'lün)

(-.-) .-. / .-. / .-. / .- (-)

1- Sīnemi deldi müjeñ oğları tā cānuma dek

Söyle ebrū-yı kemān-dāruña tutsun çekerek

2- Tīr-i āhum yine bir demde erişdi felege

Şehper-i bāl-i melekdendür aña sanki yelek

3- 'Āşık oldur ki raķibi ola a'la ednā

Sevdüğün ya'ni seve yirde beşer gökde melek

4- Biricik ehl-i dil ü ṭab'a da gün gösterse

Bu kadar 'aksine devr eylemese çarḥ-ı felek

16b

5- Qadrüm anlar ḳatı' az olsa n'ola ey Nef'i

Çok hünerdür gāzeli böylece pākīze dimek²⁰⁹²⁰⁹ ND, s.490.

(Hezec)

Mefāʿilün / Mefāʿilün / Mefāʿilün / Mefāʿilün

.--- / .--- / .--- / .---

1- O şeh cān u dile raḥm eyleyüp dād itdüğün görsek

Bir iki zār u nā-şadı felek şād itdüğün görsek

2- Göğül maʿmüresin cevriyle vîrân itdi ol zālîm

Gelüp inşāfa bir gün yine ābād itdüğün görsek

3- Kûl itdi ʿālemi reftārına ol serv-i āzādum

Ne var bir bendesin luṭfindan āzād itdüğün (görsek)

4- Niçe biñ ḥānmānı bāda virmiş bir felekdür bu

Anı āhıyla bir ʿāşık da berbād itdüğün (görsek)

5- Ne maẓmûnlar ne vādîler bulur seyr eyleseñ **Nefî**Yine bir ẗarz-ı ḥāş u tâze icād itdüğün görsek²¹⁰

²¹⁰ ND, s.491.

(Hezec)

Mefāʿilün / Mefāʿilün / Mefāʿilün / Mefāʿilün

.--- / .--- / .--- / .---

1- Düşer gāhī^c arak-nāk olsa zülf-i ham-be-ham nāzük

Ruḥ-ı rengīni ammā gül gibi hem tāze hem nāzük

2- Harīr-i zülfi pāy-endāz olur anuḡ-çün ol şūḡa

Ayak başmaz yire ger olmasa ferş-i kadem nāzük

3- Nezāketle toḡun zülfine ey bād-ı şabā yāruḡ

Şaḡın dilden olur zīrā dil-i erbāb-ı ḡam nāzük

4- Ḥabābın sāḡar eylerdük mey-i nāb olsa ey sāḡī

Şarābı cām-ile çekmezdi olsa ṭab^c-ı Cem nāzük

17a

5- Ne feyz alır dil ü destinden ey **Nefī** gelür²¹¹²¹² dāʿim

Kālem cādū-yı ʿİsī-dem sūḡan hem şūḡ hem nāzük

6- Cenāb-ı Āṣaf-ı zīṣān bilürse n'ola ger kadrüḡ

Olur lā-büd dil-i maḡdüm-ı pākīze-şiyem nāzük

²¹¹ gelür: k olur ND.²¹² كلور “gelür” şeklinde yazılması gereken kelime müstensih tarafından كلولور “kelülür” şeklinde yazılmıştır.

7- Vezîr-i Murtażâ-sîret Âlî Pâşâ ki pâyına
İderdi secde ger olaydı elçi-i Acem nâzûk²¹³

17a

41

(Remel)

(Fā' ilātün) Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün (Fa' lün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

1- Tûṭî-i mu'cize-güyum ne disem lâf degül
Çarḥ-ile söyleşemem âyînesi şâf degül

2- Ehl-i dildür diyemem sînesi şâf olmayana
Ehl-i dil birbirini bilmemek inşâf degül

3- Yine endîşe bilür ḳadr-i dür-i güftârum
Rûzgâr ise denî dehr ise şarrâf degül

4- Girdi miftâḥ-ı der-i genc-i ma'ânî elüme
'Âleme bezl-i güher eylesem itlâf degül

5- Levḥ-i maḥfûḫ-ı süḥandur dil-i pâk-i Nefî
Ṭab'ı yârân gibi dükkânçe-i şaḥḥâf degül²¹⁴

²¹³ ND, s.491.

²¹⁴ ND, s.493.

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Bezm-i bāğ içre dönüp bir şem' -i cem' -efrūza gül

Virdi revnağ meclis-i şāhenşeh-i nevrūza gül

2- Bülbüli nālān idüp urmazdı āteş cānına

Olmasa mā'il eger 'ālemde sāz u söze gül

17b

3- Ğonca mıdur sebz-gün berg içre yā almış ele

Bāde-i surh-ile pür bir sāğar-ı pīrūze gül

4- Dehre mağrūr olma kim tācın düşürmezdi yire

Olmasa mest-i ğurūr-ı devlet-i deh-rūze gül

5- Ṭab' -ı **Nef'ī** den ki bāğ-ı nev-bahār-ı feyzdürReng ü bū isterse gelsün eylesün deryūze (gül)²¹⁵

²¹⁵ ND, s.494.

(Remel)

Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlūn

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Hem kadeh hem bade hem bir hūb²¹⁶ sākidür göñül

Ehl-i aşkun hāşılı şāhib-mezākıdur göñül

2- Bir nefes dīdār içün biñ cān fedā itsem n'ola

Niçe demlerdür esir-i iştıyākıdur göñül

3- Dildedür mihrün ko hāk olsun yolunda cān u ten

Ben ölürsem ālem-i ma'nāda bākıdır göñül

4- Zerreür ammā ki tāb-ı āfitāb-ı aşk-ile

Rūzgāruñ şemse-i tāk u revākıdur göñül

5- İtse **Nefī** n'ola ger gönliyle dā'im bezm-i hāşHem kadeh hem bade bir hūb²¹⁷ sākidür göñül²¹⁸²¹⁶ hūb: şūh ND.²¹⁷ hūb: şūh ND.²¹⁸ ND, s.495.

(Remel)

Fā^ˆilātūn / Fā^ˆilātūn / Fā^ˆilātūn / Fā^ˆilūn

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Āşıkı Hızır olsa ger virmez amānı bilmiş ol

Bilmez iseñ ol meh-i nā-mihribānı bilmiş ol

2- Ġāfil olma göz yumup açınca tīr-i ġamzedden

Görinüp gelmez belā-yı nā-gehānı bilmiş ol

18a

3- Ġamzesi āşüb-ı cāndur tırrası dām-ı belā

Fitnedür ser-tā-ķadem ol dil-sitānı bilmiş ol

4- Hātır-ı ^ˆuşşāk için haţţına virmezse amān

Öldürür bu fitne-i āķir zamānı bilmiş ol

5- Kimse taķķık idemez şā^ˆir midür sāķir midür²¹⁹Bir bilür yok Nefī^ˆ-yi mu^ˆciz-beyānı bilmiş ol²²⁰²¹⁹ Kimse taķķık idemez şā^ˆir midür sāķir midür: Kimse taķķık edemez sāķir midür şā^ˆir midür ND.²²⁰ ND, s.496.

(Remel)

(Fā'ilātün) Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün / Fe'īlün (Fa'lün)

(- . - .) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

1- Lezzet-i vuşlat içün firķat-i yāri çekemem

Şoĥbet-i bāde içün renc-i ĥumārı çekemem

2- Āşinā çıķdum ise çeşmüne kāfir degülem

Sitem-i ġamze-i nezzāre-şümārı çekemem

3- Minnet eylerse felek bir iki günlük ʿömre

Olurun derd-i maĥabbetle o bārı çekemem

4- ʿĀşıkım ʿāşıkā şūrīdelik a'lā yaraşur

Pek denāʾet görinür sıķlet-i ʿārı çekemem

5- Naķd-i vaķt olsa baņa zevķ u şafā-yı vuşlat

Bir nefes ārzū-yı būs u kenārı çekemem

6- Sīnemi dāġ-ile dil tāze gülistān ister

Bülbülüm lık ġam-ı köhne bahārı çekemem

7- Cāne minnet ne çekersem çekeyin ey Nefʿī

Lezzet-i vuşlat içün firķat-i yāri çekemem²²¹

²²¹ ND, s.502.

Mef'ülü / Mefā'ilü / Mefā'ilü / Fe'ülün

--./.../.../...

- 1- Vuşlat hevesin ҡo ğam-ı hicrān ne belādur
Var t̄alib-i derd ol yūri dermān ne belādur
- 2- Dā'im t̄olaşup gezme ser-i kūyını yāruṇ
Bilmez misin ol āfet-i devrān ne belādur
- 3- Āh itmemege çāre mi var 'āşık-ı bī-tāb
Ḥabs-i nefes ü çāk-ı girībān ne belādur
- 4- Cem'iyet-i ḥāṭır mı ҡalur 'āşık olunca
İllā ğam-ı gīsū-yı perīşān ne belādur
- 5- Dünyāyı girişmeyle esir eyledi bilmem
Cādū mıdur ol ğamze-i fettān ne belādur
- 6- Göz ḥabsine şaldı dili mestāne nigeḥle
Bir gūşede mey-ḥāne vū zindān ne belādur
- 7- Biz rind-i sebük-rūḥ-ı cihānız bize hem-dem
Rind olmayıcaḳ sıklet-i yārān ne belādur

8- Var hāk-i reh-i ehl-i dil ol kaçma sitemden

Erbāb-ı dile ğayret-i akrān ne belādur

9- Nefī sözünî vird-i zebān eyledi  alem

 imdengir  y  defter   d v n ne bel dur²²²

19a

47²²³

Rub  

(Ahreb kalıbı)

Mef l  / Mef  l  / Mef  l  / Fe  l (Fe  l)

--. / .--. / .--. / .- (- -)

Mef l  / Mef  l  / Mef  l  / Fa 

--. / .--. / .--. / -

1- Y  R b dil mi sehv   ha  dan  ak la

Endi emi tezv r   riy dan  ak la

2- Ba dum reh-i v d -i r b  'ye  adem

 a n-ı  ar-ı n d n-ı d -p dan  ak la²²⁴

²²² ND, s.475.

²²³ Nef 'ye ait bir  iirdir.

²²⁴ ND, s.541.

48²²⁵

Maṭla^c

(Hezec)

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün

.--- / .--- / .--- / .---

1- Ruḥ-ı rengini kim yāruḡ leṭāfet gülsitānıdur

Zenaḥdān şanma ol gülşende bülbül āşiyānıdur²²⁶

49

(Remel)

(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün/ Fe'ilün (Fa'lün)

(-.-.) .--- / .--- / .--- / .- (-)

1- Gerçi kūyuḡda yatur zerre-i ḥāk-ālūdüz

Gün gibi pertev-i mihrünle bugün mes'ūdüz

2- Yanarız micmere-i aşḡ u maḥabbetde müdām

Kıluruz bezm-i eḥibbā'yı mu'atṭar-ı 'ūdüz

3- Ḥ'ār gördünse bizi kılma ḥākāretle nazar

Ma'rifet gencine mālİK şeh-i şāḥib-ḥodüz

4- İltifāt eylediler ḡayli segān-ı kūyuḡ

Her birinden şanemā ḡāyet-ile ḥoşnūdüz

²²⁵ Nef'ī'ye ait bir matla^c dır.

²²⁶ ND, s.543.

5- Yoklasun yoklamasun ol şeh-i hūbān-ı cihān

Nāmımız defter-i ʿuṣṣāka geçüp mevcuduz

6- Kimsenüñ sūd u ziyānıyla muḳayyed degülüz

Ne ḥased ehliyüz ʿālemde ne ḥod maḥsūduz

7- **Bāḳiyā** çıkṣa ṣitāb-ile bedenden n’ola cān

Kūy-ı dil-berde mülākāta bugün maḥūdüz²²⁷

19b

50

Muḥibbī

(Remel)

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

-.---/-.-.-/-.-.-/-.-

1- Naḳd-i cān-ile kim aldı lāʿl-i cānānı dūrüst

Şübhesüz aradı buldı derde dermānı dūrüst

2- Her ki ʿāşıḳdur bilür elbette derdün²²⁸ kıymetin²²⁹

Virselers virmez kamu İrān u Tūrān’ı dūrüst

3- Pertev-i ḥüsnünle cānā dil münevver eyleyen

Bir nazar bakmaz göre ḥürşid-i raḥṣānı dūrüst

²²⁷ Şiir, B’de bulunamadı.

²²⁸ derdün: ʿışkuñ MD.

²²⁹ kıymetin: kadrini MD.

4- Şu'le viridi metn-i hüsnünde senün Nūr āyeti

Geldi haṭṭuñ yazdı tefsīr eyledi anı dūrüst

5- Görmedi gülşende bir gül ʿarız-ı dil-ber gibi

Bu **Muḥibbī** aradı cümle gülistānı dūrüst²³⁰

51

Ġazel-i Fiġānī

(Hezec)

Mefāʿilün / Mefāʿilün / Mefāʿilün / Mefāʿilün

.--- / .--- / .--- / .---

1- Demidür kanlar aġlarsam eger bu çeşm-i pür-hūnum

Ġabā-yı allar²³¹ giymiş²³² bugün ol ħaddi²³³ mevzūnum²³⁴

2- Yüzüme bir güle bakup tebessüm itdi ol ġonca

Açıl [gül]²³⁵ey gülmedün²³⁶bahtum sevin ey ħalb-i

maḥzūnum

3- Göñül yıllarla yolında şu deñlü yeldi yöpürdi

Dimez bir kez dönüp ħaṭʿā ne vādide o Mecnūnum²³⁷

²³⁰ Kemal Yavuz – Orhan Yavuz (2016); *Muḥibbī Dīvānı*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, c.1. Bilnet Matbaacılık ve Ambalaj A.Ş., İstanbul, s.250.

²³¹ allar: al FD.

²³² giymiş: giymişdür FD.

²³³ ħadı: ħaddi FD.

²³⁴ mevzūnum: gül-gūnum FD.

²³⁵ FD, s.62.

²³⁶ gelmiden: gül-i FD.

²³⁷ Göñül yıllarla yolında şu deñlü yeldi yöpürdi / Dimez bir kez dönüp ħaṭʿā ne vādide o Mecnūnum: Göñül kūyuñda şu deñlü ki yıllar yeldi yöpürdi / Dimez ol saçları Leylā benüm āvāre Mecnūnum FD.

- 4- Nigār ise ferāğatde görjöl ālām ü miḥnetde
Kime²³⁸ şerḥ eyleyem²³⁹ ya Rab benüm ḥāl-i dīger-gūnum
- 5- **Fiğānī** sāye-veş [anuḡ]²⁴⁰ yolında n'ola ḥāk-i pā olsam²⁴¹
Ḥırāmānī ḥırāmānī yürür ol ḳaddi mevzūnum²⁴²

52

Ġazel-i Muḥibbī

(Remel)

Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlūn

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1- Yanmaz-idi āteş-i hicr-ile bir dem cānumuz
Gūşe-i çeşmiyle ger ḳılsa naẓar cānumuz²⁴³

20a

- 2- Ḳorḳarum kim sırr-ı 'aşḳuḡ genci bir gün açıla
Key ḳaṭı' vīrān olupdur bu dil-i vīrānumuz
- 3- Ey ṭabībā çek elüḡ Ḳānūn-ile olmaz şifā
Lā'īl-i nāb-ı dil-ber olmışdur hemān dermānumuz
- 4- Ay olur hafta geçer göstermez oldu gün yüzün
Göklere irse 'aceb mi nāle vü efğā(numuz)
- 5- Kim ki öğrenmek diler 'aşḳuḡ rumūzın ser-te-ser

²³⁸ kime: niçe FD.

²³⁹ şerḥ eyleyim: 'arz edeyim FD.

²⁴⁰ FD, s.62.

²⁴¹ Fiğānī sāye-veş yolında n'ola ḥāk-i pā olsam: Fiğānī sāye-veş anuḡ yolunda n'ola ḥāk olsan FD.

²⁴² Gülşen Çaylı Cankurt(2015); *Fiğānī Dīvānı Gramatikal İndeksi*, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, YLT, s.62.

²⁴³ cānumuz: cānānımız MD.

Okusun görsün Muḥibbī defter ü dīvānumuz²⁴⁴

53

Ġazel-i Raḥmī

(Hezec)

Mefāʿilün / Mefāʿilün / Mefāʿilün / Mefāʿilün

.--- / .--- / .--- / .---

1- Ne kanlar dökdüğün ʿarzitse çeşmüm yāre āl aḡlar

Tenüm ġamdan hilāle döndi dirsem bir ḡayāl aḡlar

2- Ḥadīs-i ʿaşkı benden şor ne bilsün zāhid-i nādān

Rumūzın bu muʿammā²⁴⁵ mücerred ehl-i ḡāl aḡlar²⁴⁶

3- Gözüm merdümleminün ʿaksi düşmişdür leṭāfetde²⁴⁷

Ruḡuḡ mirʿātına nāzır olanlar anı ḡāl aḡlar²⁴⁸

4- [Vücūd-ı vācibün ḡāhiyyetin idrāk iden ʿārif]²⁴⁹

[Ḥaḡīḡātde vücūd-ı mümkinātı hep zılāl aḡlar]²⁵⁰

5- Suḡan²⁵¹ bezminde zār olsam ʿaceb mi çeng ü nāy-āsā

Ḳanı bir merd-i ʿāḡıl²⁵² bu cihānda ḡıl u ḡāl aḡlar²⁵³

²⁴⁴ MD, c.1, s.739.

²⁴⁵ muʿammā: muʿammāḡun BRD.

²⁴⁶ BRD'de 3. beyit.

²⁴⁷ leṭāfetde: leṭāfetden BRD.

²⁴⁸ BRD'de 2. beyit.

²⁴⁹ BRD, s.341.

²⁵⁰ BRD, s.341.

²⁵¹ suḡan: belā BRD.

²⁵² ʿāḡıl: kābil BRD.

6- [Fenā bezminde Cem keyfiyyetin cām-ı maḥabbetden]²⁵⁴

[Ḥarābāta düşüp şūrīde-ḥāl olan ricāl anlar]²⁵⁵

7- Suḥan bezminde Cāmi^c dūr bilen keyfiyyet-i ḥālüm²⁵⁶

Kemālāt²⁵⁷-ı kelāmum **Raḥmīyā** ancak Kemāl anlar²⁵⁸

54

Ġazel-i Fedāyī

(Hafif)

(Fā^cilātün) Fe^cilātün / Mefā^cilün / Fe^cilün (Fa^clün)

(-.-.-) .-. / .-. / .- (-.-)

1- Ġam-ı zülfünle dil-perişānum

Fikr-i ḥāl ü ḥaṭunla giryānum

2- Her gice ḥasretünle şubḥa degin

Ney gibi bezm-i ġamda nālānum

20b

3- Kana ġarḳ oldu giryeden çeşmüm

Şūretā ḥalk içinde ḥandānum

²⁵³ BDR'de 5. beyit.

²⁵⁴ BRD, s.341.

²⁵⁵ BDR, s.341.

²⁵⁶ ḥālüm: şī^crim BDR.

²⁵⁷ kemālāt: Ḥayālāt BDR.

²⁵⁸ Mustafa Erdoğan (2011); *Bursalı Rahmī Ve Dīvānı*,
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,78364/bursali-rahmi-Divani.html> (Erişim 15.07.2017), s.341.

4- Şām-ı firḳatde şevḳ-i ḥaddünle

Şem^ḳ-veş nār-ı ^ḳaşḳa sūzānum

5- Ḳul olaldan **Fedāyī** ol şāha

Ben de dil mülketinde sulṭānum²⁵⁹

55

Ġazel-i Ḥayālī

(Remel)

Fā^ḳilātün / Fā^ḳilātün / Fā^ḳilātün / Fā^ḳilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Gül yüzünde ey perī zülf-i perīşānuḡ mı var

Gülşen-i Cennetdür anda tāze reyḥānuḡ mı (var)

2- Yār-ile aḡyārı gördüm oturur iken didüm

Ey melek-şüret nedür yanunda şeyṭānuḡ mı (var)

3- Öldürürsin ^ḳāşıḳı raḥm eylemezsin ey²⁶⁰ şanem

Hey ne kāfirsın senüḡ sīneḡde īmānuḡ mı (var)

4- Gel igende kendüḡe germ olma ey bāḡ-ı Behişt

Ḳāmet-i dil-ber gibi serv-i ḥurāmānuḡ mı var

5- Bu **Ḥayālī** ḥastayı öldürmek istersin şehā

Kā^ḳbe-i kūyuḡda yoḡsa yine ḳurbānuḡ mı (var)²⁶¹

²⁵⁹ Şairin Dīvān'ı bulunamadı.

²⁶⁰ ey: en HD.

Āzerī Fermānde

(Remel)

Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlūn

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- 'Ayb u noksān bulmadı 'uṣṣāk cemāl-i yārda

Ḥaḳḳa rāzī olmayup zāhid daḥı inkārda²⁶²

2- Neẓr idüp qurbān virirdüm cānı cānān bulana

Şalınurken görebilsem seḳ raḳıbi dārda

3- Ḳāmet-i mevzūnuḡı gördükde va<r>dı ḥayrete

Dikilüp ḳaldı yirinde serv-i ḥoş-reftār da²⁶³

21a

4- Ḳand-ı lā'lūḡ lezzetiyle tūṭı ṭurmaz söylenür

Bülbül-i dil verd-i ruḥsāruḡa ḳarşu zārda

5- 'Anber-āsā dāne-i ḥāli anuḡ ey Āzerī

Yanmayup ḳalmaḳ 'acebdür micmer-i ruḥsārda²⁶⁴

²⁶¹ HD, s.136.

²⁶² Vezin aksamaktadır.

²⁶³ Vezin aksamaktadır.

²⁶⁴ Şairin Dīvān'ı bulunamadı.

(Remel)

(Fā' ilātün) Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün (Fa' lün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

1- Yine bir hūba göñül düşdi yüzi gül ruḥı āl

Ḳāmeti serv ü beli ince teni penbe miṣāl²⁶⁵2- Niçe vaşf eyleyeyin 'aqlın alur her görenün²⁶⁶Gözi cādū saçı sünbül yüzi gün ḳaşı hilāl²⁶⁷

3- Oḳ gibi toğrıyikan bükdi kemān-veş belümi

Ol²⁶⁸ cefā-pişe menüm²⁶⁹ itdi elif ḳaddümi dāl4- Ṭāğlar²⁷⁰ kesmede aṇdurmaz-idüm Ferhād'ıNideyin ol lebi şir'in ḳomadı bende²⁷¹ mecāl

5- Şemsiyā şöyle sürür-ile oḳursun ḡazeli

Yine şir'ünde senün var gibi bir ince ḥayāl²⁷²²⁶⁵ miṣāl: menāl ŞD.²⁶⁶ görenün: gözümün ŞD.²⁶⁷ هلال şeklinde yazılması gereken "hilāl" kelimesi mecmuuda حلال "ḥilāl" şeklinde yazılmıştır.²⁶⁸ ol: şol ŞD.²⁶⁹ menüm: benüm ŞD.²⁷⁰ tağlar: taşlar ŞD.²⁷¹ bende: tende ŞD.²⁷² Mehmed Akkaya (1992); Şemsī Paşa Dīvānı (İnceleme-Edisyon Kritikli Metin), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, DT, s.443.

(Muzārī^ʿ)

Mefʿülü / Fāʿilātü / Mefāʿilü / Fāʿilün

--./-.-./.-.-./-.-

- 1- Virdüm dehān-ı dil-bere dil ġāʿibāne ben
 Miḳdār-ı zerre görmedüm²⁷³ andan nişāne ben
- 2- Meclisde lāʿl-i dil-beri öpmek dilerse cām
 Ƙanını şü yirine içem Ƙana Ƙana ben²⁷⁴
- 3- Şaçdum²⁷⁵ ümīdi ḥākine toḥm-ı sirişkümi
 Ḥāl-i ʿizār-ı yāri görüp dāne dāne ben²⁷⁶
- 4- Bezm-i belāda şemʿüñ özi görünür baḡa
 Süz-ı derūnum aḡlar-isem yana yana ben

21b

- 5- ʿAvn-i ilāh reh-ber olursa **Fiḡāniyā**
 Mülk-i süḡanda beglük idem Ḥusrevāne ben²⁷⁷

²⁷³ görmedüm: görmedin FD.

²⁷⁴ FD'de 3. beyit.

²⁷⁵ saçdum: ekdüm FD.

²⁷⁶ FD'de 2. beyit.

²⁷⁷ FD, s.63.

(Remel)

(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün (Fa'lün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

1- Cānumuñ cevheri ol lā'ī-i güher-bāra fidā

°Ömrümün ħāşılı ol şīve-i reftāra fidā

2- Derd çekmiş başum ol [hāl-i]²⁷⁸ siyeh kurbānı

Tāb görmüş tenüm ol tūrri-i tarrāra fidā

3- Gözlerümden tökülen kaṭre-i eşküm güheri

Lebleründen saçılan lü'lü'-i şeh-vāra (fidā)

4- Çāk-i sīnemde olan kanlu ciger pāreleri

Mest-i çeşmünde olan ġamze-i hūn-ġāre (fidā)

5- Pāre pāre dil-i mecrūḥ u perīşānumdan

Ser-i kūyunda gezen her ite bir pāre fidā

6- Cān ü dil kaydını çekmeden özüm kırtardum

Cānı cānāneye itdüm dili dil-dāra (fidā)

7- Ey **Fuzūlī** n'ola ger şaklar isem cān-ı [°azīz]²⁷⁹Vaḫt ola kim ola şūḥ-i sitem-kāra fidā²⁸⁰²⁷⁸ FD, s.63.²⁷⁹ FD, s.63.

(Hafîf)

(Fā'îlâtün) Fe'îlâtün / Mefā'îlün / Fe'îlün (Fa'lün)

(- . - -) . . - - / . - . - / . . - (- -)

1- Fülk-i dil çıkmadın kenāra daḥı

Mevc-i ğam şaldı bir diyāre daḥı

2- Firḳat öldürmedin görem dir-idüm

Gitti şimden girü ne çāre daḥı

3- Beni aşkunḍa ey felek öldür

Mübtelā itme bir nigāre daḥı²⁸¹4- [Baḡa cevṛ itse vechî-vār ol yār]²⁸²[N'oldı bilsem bu rûzigāre daḥı]²⁸³**22a**

5- Ğaraḡuḡ cān-ise gel al ḳurtar

Borcumuz var mı intizāra daḥı²⁸⁴6- [Hey ne müşkil nihān güzel sevmek]²⁸⁵[Vaz gelmek güç āşîkāre daḥı]²⁸⁶²⁸⁰ Ali Nihad Tarlan (2014); *Fuzûlî Dîvânı Şerhi*, 8. baskı, Akçağ Yayınları, Ankara, s.61.²⁸¹ ÜİÇD'de 5. beytin 2. mısraıdır.²⁸² ÜİÇD, s.233.²⁸³ ÜİÇD, s.233.²⁸⁴ ÜİÇD'de 3. beytin 2. mısraıdır.²⁸⁵ ÜİÇD, s.233.

7- Hicre **İshāk** çāre ölmekdür

Kimse itmez bu derde çāre daḥı²⁸⁷

61

(Hezec)

Mef̣ūlü / Mefạ̄lū / Mefạ̄lū / Fẹūlūn

-- ./ .-- ./ .-- ./ .--

1- Gördükçe beni neyki bu bīgāne bakışlar

Görmezlenüp āhū gibi yābāne bakışlar

2- Hañer ile ğamzelerün cānuma geçdi²⁸⁸

Öldürdi dil-i zārı bu mestāne bakışlar

3- Göz göre şikār eyledi kebk-i dil ü cānı

Hışmıyla o şāhīn gibi şāhāne (bakışlar)

4- Nergis uyanup ḥāb-ı seḥerde göre göz kim

Öğretti yine ol gözi fettāne bakışlar

5- ‘Ulvi kuluḡa ‘ayn-ı ‘ināyetle nazar yok

Bilsem ne bakışlar bu ki cānāne bakışlar²⁸⁹

²⁸⁶ ÜİÇD, s.233.

²⁸⁷ Ali Yıldırım(1991): *İshāk Çelebi (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divān Edisyon Kritiği)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YL, Elazığ, s.233.

²⁸⁸ Vezin aksamaktadır.

²⁸⁹ Şiir ,UD’de bulunamadı.

(Remel)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Dil-rübālar kim benüm şabr ü qarārum aldılar

Çekdiler evvel elümden ihtiyārum aldılar

2- Kanlu yaşımdan çemen gül-zāra verdi reng-i rū

Üşdüler bülbülleri feryād ü zārum aldılar

3- Şabrumı dilden kara gözlü güzeller kapdılar

Bir niçe şehbāzlar elden şikārum aldılar

4- Sīnemün meydānı tōlsa kanlu yaş-ile n'ola

Leşker-i miḥnet beden gibi ḥişārum aldılar

22b

5- Zahm-ı sīnemden Ḥayālī tīr-i yāri çekdiler

Piste-leb bir serv kāmēt gül-izārum aldılar²⁹⁰²⁹⁰ HD, s.151.

Ḥayālī

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Her kaçan vaḥṣī ḡazālüm geṣt²⁹¹ ider şahrā yüzün

Hāy ü hūyum āh kim ol dem tutar dünyā yüzün

2- Haftalarla gülmeyüp yıllarla ağlarsam n'ola

Ay olur göstermez ol mihr-i cihān-ārā yüzün

3- Āh-ı 'āşık her kaçan esse²⁹² ḥazān bādı gibi

Döndürür berg-i ḥazāna 'āşık-ı şeydā (yüzün)

4- Ey şanem bir bir diyem bu resme kāfirliklerün

Rūz-ı maḥşerde görürsem Ḥazret-i 'İsī (yüzün)

5- Faḫr kūyun devlet-i dehre Ḥayālī virmedi

Böyle kullanmak gerek 'ālemde istiḡnā yüzün²⁹³²⁹¹geṣt: seyr HD.²⁹²esse: erse HD.²⁹³HD, s.325.

(Remel)

(Fā' ilātün) Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün (Fa' lün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

1- Ğayrıya luṭf u cefādur baṇa 'ādet senden

Demidür eyler isem saṇa şikāyet senden

2- Haşır meydānını āteşgede-i 'aşk iderem²⁹⁴

Bir dem āh eyler isem rūz-ı kıyāmet senden

3- Sözlürüm 'āleme bildürdi belāğāt ne imiş

Nitekim aldı yüzün nūr-ı melāḥat (senden)

4- Yok cihāndan ḥaberüm eser-i²⁹⁵ ser-mest-şifat

Götürelden güzelüm bār-ı 'ināyet senden

5- Zülmet-i şām-ı belā içre Ḥayālī kaldı

Pertev irmezse eyā necm-i hidāyet senden²⁹⁶²⁹⁴ iderem: edem HD.²⁹⁵ eser: üştür-i HD.²⁹⁶ HD, s.326.

(Remel)

(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün (Fa'lün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - - (- -)

1- Niçe ʔoyunca görem sen gül-i nāzük-bedeni

Kendü kirpigüm olupdur baña gözüm diken

2- Çıķmasun āhum odı aǵzumı açdurma benüm

Yakmasun sūz-ı derūnum seni söyletme beni

3- Ney gibi baǵrumı deldün ķomadun nāle ķılam

Ne-imışsün neye uğramışam ey vay beni

4- Cān virür bülbul-i dil görmez <ise> gül yüzün

Doyamaz hicrüne cānum seven ölsün mi seni

5- Beni sāyeñ gibi ey serv-ķad ayakda ķoma

Böyle hāk itme igende yoluña cān vireni²⁹⁷²⁹⁷ Şiirin kime ait olduğu tespit edilemedi.

(Hezec)

Mef'ülü / Mefā'ülü / Mefā'ülü / Fe'ülün

--./.../.../...

1- Dil haste²⁹⁸ {lebi} ²⁹⁹hicrün eleminden öle yazdı

Kān yaşların akıttı ki tūfān ola yazdı

2- Ben senden ırağ oldıgum işitti raķībün

Şol deñlü sevindi {ki}³⁰⁰ feraħdan³⁰¹ öle yazdı

3- Haţţun mı bu yā zūlfün uci kıl kalem-ile

Āşıklarun aħvālını berg-i güle yazdı

4- Öykündüğüçün kākül-i müşkīnūne³⁰² sūnbül

Bāğ içre şabā saçını anun yola yazdı

5- **Aħmed** ğazeliyyātına öykünmege bülbülBir kaç kelimāt itti ki ğonca güle yazdı³⁰³²⁹⁸ haste: haţası AD.²⁹⁹ leb: - AD.³⁰⁰ ki: - AD³⁰¹ feraħdan: feraħından AD.³⁰² müşkīnūne: reyhānına AD.³⁰³ Ali Nihad Tarlan (1992); *Aħmed Paşa Dīvānı*, Akçağ Yayınları, Ankara, s.284.

(Remel)

(Fā' ilātün) Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün (Fa' lün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - - (- -)

1- Saḡa ey meh ḡam-ı 'aşkumı 'ıyān idemezem

Bir ḡamum daḡı bu kim anı nihān idemezem

23b

2- Rūz u şeb vird-i zebānum olıcaḡ nāmıdır

Ṭa' n-ı düşmenden anı vird-i zebān idemezem

3- Şarf oldı ḡadem-i pīr-i muḡānda 'ömrüm

Zāhidā terk-i der-i pīr-i muḡān idemezem

4- Varıcaḡ kūyuḡa bir āh-ı seḡer-ḡāhum var

Āh kim anı daḡı saḡa revān idemezem

5- Nice ḡūbları ḡoyup zühde ḡalife yapsam

Yahşılıḡla ḡıḡan ādemi yaman idemezem³⁰⁴³⁰⁴ Şiirin kime ait olduḡu taspite edilemedi.

(Remel)

Fā^ˤilātün / Fā^ˤilātün / Fā^ˤilātün / Fā^ˤilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Zülfünün bendinde olaldan giriftār inlerem

Her nefes³⁰⁵ feryād idüp zār-ı dil-efgār inlerem

2- Zülfüne uyalı çeşmüm görmemişdür kılca ḥāb

Geceler tā şubḥ olunca şöyle bī-dār inlerem

3- Derd-i ser olduysa³⁰⁶ nālemden tutuḡ ma^ˤzūr kim

İhtiyārum elde yok vallāhi nā-çār inlerem

4- Yā ilāhī şakla nālemden cüvāndur dil-beri

Baḡa³⁰⁷ cevrittikçe ol şūḡ-ı sitem-kār (inlerem)5- [Bana dirler nişe bülbül gibi inlersün yine]³⁰⁸[Hem-dem ol gül yüzlüye olduḡuyçin ḡār inlerem]³⁰⁹6- [Hiçe sayar nāle vü efgānumı ben niçe kim]³¹⁰[Şād olup güldükçe aḡyār-ile ol yār inlerem]³¹¹7- **Aḡmed**’ün ḡālīn şorarsaḡ çeşmün-içün ḡastadurOl sebebdendür k’olup her laḡza bīmār inlerem³¹²³⁰⁵ her nefes: ney gibi AD.³⁰⁶ olduysa: olursa AD.³⁰⁷ baḡa: gerçi AD.³⁰⁸ AD, s.222.³⁰⁹ AD, s.222.³¹⁰ AD, s.222.³¹¹ AD, s.222.

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

.--- / .--- / .--

1- Ne tîr-endâz olur kaçuṣ³¹³ kemānı

Belürmez sînede tîrūṣ nişānı

2- Şu ḥūnî çeşmüṣüṣ üstine ey cān

Düşer vallāḥ ḥarāmîlik nişānı

24a

3- Şebîḥūn itmege ḥaṭṭuṣ çerisi

Çıkup yaḡmā ider dārü'l-emānı

4- Vefā it cevri ḳo ey şūḥ-ı ṭannāz

Geçer ḳalmaz güzelligüṣ zamānı

5- Virür zülfi gibi göṣlün³¹⁴ hevāya

Niçe bî-raḥm olur yāruṣ **Figānî**³¹⁵

³¹² AD, s.221.

³¹³ kaçuṣ: ḳalbün FD.

³¹⁴ göṣlün: gönli FD.

³¹⁵ FD, s.85.

(Remel)

Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlūn

- . - - / - . - - / - . -

- 1- Tır-ra-i cānān elinden el-ğıyās
Yandum ol şu'bān elinden el-ğıyās
- 2- Bir nazarda gözleri biñ cān alur
Şol iki fettān elinden el-ğıyās
- 3- Seyle virdi hānesin merdümleürüñ
Dide-i giryān elinden el-ğıyās
- 4- İncinir benden maħalleñ itleri
İttigüm efgān elinden el-ğıyās
- 5- [Zulm zincirinde züflün kıldığı]³¹⁶
[Cevr-i bī-pāyān elinden el-ğıyās]³¹⁷
- 6- [Diller ol zülf ü zeķanda çağrışır]³¹⁸
[Bend ile zindān elinden el-ğıyās]³¹⁹
- 7- **Aħmed** iñler derd-i dilden³²⁰ līk ben
İderüm dermān elinden el-ğıyās³²¹

³¹⁶ AD, s.130.³¹⁷ AD, s.130.³¹⁸ AD, s.130.³¹⁹ AD, s.130.³²⁰ dilden: elinden AD.³²¹ AD, s.130.

(Remel)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

- . - - / - . - - / - . -

1- Ğamze-i cānān elinden el-ğiyās

Öldüm ol fettān elinden el-ğiyās

2- Kana ğark itdi beni bir laḫẓada

Eşk-i ḥūn-efşān elinden el-ğiyās

3- Her biri bir bend-ile bağlar beni

Kākül-i ḥūbān elinden el-ğiyās

24b

4- Āsitānından beni sürdi raḫīb

Ol seg-i der-bān elinden el-ğiyās

5- Bī-ḫarār oldı şabāhı gün gibi

Çarḥ-ı ser-gerdān elinden el-ğiyās³²²³²² Şiirin kime ait olduğu tespit edilemedi.

(Remel)

Fā^cilātün / Fā^cilātün / Fā^cilün

- . - - / - . - - / - . -

1- Derd-i bî-dermân elinden el-ğiyās

Hicr-i bî-pāyân elinden el-ğiyās

2- Şaç<ları> cādū durur her ğamzesi³²³

Ol gözi fettân elinden el-ğiyās

3- Dönmedi bir kez³²⁴ murādum üzre çarḥ³²⁵

Bî-vefâ devrân elinden el-ğiyās

4- Baḡa zûlm³²⁶ ü ğayrıya {her dem dā³imâ}³²⁷ eyler vefâ

Ol şeh-i ḥübân elinden el-ğiyās

5- Şem^ciyâ yakdı vücūdum ser-te-serĀteş-i hicrân elinden el-ğiyās³²⁸

³²³ Şaç<ları> cādū durur her ğamzesi: Ol saç mekkâr elinden el-ḥazer ŞMD.

³²⁴ bir kez: hergiz ŞMD.

³²⁵ çarḥ: âh ŞMD.

³²⁶ zûlm: cevr ŞMD.

³²⁷ her dem dā³imâ: - ŞMD.

³²⁸ Murat A. Karavelioğlu (2014); *Şem^cî Dīvânı*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, Bilnet Matbaacılık, İstanbul, s.143.

(Muzārî)

Mef'ülü / Fā'ilātü / Mefā'ilü / Fā'ilün

--./-.-./.-.-./-.-

1- Ebr ağlamazdı dide-i hūn-bārum olmasa

Gülmezdi gül bahāra³²⁹ ruḥ-ı yārum olmasa

2- Ma'şūkuḡ alnı ṭāḡına irmezdi düzd-i dil

Ger nerdibān-ı kākül-i dil-dārum olmasa

3- Almazdı adum ağzına ol maṭla'ı cemāl

Mecmū'asında maḥlaş-ı eş'ārūm olmasa

4- Didüm ki gül çeküp yaḡasın eylemezdi çāk

Bülbül dilinde naḡme-i güftārūm olmasa

25a

5- Didi iderdi **Aḥmed**'i ef'ī şaçum helākTiryāḡ-i ḡande-i leb-i dūr-bārum olmasa³³⁰³²⁹ bahāra: bahār-ı AD.³³⁰ AD, s.256.

(Hezec)

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

.--- / .--- / .--

1- Öpülse yār-ile yār olsa dil-ber
 Kuculsa rām-ı ārām³³¹ olsa dil-ber

2- Ne denlü ağlasa zār olsa ʿāşık
 Açılsa gülse gül-zār olsa dil-ber³³²

3- Söz aqlamaqda fettān olsa maḥbūb
 Biraz şūḥ olsa ʿayyār olsa (dil-ber)

4- Nedür ʿāşıkların ḥālını bilse
 Güzel sevse dil-efgār olsa(dil-ber)

5- Cefāyı az kılsa Ḥayretī'ye
 Sözüm oldur³³³ vefā-dār olsa dil-ber³³⁴

³³¹ ārām: dil-dār HAYD.

³³² HAYD'da 2. ve 3. beytler yer değiştirmiştir.

³³³ oldur: bu kim HAYD.

³³⁴ HAYD, G.122.

(Remel)

Fā^cilātün / Fā^cilātün / Fā^cilātün / Fā^cilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Nem begendi yâ neremden hazz ider bilsem benüm

Niçe yıldur bir dem ayrılmaz yanumdan gam benüm

2- Sen gidelden ey dil-i dīvānemün eglencesi

Cüy-bār-ı eşk-i çeşm olmuşdur eglencem (benüm)³³⁵

3- Gül yüzün koyup senün gül-zār-ı cennetden yaña

Ger bir adım atam olmasun adum âdem benüm

4- Ölürem bir dem eger kan ağlamazsam ey tabīb

Güyyā hūn³³⁶-ı cigerdür zahmuma merhem benüm5- **Hayretī**-veş olalı gün yüzünün āvāresi³³⁷Gözüme bir zerrece gelmez iki ʿālem benüm³³⁸

³³⁵ Cüy-bār-ı eşk-i çeşm olmuşdur eglencem (benüm): Cüybār-ı eşkdür ʿālemde eglencem benüm HAYD.

³³⁶ hūn: bün HAYD.

³³⁷ Hayretī-veş olalı gün yüzünün āvāresi: Hayretī-veş gün yüzünün olalı āvāresi HAYD.

³³⁸ Haz. Mehmed Çavuşoğlu-M. Ali Tanyeri (1981); *Hayretī Dīvānı Tenkidli Basım*, İstanbul, G.267.

Mef'ülü / Mefā'ilü / Mefā'ilü / Fe'ülün

--./.../.../---

1- Meclisde öpüp lā'lini rindāna tıyurma

Ol hāleti ağzuındaki dendāna tıyurma

2- Rūsvā-yı cihān olmağ-ile yār³³⁹ ele girmez

Bilmezlik-ile aşkuı cānāna tıyurma

3- Ol Yūsuf-ile vıslatı sen düşde görürsün³⁴⁰

Erbāb-ı hasedden şakın ihvāna tıyurma

4- Ben böyle hayātı n'ideyin rāhat-ı cān yok

Ey h'āb-ı ecel gel elemüm cāna tıyurma

5- Mey içme güzel sevme dimezler saña³⁴¹ Nev'ī

Ol zevkı hemān zümre-i irfāna³⁴² tıyurma³⁴³

³³⁹ yār: cān N.

³⁴⁰ Ol Yūsufı vıslatı sen düşde görürsün: Ol Yūsuf ile vıslatı sen düşde de görseı N.

³⁴¹ saña: şafıa N.

³⁴² irfāna: nādāna N.

³⁴³ Tulum Mertol- Tanyeri Ali (1977); *Nev'ī Dīvānı*, İstanbul Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, G.395.

(Hezec)

Mefāʿilün / Mefāʿilün / Mefāʿilün / Mefāʿilün

.--- / .--- / .--- / .---

1- Elā yā eyyühe's-sākī edir ke'sen ve nāvil hā³⁴⁴

Bizi öldürmedin ğam ğāfil olma çāremiz kıl hā

2- Ezelden mekteb-i ʿaşkuñ bir üstād-ı şafā-baḥşı

Görüp āyine-i ṭabʿum dimiş bu ḥayli kābil hā

3- Olurmuş³⁴⁵ dīde³⁴⁶-i dīdāra ḥāʾil³⁴⁷ eşk-i ḥün-ālūd³⁴⁸İrişdi cilde eyyāmı göñül demdür gözün sil hā³⁴⁹4- Görürseñ muğ-beçe yanında bizi³⁵⁰ yañlı şayāl itmeBeni³⁵¹ ey pīr-i muğān³⁵² hemān oğluñ gibi bil hā5- [Perī-rū dil-rübālarda sarja beñzer melek yokdur]³⁵³[Kemāl ehlini sevmezsin muşāḥibün erāzil hā]³⁵⁴6- Behiştī sāde-rūlarla³⁵⁵ mülākāta duʿā itseñ³⁵⁶Qabūl olmağa sīneñde gerekmez kıl kadar ğıl hā³⁵⁷³⁴⁴ Hāfiz- ı Şīrāzī Dīvānı'ın birinci gazelinin ilk beytinin ilk mısraıdır.³⁴⁵ olurmuş: olur mı BD.³⁴⁶ dīde: dīdeden BD.³⁴⁷ ḥāʾil: perde BD.³⁴⁸ Olurmuş dīde-i dīdāra ḥāʾil eşk-i ḥün-ālūd: Olur mı dīdeden dīdāra perde eşk-i ḥün-ālūd BD.³⁴⁹ BD'de 4. beyit.³⁵⁰ bizi: bir BD.³⁵¹ beni: bizi BD.³⁵² muğān: mey-ḥāne BD.³⁵³ BD, s.181.³⁵⁴ BD, s.181.³⁵⁵ sāde-rūlarla: dil-rübālarla BD.³⁵⁶ itseñ: kılsañ BD.

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

.--- / .--- / .--- / .---

1- Elā yā eyyühe's-sāķī edir ke'sen ve nāvil hā³⁵⁸

Bizi öldürmedin ğam ğāfil olma çāremiz kıl hā

26a

2- Ele al cām-ı şahbāyı nūş it sīmīn-zeķanlarla

Ķoma jeng-i küdüretten dilünĵe kıl ĳadar ğıl hā

3- Ruĳuñ nūr-ı tecellīdür şuāʿī tūtdı āfāķı

Meh olmaz ĳüsnüñe hem-tā eger ĳorsan muķābil hā

4- Oķurken Muşĳaf-ı ĳüsn-i kelāmın tūţı-i ĳabʿum

İşidüp ol melek-manĳar dimiş bu ĳālī ķābil hā

5- Bugün meydān-ı ʿaşķ içre ķomazsam cān-ile başı

Yoluñda tiĳ-i ĳasretle dilim dilim dilim dil hā

6- Baķalı gözle ey ʿAvnī n'olur bu dār-ı miĳnetden

Cihānuñ ʿizz ü cāhına ĳurūr itme fenā yel hā

7- Eger rāh-ı maĳabbetde olursam küşte-i cānān

Yanar mihri ķabrümde nücüm-āsā ķanādil hā^{359 360}

³⁵⁷ Yaşar Aydemir; *Behiştī Dīvānı*, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,78362/behisti-Divani.html> (Erişim Tarihi; 08.06.2017), s.180.

³⁵⁸ Bu mısra Hāfiz-ı Şīrāzī Dīvānı'nın ilk gazelinin ilk beytinin ilk mısraıdır.

(Hezec)

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

.--- / .--- / .--- / .---

1- Kemer bendin kuşandukça olur mū-yı miyān peydā

Tebessüm itmeyince olmaz ol naķş-ı dehān peydā

2- Pür itdüm zād-ı ğamla sīne-i bī-kīne<yi> ey dil

Hezārān miḥnet-ile eylerüm ben ķūt-ı cān peydā

3- Bir āh itsem eger derd ü ğamuñdan kūh-sār içre

Olur ey meh hezārān yirden ol demde fiġān (peydā)

4- Ne cānumdan ramaķ bākī ne göñlümden eşer zāhir

Olurdı cümlesi ḥāşıl ideydüm bir cüvāñ (peydā)

5- Görenler berķ-i hātif şanmasunlar āsumān üzre

Derūnum āteşi itdi Şefī'ī bir zebān peydā³⁶¹³⁵⁹ Vezin aksamaktadır.³⁶⁰ Şiir, AVD'de bulunamadı.³⁶¹ Şiir, ŞEF'de bulunamadı.

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Dil helāk oldu bu gün derdi-ile ol³⁶²meh-pārenün

Bulmadum çoğ istedüm nām-ı nişānın çārenün

2- Miḥnet ü derd ü belā-ile düşelden hicrüne

Raḥm ider ḥāline her bī-çāre ben bī-çārenün

3- Ḥār-ı ğamda³⁶³ gülşen-i kūyunda bülbül-veş yine

Göklere erişdi feryādı dil-i ğam-ḥārenün

4- Sīnem üzre dāğ-ı ḥasret acıyup ılan ağladı

Ḥāline şol tīğ-i hicründen irişen yaranun

5- Ey Ḥayālī ṭālī'ün yokdur sitāreñ n'eylesün

Çün senünle yıldızı barışmaz ol meh-pārenün³⁶⁴³⁶² ol: o HD.³⁶³ ğamda: ğamdan HD.³⁶⁴ HD, s.243.

(Remel)

(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün (Fa'lün)

(-.-) .- - / .- - / .- - / .- - (- -)

1- Dili âşüfte kılan sünbül ü gül-püşundur

Şabrumı gâret iden hâl-i benâgûşundur

2- Sen ne gülşen gülüsün kim bu gün ey lāle-îzār

°Alemün bülbül-i güyâları hāmûşundur

3- Ne harâbâtî imişsin meded ey gamze-i yār

Tende kanum komayan ikide bir nûşundur

4- Sen şeh-i hüsne felek taht ü sipāh oldu nücūm

Mihir-ile māh kapuñda iki çavuşundur

5- Bāde-i aşkunı ey dūst **H**ayālî içeliGelmedi başına °aklı dahı ser-hoşundur³⁶⁵³⁶⁵ HD, s.146.

(Muzārī[°])

Mef'ülü / Fā'ilātü / Mefā'ilü / Fā'ilün

--./-.-./.-.-./-.-

- 1- Kaşuñ hilālını meh-i tābāna virmezem
Şem[°]-i ruḥuñı mihr-i dıraḥşāna virmezem

27a

- 2- Haṭṭuñı Şirvāna³⁶⁶ Semerḳande beñlerüñ
İzüñ tozunu kuḥl-i Şafāhāna virmezem
- 3- Akşehre alnuñı yüzüñi Aydın iline
Miskīn şaçuñı mülk-i Ḳarāmāna virmezem
- 4- Göz ḳarasını mesken iden [°]aks-i lā'lüñi
Zulmet içinde Çeşme-i Ḳayvāna virmezem
- 5- Ben ol Ḥayālīyem ki eşigüñ gedālıñın
Taḥt-ı [°]Acemle milket-i [°]Oşmāna virmezem³⁶⁷

³⁶⁶ şirvāna: zebzevärā HD.

³⁶⁷ HD, s.280.

(Hezec)

Mefāʿilün / Mefāʿilün / Mefāʿilün / Mefāʿilün

.--- / .--- / .--- / .---

1- Yolunda sāye-veş ol serv-ḳaddün gerçi ḥākem ben

Ġubārum maḥv ider bād-ı şabā aña helākem ben

2- Ġubār-ı ḥāk-i pāyuṅ kühl-i çeşme³⁶⁸ āfitāb iken³⁶⁹

Ayağuy tozı olmaḳ baña lāyık mı ne ḥākem ben

3- Yoluṅda bağırlı başlu gözi yaşlu ʿāşıkım cānā³⁷⁰

Anuṅ-içün lāle-i pür-jāle gibi sīne-çākem ben

4- N'ola bir pāk-i dāmen-i serv-i āzāda³⁷¹ esīr olsam^{372 373}

Maḥabbet sebze-zārında aḳarşu gibi pākem ben

5- Esīr-i zülf-i dil-dārum kemend-i eşke³⁷⁴ ber-dārumDil- i ʿUlvi gibi zārum ġarīb³⁷⁵ü derd-nākem ben³⁷⁶³⁶⁸ çeşme: çeşm UD.³⁶⁹ āfitāb iken: āftābınuy UD.³⁷⁰ cānā: şimdi UD.³⁷¹ serv-i āzāda: ser-āzād UD.³⁷² olsam: oldum UD.³⁷³ Vezin aksamaktadır.³⁷⁴ eşke: ʿaşka UD.³⁷⁵ ġarīb: zaʿīf UD.³⁷⁶ UD, s.482.

(Hezec)

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

.--- / .--- / .--- / .---

1- Binā-yı hāne-i dünyāyı bī-bünyād imiş bildüm

Fenā taşıyla yapılmış harāb-ābād imiş (bildüm)

2- Süleymān tahtını virdi yele bu rūzgār ey dil

Bu ʿālem mülkini āhır kamu berbād imiş bildüm

27b

3- Egerçi huṭbe-i ʿaşkı okıtdı ādeme Hüsrev

Velī sulṭān-ı mülk-i ʿaşk olan Ferhād imiş (bildüm)

4- Muʿammā-yı rumūz-ı ʿaşk-ı cānānda çıkardum āh

Cihānda kişiden bākī kalan bir ad imiş (bildüm)

5- **Selīkī** her kimün ola damāğı pür hevā-çün neyMelāmet bezm-gāhında işi feryād imiş bildüm³⁷⁷³⁷⁷ Şairin Dīvān'ı bulunamadı.

(Remel)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Tatalum bakmaz saña ol çeşm-i şehlä n'eylesün

Gül bilür şeydāsını bülbüldür ammā n'eylesün

2- 'Arz iderken kâmet-i şimşāduñ ey serv-i nāz

Rāst söyle bāgda serv-i dilārā n'eylesün

3- 'Arız-ı gül-gūnuñ üzre tūtī-i sebzün görür

Āşiyān-ı zāg olan zülf-i semensā (n'eylesün)

4- Hārdan bir havlı çekmişdür görüp ruhsāruñı

Hacletinden kendüye gül-berg-i hamrā n'eylesün

5- Pertev-i nūr-ı cemālünden münevverdür cihān

Sen тұrurken āfitāb-ı 'ālem-ārā n'eylesün

6- Gördi ben şahrā yaķasın tıtduğum Mecnūn gibi

Düşmesün mi dāmen-i küh-sāra şahrā (n'eylesün)

7- Ey **Rahīķi** kılma dünyādan şikāyet gey şakınElde dünyā olmayıcaķ saña dünyā n'eylesün³⁷⁸³⁷⁸ Şairin Dīvān'ı bulunamadı.

(Münserih)

Mef'ülü / Fā'ilātün / Mef'ülü / Fā'ilātün

-- ./ -.-.- / -.-. / -.-.-

- 1- Olsun tana³⁷⁹ um içre ol yār³⁷⁹-ı rüy-sāde
 ̲alsun belā vü ğamda bu ³⁷⁹āşık-ı fütāde

28a

- 2- Ol şeh-vār³⁸⁰ meydān biñse semend-i nāza
³⁸⁰Uşşāk olur öñince ser-cümle [hep]³⁸¹ piyāde
- 3- Kaşuñla gözün³⁸² ey düst yiter cihāna fitne
 N'eyler girüp buşuya kāküllerün³⁸³ kafāda
- 4- ³⁸²Aşkuñ kemānı pekdür her kim ki çekmek ister
 Derd ü belā vü miñnet aña gerek kepāde
- 5- Levh üzre dest-i kudret yazmış bunu ezelde
 Hüsnün senün muzā³⁸⁴ af ³⁸⁴aşkuñ benüm ziyāde³⁸⁵
- 6- Her kim ki şāh olupdur şanman huzūr ider ol
 Derviş ki ola kānı³⁸⁵ ³⁸⁵ömri geçer şafāda
- 7- Gül-zār-ı hüsnün içre her gice şubh olunca
 Oğur **Muhibbī** medhün bülbül gibi³⁸⁶ Nevāda³⁸⁷

³⁷⁹ yār: mäh MD.

³⁸⁰ şeh-vār: şehsüvār MD.

³⁸¹ MD, c.2, 1539.

³⁸² gözün: ğamzeñ MD.

³⁸³ kāküllerün: ğisūlaruñ MD.

³⁸⁴ aşkuñ: derdüm MD.

³⁸⁵ MD'de 4 ve 5. beyit yer deġiştirmiştir.

(Hezec)

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Feʿūlün

.--- / .--- / .--

1- ʾarāvet zūlf-i sūnbül saña maḥşūş

Leṭāfet ḥod ezelden saña maḥşūş

2- Melāḥat ʿarız-ı zībāña mensūb

Güzellik ḥod ḥad-ı zībāña³⁸⁸ maḥşūş³⁸⁹

3- Ḥalāvet lāʿl-i şekker-ḥāña muḥtaş

Tekellüm tūṭī-i gūyāna maḥşūş

4- Tebessüm gonca-i ḥoş-būña lāyık

Ġamurıla nāle kılmak baña (maḥşūş)

5- **Kabūlī** ağlamak gülmek muḥaşşalBirisi saña biri baña³⁹⁰ maḥşūş³⁹¹

³⁸⁶ bülbul gibi: bülbulleyin MD.

³⁸⁷ MD, c.2, s.1539.

³⁸⁸ ḥod ḥad-ı zībāña: ṭalʿat-ı ġarrāğa KD.

³⁸⁹ maḥşūş: muḥtaş KD.

³⁹⁰ Birisi saña biri baña: biri saña birisi baña KD.

³⁹¹ Mustafa Erdoğan (2008); *Kabūlī İbrāhīm Efendi, Hayatı, Edebī Kişiliği ve Dīvānı (İnceleme-Tenkidli Metin-Dizin) C.1*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, DT, Ankara, s.616.

(Hezec)

Mef'ülü / Mefā'ilün / Mef'ülü / Mefā'ilün

-- ./ .--- / -- ./ .---

1- Didüm ki benüm yā Rab dil-ber neme giz eyler

Gönlüm didi ʿaynuḡda olan neme giz eyler

2- Didüm ki benüm şî'rüm düşer mi zebānuḡdan

Didi o lebi sükker ḥelvā neme giz neyler

3- Didüm ki gözüm yaşı çevrem çemen itmişdür

Ol dil-ber-i gendüm-gün didi neme giz eyler

4- Tennūr-ı belā içre biryān ideyin sīnem

Dil-ber didi ki yaşıḡ anı neme giz eyler

5- Yā Rab didi ey **Zātī** yok bezm-i maḥabbetdeFeryād ü fiḡānuḡdan özge neme giz eyler³⁹²³⁹² Şairin Dīvān'ına ulaşamadı.

(Hezec)

Mef'ülü / Mefā'ilü / Mefā'ilü / Fe'ülün

--./.../.--./.../.--

1- Kaşuñ ki dil ü cānuma ğamzeñle oğ urdı

°Älemde bugün mihr ü vefā bābın oğurdı

2- Olmasa eger bād-ı vişālünle firākuñ

Destān-ı ğam u ğuşşa-i °aşkı kim oğurdı

3- Gülşende eger meclis cānānı göreydi³⁹³

Vā'iz koyup ucmağı bizi aña oğurdı

4- Aldanma eger dilküleşürse saña ağıyār

Kimsin kuzucağum dağı bilmezsın o ğurdı

5- Tīgī şorar-ısa eger ol gözleri fettān

Ğamzeñ göreli Seyf du'āsını oğurdı³⁹⁴³⁹³ Vezin aksamaktadır.³⁹⁴ Şiir Süleymāniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 numaralı mecmūada yer almaktadır ancak bu mecmūaya ulaşılamadı.

(Muzārī[°])Mef[°]ülü / Fā[°]ilātü / Mefā[°]ilü / Fā[°]ilün

-- ./ -.- ./ .-.- ./ -.-

- 1- Rūz u ezelde ḥāk-i vücūdum elenmeden
Cān tıflı daḥı ten beşiginde bulunmadan

29a

- 2- Ser-geşteḡ idi zerre gibi cān-ile göḡül
Mihr-ile meh bu dā[°]irelerde ṭolanmadan
- 3- Ayağına aḡardı yaşum bir sehī-ḡadün
Cān çeşme-sārı ḥāk-i bedenle bulanmadan
- 4- Bir özge [°]ālemüm var idi [°]aşḡ-ı yār ile
[°]Ālem³⁹⁵ henüz ḥ[°]āb-ı [°]ademden uyanmadan
- 5- Pervāne ḡıldı şem[°]-i cemālün Ḥayālī[°]yi
ḡandil-i mihr ṭāḡ-ı sipihr üzre yanmadan³⁹⁶

³⁹⁵ [°]ālem: adem HD.

³⁹⁶ HD, s.298.

(Hafif)

(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Mefā'ilün / Fe'ilün (Fa'lün)

(- . - -) . . - - / . - . - / . . - (- -)

1- Niçe bir hūnīn ğamla³⁹⁷ āb içelüm

Gel e bir kaç kadeh şarāb içelüm

2- Olalum baş açuk³⁹⁸ harābātī

Kimseden itmeyüp hicāb içelüm

3- Bādeye göz diküp habāb gibi

Hānemüz olmadan harāb içelüm

4- Raşş idem zerre gibi şevkūmden

Baña dirse ol āfitāb içelüm

5- Āhıretde hisāb olur çün kim

Bādeyi biz de bī-hisāb içelüm

6- Eylemezdi Hayālī şöhet-i mey

Dimese hūsnüğe³⁹⁹ rübāb içelüm⁴⁰⁰³⁹⁷ hūnīn ğamla: ğamla hūnīn HD.³⁹⁸ açuk: açup HD.³⁹⁹ hūsnüğe: ceng-ile HD.⁴⁰⁰ HD, s.273.

Mef[°]ülü / Fā[°]ilātü / Mefā[°]ilü / Fā[°]ilün

--./-.-./.-.-./-.-

1- Gül devri geldi nergis ile lāle vaq̄tidür

Mey-nūş idün selāse-i ğassāle vaq̄tidür

29b

2- Def[°] itmege ğubār-ı ğamı ħār-ı ğuşşayı

Bād-ı nesīm⁴⁰¹ ü āteş-i seyyāle vaq̄tidür

3- °Aşık cūvān vü yār cūvān faşl nev-cūvān

Şanman bu vaq̄ti zāhid-i şad-sāle vaq̄tidür

4- Ahvāl-i dehre ħande-zenān geldi gitdi gül

Bülbül çemende girye ile nāle vaq̄tidür

5- Nev[°]ī gedā-yı cām-ı mey olsa °aceb mi şāh

Zerrīn kadehler içre seher jāle vaq̄tidür⁴⁰²

⁴⁰¹ nesīm: sabā N.

⁴⁰²N. G.153.

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

I

Ey cemālün pertev-i envār-ı şubḥ-ı lem-yezel
 Berter olsa menzilün ḥūrşīd-i enverden maḥal
 Sende göstermiş kemāl-i şun'ın Üstād-ı ezel
 Kudretin izhār idüp Haḫ Ḥazreti 'azze vü cel
 Cümle ḥübān içre sen cānānı kılmış bī-bedel

II

Üftādesi işigün⁴⁰³ kemter gedā mihr-i münir
 Pençe-i ḥūrşīd-i 'ālem-tāba ḥüsnün dest-gir
 Her gedā-yı āsitānuḡ bir şeh-i şāḫib-serir
 Mısr-ı dilde şāḫ olur yüzün gören⁴⁰⁴ olmaz⁴⁰⁵ esir
 Ḥüsni ey Yūsuf dan a'ālā⁴⁰⁶ ey güzellerden güzel

III

'Āşīka yād-ı lebün cām-ı şarāb-ı dil-güşā
 Cāna ol lā'l-i muşaffādur mey-i bezm-i şafā
 Rūḫ-baḫş olmuş Mesīḫā-veş o lā'l-i cān-fezā
 Lā'l-i mey-günunḡ görüp cān virmeyen kimdür şehā

⁴⁰³ üftādesi işigün: işigün üftādesi B.

⁴⁰⁴ gören: görüp B.

⁴⁰⁵ olmaz: olan B.

⁴⁰⁶ a'ālā: aḫsen B.

Pes meger âdem degül  aqlında vardur y  halel

IV

Halka-i z lf-i siy hu  ey  a ı m   g-i H ten
Na l-ı  eb-d z-i ha u dur dirler erb b-ı suhan
Kimd r ol ru s re-i g l-g n-ile senden ge en
H sn ni bir dem g ren ey husrev-i  ir n-dehen
 A  u a Ferh d olup yolu da c n virir⁴⁰⁷ ma al

V

Kadd ne h l  a  bi elden h sni hayy t-ı ka  
G n gibi ya du  cih n  ey meh-i zerr n- ab 
  k id pd r ger i kim  abrum gir b n n cef 
D men   cev r-ile elden  oya  anma dil-ber 
Ol olacak i  deg l ya am  utunca t  ecel

VI

G zdeki h n- be-i  l m g r p ra m itmed  
Yollar  zre cism-i p -m l m g r p ra m itmed  
Bu per   n olmu  a v l m g r p ra m itmed  
Derd-mend-i  a  u am h l m g r p ra m itmed  
Yol olur dilden dile dirler⁴⁰⁸ {  }  od vardur me el

VII

B   y  k y-ı  ar b t  ni  men  ıldu um
Bezm-i  a  ı  em -i  humla m zeyyen  ıldu um
Ser-n vi t m h lid r  f  a r  en  ıldu um
Ey Sel m  ebr olup⁴⁰⁹  e m  zre mesken  ıldu um
Alnuma  a  u la⁴¹⁰ yazılan yazılardur {t }⁴¹¹ ezel⁴¹²

⁴⁰⁷ virir: virse B.

⁴⁰⁸ dirler: dirlerdi B.

⁴⁰⁹ Sel m  ebr olup: Sel m ebr  diy p B.

⁴¹⁰  a  u la:  a   ile B.

⁴¹¹ t : - B.

⁴¹² Sabahattin K   k; *B    D v n *,

<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10596,bakiD v n isabahattinkucukpdf.pdf?0>, s.66.

(Muzārī)

Mef'ulü / Fā'ilātü / Mefā'ilü / Fā'ilün

-- ./ -.- ./ .-.- ./ -.-

I

Geşt ü güzār-ı bāğ ne hoşdur nigār ile

Bir nev-resīde gonca-dehen gül-izār ile

Çün tazelendi gülşen-i ālem bahār ile

Hoşdur çemende seyr idelüm taze yār ile

Tā düşmenüñ yüregi bulına⁴¹³ taze yarla

II

Erkân-ı aşka zerķ ü riyādan hālel virüp

Zühdi adın aḡma ṭab'a n'idersün kesel virüp

Bāğ-ı Bihişt çünki alınmaz bedel virüp

Naḡd-ı cinān degül mi bu kim devlet el virüp

Vaşl-ı ḡabībe fırşat ola nev-bahār ile

III

Terk eyle zühdi mezheb-i dīvān⁴¹⁴-ı aşka gir

Naḡd-i revānı bir büt-i zībā-cemāle vir

Bir kaç piyāle bāde çeküp deyr-i bāğa ir

Bülbül kitābın almış ele pendı bu ki dir

Hoşdur piyāle bir şanem-i gül-izār ile

⁴¹³ buluna: yana B.⁴¹⁴ dīvān: rindān B.

IV

Hâtır ẖarāb u  aql müşevveş sen irmeseñ
Gül-zār-ı cennet olmaya dil-keş sen irmeseñ
Güller çemende görünür âteş sen irmeseñ
Ey nev-bahār-ı ẖüsn Hızır-veş sen irmeseñ
Gülşen gözüme dūzaḡ olur intiẓār ile

V

Derdin⁴¹⁵ hezār-ı zār u dil-efgār çākerüñ
Kılsun fiğān u nāleler üftāde-i derüñ

31a

Dellāl-i ẖüsni murğ-ı çemendür gül-i terüñ
İncinme āh-ı  aşıkā cānā ki güllerüñ
Artar cemālī revnaķı āh-ı hezār ile

VI

Virmiş  izār-ı yāra şafā ḡaṭṭ-ı dil-güşā
Yazmış ruḡında sūre-i Ve’ş-şemsi Ve’d-ḡuḡā
Bulmuş cemālī āyīnesi māh-veş cilā
Mîr  āt-ı ẖüsne şanma keder irişe dilā
Nūr āyeti yazılsa ḡaṭ-ı müşg-bār ile

VII

Seyl-āb [gibi]⁴¹⁶ kıldı⁴¹⁷ belā leşkeri aķın
Tîr-i kazāya oldu ber-ā-ber ırak yakın
Seng-i fenāya çaldı hevā  ömr⁴¹⁸ zevraķın

⁴¹⁵ derdün: olsun B.

⁴¹⁶ B, s.69.

⁴¹⁷ kıldı: şaldı B.

⁴¹⁸  ömr: şabr B.

Ṭa' n itme emr-i Ḥaḫḫa yūri mūdde' ī ṣaḫın

Aḥvāl-i [‘aşk]⁴¹⁹ çünki degül ihtiyār ile

VIII

Gül gibi şî'r-i **Bākī**'ye bir dem ḫulaḡuṇ ur

Derd-i derūnı bülbul-i şūrīde-ḫāle şor

Gel bir kenāra meclis-i mihr ü vefāyı ḫur

Şun lā' l-i cān-fezāyı Selīme şehā k'olur

Yāruṇ ṣafā-yı vuşlatı būs u kenār ile⁴²⁰

95

(Remel)

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

I

Kūh-ı ḡamda her kişi adıyla Ferhād⁴²¹ olmasun

Ehl-i ‘aşḫa ben ṭururken kimse üstād (olmasun)

Tek ḫapūndan bendeṇ<i> red eyleme yad olmasun

Ḡuşşaṇı ‘ālemde şādī bilmeyen şād olmasun

31b

Olmayan ‘aşḫuṇ esīri ḡamdan āzād olmasun

⁴¹⁹ B, s.69.

⁴²⁰ B, s.68.

⁴²¹ فرهاد “ferhād” şeklinde yazılması gereken kelime müstensih tarafından فراد “ferad” şeklinde yazılmıştır.

II

Zülfünün zincîrinün bir cāna baġlu her ġamı
Ol sebebdan ser-be-ser dīvāne kılmış  alemi
G kden inmiř l line n m-ı Mes h-i Meryemi⁴²²
Bu řifatda g rd n mi baġ kimse nesl-i  ademi⁴²³
Ki g r n ol m h ġur ř-ı p r-i z d (olmasun)

III

L le-z r-ı ġ sne  eřm n nergis-i řehl  yeter
B lb l-i řeyd ya ruġs ruġ g l-i ġamr  yeter
Ol g l eřr fında z lf n s nb l   r  n  (yeter)
Serv-i  add n  ařıķa naġl-i cih n- r  (yeter)
Hi   ar ar bitmes n   lemd  řimř d olmasun

IV

K lbe-i miġnetde  aldum ġasret   z r   ġar b
Fir at nden c n beni terk itmege oldu  ar b
Leblerindend r sen n derd n dev sıdur řab b
Aġzuġı y d itdig mce baġa c  eyler ra  b
Yok yire  ahd nde ř h  kimse b -d d olmasun

V

Dird n kim c nuġı vařlumla mesr r eyleyem
Ĥ k-i p yum t tiy sın  eřm ne n r eyleyem
Did g mce genc-i  ař n dilde mest r (eyleyem)
G n l m n v r nesin dirsın ki ma m r eyleyem
Va de-i vařluġ gibi b -ařl-ı b ny d olmasun

⁴²² Vezin aksamaktadır.

⁴²³ Vezin aksamaktadır.

VI

Ben umardum kırtarayduñ bend-i hicrāndan beni
 Raḥm idüp āz<ād> ideydüñ ḥabs-ı dendāndan (beni)
 Āh kim ayırmağa kaşd eyleyüp cāndan beni
 Zülf-ile ğamzeñ çeker çāh-ı zenaḥdāndan beni
 Ḥabs içinden çıkarar kimseyi cellād olmasun

VII

Ḥāfızā yeter ğamuñ dil-ber cān diler
 Cān<ını> ʿuşşāk yolında ḥāk-ile yeksān (diler)⁴²⁴
 Bende cān virmek gerekdür anı kim sulṭān (diler)
 Ey Nizāmī çünki yārüñ gencdür vīrān diler
 Kıo vücūduñ mülki vīrān olsun ābād olmasun⁴²⁵

96

(Remel)

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

I

Ey güzellik bāğı içre tāze serv-i ser-bülend
 Görmedi kıaddüñ gibi bir naḥl-i gül hīç naḥl-bend
 Ey ölür her bir kılında bağludur bu müst-mend
 Tām-ʿanber-i kākülün Ḥūrşīde şalmışdur kemend
 Bağlamışdur göñlümi zincīr-i zülfün bend bend

⁴²⁴ Vezin aksamaktadır.

⁴²⁵ Şiir, HAFD'de bulunamadı.

II

Tūṭiye ta'lim-i yār eyler lebün güftārda
Ögredür ṭāvūsa cilve kāmētün reftārda
Sīne-çāküñdür ki ḵalmış lāleler kūh-sārda
Ḵadd-i dil-cūyuñ nihālin gördi çün gül-zārda
Durdı ayağ üstine ta'zīm ider serv-bülend

III

Eşigünde baş u cān virmek diler cānā göñül
Hüsnüñün gül-zārına girmek diler cānā (göñül)

32b

Leblerün şeftālūsın dirmek diler cānā göñül
‘Anber-efşān zülfüñe irmek diler cānā (göñül)
Allāh Allāh ne uzun sevdāya düşmiş derd-mend

IV

Bağruñı hūn ideli firḵat dil-i āvārenün
Her birinden bir kızıl ırmaḵ revāndur yarenün
Añlamazsın çünki derdin ‘āşık-ı bī-çārenün
Nāşihā pend itme kim mihrinden ol meh-pāre(nün)
Şöyle dolmışdur göñül kim ḵalmamışdur cā-yı pend

V

Maḥremī şad ḥançer-i hicrān-ile ol sīm-ten
Ḵaṭ‘ iderse başuñı ḵaṭ‘ā yüzün döndürme sen
Anuñ-içün gör nedür ol ḥusrev-i şāhib-suḥan
Ey Muḥiṭī ḥaṭṭ-ı sevdāsından anuñ baş çekin
Pārelensün tiğ-i miḥnetden ḵalem tek bend bend ⁴²⁶

⁴²⁶ Şiir, MHD’de bulunamadı.

(Remel)

Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlūn

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

I

Ülfet-i ʿaşk eyleyen ünsiyyet-i cān istemez

İltifāt-ı halk u teklifātı insān istemez

Terk idüp⁴²⁷ cümle cihān mülkini ʿunvān istemezİhtiyār-ı fakr iden dergāh u sulṭān⁴²⁸ istemez

Zād-ı gāmdan özge hergiz kendüye nān istemez

II

Eyleyenler gūşe-i fakr u fenāyı ihtiyār

Tāc-ı hūrşid ü felek tahtında eylerler qarār

Māsivāyı⁴²⁹ ʿayna almaz⁴³⁰ bu fānī rūzgār⁴³¹

Şol ki istiğnā serīrinde oturdı şāhvār

33a

Ser-te-ser olmağa heft iklīme sulṭān (istemez)

III

[Nūr-ı Allāh ile çünkim mü' minün kalbi ʿtolar]⁴³²[Feyz-i Hāk'dan tutar āfākı ziyāsı ser-te-ser]⁴³³⁴²⁷ idüp : ider MD.⁴²⁸ sulṭān: eyvān MD.⁴²⁹ māsivāyı: māsivādur MD.⁴³⁰ almaz: almazlar MD.⁴³¹ rūzgār: kār u bār MD.⁴³² MD, s.84.⁴³³ MD, s.84.

[Sāyesinde mihr ü māh eyler temennā nūr u fer]⁴³⁴

[Şu'le-i āhı kimün kim  āleme pertev salar]⁴³⁵

[Zerre ye almaz g ni ol m h-ı t b n istemez]⁴³⁶

IV

D  larla l le-z r-ı s nem oldu⁴³⁷ b   u r  

C y-b r-ı e k m ol b   i re a ar  a   a 

N'ola g l-z r-ı cih n seyrinden eylersem fer  

S nesine her ki kesdi na'    yakdı t ze d  

Eylemez b  a na ar seyr-i g list n istemez

V

K lsalar g z g re⁴³⁸ c n  cism-i efg rum d  n m

  ig n den bir  adem gitmem y b na H     lim

  n buyurmu  H  ret-i Sult n S leym n bin Sel m

Ol ki     ehlid r olur k y-ı dil-berde mu  m

Eyley p d v nelik  a  u bey b n (istemez)

VI

[D  -ı  amdan  zge     ehline olmaz p rehen]⁴³⁹

[Meclis-i  u    da b -laf  u  avt olur su an]⁴⁴⁰

[B b-ı H  'dan redd olunmaz kimse varur isteyen]⁴⁴¹

[P di  h-ı     derg h  a uk gels n gelen]⁴⁴²

[Men   olunmaz hi  kes     ehli derb n istemez]⁴⁴³

⁴³⁴ MD, s.84.

⁴³⁵ MD, s.84.

⁴³⁶ MD, s.84.

⁴³⁷ oldu: olmu  MD.

⁴³⁸ g z g re: k y nda MD.

⁴³⁹ MD, s.85.

⁴⁴⁰ MD, s.85.

⁴⁴¹ MD, s.85.

⁴⁴² MD, s.85.

⁴⁴³ MD, s.85.

VII

‘Aşkîyâ cām-ı ezeldür cānı bî-hüş eyleyen
Yād kılmaz ‘ālemi kendin ferāmūş eyleyen
Kaṭreye şaymaz muḥīṭi ‘aşk ile cūş (eyleyen)
Ey Muḥibbî yār elinden bir ḳadeḥ nūş eyleyen
Hızr elinden ger olursa āb-ı ḥayvān istemez⁴⁴⁴

98

(Remel)

(Fā’ilātün) Fe’ilātün / Fe’ilātün / Fe’ilātün / Fe’ilün (Fa’lün)
(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

I

Rāyet-i fitne çeküp ol ḳad-i dil-cū begler
Uşdılar yanına şūḥ-ı cefā-ḥū begler
Bir yire geldi niçe ḡamzesi cādū begler
Bir ālāy oldu perī şīvelü āhū begler
Gözi āhūların ālāyına yā hū begler

33b

II

Ḳaynadup nār-ı ḡam-ı ‘aşk-ile ḥūn-ı cigeri
Gözlerümden aḳıdur kendü görünmez o perī
Şanmaṇuz nev^c-i beşerden gele bu şīveleri
Bir perī için aḳar iki gözüm çeşmeleri
Şaḳınur bilmiş oluḡ aḡlıdur⁴⁴⁵ ol şu (begler)

⁴⁴⁴ MD, s. 84.

III

Cān yidürseñ eger ol ħusrev ü şīrīn-dehene
Ġālib olsañ reh-i ʿaşķuñda bu gün Kūh-kene
Ne ķadar naķd-i derūnuñda⁴⁴⁶ nişār olsa yine
Bī-vefālīķlar ider yoluna cānlar virene
ʿAcebā böyle m'olur dūnyede hep bu begler

IV

Pāk-rū tāze-cevāndur baña cānumdan eʿaz
Gelmedi yanuma zen ķısmı meger duķter-i rez
Baķmadum aķlas u dībāsına dehrūñ bir kez
Raķt u baķtum gōtūri oda urursañ tūtmez
Bir iki gün beni bu dūnyede maķbūb egler

V

Boynuña ħīle kemendin biri baķlar nā-gāh
Çıķarur toĝru yoluñdan biri eyler güm-rāh
Bu belāya bulunmaz ķāre ne dervīş ü ne şāh
Kimseye uymasun ulaşmasun Allāh Allāh
Zūlf-i bī-dīn ile ol ĝamze-i cādū begler

VI

Baķīyā gel olalum Kaʿbe-i dil yolına peyk
Diyelüm semʿa nidā iriceķ āķir Lebbeyk

34a

Girelüm rāh-ı Ĥudāya diyüp es-saʿyü ileyk
Ne Necātī ne güzeller ne selām⁴⁴⁷ ne ʿaleyk
Fāriĝuz eylemezüz kimseye ķapu begler⁴⁴⁸

⁴⁴⁵ aĝılıdur: ılıdur B.

⁴⁴⁶ derūnuñda: revānuñda B.

⁴⁴⁷ selām: selāmün B.

(Muzārī)

Mef'ülü / Fā'ilātü / Mefā'ilü / Fā'ilün

--./-.-./-.-./-.-

I

Hüsnün hayâtı 'āleme ey dil-berā yeter
 Lā'lün şafası cānuma her dem gıdā yeter
 Hāl-i ruḥun bu sebzde dāğ-ı cefā yeter
 Dil kişverüñe zülf-i siyāhun belā (yeter)
 Yakmağa bu vilāyeti bir ejderhā yeter

II

Ağyāra uyuben beni ey kaşları kemān
 Atma yābāna ok gibi gögsün gerüp hemān
 Hicr āteşine yaqalı bu çarḥ-ı bī-amān
 Geh yaş gelür gözümde ü geh yaş yerine kan
 Derd-i derūnı bilmege bu mācerā yeter

III

İzün tozu başuma eger ol-idi bir tāt
 Olmaz idüm bu vech-ile ḥalk arasında ac
 Mu'tād olalı derde devā istemez mizāc
 Bīmār-ı aşka şerbet-ile eyleme 'ilāc
 Var ey ṭabīb ko beni derdüm başa yeter

⁴⁴⁸ B, s.70.

IV

Çekdüm belā vü derd-ile biñ dürlü ben cefā
Dil-ber yolında yildigüm oldı kamu hebā
Ey çarḥ sen de yār gibi olma bī-vefā
Geldüm bu fānī ʿāleme hīç sürmedüm şafā

34b

Zīrā bu deñlü ʿāleme bir bī-vefā yeter

V

Kimse **Yetmī** senüñ gibi bī-ʿizzet olmasun
Aç ol cihānda minnetli niʿmet olmasun
ʿĀlem içinde müflis ü bī-ʿizzet (olmasun)
Tek yirde gökde zerre kadar minnet olmasun
Örti didigün Necātī’ye bir büriyā yeter^{449 450}

100

(Hezec)

Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

. - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I

Şikāyet rüzgārūmdan ki bir dem ol{ma}dum hoşnūd
Fiğān baht-ı siyāhumdan ki kılmaz tāliʿüm mesʿūd
Yumuldı gonca-i ṭabʿum elümde cām-ı ğam fersūd
Bahāristān-ı ʿālemde açılmazsa gül-i maḫşūd
Ne ğam ey bülbül-i cān çünki gül-zār-ı ʿadem mevcūd

⁴⁴⁹ Vezin aksamaktadır.

⁴⁵⁰ Şiir, YD’de bulunamadı.

II

Zemîn-i dilde eşcâr-ı maḥabbet çünki şaldı mîḥ
Kaẓâdan başuma her berg ü bârı oldu bir nev mîḥ
Siyâset-gâh-ı ʿaşkuḡda senüḡ ey gözleri Merriḥ
Urupdur başuma cellâd-ı ġamzeḡ nice kızmış mîḥ
Gözümnden uçları çıkdı degül müjgân-ı ḥûn-âlûd

III

Seni bu ḥüsn-ile kim görse âh-ı derd-nâk eyler
Giribânın çeküp gül gibi ol dem çāk çāk eyler
Beni sünbül saçuḡ sevdâları âḡir helāk (eyler)
Ruḡuḡda ḥâl-i yektâḡ-ile baḡş-i iştirāk eyler
ʿAceb mi ehl-i Hind oda yaḡarsa kâfir oldu ʿûd

35a

IV

Belâ bezminde nâr-ı ġam yaḡup baġrum kebâb itdi
Akıtdı kanlu yaḡum ʿaks-ı lâʿlûḡle şarâb itdi
Ḳomadı yir yaḡum rûy-ı zemîni ġarḡ-ı âb (itdi)
Ne zâlimdür ġam-ı ʿaşkuḡ beni yıkdı ḡarâb (itdi)
Anuḡ-çün oldu yir yir düd-ı âhum göklere memdûd

V

Maḡâl-ı lâʿl-i dil-ber var-iken yâḡût u aḡmerden
Yudum al çeşme-i âb-ı ḡayât u bâde-i terden
Ne olur cām-ı Cemşid ü mirʿât-ı Sikender'den⁴⁵¹
Tecellî-i şafâ-yı şayḡal it mirʿât-ı ḡâverden
O mâhuḡ ʿaks-i ḡüsnidür fiġânı yâ hüve'l-maḡşûd⁴⁵²

⁴⁵¹ Vezin aksamaktadır.

⁴⁵² Şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilemedi.

(Hezec)

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

.--- / .--- / .--- / .---

I

Şeh⁴⁵³-i aşkun ezelden bende-i fermānıyuz cānā⁴⁵⁴Belā ikliminün⁴⁵⁵ ser-geşte-i devrānıyuz cānā

Bizi şanmañ cihānuñ t̄alib-i ünvanıyuz (cānā)

Ne dehrün bendesi ne şāh-ı ālī-şānıyuz (cānā)

Esirün olalı mülk-i gamuñ sulṭānıyuz cānā

II

Gamuñla bu dil-i āvārede⁴⁵⁶ ārām u rāḥat yok

Hevā-yı aşk ile şabr itmege imkân u tākāt (yok)

Durup⁴⁵⁷ eglenmege bir iki gün cā-yı ikāmet yok

Bizi egler gam-ı aşkun da bir künc-i ferāḡat yok

Bu meydān-ı belānuñ gū-yı ser-gerdānıyuz cānā

III

Maḥabbet pūtesinde nār-ı aşk-ı pāk ile ḡālüz

Cefā vü cevruñe muṭād olup derdünle ḡoş-ḡālüz

⁴⁵³ şeh: reh CD.⁴⁵⁴ bende-i fermānıyuz cānā: bī-ser ü sāmānıyuz cānā CD.⁴⁵⁵ ikliminün: vādisinün CD.⁴⁵⁶ āvārede : āvāreye CD.⁴⁵⁷ durup: ṭurup CD.

Sürûra meylimüz⁴⁵⁸ yok ğuşşa vü endûha meyyâlüz
 Ferahdan aĝlaruz ğamdan güler bir özge abdâluz
 Lebünle haţţuñuñ geh mest ü geh hayrānıyuz cānā

IV

Gelür geh ārzū-yı küh u şahrā kalb-i nā-şāda
 Düşer gāhī °azîmet fikri kūy-ı cennet-ābāda
 Gezer her rüz u şeb mecnûn u şeydā {gibi}⁴⁵⁹ dil-dāde⁴⁶⁰
 Vuḥuş-i deşt ile gündüz misāfir küh u şahrāda
 Kilāb-i kūyuñuñ şeb-tā-seḥer mihmānıyuz cānā

V

Cinānī bend idelden tār-ı mû-yı kākül-i cānān
 Esir oldum kemend-i °aşka kaldum zār u ser-gerdān
 Perişān oldu ğāyet⁴⁶¹ gerçi kim⁴⁶² ḥāl-i dil-i nālān
 Olaldan ḥalka-i zülfünle Nevî bî-ser ü sāmān
 Maḥabbet bezminüñ ser-ḥalka-i rindānıyuz cānā⁴⁶³

⁴⁵⁸ meylimüz: reşkümüz CD.

⁴⁵⁹ gibi: - CD.

⁴⁶⁰ Gezer her rüz u şeb mecnûn u şeydā gibi dil-dāde: Gezüp şām u seḥer āvāre vü şeydā vü dil-dāde CD.

⁴⁶¹ oldu ğāyet: ise CD.

⁴⁶² gerçegüm: ğam degül CD.

⁴⁶³ Cihan Okuyucu(1996); *Cinānī Hayatı-Eserleri Dīvānı'nın Tenkidli Metni*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, s.227.

(Remel)

(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün (Fa'lün)

(- - -) . . . - / . . . - / . . . - / . - (- -)

I

H'āb-ı gāfletde gönül hikmet ü taqdīr nedür

Seyr idüp 'ālem-i süflīde bu taḥkīr nedür

İtdi bu kıṣṣa dil-i tengine te'sīr nedür

Zāhidā vāqı' ama söyleye ta'bīr nedür

Hidmetümde bileyin ben daḥı taḥṣīr nedür

II

Kāmetüm tīr-i cefāsiyla kemān olmuşken

Nāvek-i derd ü elem dilde nişān olmuşken

36a

Siper-i dāğ-ı melāmetde 'ıyān olmuşken

Sehm-i ṭa'n u ḡam-ı a'dāya nişān olmuşken

Sīneme ḡavs-ı ḡazādan ṭoḡunan tīr nedür

III

Elüm al dā'ire-i vaḥdete irgür bileyin

Men 'aref sırrını ḡalbümde nümāyān ideyin

Māsivādan geçeyin vāḡıf-ı esrār olayın

Pīrüm ol perde-i pendārumu ḡaldur göreyin

Ḡalmayayın ikilikde bileyin pīr nedür

IV

Kāmil-i zāta şu kim albini marūn eyler
Mālik-i cevher olup vafını meknūn eyler
Vāıl olmaz niceler kendūyi medyūn (eyler)
Arifūn yek nazarı opraı altun eyler
Tālibūn bu amelī itdūgi iksīr nedūr

V

Niceler bugūni ıldı<lar> ezelden irār
Niceler eylediler ālū belāda inkār
Eyleme yo yire tedbīr ū tefekkūr zinhār
Olaca od-ı ezel olmudur aa {mey} reh-vār
Yā bu insān-ı zaīf itdūgi tedbīr nedūr

VI

Eyle tefvīz-i udā her amelūn itme nūkūl -
udrete eyle avāle ne iūn olma fuūl
Cümle emrinde odur ef'al-i fā'il u fu'ūl
Her ii ileyen oldur iden ol itdüren ol⁴⁶⁴

36b

VII

Nice bir ide **Nihānī** seni vallāh am-ı a
Niceler bulmadı bu bezme gelūp marem-i a
amdūlillāh ki naīb oldu baa ālet-i a
Nie mest itdi görūn emsī bu bāde-i a
Bulmadı zev<i>cūvān vū eleme pīr nedūr⁴⁶⁵

⁴⁶⁴ 5. mısra yazılmamıtır.

⁴⁶⁵ airin Dīvān'ına ulaılamadı.

Tahmīs-i Kātibī

(Muzārī)

Mef'ülü / Fā'ilātü / Mefā'ilü / Fā'ilün

-- ./ -.-. / .---. / -.-

I

Rağbet ider mi âdem olanlar bu hāneye
 Şayd olma dāma ey göñül aldanma dāneye
 Sehm-i kazā bilürsün erişür nişāneye
 Çekmek belā vü miḥnet-i ʿālemde yā neye
 Gördüğ zamāne uymadı sen uy zamāneye

II

Ney gibi inleser n'ola her dem idüp fiğān
 Kānūn edindi kaddüñi çeng itmegi zamān
 Çünkü senüğ terāneñe rakş eylemez cihān
 Güç eyleme uşūle gözet dā'ireñ hemān
 Gördüğ zamāne uymadı sen uy zamāneye

III

Baş egme dehre ʿizzet için olma mübtezel
 Her kişiye naşibi gelür bu durur meşel
 El virmese zamāne şakın eyleme cedel
 Pendüm kabül eyler iseñ sözüm esle gel
 Gördüğ zamāne uymadı sen uy zamāneye

IV

Dünyâ senünj ola tütalum n'eylesenj gerek
 ʿĀkil odur ki yok yire ħarc itmeye emek
 Şanma murāduñ üzre döner dā'imā felek
 Güş it naşihatüm hele benden saña dimek
 Gördünj zamāne uymadı sen uy zamāneye

V

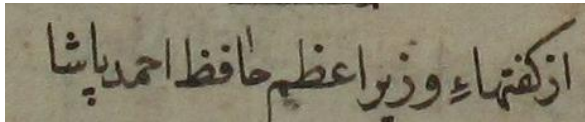
Yazmış ne kim muḳadder-ise levḫa-çün ḳalem
 Elbetde başa gelse gerek yazılan raḳam
 Şād olma ʿizzete faḳr gelse çekme ğam⁴⁶⁶
 Ey **Kātībī** cihānda nedür çekdigünj elem
 Gördünj zamāne uymadı sen uy zamāneye⁴⁶⁷

104

(Remel)

(Fā'ilātün) Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün (Fa'lün)

(- . - -) . . . - / . . - - / . . . - / . . - (- -)

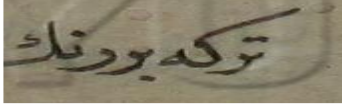

1- Penç şehrinde meger aşlı Fireng bir nice Ban

Yığılup bir yire itmişler-idi ʿahd ü amān

⁴⁶⁶ Vezin aksamaktadır.

⁴⁶⁷ Şairin Dīvān'ı bulunmamaktadır.

2- idelüm kim ağıla rüz-ı kıyām

Göricek tā ki anı hayrete varsun şeytān

3- Bevl-i şeytāndan olan yaprağı anlar kurudur

İçeler lülenün içinde zuhūr ide duḥān

4- Nef'i vardur diyüben içe niçe ḥalk-ı cihān

Çünkü nef'i var-imiş kanda idi bunca zamān

5- Ḥafakān zaḥmetine belki sebebdür bu tütün

ʿĀkıbet ādemi istiṣfā kıılır yok dermān

6- Bir delükde olıcaḳ dilkü çıkarmağa anı

Ḥār u ḥāşākı yaḳar çıḳa diyü şayyādān

37b

7- Bu ne aḥmaklık olur rûḥ-ı ġarīze dā'im

Belki çıḳsun diyü her bār muḳayyed insān

8- Boğazuḡdan inicek rûḥa ʿazābı ma'lûm

Yuḳaru maḡza varur ādemi eyler ḥayrān

9- İzṭırāb eyledügi rûḥ-ile maḡzuḡ bildük

Bu cevābumdan eger almaz iseḡ ey ḥayvān

10- Gel tütün çıktığı yirde nazar it ocāğa

Taşı toprağı siyāh eyledüğü bellü beyān

11- Kalb-i mü'min ki Hakuñ hānesidür ey ğāfil

Rāzı olur mı siyāh olduğuna ol Mennān

12- Nice kez şāh-ı cihānuñ yasağı olmuştur

İçmesünler diyü emr eyledi ol şāh-ı cihān

13- Her kim ulü'l-emre hilāf eyledi noķşān itdi ⁴⁶⁸

Cürm ü noķşānımuza tevbe kılalum ey cān

14- Niceler nef'ini gördük diyü inhā eyler

Nef'i olsaydı kitābında yazardı Loķman

15- Akçen ile aluban kendöziñe itme ʿazāb

Hāfızā eyle ferāğat içmeden bellü beyān ^{469 470}

105

Ġubārī

(Remel)

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Açılup geldi girince şöhet-i yārāna çeng

Gülşen-i bezm içre döndi bir gül-i handāna çeng

⁴⁶⁸ Vezin aksamaktadır.

⁴⁶⁹ Vezin aksamaktadır.

⁴⁷⁰ Şiir, HAFD'de bulunamadı.

2- Cām-veş elden ele çünkim gezüp devr eyledi

İtdi bezm ehlin şarāb-ı ʿaşkla mestāne çeng

3- Ger ʿarūs-ı nev gibi maẓmūn-ı bikri olmasa

Vāşıl olmazdı şafā-yı sīne-i hūbāna çeng

38a

4- İsm ü resm-ile yazar çün cümle dīvān ehlini

Taht-gāh-ı şadra geçse n'ola ger şāhāne çeng

5- Kanda varsa ʿāşık u maʿşūkun eyler kışşasın

Beşzer ehl-i ʿaşk içinde bir hikāyet hūna çeng

6- Sevdigünden n'ola ʿaşk ehli başarsa bağrına

Ḥāl-i zaḥm-ı sīneyi çün şerh ider cānāna çeng

7- Hem enīs ü hem celīs ü hem muşāhib hem ʿarīf

Bir göñül eglencesidür ḥāşılı ihvāna çeng

8- Yazdı ḥāṭır şafḥasında niçe şīʿr-i bī-bedel

Geldi tıfl-ı dil gibi çün mekteb-i ʿirfāna çeng

9- Çünki her ḥarf oldı bir dūr her dü şafḥa bir şadef

N'ola beşzerse Ğubārī baḥr-ı bī-pāyāna çeng⁴⁷¹

⁴⁷¹ Şairin Dīvān'ı bulunamadı.

Nazîre-i Hamdî

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Mihr ü mehden itse şahhāf-ı felek biñ dāne çeng

Olmaya mecmū'a-yı hüsnün gibi şāhāne çeng

2- Cild-i sevr üzre meh ü mihr olsun altun şemseler

Yazmağ isterse mu'attār ol şeh-i devrāne (çeng)

3- Keh-keşān ser-levhadur Ay ü Güneşdür nicesi

Çarh-ı pür-encüm muraşsa cild-ile bir dāne çeng

4- Göz siyāhından mürekkeb berg ü gülden kâğıd it

Vaşf-ı ruhsarıyla yazsañ yār-ı 'ālī-şāna çeng

5- Sīm-efşān al kâğıd-ile elinde ol mihenk

Nice beñzer jāle düşmiş bir gül-i handāna çeng

6- Vaşf idelden şüretün her şā'ir Mā'nī-Ḳalem

Döndi ey rūh-ı muşavver bir Nigāristāna çeng

7- Pür-cevāhir itmek istermiş şadef-veş sînesün

Dāhîl olmakdan ğaraż bu mekteb-i ʿirfāna çeng

8- Hân Muḥammeddür muʿarrif ehli ile āşinā

Almasun ʿahdün̄de anuḡ deste her bîġāne çeng

9- Raķş ide her zerresi rūḡ-ı Nevāyî şād ola

Vāşıl olsa **Ḥamdî** işʿārumla Türkistāna çeng⁴⁷²

107

Sākitî

(Remel)

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Ḥālūmi ʿarz itse şiʿrümle n'ola cānāna çeng

Oldı bir koltuķ vezîri ol şeh-i ḡübāna (çeng)

2- Cāhil ü nādān-ile olmaz muşāḡib ehl-i dil

Bes-durur eglence zîrā zümre-i ilḡvāna çeng

3- Naẓm-ı pāk-ile pür itmiş sînesin abdāl-veş

Açılup şiʿr oķmak ister gibi yārāna çeng

⁴⁷² Şiir HMD'de bulunamadı.

4- Cedvel itdüm sîm-i eşki dil süveydâsın midâd

Şafha-yı sînemde itdüm ol meh-i tâbâna çeng

5- Hüsni-î haţţ sevdâ-yı zülfün al kâğıd  arızun

Fikr-i ruhsârun yeterdür  aşık-ı nâlâna çeng

6- Rûz-ı hicrânun da şi rüm yazmağa havf eylerin

Âteş-i sûz-ı dilümden k rkum ol kim yana (çeng)

7- Yeniletirdi eski derdin herkesün bu şi r-i nev

Güft ü g -yı t ze şaldı mekteb-i  irf na (çeng)

8- Sa rı emv c oldu anun s rh  merc n lafz dur

Bejzemez mi **S kit ** bir ba r-ı b -p y na çeng⁴⁷³

39a

108

 er fi

(Remel)

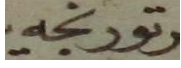
F  il t n / F  il t n / F  il t n / F  il n

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- S ylemez h sn-i kem l-i y rı her n d na çeng

Bezm-i  irf n i re gelse ba ş ider rind na (çeng)

⁴⁷³  airin D v n'  bulunamad .

- 2- Bāl açup ʔāvūs-veş evrāk-ı reng-ā-reng ile
Cilve-gāh-ı bezme geldi başladı cevlane (çeng)
- 3- Rişte-i cāndur aña şīrāze gūyā dil varak
Dāğlar yir yir sine-ber şāhāne çeng
- 4- Söyledikçe her zamān evşāf-ı hüsn-i yār ider
Benzedi hüsn-i edā ile bugün Hassāna (çeng)
- 5- ʔıfl-ı dil fenn-i ʔarīk-i ʔaşkı tekmīl eylesün
Okusun gelsün dem-ā-dem mekteb-i ʔirfāna (çeng)
- 6- Bir kebūterdür yazup mektūb uçurdu Rūmiyān
Şāʔirān-ı mülket-i Bağdād u Türkistāna (çeng)
- 7- Hasb-i hāl olsun ser-ā-pā bir ğazel nazmıyla kim
Ey Şerīfī vara şāyed ol şeh-i hūbāna çeng⁴⁷⁴

109

Vahşī

(Remel)

Fāʔilātūn / Fāʔilātūn / Fāʔilātūn / Fāʔilūn

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1- Bāde-i ʔaşkuñ içüp olmış meger mestāne çeng
Açılıp söyler dem-ā-dem rāzını yārāna çeng

⁴⁷⁴ Şiir, ŞRD’de bulunamadı.

2- Gülsitāna bejzese rengīn varaklarla n'ola
Dürlü eş'ār-ile dönmiş bir güzel Bostāna (çeng)

3- Her zamān bir 'āşıkun koynına girmekdür işi
Benzemışdür bir vefāsız dil-ber-i fettāna çeng

4- Her baħırde bulunur şî'r-i dürer-bārı anuñ
Şaṭr-ı emvāc-ile bejzer lücce-i 'ummāna çeng

5- Tıfl-ı ebced-ḥ'āna döndi luṭf-ı ṭab'ı olmayan
Nazm-ı üstādı koyaldan mekteb-i 'irfāna çeng

39b

6- Cild-i sürḥiyle elinde ol ḳadi servüñ dilā
Benzemışdür şāḥ-ı gül üzre gül-i ḥandāna (çeng)

7- Zümre-i yārāna çünkim bir laṭif eglencedür
Vaḥşiyā sa'y eyle tā kim gitmeye yābāna çeng⁴⁷⁵

⁴⁷⁵ Şairin Dīvān'ı bulunamadı.

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1- Dār-ı ğurbetde muşāhib gibidür yārāna çeng
Naẓm-ı gevher-bār-ile pür bir güzel şāhāne çeng
- 2- Her kime düş olsa söyler keşf idüp esrārını
Benzer ol mest ü ħarāb ü vālih ü ħayrāna (çeng)
- 3- Kışşa-yı derd-i derūnın naql ider ʿāriflere
Ġonca-veş açılmaz ammā cāhil ü nādāna çeng
- 4- Ağzum açdırma benüm söyletme hicrān kışşasın
Korķarum āhum şirārından tutuşup yana çeng
- 5- Bāl ü per açmış şehā bezmün̄de pervāz itmege
Ġālibā olmuş cemālün̄ şem'ine pervāne çeng
- 6- Vaşl-ile ħandān ider geh hicr-ile giryān ider
Bir ġarīb eglencedür ben āşık-ı nālāna çeng

7- **Medḥiyā** eş^çār-ile aḥvālüm eş^çār itmege

Baḡa lāzım oldı şınmak ḡusrev-i devrāna (çeng)⁴⁷⁶

111

Hādī

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Geldi taḡşīl-i sevāda mekteb-i ʿirfāna çeng

Hem-zebān olmak diler erbāb-ı dil yārāna (çeng)

40a

2- Gül gibi rengīn varaklarla müzeyyen oldı kim

Her zamān manzūr ola bir ḡonca-i ḡandāna (çeng)

3- Geh cemālūḡ medḡin eyler geh ḡaṡuḡ evşāfını

Geh ḡülistāna döner ḡāḡi bahāristāna (çeng)

4- Kışsa-ı Leylī vü Mecnūndan virür bir bir ḡaber

N'ola eylerse maḡabbet ehlini dīvāne çeng

5- Āşināya āşinā bīḡāneye bīḡānedür

Açılup yārāna açmaz rāzını nādāna (çeng)

⁴⁷⁶ Şairin Dīvān'ı bulunamadı.

6- Rāz-dārumdur enīsüm mūnisüm hem-şoḥbetüm
Böyle hem-derd olmaz ehl-i derd olan yārāna (çeng)

7- Sūziş-i firḳatle **Hādī** bir ḡazel nazm eyle kim
Yana yana aḡlasun aḥvālünjī cānāna (çeng)⁴⁷⁷

112

Şıdkī Beg

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

-.--/-.-.-/-.-.-/-.-

1- Medḥ ki ey şāh-ı dili her şā'irün bir dāne çeng
Oldı ebkār-ı ma'ānī birle bir şāhāne çeng

2- Bād-bandur her varak şankim sefīn-i 'aşḡda
Mevc-i ma'nīyle ber-ā-ber lücce-i 'ummāna (çeng)

3- Ḥāl ü ḥaṭṭ ü ḡamze ü ruḡsār-ı yārı cem' idüp
Geldi yüz biḡ nükte-ile mekteb-i 'irfāna (çeng)

4- Söyler erbāb-ı dile rāz u rumūzın keşf idüp
Līk olsa rīze rīze söylemez nādāna (çeng)⁴⁷⁸

5- **Şıdkıyā** mīr-i mu'arrif olurum ḡüyā ki ben
Okusam 'irfān ile her ḡāh dervīşāne çeng⁴⁷⁹

⁴⁷⁷ Şairin Dīvān'ı bulunamadı.

⁴⁷⁸ Vezin aksamaktadır.

H̱adengī Çelebi

(Remel)

Fā^ˆilātūn / Fā^ˆilātūn / Fā^ˆilātūn / Fā^ˆilūn

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Yazmağa her şā^ˆirūn şī^ˆrin gerek yārāna (çeng)Anuñ-içün vaz^ˆ olundı mekteb-i ʿirfāna çeng

2- Koyınına alur gezer taşvīrini meh-rūlaruñ

Rind-i ʿarīfdür dilā mā^ˆil çeker hūbāna çeng

3- Cān virir cānā kul olmağa saña erbāb-ı dil

Okuyup yazup eger alsañ ele rindāna (çeng)

4- Fi'l-meşel bir dil-ber-i sīmīn-bedendür sīne-şāf

Benzer ol nāzūk ṭabī^ˆatle dilā cānāne (çeng)

5- H̱avfım oldur ey H̱adengī şaklasun Bārī H̱udā

Düşmesün hergiz felekde cāhil u nādāna (çeng)⁴⁸⁰⁴⁷⁹ Şiir, SD'de bulunamadı.⁴⁸⁰ Şairin Dīvān'ı bulunamadı.

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- 'Aşıkun rāz-ı dil-i zārın açar cānāna çeng

Hasb-i hālın 'arz ider ol şāh-ı 'ālī-şāna çeng

2- Kāgıd eli adl-i şāhī vü vezīri kaṭ'ası

Hüsn-i hatt-ı Şāh Maḥmūd-ile bir şāhāne çeng

3- Vaḥdet ü keşretde hīç elden düşürmezler anı

Gül gibi eglencedür her şāhib-i 'irfāna çeng

4- Pür-dür ü yāḳūt u elmās ü lā'īl-ile içi

Ta'ne eyler ḥāşılı ser-cümle baḥr ü kâne çeng

5- Sīne-i bī-kīnesine gelmede ehl-i dilün

Kābilī beñzer hemān bir dil-ber-i fettāna çeng⁴⁸¹⁴⁸¹ Şairin Dīvān'ı bulunamadı.

Zekāyī

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- N'ola cāndan yeg olursa zümre-i 'irfāna (çeng)

Benzer ey dil-ber edāsı hūb olan cānāna (çeng)

41a

2- Aldur evrākı şanma yazar-iken hicrūñi⁴⁸²

Eşk-i hūñin-ile ey meh-rū boyandı kana (çeng)

3- Sīne sīne gezmede 'uşşāka benzer fi'l-meşel

Gün gibi her-cāyī olan bir şeh-i hūbāna (çeng)

4- N'ola eksük olmasa yanından ey dil 'āşıkun

Kim dem-i firkatde benzer ehl-i dil yārāna (çeng)

5- Ey **Zekāyī** gülşen-i 'işretde al evrāk ileAçılacak gül gibi virür şafālar cāna çeng⁴⁸³⁴⁸² Vezin aksamaktadır.⁴⁸³ Şiir, ZD'de bulunamadı.

Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlūn

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Şerh ider hāl-i derūnum ol gözi mestāne (çeng)

Bildirür mā-fi'z-zamīrüm cümleten cānāna çeng

2- Hüb-rūlar vaşf-ı taḥrīr olduḡı-çün dā'imā

Bir 'aceb eglence oldu cümle-i yārāna (çeng)

3- Cimler kāküldür anda ḡad elif ebrū da nūn

Yār-ı cān oldu muḡaşşal zümre-i 'irfāna (çeng)

4- Çeşm-i pür-hūnum devāt⁴⁸⁴ oldu vü müjgānum ḡalem

Bir muḡ-içün ol şeh-i hūbāna bir şāhāne (çeng)

5- Gün gibi her-cāyī olan dil-ber-i mümtāzdan

Şūhīyā billāh yegdür 'uşşāḡ-ı nālāna çeng⁴⁸⁵

⁴⁸⁴ “دوات” şeklinde yazılması gereken kelime müstensih tarafından “دواد” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁸⁵ Şiir, ŞHD’de bulunamadı.

Başîrî

(Remel)

Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Sâğar-ı mihr-i vefâdur meclis-i rindâna çeng

Gūyiyā rāh-ı mu'ārrif baḥş ider yārâna çeng

2- Naẓm-ı cān-perverle beñzer bülbül-i gūyâna dil

Vaşf-ı gül-ruḥlarla döndi bir bahāristāna (çeng)

41b

3- Kendüyi bir ḥāl-ile tıfl-ı dilistān eyleyüp

Geldi taḥşîl-i kemāle mekteb-i 'irfāna (çeng)

4- Açduğı dem ma'nî-i mecmû'a-yı ḥüsnün görüp

Gūyiyā āyinedür ol ḥusrev ü ḥübāna (çeng)

5- Āsumān encümle evrākın zer-efşān eyledi

Yazdı ol māha debîr-i çerḥ bir şāhāne (çeng)

6- Her ğazel kim naẓm olur vaşf-ı miyān-ı yārda

Ey **Başîrî** der-miyān eyler anı yārâna çeng⁴⁸⁶⁴⁸⁶ Şiir, BSD'de bulunamadı.

Müseddes-i Hüdāyī

(Remel)

(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün (Fa'lün)

(- . - .) . . - - / . . - - / . . - - / . - - (- -)

I

Ey ruḥı bāğ-ı leṭāfetde gül-i ḥandānum
 Tutdı bülbül gibi dünyā yüzini efḡānum
 Az ḡalupdur çıḡa burc-ı bedenümden cānum
 Ey lebi derd-i dile ḡikmet-ile Loḡmanum
 Şerbet-i vaşluḡ-ile eyle benüm dermānum
 Düşmesün boynuḡa hicrünḡle ölürsem ḡanum

II

N'ola yanuḡda senüḡ sehv-ile itdümse günāḡ
 Baḡa baḡışla güzel başuḡ için eyle nigāḡ
 Ḳul günāḡ itse dem olur ki baḡışlar anı şāḡ
 Baḡa raḡm eyler iseḡ raḡmet ide saḡa ilāḡ
 Yüzüme bir gele baḡ tā ki sevinsün cānum

42a

Dest-i luṭfuḡla yapılsun bu dil-i vīrānum⁴⁸⁷⁴⁸⁷ MEG'de 2. ve 3. Bendler yer deḡiştirmiş şekildedir.

III

Niçe bir dūr dōke bu dīde-i terler niçe bir
Niçe bir zāyī⁴⁸⁸ ola bunca güherler niçe bir
Āh idem ḥasret-ile şām ü seḥerler niçe bir
Nār-ı ğamda niçe bir yana cigerler niçe bir
Tutdı āfākı meded dūd-ı {derd} dil-i sūzānum
Ġaražuṇ cevır ü cefā ise yeter sultānum

IV

Ben senüṇ pādīṣehüm bende-i fermānuṇ olam
Pāyimāl-i ser-i ğīsū-yı perīṣānuṇ olam
Kaşlaruṇ yāyına biṇ cān-ile ḳurbānuṇ (olam)
Bir iki gün bu fenā tekyede mihmānuṇ olam
Saṇa lāyık mıdur ey ḥusrev-i ʿālī-şānum
Baṇa ḫulm eyleyesin çarḫa çıka efgānum

V

Varayın ʿaşḳuṇ-ile⁴⁸⁸ ʿāleme destān olayın
Düşeyin tağlara Mecnūn gibi ʿüryān (olayın)
Sāye-veş mihrüṇ-ile ḥāk-ile yek-sān (olayın)⁴⁸⁹
Genc-i ʿaşḳuṇda⁴⁹⁰ **Hüdāyī** gibi vīrān olayın⁴⁹¹
Şehr-i ḥüsn içre şalın serv gibi ey cānum⁴⁹²
Şulasun yollaruṇı dīde-i ḥūn-efşānum⁴⁹³

⁴⁸⁸ ʿaşḳuṇ-ile: derdūṇ-ile MEG.

⁴⁸⁹ MEG.'de 4. mısradır.

⁴⁹⁰ ʿaşḳuṇda: ʿaşḳuṇ ile MEG.

⁴⁹¹ MEG'de 3. mısradır.

⁴⁹² cānum: ḥānum MEG.

⁴⁹³ Gökhan Güler(2016); *Millet Kütüphanesi'nde AEMNZ587 Numarayla Kayıtlı Olan Mecmūa-ı Eş'ar Ve Gazeliyyāt İsimli Mecmūanın Trankripsiyonu ve İncelemesi*, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü, YL, s. 145.

119

Müseddes-i 'Ulvî

(Hezec)

Mefā'îlün / Mefā'îlün / Mefā'îlün / Mefā'îlün

.--- / .--- / .--- / .---

I

Te'āla'llāh yed-i kudret ne demde urdı bünyāduñ
 Nedendür bilsem eyā āb u hāk u āteş ü bāduñ
 Ne bāguñ bāğ-bānı beslemişdür kıdd-i şimşāduñ
 Ne şahın-ı dil-küşāda çekdi kāmēt serv-i āzāduñ
 Efendi saña kim dirler ne yirdensün nedür aduñ
 Cefāyı kimden öğrendüñ be⁴⁹⁴ zālīm kimdür üstāduñ

II

Ne gül-zāruñ nesīmidür hevā-yı 'unşur-ı pāküñ
 Ne şem'ün şu'lesidür nār⁴⁹⁵-ı ruhsār-ı 'arāḫ-nāküñ
 Ne dehrüñ⁴⁹⁶ şuyıdur ābuñ ne yir toprağıdur hāküñ
 Ne hilḫatsün⁴⁹⁷ ki kırsañ ḫalkı yoḫdur kimseden bāküñ
 Efendi saña kim dirler ne yirdensün nedür aduñ
 Cefāyı kimden öğrendüñ be⁴⁹⁸ zālīm kimdür üstāduñ

⁴⁹⁴ be: a UD.⁴⁹⁵ nār: tāb UD.⁴⁹⁶ dehrüñ: nehrüñ UD.⁴⁹⁷ hilḫatsün: milletsün UD.⁴⁹⁸ be: a UD.

III

Ruḥuṅ ʿarz it bize ey mülk-i ḥüsnüṅ ṣāhı luṭf eyle
Şafā-baḥş olsun āfāka cemālüṅ māhı (luṭf eyle)
Cefā vü cevre gāhı ḳāyıl olduḳ gāhı (luṭf eyle)
Kerem ḳıl⁴⁹⁹ şordıḡum ʿayb olmasun billāhı (luṭf eyle)
Efendi saṅa kim dirler ne yirdensün nedür aduṅ
Cefāyı kimden öḡrendüṅ be⁵⁰⁰ zālīm kimdür üstāduṅ

IV

Kimüṅ taʿlīmīne düṣdüṅ ʿaceb ey ḡonca-leb maḫḫar
Cefā fendini itdüṅ⁵⁰¹ nā-resīde tıfl iken ezber

43a

Zihī izʿān ü⁵⁰² pāk u ʿaḳl-ı evvel ṭabʿ-ı nāzūk-ter
Saṅa virmiş bu deḡlü ḳābiliyyet ṣānıʿ ü ekber
Efendi saṅa kim dirler ne yirdensün nedür aduṅ
Cefāyı kimden öḡrendüṅ be⁵⁰³ zālīm kimdür üstāduṅ

V

Müjeṅ ḡaddāresin bir merdüm-i ʿayyāra⁵⁰⁴ beṅzersün
Niçe başlar keser ḳanlar döker ḥün-ḥāra beṅzer(sün)
Göṅüller⁵⁰⁵ ḳapmada ḳāpūk pek⁵⁰⁶ ʿayyāra beṅzer(sün)
Dil-i ʿUlviʿye raḥm itmez vefāsız yāre beṅzersün
Efendi saṅa kim dirler ne yirdensün nedür aduṅ
Cefāyı kimden öḡrendüṅ be⁵⁰⁷ zālīm kimdür üstāduṅ⁵⁰⁸

⁴⁹⁹ kerem ḳıl: ḫabībüm UD.

⁵⁰⁰ be: a UD.

⁵⁰¹ fendini itdüṅ: fendini ḳılduṅ UD.

⁵⁰² ü: - UD.

⁵⁰³ be: a UD.

⁵⁰⁴ ʿayyāra: ḡadderesün UD.

⁵⁰⁵ göṅüller: dil ü cān UD.

⁵⁰⁶ ḳāpūk pek: māhir teb UD.

Müseddes

(Muzārī⁵⁰⁷)

Mef'ülü / Fā'ilātü / Mefā'ilü / Fā'ilün

- - . / - . - . / . - - . / - . -

I

Yolında hizmet-ile bu dil nā-tüvān olup
Yaşam ayardı pâyına her dem revān olup
Şimdi beğenmez oldı beni kāmūrān olup
Baş çekdi kendi başına nā-mihribān (olup)
Bir serv besledüm niçe yıl bāğ-bān olup
Ser-keşlik itdi ol dahı dāmen-keşān (olup)

II

Ümmīd-i vaşlı ile anuñ niçe rūzgār
İtdüm sirişk-i çeşümü yolında cūy-bār

43b

Eşkümle perveriş bulup ol serv-i gül-⁵⁰⁸izār
Āhir ben anı idemedüm kâ'il-i kenār
Bir serv besledüm niçe yıl bāğ-bān olup
Ser-keşlik itdi ol dahı dāmen-keşān (olup)

⁵⁰⁷ be: a UD.

⁵⁰⁸ UD, s.172.

III

Bālā-yı ƣaddi tāze nihāl iken ibtidā
Ġāyet bülend itmiş-idüm himmetüm<i> aƣa
Derdüm ki sāyesinde anuƣ geƣem hoş dilā
Şimdi erişmez oldu elüm dik gelür baƣa
Bir serv besledüm niƣe yıl bāġ-bān olup
Ser-keşlik itdi ol daƣı dāmen-keşān (olup)

IV

Dilden hevā-yı  aşƣı anuƣ zā il olmadı
Ol na l-i tāze baƣa veli  ā il olmadı
Şalınma ġayrilerle didüm  ābil olmadı
Çok minnet eyledüm aƣa vel āşıl olmadı
Bir serv besledüm niƣe yıl bāġ-bān olup
Ser-keşlik itdi ol daƣı dāmen-keşān (olup)

V

Ey Şabr  pāyimāl olup sāye-veş bu ten
Çok  ekmiş-idüm anuƣ i  n ġuş a v  mi en
Her gāh dir-idüm aƣa  azer eyle āhdan
Doġrusı şa ınurdum eser yelden anı ben
Bir serv besledüm niƣe yıl bāġ-bān olup
Ser-keşlik itdi ol daƣı dāmen-keşān (olup) ⁵⁰⁹

⁵⁰⁹ Şiir, SBD’de bulunamadı.

121

Müseddes-i Cinānī

(Remel)

Fāʿilātūn / Fāʿilātūn / Fāʿilātūn / Fāʿilūn

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

I

Şanmañuz ğurbetde cām-ı hoş-ğuvār egler beni

Ya şafā-yı seyr ü gülgeşt-i kenār egler beni

Bir ʿaceb hāletdeyüm⁵¹⁰ leyl ü nehār egler beni

Gitmege māniʿ düşüp bī-ihtiyār egler beni

Āh kim ğurbetde qaldum bir nigār egler beni

Çokdan eylerdüm sefer bir şive-kār eyler beni

II

Dil giriftār-ı kemend-i kākül-i cānān olup

Boynı baĝlu qalmışam āşüfte vü hayrān⁵¹¹ (olup)Bir gice tā şubḥ⁵¹² olinca bād-veş pūyān (olup)

Tutmadum bir kār ucın āvāre ser-gerdān (olup)

Āh kim ğurbetde qaldum bir nigār egler beni

Çokdan eylerdüm sefer bir şive-kār eyler beni

III

Gitdi elden manşib u ʿunvān u mülk ü cāh⁵¹³ ü mālDöndi devlet zillate qaldum zenüb⁵¹⁴ u pāyimāl

Yārsuz iş eylemek ben ḥasteye emr-i muḥāl

Hey baña niçün ṭurursun sen diyü iden suʿāl

⁵¹⁰ hāletdeyüm: sevdādayam CD.⁵¹¹ āşüfte vü hayrān: dil-dāde vü nālān CD.⁵¹² bir gice tā şubḥ: her seḥer aḥşām CD.⁵¹³ mülk u cāh: cāh u mülk CD.⁵¹⁴ zenüb: ğarīb CD.

Āh kim ğurbetde aldum bir nigār egler beni

Çokdan eylerdüm sefer bir ıve-kār eyler beni

IV

[Bir yaa an-ı adū bir yaa cevr-i rūzgār]⁵¹⁵

[Gönlümi mecrū ider cism-i afūm pūr-figār]⁵¹⁶

[Lāzım olmiken baa her vech ile terk-i diyār]⁵¹⁷

[ābil olmadı oyup gitmek anı bī-itiyār]⁵¹⁸

[Āh kim ğurbetde aldum bir nigār egler beni]⁵¹⁹

[Çokdan eylerdüm sefer bir ıve-kār eyler beni]⁵²⁰

V

[Ey **Cinānī** geri īmāndan durur ubb-ı vaan]⁵²¹

[Kūy-ı dil-ber var iken amam vaan nāmını ben]⁵²²

[Adan dāim ekerken dil ğam u derd ü mien]⁵²³

[Gūuma girmez dirīġā pend-i yārān-ı kūhen]⁵²⁴

[Āh kim ğurbetde aldum bir nigār egler beni]⁵²⁵

[Çokdan eylerdüm sefer bir ıve-kār eyler beni]⁵²⁶

⁵¹⁵ CD, s.287

⁵¹⁶ CD, s.287

⁵¹⁷ CD, s.287

⁵¹⁸ CD, s.287

⁵¹⁹ CD, s.287

⁵²⁰ CD, s.286.

⁵²¹ CD, s.287

⁵²² CD, s.287

⁵²³ CD, s.287

⁵²⁴ CD, s.287

⁵²⁵ CD, s.287

⁵²⁶ CD, s.285.

Gazel-i Rahmī

(Remel)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Ben marīz-i derd-i dil dil-zār bir nā-çār iki

Yāre arz-ı hāl müşkil-kār bir düşvār iki

2- Mū-sefīd-i rīş iden hāl-i ḥadāsetde beni

Serdeki sevdā-yı zülf-i yār bir efgār iki

3- Çarpılaydum çār-ebrū-yı nigāra çāre ne

Aldı ʿaqlum ol gözi sehḥār bir mekkār iki

4- Çokdan el çekmiş idüm dāmān-ı ʿaşk-ı yārdan

Olmasaydı gayret-i agyār bir ikrār iki

5- Mīhmān çü āb-ı ḥasret mīzbānı çeşmimüz

Her gice tā ṣubḥ-dem bī-dār bir ḥūn-bār iki

6- Sāḳiyā ser-mest-i cām-1 ^caşḳ-1 cānānī bize

İtme teklîf bâde-i ser-şâr bir ısrâr iki

7- **Rahmiyā** izhār-i ḥāl it tā-be-key ihmār-ı ^c aşk

Hāk-pāy-ı yāre sen düş var bir yalvar iki⁵²⁷

⁵²⁷Şiir, BRD'de bulunamadı.

(Remel)

(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün (Fa'lün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- . -)

1- Şunda bir bîkr-i kız oğlan bulnur mı dellâl

Dili şekker sözü şîrîn yañağı gül gibi al

2- Berî hindû gözi cādû kaşı yâ kirpigi ok

Zülfi 'anber nefesi misk ü teni penbe mişâl

45a

3- Deheni hokka-yı mercân lebi lâ'î ü dişi dür

Alnı ay yüzi gün<eş> saçları şeb kaşı hilâl

4- Sâ'id-i sâkî yoğun ince beli qaddi uzun

Harekât ü sekenâtı heme pür şîve vü âl⁵²⁸

5- Ola bir ney gibi her parmağı bir sîm elif

Düş zülfi gibi perçem saç her fitneye dâl

6- Yürise fitne ola dursa kıyâmet kopara

Söylese sihr-ile baksa kıomaya tende mecâl

7- Gül gibi hâr u has almamış ola dâmenini

Gonca-veş dürcini⁵²⁹ açmamış ola dest-i hayâl⁵²⁸ Vezin aksamaktadır.⁵²⁹ درجنی şeklinde yazılması gereken kelime, mecmuada دورجنی şeklinde yazılmıştır.

8- Ruḥı bāğını şabā her dem ide ğark-ı ºarak
Gülse yüz şerm-ile biş luṭf-ile yād eyleye kāl

9- Çār-deh sāle ola ḥüsn-ile bedr-ay gibi
Arta günden güne servi boyu çün tāze nihāl

10- Ṭaleb it **Şehrī** yūri bul yūsufıa güzeli
Lāmıden ne behā ister iseñ gel beri al

11- Himmet it hep bulunur dime ki disen de anuñ
Bir kırı baş-ile cāndur daḥı yok māl ü menāl

12- Kīmyādur bilür erbāb-ı saādet nazarı
Ḥāk-i pāyına kimüñ yüz süre kim vormeye māl⁵³⁰

124

Müfred

(Hezec)

Mefāılün / Mefāılün / Mefāılün / Mefāılün

.--- / .--- / .--- / .---

1- Bulınmaz hıç miḥnetsiz maḥabbet işbu dünyāda
Anuñ-çün kim maḥabbet miḥnet-ile birdür imlāda⁵³¹

⁵³⁰ Şiir, ŞRD’de bulunamadı.

⁵³¹ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

125

Müfred

(Hezec)

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün

.--- / .--- / .--- / .---

1- Enisüm yok-durur hicrân şebinde âhdan ğayrı

Kimesne çekdigüm bilmez benüm Allāh'dan ğayrı⁵³²

126

Müfred

(Remel)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

-.--- / -.--- / -.--- / -.-

1- Gül disem ruhsârına dil-ber sözümde reng alur

Lebleri katında lâ'l anşam eline seng alur⁵³³

45b

127

Müfred

(Remel)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

-.--- / -.--- / -.--- / -.-

1- Çeşm-i mestin beste gördüm haste mi cānā didüm

Didi âdemler helāk eyler anuñ-çün bağladum⁵³⁴

⁵³² Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵³³ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵³⁴ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

128

Müfred

(Hezec)

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

.--- / .--- / .--- / .---

1- <Tecellî-gâh-ı> ⁵³⁵ uşşâka cemālün gibi bâğ olmaz

Bu rüşendür ki ⁵³⁵ âlemde göze hergiz yaşağ (olmaz)

129

Müfred

(Hezec)

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

.--- / .--- / .--- / .---

1- Cihân gül-zârınun virsek görüñmez verd-i ra^cnâsın

Başa ey serv-ğad sensiz olur ħâr-ı belâ gülşen⁵³⁶

130

Müfred

(Remel)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

-.- / -.- / -.- / -.-

1- Ey kaşı yâ dilde ħıfz itdüm müjeñ peykânını

Yine kim şağlar kişi tende emānet cānını⁵³⁷

⁵³⁵ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵³⁶ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

131

Müfred

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Derd-rev olmak gerek bir sīm-ten yolında kim

Da'vāya ma'nā gerekdür aşıkā dirler nişān⁵³⁸

132

Müfred

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Şabr iden hicrāna dirler vaşl olur cānāneye

Bu meşeldür söylenür illā biz anı görmedük⁵³⁹

⁵³⁷ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵³⁸ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵³⁹ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

133

Müfred

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Ğamzeñ oķı dilde neyler zaħm-ı tığün var-iken

Ƙonmağ ėadet ğod degül miħmān miħmān üstine⁵⁴⁰

134

Müfred

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Dānesi dükenmeden dānā odur kim ėayş ide

Bir degirmendür cihān her kişı bekler nevbetin⁵⁴¹

135

Müfred

(Hezec)

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

. - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1- Şarāb içmek güzel sevmek be şūfi ğoşça ğāletdür

Eger ol ğāleti fehmi eylemezseñ ğoş cehāletdür⁵⁴²

⁵⁴⁰ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵⁴¹ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

136

Müfred

(Hezec)

Mef'ülü / Mefā'ilü / Mefā'ilü / Fe'ülün

--./.../.../...

1- Vā'iz sözine haste dil isterse 'ilācı

Mey nūş ide görsün ki başar acıyı içi⁵⁴³

46a

137

(Remel)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

---/---/---/..

1- Baña çok hāletler irdi zāhidā peymāneden

Gitmezem bir dem sebū-veş gūşe-i hum-hāneden⁵⁴⁴

138

(Remel)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

---/---/---/..

1- Dūstum çok başludur saña güler yüz gösterür⁵⁴⁵

Zülfüne el kırmak ister gāfil olma şāneden⁵⁴⁶

⁵⁴² Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵⁴³ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵⁴⁴ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵⁴⁵ Vezin aksamaktadır.

139

(Remel)

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Od yanar başında şem'ün hālını şordum gice

Şubh olunca yandı yakıldı ruḥ-ı cānāneden⁵⁴⁷

140

Müfred

(Remel)

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Şabr iden hicrāna dirler vaşl olur cānāneye

Bu meşeldür söylenür illā biz anı görmedük⁵⁴⁸

141

Muḥibbī

(Remel)

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Ol perī-peyker melek kim beyzemez insān aḡa

Şad hezārān dil fedā olsun hezārān cān [aḡa]⁵⁴⁹

⁵⁴⁶ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵⁴⁷ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵⁴⁸ 132. şiirin mükerreridir.

142

Şemsî

(Remel)

(Fā' ilātün) Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün (Fa' lün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . - - (- -)

1- Hem-demüm hem kadehüm oldı şehā nāle vü gam

Sen gidelden berü yār oldı baña derd ü elem⁵⁵⁰

143

Sulṭān Selīm

(Remel)

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Merc ü Tünca-veş aķar ayaġuġa gözüm yaşı

Ėoluġı boynuma arada oġulsun baġruma⁵⁵¹

144

(Muzāri')

Mef' ülü / Fā' ilātü / Mefā' ilü / Fā' ilün

- - . / - . - . / . - - . / - . -

1- 'Ayn-ı ināyet-ile baña bir nażar yeter

Maķşūd olan vefā-ise işbu kaday (yeter)⁵⁵²

⁵⁴⁹Beyit, MD'de bulunamadı.

⁵⁵⁰ Mehmed Akkaya(1992); *Şemsî Paşa Dīvān'ı(İnceleme-Edisyon Kritikli Metin)*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eski Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, İstanbul, G.229/1.

⁵⁵¹ Beyit, SLD'de bulunamadı.

145

(Muzārī^ʿ)

Mef^ʿülü / Fā^ʿilātü / Mefā^ʿilü / Fā^ʿilün

--./-.-./.-.-./-.-

1- Cismin ki şem^ʿ-i ʿaşkuña yakdı fitil ile

İsbāt itdi şevkini rüşen delil ile⁵⁵³

146

Mesīhī

(Recez)

(Fā^ʿilātün) Fe^ʿilātün / Fe^ʿilātün / Fe^ʿilātün / Fe^ʿilün (Fa^ʿlün)

(-.-.) .--- / .--- / .--- / ..- (- -)

1- Zülfüne degmeg içün virdi icāzet bize yār

ʿÖmri çoğ olsun anuñ kim biz aña degmez-idük⁵⁵⁴

147

Emrī

(Remel)

Fā^ʿilātün / Fā^ʿilātün / Fā^ʿilātün / Fā^ʿilün

-.---/-.-.-/-.-.-/-.-

1- Turreñ-ile kākülün ğāyet sitem-kār oldılar

Ol iki çok başlular gör niçe țarrār oldılar⁵⁵⁵

⁵⁵² Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵⁵³ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵⁵⁴ Mine Mengi(2014); *Mesīhī Dīvānı*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, G. 135/2.

148

Müfred

(Remel)

Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlūn

-.-- / -.-- / -.-- / -.-

1- [...]ller şayd ider zülf-i perîşānuñ senüñ

[...]lden böyle midür ey perîşānuñ senüñ⁵⁵⁶149

Velehü

(Remel)

Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlūn

-.-- / -.-- / -.-- / -.-

1- [...] geldüm bir kemān-ebrū dil-āver ser-ḥoşa

[...]di tîr-i ğamzesin döndürdi sînem tîrkeşe⁵⁵⁷

⁵⁵⁵ Mehmed A. Yekta Saraç: *Emrî Dīvānı*,
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10607,emriDivani.pdf?0>. G.119/1. (Erişim tarihi:
 07.09.2017)

⁵⁵⁶ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵⁵⁷ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

150

(Hezec)

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün

.--- / .--- / .--- / .---

1- [...] yine ğarķ itdi yaşum rub^c-ı meskūnı

[...] gibi berbād itdi āhum çarķ u gerdūnı⁵⁵⁸

151

Sūzī

(Remel)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

-.--- / -.--- / -.--- / -.-

1- [...] dil-berdür hemīn dünyā-menā'ından ğaraz

[...] aşķ ehli ne aldı şatdı bu bāzārda⁵⁵⁹

152

Müfred

(Hezec)

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün

.--- / .--- / .--- / .---

1- <Ĥayāl> itdi beni fikr-i miyānuĥ bī-nişānum ben

Rūy-ı bed-nażar görmez beni gözden nihānum ben⁵⁶⁰

⁵⁵⁸ Beytin kime ait olduĥu tespit edilemedi.

⁵⁵⁹ Şairin Dīvān'ı bulunamadı.

⁵⁶⁰ Beytin kime ait olduĥu tespit edilemedi.

153

(Remel)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Başmadın ādem misāfir-ḥāne-i dehre ḳadem

Ey göñül ben tekke-gāh-ı ʿaşḳda mihmāndum^{561 562}

154

Revānī

(Remel)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Eyleme ḥüsnün ʿarūsı yüzüne zülfün niḳāb

Bī-tekellūf olalum olmasun ortada ḥicāb⁵⁶³

155

Velehü

(Remel)

(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün (Fa'lün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

1- Didüm ey gonca-dehen leblerün emmek ola mı

Didi biñ nāz ile yok yire şaḳın çekme emek⁵⁶⁴

⁵⁶¹ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵⁶² Vezin aksamaktadır.

⁵⁶³ Ziya Avşar; *Revānī Dīvānı*, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10642,giris-revanipdf.pdf?0>. G. 17/1. (Erişim tarihi; 07.09.2017).

156

Bādī

(Hezec)

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün

.--- / .--- / .--- / .---

1- Bu çeşmüm içre ey dil-ber hayāl-i kıdd-i mevzūnū

Nihāl-i serve beşzer kim bite içinde Ceyhūnū⁵⁶⁵

157

Müfred

(Hezec)

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün

.--- / .--- / .--- / .---

1- Göñülde niçe derdüm var ğam-ı bed-ıñ āhdan ğayrı

Kimesne derdümi bilmez benüm Allāh'dan ğayrı⁵⁶⁶

158

(Müctes)

Mefā'ilün / Fe'ilātün / Mefā'ilün / Fe'ilātün

.-.- / .--- / .-.- / .---

1- Elüme girse maḥallünđe ḥāne yer cigerini

Ne ḥāne-i zerre kadar bahāne yer cigerini⁵⁶⁷

⁵⁶⁴ RD'de bulunamadı.

⁵⁶⁵ Beyit, ABD'de bulunamadı.

⁵⁶⁶ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵⁶⁷ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

47a

159

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Halk-ı âlem aşkumı âh u figānumdan tıyar

Gice âteş şu'lesi gündüz duḡānumdan (tıyar)⁵⁶⁸

160

Müfred

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- Tenri irgürse efendüm vaşluḡa ersem yine

Şol mübārek ḡüb cemālün ḡölmeden görsem yine⁵⁶⁹

161

(Remel)

Fā'īlātün / Fā'īlātün / Fā'īlün

- . - - / - . - - / - . -

1- Feth-i Kıbrūs'a aceb tārīḡ olur

Dilde Fettāḡ ismi ger tekrār ola⁵⁷⁰

978

⁵⁶⁸ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵⁶⁹ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵⁷⁰ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

162

Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlūn

- .--/-.-/-.-/-.-

1- Hasret-i ebrūñla mäh-ı nev olmuşdur [...]

Mihr-i rüyunla meh-i bedrūñ eşi ol [...] ⁵⁷¹

163

(Hezec)

Mef'ülü / Mefā'īlūn / Mef'ülü / Mefā'īlūn

--./ .---/ .---/ .---

1- Ālāyiş-i dünyādan el çekmege niyyet var

Yakında  adem dirler bir şehre  azimet var

2- Uçdı bu fezālardan [mürg-i dil-i nālānum] ⁵⁷²

Ārām idemez old[um efgār-ı seyāhat var] ⁵⁷³

3- Nüş eylese bir  aşıķ tā haşre [dek] ⁵⁷⁴ ayılmaz

Bezm-i felekün bilmem cāmında ne hālet var

4- [Bu hālet ile ey dil sag olmada  ālemde] ⁵⁷⁵

[Derd ü gam-ı dil-ber ile ölmekte Leţāfet var] ⁵⁷⁶

⁵⁷¹ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵⁷² B, s.152.

⁵⁷³ B, s.152.

⁵⁷⁴ B, s.152.

⁵⁷⁵ B, s.152.

⁵⁷⁶ B, s.152.

5- Gitdükçe ḥarāb eyler mülk-i dil[-i vīrānı]⁵⁷⁷

Dehrün bu cefāsından ol⁵⁷⁸ şā[ha şikāyet var]⁵⁷⁹

6- Bir⁵⁸⁰ terkine ḳā²ildür dünyāya gönül virmez

Terk ehlinün ey **Bāḳī** başında sa^cādet var⁵⁸¹

47b

164

(Remel)

Fā^cilātün / Fā^cilātün / Fā^cilātün / Fā^cilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- [...]üp süvār destinde tīg-i cān satan

<Ser>-tā-ser girizün ellerin ḥāke nihan

2- [...] vebāl-i cehte ṭālī^ci ferḥunde-fāl

[...] ı(y) pāṣā-yı mu^cẓẓām ṣāhib-i seyf satan

3- [...] il küfr ü delālet içre iken nāgihān

[...] di pür nūr kıldı mānend mihr ü āsumān

4- [...] ḳudretin şunuldu şandılar İslām-ı dīn

[...] çün Yūsuf Pāṣā ki çekdi ḡayrin ^cOsmāniyān

⁵⁷⁷ B, s.152.

⁵⁷⁸ ol: bir B.

⁵⁷⁹ B, s.152.

⁵⁸⁰ bir: ser B.

⁵⁸¹ B, s.152.

5- [...]nınuñ fethine **Aḥmed** bir ʿaceb tārīḥ didi

Atılınca balyimezler didi bī-dīn e'l-amān⁵⁸²

165

(Remel)

Fāʿilātūn / Fāʿilātūn / Fāʿilūn

- .-- / -.-- / -.-

1- Ծarb-ı tīg-i şāyāndan sürḥ[...]

Dirler kim cıg cıg dād hey

2- Ey ḥulf-ı cān nā-ḥulf Yezīd

İtdirüpsün ḥānemüz berbād hey

3- Şāh-ı Īrān ger olsun ʿaṭāḡ

Ḥüb-baḡş eyledük imdād hey

4- Derd-mend-i bī-nevāyuz gāzīler

Başıñuz çün eylenüz āzād hey

5- Oldı tārīḥ şāh-ı şaffeynünḡ nālesi

Dir-imiş güm-rāh hey **Bağdād** hey⁵⁸³

1048

⁵⁸² Şiir, AD'de bulunamadı.

⁵⁸³ Şiirin kime ait olduğu tespit edilemedi.

- 1- Şükr ü hamd olsun ol Allāh
 Ʒalʿayı naşib itdi pādişāha
- 2- Küffārı idüp Ʒalʿadan dūr
 Sulţān İbrāhīm Hān oldu mesrūr
- 3- Bu feth kendüye olsun mübārek
 Ʒabül itdi hācetün Hāḫ niyāzuḡ
- 4- Ʒalʿa feth olup buldı murād
 Düşmeni Ʒahr olup ola ʿömri ziyād
- 5- Ğāziler dīn yolında dörd merdān
 Fethē mesrūr olup itdiler şükr-i Yezdān
- 6- Vüzerā u mīr-i mīrān ü ümerā dāʿim
 Mağdūrlarını şarf idüp oldılar Ʒāʿim
- 7- Baş u cān u mālların itdiler nişār
 Şād u ḫandān Ʒıldı cümlesin Perverd-gār
- 8- Feth olup Ʒalʿayı luṭf itdi Hāḫ
 Fırḳa-yı İslām şād olup buldı revnaḫ
- 9- Vezīr Yūsuf Pāşādur bu fethē serdār
 Vezīr Ḥasan Pāşā daḡı ḫükmünde yār⁵⁸⁵

⁵⁸⁴ Aruz bulunamadı.

Müfte⁵⁸⁵ilün Müfte⁵⁸⁵ilün Fā⁵⁸⁵ilün

-...- / -...- / -...-

1- ʿAhde vefā eylemedün öyle mi

Terk-i cefā eylemedün öyle mi

2- Bir dem ayağın tozunı yüzüme⁵⁸⁶

Kuḥl-i cilā eylemedün öyle mi

3- Gül yüzüne karşı göñül bülbülün

Perde-serā eylemedün öyle mi

4- Şemme-i zülfünle meşāmın dilün

Ġāliye-sā eylemedün öyle mi

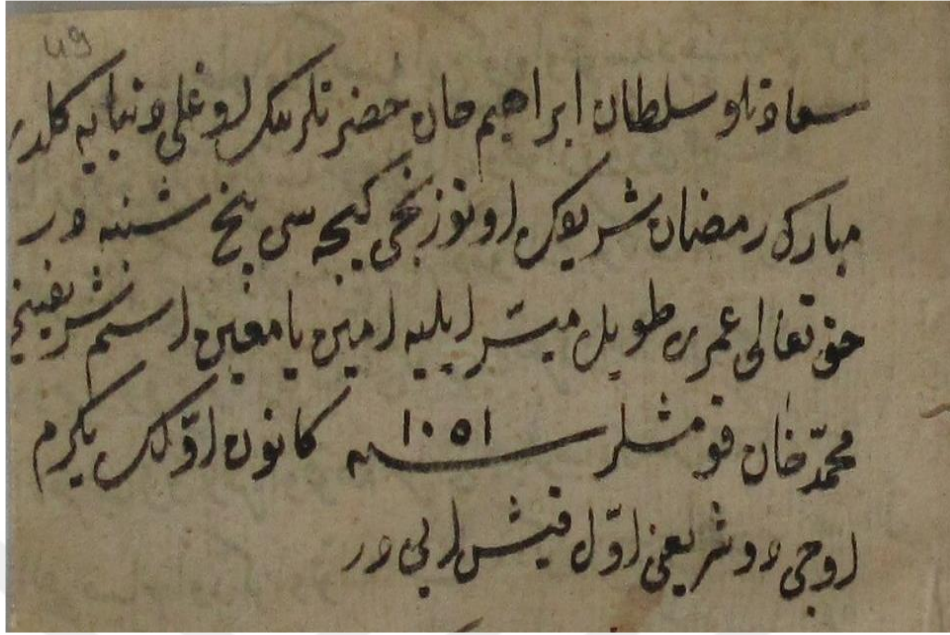
5- **Aḥmed**'i öldiriserin dir idün

ʿAhde vefā eylemedün öyle mi⁵⁸⁷

⁵⁸⁵ Şiirin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁵⁸⁶ yüzüme: gözüme AD.

⁵⁸⁷ AD, s. 267

168

(Remel)

(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün (Fa'lün)

(-.--) .-. / .-. / .- (-)

Berāy-ı Feth-i Ka'la-i Egrī

1- Ḥamd Allāh ki yine ḥusrev-i dīn

Kāfire tiġ-i ġazāyı çaldı

2- Seyl-i leşker akıdup bed-ḥāha

Ḥaşm-ı dūn baḥr-ı fenāya taldı

3- Toġrılup Egrī Ḥişārına revān

Laġm-ile düşmene āteş şaldı

4- Şöyle feth eyledi ol ka'layı kim

İşidenler müteḥayyir kaldı

آل عمران بورجلو اولان کسه اوج کون او قوسه دیندن خلاص اوله
 المائد فرق برکة او قوسه حق تعالی مال و طوار روزی قیله
 الحجرات اوج کره او قوسه بیع و شراده و مالنده برکات حاصل اوله
 یه و مرید فرق برکة او قوسه غنی اولوب فقردن خلاص اوله
 الاحزاب فرق برکة او قوسه هراشی اچیلوب رزقندم بره کات اوله
 الفجر صباح اون کز او قوسه اخشامه دکن فرح بوله ان شاء الله تعالی
 ه الاخلاص چوق اوقیان هر نه حاجت دیلر سه حق تعالی قبول اید
 ه الفلق هر کیم اوندن چیقیرکن یا خود اونه کیردکن او قوسه شیطان شرزدن امین
 ه الناس هر کیم چوق او قوسه و سوسه شیطاندن امین اوله و بواچ
 ه هر کیم او قویب کند و یه افورسه اکا سحر کار ایلیمه ان شاء الله تعالی
 اربعه ایام یوز سکانه ریت سه شعبه شعبه
 پنج کون نه اهل اید و سکانه بد سه شعبه
 شش بقک اوبه پنج و سکانه ریت سه شعبه شعبه
 اوبه بد پنج و روز فاسک بد سه اربعه یوم
 یازده کیم سه ساعه بدی عقیقه او غنم محمد صلی
 و نیام - غنم چو - سه

⁵⁸⁸ Şairin Dīvān'ı bulunamadı.

(Remel)

(Fā'īlātūn) Fe'īlātūn / Fe'īlātūn / Fe'īlātūn / Fe'īlūn (Fa'lūn)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . - - (- -)

I

Güle ey çarḥ yeter ʿaksine devr itme güle

Kanı yüz buldı zamānuḡda gürūh [...]

Kimi telʿif-i kitāb itmege eyler ʿacele

Kiminūḡ kaçdı kaçıde dimege yā[...]

Ne ʿaceb günlere kalduḡ göre billāh hele

Geçünür ehl-i kemāl-ile ber-ā-ber cehe<le>

II

Yoḡ-iken ṭabʿ-ı Selīmī vü Süleymān geçinür

Hüsni-i naẓm-ile kimi Hüsrev ü Hāsān ge<çinür>

Şāʿir-i naḡz-ı suḡan-senc ile yeksān geçinür

Har-ı lā-yefhem iken eşref-i insān <geçinür>

Ne ʿaceb günlere kalduḡ göre billāh hele

Geçünür ehl-i kemāl-ile ber-ā-ber cehe<le>

III

Āhı āhū şanup anlar ḡazeli görse ḡazāl

Çıkarur şīʿri şāʿir hem oḡur bāli <vebāl>

Var iken bunca kuşūrı o nigāhında hışāl

Bilmeyüp cehlını eyler yine daʿvā-yı [...]

Ne ʿaceb (günlere kalduḡ göre) billāh hele

Geçünür (ehl-i kemāl-ile ber-ā-ber) cehele

IV

Var niçe cehl-i mürekkeb ki beter merkebden
Görse at āḥūrunı farḳ idemez mek<tebden>
Oḳuyup yazması yok dānişi yok mezhebden
Ehl-i ʿilm-ile ber-ā-ber dem urur meşreb<den>
Ne ʿaceb (günlere ḳalduḳ göre) billāh hele
Geçünür (ehl-i kemāl-ile ber-ā-ber) cehele

V

Zāl-ı Rüstem bilüp ol şālī şanur görse şuḡāl
Ḥārī ḥar aṅlar oḳur cehl-ile hem dālī [...]
Ḳızılı ḳara şanur aḳı yeşil ḳarı al
Bu ḳuşūr-ile şanur kendisini ehl-i kem[āl]
Ne ʿaceb (günlere ḳalduḳ göre) billāh hele
Geçünür (ehl-i kemāl ile ber-ā-ber) cehele

VI

Būm-veş mesken idüp genci bu vīrānelerün
Ṭaʿn ider sözlerine ʿāḳıl ü ferzānelerün
Ḥayf kim ḳadrini bilmezler o dürdānelerün
Feyziyā söyle nedür vaşfi bu dīvānelerün
Ne ʿaceb (günlere ḳalduḳ göre) billāh hele
Geçünür (ehl-i kemāl ile ber-ā-ber) cehele⁵⁸⁹

⁵⁸⁹ Şiir, FYD’de bulunamadı.

170⁵⁹⁰

(Remel)

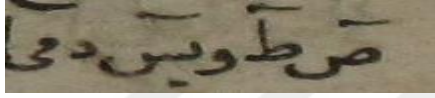
(Fā'īlātūn) Fe'īlātūn / Fe'īlātūn / Fe'īlātūn / Fe'īlūn (Fa'lūn)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . - - (- -)

III

Gāhī⁵⁹¹ Īsī⁵⁹² gehī ḥacer⁵⁹³ u Sarāda mısınGāhī Mūsā'da gehī⁵⁹⁴ [ol]⁵⁹⁵ yed-i beyzāda mısın

Mescid ü medrese vü künc-i muşallāda mısın

Zāhidūñ hū diyüben itdügi ğavġāda⁵⁹⁶ mısın⁵⁹⁷lāda mı illāda mısınKāf u Ānḳāda ya Āyn⁵⁹⁸ ile Ṭāhāda mısın

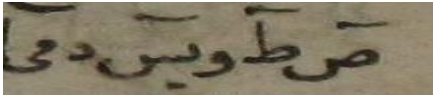
Yazmamış Kādī vü Keşşāf ü Cerīr ü Ṭaberī

Ḥaberüm yok güzelüm kimden alayın⁵⁹⁹ ḥaberi

IV

Hem⁶⁰⁰-dem hem-nefes-i nāle vü feryād oldum

Āḥiri taḥt-ı Süleymān gibi ber-bād oldum

⁵⁹⁰ Senā'ī'ye air bir terkīb-i Bend'tir.⁵⁹¹ gāhī: gāh MEF.⁵⁹² Īsī: Īsāda MEF.⁵⁹³ ḥacer: Ānber MEF.⁵⁹⁴ gehī: geh MEF.⁵⁹⁵ MEF, s.406.⁵⁹⁶ ğavġāda: du'āda MEF.⁵⁹⁷ : Leyte ve leysede MEF.⁵⁹⁸ Āyn: yāsin MEF.⁵⁹⁹ alayın: alayım MEF.⁶⁰⁰ hem: niçe MEF.

Geh ehl-i ħired gibi ⁶⁰¹mutlak [gehī]⁶⁰² āzād oldum
Taht-ı izzetde [gehī]⁶⁰³ deger ile⁶⁰⁴ şehzād oldum⁶⁰⁵
Gāh mā⁶⁰⁶ mūr olup vaşl-ile ābād oldum
Yıkılup geh ğam u hicrān-ile nā-şād oldum
Hızr ile hem-dem olup kâ⁶⁰⁷bil irşād (oldum)
Cān u dilden ne ki dirler aña münkād oldum
Gāh hem-rāh olup aqtāb-ile evtād oldum
Niçe dem keşf ü kerāmāt-ile mu⁶⁰⁸tād oldum
[Şiddet-i nefis ile ki bir ter-i şeddād oldum]⁶⁰⁹
Şeref-i zühd-ile geh eşref-i ubbād oldum
Nefs-i bed-ĥ⁶¹⁰āhumı öldürmege cellād oldum
Cigerüm zaĥmına Selmān gibi faşşād oldum
Gāh mollālar ile⁶¹¹ zümre-i eşhād⁶¹² oldum
Gāh evbāş-ı kumār-bāz ile nerrād oldum
Gāh simsārlıĝ idüp gehī faşşād oldum⁶¹³ ⁶¹⁴
{Gāh mecnūn şıfat hicr-ile ber-bād oldum}⁶¹⁵
Gerçi kim okumada yazmada üstād oldum
Yazmamış Kādī vü Keşşāf ü Cerīr Ṭaberī
Haberüm yok güzelüm kimden alayın⁶¹⁶ ħaberi⁶¹⁷

⁶⁰¹ geh ehl-i ħired gibi: cāh olup beñdeye MEF.

⁶⁰² MEF, s.406.

⁶⁰³ MEF, s.406.

⁶⁰⁴ deger ile: gerçi ki MEF.

⁶⁰⁵ Vezin aksamaktadır.

⁶⁰⁶ olup: oluben MEF.

⁶⁰⁷ MEF, s.407.

⁶⁰⁸ mollālar ile: mollāyilere MEF.

⁶⁰⁹ eşhād: irşād MEF.

⁶¹⁰ Vezin aksamaktadır.

⁶¹¹ Gāh simsārlıĝ idüp gehī feşşād oldum: Gāh menā⁶¹² oluben kām ile ħüssād oldum MEF.

⁶¹² Gāh mecnūn şıfat hicr-ile ber-bād oldum: - MEF.

⁶¹³ alayın: alayım MEF.

(Hezec)

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

.--- / .--- / .--- / .---

- 1- Bahār erse yine seyr-i gülistān olduĝın görsem
Güzel seyr eylemek  uş         s  n olduĝın görsem
- 2- Le      den g  rinse   sum  nu     aksi her yirde
  emende ba    a bir     m n  m  y  n olduĝın g  rsem
- 3- Yine rez-du  terin peyd   id  p   azm-i ken  r itsem
  amun   h    rda n  -peyd   v   pinh  n olduĝın g  rsem
- 4- K  zarsa g  l g  l olsa t  b-   meyden r  y   h  b  nu  
Ru  -   c  n  n   hem g  l hem g  list  n olduĝın g  rsem
- 5-   f  dan birbirin  n s  nesin     k itse dil-berler
G  zeller mest olup dest    gir  b  n olduĝın g  rsem
- 6- Ba  up geh s  ne-i c  n  ne geh c  m-   mey-i n  be
Dil-i d  v  ne berr    ba  re sult  n olduĝın g  rsem
- 7- Mu         b  yle bir g  n g  rmedin   l  rsem ey **Nef  **
Felek ben   lmedin h  k-ile yeks  n olduĝın g  rsem⁶¹⁵

⁶¹⁴ Emine Sıd  ka Topta   (2014); *S  leymaniye K  t  phanesi Ali Nihad Tarlan Koleksiyonu 80/5 Numarada Kayıtlı Bir   iir Mecm  ası: Mecmu  -i E    r ve Fev    d (52a-128b) (inceleme- metin)*, Hacettepe   niversitesi Sosyal Bilimler Enstit  s  , T  rk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski T  rk Edebiyatı Bilim Dalı, YL, Ankara, s.406.

⁶¹⁵ ND, s. 500.

(Remel)

(Fā^ˆilātūn) Fe^ˆilātūn / Fe^ˆilātūn / Fe^ˆilātūn / Fe^ˆilūn (Fa^ˆlūn)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . - - (- -)

1- Gül gibi cām-ı mey-i encümen-efrūz idelüm

İttifāk-ile gelün bir yire nevrūz idelüm

2- Muṭrib alsun eline ^ˆūdı yanınca biz de

Yanalum yaḳılalum bir dem-i dil-sūz idelüm

3- Geceyi gündüze ḳatmak degül a himmet idün

Bir şafā eyleyelüm kim şebimüz rüz idelüm

4- Ḳalbimüz bāde ile Maṭla^ˆ-ı envār olsun

Niçe bir maḥzen-i esrār-ı ḡam-endūz idelüm

5- Bülbül olsun oḳusun tāze ḡazeller **Nefī**

Gül gibi cām-ı meyi encümen-efrūz idelüm⁶¹⁶

⁶¹⁶ ND, s.500.

Mef̄ülü / Mefā̄ilü / Mefā̄ilü / Fā̄ilün

--./.../.../...-

- 1- Bîñ var ola hicrānuñ ile sīnede dāğum
Çokdur güzelüm devlet-i ʿaşkun̄da çerāğum
- 2- Şevk-i mey-i lā̄lünle kadeh düşmez elümden
Meyhāneye varınca yire degmez ayağum
- 3- Pāy-ı seg-i kūyün yiridür şanma yir üzere
Kaldı haber-i vaşlun̄ için yolda kulağum
- 4- Vā̄iz ne kadar kevşer u hūr an̄sa uzatsa
Olmaz mey ü maḥbūbdan el-kışsa ferāğum
- 5- **Nef̄ī** gibi ben yara çeküp yāre görünmem
Bîñ var ola hicrānuñ ile sīnede dāğum⁶¹⁷

⁶¹⁷ ND, s.501.

(Remel)

(Fā'īlātūn) Fe'īlātūn / Fe'īlātūn / Fe'īlātūn / Fe'īlūn (Fa'lūn)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

- 1- Derd-vār dilde ğamum  āleme ta b r idemem
Fey z-i ma n  o  adar kim yine ta r r idemem
- 2- Verzi -i   h iderek   h-ı m cessem oldum
 ar a te   r iderin g  l me te   r idemem
- 3- M ntaz r  ab uma eb  r-ı ma  n  o  adar
Ke retinden birin    eklini ta   r idemem
- 4- B       istedi  m  ekle  or n ma m n 
Ger i m hiyyet-i endi eyi ta   r idemem
- 5- S   r-i mu cize-perd  z-ı  ay lim amma 
G rd  m b  l- aceb-i ma n y  ta   r idemem
- 6-   lden   le get rmek eger olsa m mk n
 Ar -ı   l itmede   l-i dile te   r idemem
- 7- Mest-i c  m-ı mey-i     m dil-i Nef   gibi ben
   la mi   ar n  bildirmedi ta   r idemem⁶¹⁸

⁶¹⁸ ND, s.502.

(Hezec)

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

.---- / .---- / .---- / .----

1- Ğam-ı aşkun ki hep şekvā ider uşşāk-ı zār andan

O dilden hazz ider hem dil dahı bī-ihtiyār andan

2- Ten-i zārum қо hāk olsun yolunda cāna minnetdür

Hemān tek konmasun ol dāmen-i pāke ğubār andan

3- Geline fikr-i lā'lün ārifāne şöhet eyler dil

Kebāb-ı pür-nemek bundan şarāb-ı bī-ħumār andan

4- Öürsem eşigünden hāk-i ten dūr olmasun dirsün

Buğa olsun mı hıç ey dil müsā'id rüzgār (andan)

5- Niçün evvel görüşde yārına cān virmemiş **Nef'i**Bu günden böyle hıç maqbūl olur mı i'tizār andan⁶¹⁹⁶¹⁹ ND, s.505.

Fā[˘]ilātūn / Fā[˘]ilātūn / Fā[˘]ilātūn / Fā[˘]ilūn

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1- Āşıkā ṭā[˘]n itmek olmaz mübtelādur n'eylesün
Ādeme mihr ü maḥabbet bir belādur n'eylesün
- 2- Göjlü dil-berden kesilmezse ĕaceb mi ĕāşıkūṭ
Ėamzesiyle tā ezelden āşinādur n'eylesün
- 3- N'ola tā[˘]yīn itse ṣabṭ-ı mülk-i ḥüsni Ėamzeye
Zülfi bir āşüfte-i ser-der-hevādur n'eylesün
- 4- Zülfine ḳalsa perīşān eylemezdi dilleri
Anı da taḥrīk iden bād-ı şabādur n'eylesün
- 5- N'ola olsa muṣṭarib ḥāl-i dil-i ĕuşşāḳdan
Sīnesi āyīne-i ĕālem-nümādur n'eylesün
- 6- Olmasa **Nefī** n'ola dil-beste zülf-i dil-bere
Ṭab[˘]-ı şūḥı dāma düşmez bir Hümādur n'eylesün⁶²⁰

⁶²⁰ ND, s.506.

(Remel)

Fā^ˆilātün / Fā^ˆilātün / Fā^ˆilātün / Fā^ˆilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1- Fikr-i zülfün dilde táb-ı sūz-ı ^ˆaşkuñ sîne
Nârdur külhanda güyâ mârdur gencîne

52b

- 2- ^ˆAşkuñ göñlüne baḳ mir^ˆâta baḳmaḳsa ġaraḓ
Yoḳdur ey meh ol şafâ ma^ˆzûr tut âyîne
- 3- Aṭlas-ı çarḥa deġişmezdük anı ey ḥ^ˆâce sen
Ger bulayduñ bulduġum ben ḥırḳa vü peşmîne
- 4- Ğam feraḥ gibi degül her dem {gelür}⁶²¹ yoḳlar beni
Olur elbette ḥaḳîkat hem dem-i dîrîne
- 5- Ḳorḳum oldur bir gün ey **Nefî** yaḳar dünyâyı hep
Böyle ḳalursa eger sūz-ı maḥabbet sîne⁶²²

⁶²¹ gelür: - ND.

⁶²² ND, s. 514.

(Remel)

Fā[˘]ilātün / Fā[˘]ilātün / Fā[˘]ilātün / Fā[˘]ilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1- Derdimüz çok [˘]āşıkız saña giriftāriz hele
N'ola tīmār itmesey derdünle bīmāriz hele
- 2- Şevkimüz yok dilde gerçi⁶²³ mübtelā-yı firķatiz
Zevkimüz var lezzet-i ğamdan ħaberdāriz hele
- 3- N'ola gitdiyse ķarār u [˘]aķl u şabr u fikrimüz
Ġam degül nā-ĉār isek [˘]aşķunla nā-ĉāriz hele
- 4- Kıysa başdan ser-ber olmuş rāh-ı ğamda āşyān
Terk-i ser ķılduķ o yolda biz sebük-bāriz hele
- 5- Biz de ey **Nefī** n'ola tertīb-i dīvān eylesek
Az ise eş[˘]ārımız pākize-güftāriz hele⁶²⁴

⁶²³ dilde gerçi: gerçi dilde ND.

⁶²⁴ ND, s.515.

(Remel)

(Fā' ilātün) Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilātün / Fe' ilün (Fa' lün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

- 1- Tolsa destümde n'ola eşküm-ile peymāne
Girse gül-gün-ı sirişküm yiridür meydāna
- 2- Nāvek-i ğamzelerün şöyle geçer tenden kim
Nevk-i peykān-ı ciger-düzü bulaşmaz kıana
- 3- Eglenür fikr-i miyānuñla dil-i āşüfte
Bend olur bir kıl-ile bunculayın dīvāne

53a

- 4- Zāhir olmazsa n'ola āhum ucından şu'le
Ġam ħadengidür o muĥtāc degül peykāne
- 5- Böyle rindāne ğazel az denilür ey Nef'ī
Kā' ilüz şīve-i rindānı bilen yārāne⁶²⁵

⁶²⁵ ND, s.517.

(Muzārī)

Mef'ülü / Fā'ilātü / Mefā'ilü / Fā'ilün

--./-.-./-.-./-.-

- 1- Germ olmasun inçende felek āfitāb ile
Ġālibdür aḡa mihr-i ruḡuḡ āb u tāb ile
- 2- Şal mihr ü māha ḡüsn ü leṡāfet kemendini
Göster yüzünçde kākülünç pīç ü tāb ile
- 3- Reftār-ı germi ḡande-i nerm ile ḡıl ki tā
Ömrüm geçe feraḡla geçer çün şitāb ile
- 4- Rūz-ı şumār u defter-i a' māle ḡā'iliz
Ger derdimüz bilinse ḡisāb u kitāb ile
- 5- **Nef'ī** çekerci bār-ı belāḡı ne ḡāl ise
Öldürdünç ol faḡīri de nāz u itāb ile⁶²⁶

⁶²⁶ ND, s.517.

181⁶²⁷

(Hezec)

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

.---- / .---- / .---- / .----

I

Ğurūr itme tekebbürden beri gel anla insānı
 Hākāretle naẓar kıılma görüp mūr u Süleymānı
 Bu dünyānuñ beķāsı yok bilürsün ʿākıbet fānı
 Tūtalum kim ser-ā-ser olduk imdi ʿālemünñ Hānı
 Xanı İskender ü Dārā xanı Fağfūr Hākānı
 Güm itdi Zāl-i dünyā Rüstem ü Şām-ı Nerīmānı
 Şavurdu yele virüp niçe evreng-i Süleymānı
 Şaķın tığ-i ecelden hālī şanmasun bu meydānı
 Xanı Dahhāk u Cem Nüşīrevān ü Erdevān xanı
 Bozuldu cümlesinünñ devleti maħv oldu dīvānı
 Tekebbürlük Hudāya yaraşır sen ādemīdensün
 Vücūdunñ anla ey ğāfil ki bir kaṭre menidensin

II

Görünen ādemīler şūretā gerçi ki insāndur
 Naẓar kııl cān göziyle ekşeri fi'l-cümle ḥayvāndur
 Bu remzi fehmi idenler şöyle bil hep ehl-i ʿirfāndur
 Naẓar kıılmaz sözüm gūş eylemez anlar ki nādāndur
 Cihānda şimdi kāmiller yatur ḥāk-ile yeksāndur

⁶²⁷ Sıdkı'nın terkīb-bend'dir.

Sürer bir cāhil ü nādān şafā vü zevk ü şādāndur
Kimi nālān kimi ḥandān kimi derd-ile giryāndur
Kimisi kibr ü kīnde şanur kendüyi insāndur
Sürer bir gün anı çarḥ-ı ecel bir anı devrāndur
Benüm ḥayrettedür ʿaqlum dilüm ḥayli perīşāndur
Tekebbürlük Ḥudāya yaraşır sen ādemīdensün
Vücūduñ anla ey ġāfil ki bir kaṭre menidensin

54a

III

Nedür bu şevket ü bu tımçurak ey ṭālib-i dünyā
Şoñunda zehr-i ġam nūş itdirür yok kurtuluş aşlā
Ṭotalum kim yimişsin bir iki gün sükker-i ḥelvā
Niçe Behrām-ı Gūrī eyledi göz içre nā-peydā
Yatur zīr ü zemīn içre niçe biñ Ḥüsrev ü Dārā
ʿAbā-pūş ol gider benlük hevāsn kılma istiġnā
Ecel geldikde bir gün diyesin ammā idüp ḥayfā
Zamānuñda olursañ Nefʿī-i şāhı cihān-ārā
Tekebbürlük Ḥudāya yaraşır sen ādemīdensün
Vücūduñ anla ey ġāfil ki bir kaṭre menidensin

IV

Zamānuñda olursañ devlet-ile ger şeh-i ʿālem
İgende ġirre olma bir iki gün oluben ḥurrem
Beķāsı yok bilürsün var-durur çün āḥirinde ġam
Şınup cāmı kim oldı ʿibret alup niçe yüz biñ Cem

Dayanma lezzet-i dehre şonunda şunulur hem sem
Kimi güldürse bir kaç gün ider çeşmin yine pür-nem
Fenâsın anlayanlar bu cihânun her seher şeb-nem
Göñül virmez aña meyl eylemez âkil olan âdem
Tekebbürlük Hudâya yaraşır sen âdemîdensün
Vücûdun anla ey gâfil ki bir kaçre menidensin

IV

Şonunda zehr-i gam nûş itdirür âhîr ecel müşkil
Şarılup bir kefen şâhum saña tâbût olur maḥmil
Gider benlük hevâsın cân u dilden eyle gel zâ'il
Seversin şöhret-i dünyâyı gerçi kim eyâ gâfil
Hevâ-yı nefsi terk it olma dünyâ semtine mâ'il
Bu remzi fehm ider anlar cihân içre olan âkil

54b

182

(Hezec)

Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün

-- ./ .-- ./ .-- ./ .--

- 1- Yâr olmayıcaḡ cām-ı şafâyı çekemez dil
Her neyse çeker böyle belâyı çekemez dil
- 2- Teh-cür'a-i ḡasret yeter âşüfte dimāğum
Peymâne-i lebrîz-i vefâyı çekemez dil
- 3- Ḥûn-ı dili bir zevḡ ile nûş itmede gamze
Ol lezzet ile zehr-i cefâyı çekemez dil

4- ʿAşk āfet-i ʿaql oldu ʿaceb ʿurfā belādur

Hem silsile-i zūlf-i dü-tāyı çekemez dil

5- Mecnūn gibi yok silsile-cünbānlığa ʿāḳat

Hem minnet-i imdād-ı şabāyı çekemez dil

6- Düşdi nazarı āyīne-i ğayba muḳābil

Aşlā keder-i çūn u çerāyı çekemez dil

7- **Nefī** gibi bir rind-i sebük-rūḥ ile hem dem

Hem sıklıklet-i yārān-ı şafāyı çekemez dil⁶²⁸

183

(Remel)

Fāʿilātūn / Fāʿilātūn / Fāʿilātūn / Fāʿilūn

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1- [ʿĀrif ol ehl-i dil ol rind-i ḳalender-meşreb ol]⁶²⁹

[Ne Müselmān-ı ḳavī ne mülhid-i bī-mezheb ol]⁶³⁰

2- ʿAḳla mağrūr olma Eflātūn-ı vāḳt olsaḡ eger

Bir edīb-i kāmili gördükde ʿıfl-ı mekteb ol

3- Āfitāb-ı ʿālem-ārā gibi sür ḥāke yüzün

Kevkebe başdur cihānı hem yine bī-kevkeb ol

⁶²⁸ ND, s.496.

⁶²⁹ ND, s.495.

⁶³⁰ ND, s.495.

4- Lā-mekān ol hem maḥallün de yirün bekle yine

Gāh mihr-i ʿālem-ārā gāh mäh-ı Neḥşeb ol

5- ʿĀşık ol ammā ʿalāyıkdan beri it göñlüni

Ne ḥam-ı gīsūya meftün ne esir-i ğabğab ol

6- Hızra minnet çekme var şonra dil-i Nefī gibi

Lüle-i āb-ı ḥayāt-ı feyz ile leb-ber-leb ol⁶³¹

55a

170.Şiirin Devamı

II⁶³²

(Fāʿilātün) Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün (Faʿlün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

Kimi Aʿrāf u kimi Cennet-i Meʿvāda arar

Kimi Ḥavvāda kimi Ādem u Ḥavvāda arar

Kimi gökde kimi yerde⁶³³ kimi deryāda arar

Kimi tağda kimi bağda⁶³⁴ kimi şahrāda arar

Kimisi sīm ü zer ü gevher-i yektāda arar

Kimi ḥūrşid-i cihān-tāb-ı mücellāda arar

Beyt-i Mağdisde kimi Kaʿbe-i ʿUlyāda arar

Kimisi⁶³⁵ deyre girüp⁶³⁶ Lāt ile ʿUzzāda arar

⁶³¹ ND, s.495.

⁶³² 170. şiirin devamı olan II. Bendir.

⁶³³ Kimi gökde kimi yerde: Kimi yerde kimi gökde MEF.

⁶³⁴ Kimi tağda kimi bağda kimi: Kimi gülşende kimi kūh ile MEF.

⁶³⁵ kimisi: kimi MEF.

⁶³⁶ girüp: girüben MEF.

Kimi Yaḳūb-şıfat [olup]⁶³⁷ Yūsuf-zībāda arar
Kimisi Yūsuf olup⁶³⁸ rüy-ı Zeliḥāda arar
Kimisi⁶³⁹ Mecnūn⁶⁴⁰ olup⁶⁴¹ şüret-i Leylāda arar
Kimi Vāmık gibi ruḥsāre-i ʿAzrāda arar
Kimisi bāğa girüp serv-i semensāda arar
Gül ü sünbülde kimi bülbül-i şeydāda arar
Kimi levḥa yazılan lafz ile maʿnāda arar
Kimi⁶⁴² tesbīḥ⁶⁴³-ile eşʿār u muʿammāda arar
Yazmamış Ḳādī vü Keşşāf ü Cerīr ü Ṭaberī
Ḥaberüm yok güzelüm kimden alayın⁶⁴⁴ ḥaberi⁶⁴⁵

170. Şiirin Devamı

III⁶⁴⁶

(Fāʿilātün) Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilātün / Feʿilün (Faʿlün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

Söyle ey māh daḥı Kaʿbe-i ḥaḍrāda mısın
Yohsa şol şemʿ-i münīr-i felek-ārāda mısın
Kürsī ü Levḥ ü Ḳalem Sidre-i Ṭübāda mısın
Yohsa envār-ı ḥudā necm-i Süreyyāda mısın
Bāʿiḥ-i ḥilḳat olan gevher-i yektāda (mısın)

⁶³⁷ MEF, s.405.

⁶³⁸ olup: oluben MEF.

⁶³⁹ kimisi: kimi MEF.

⁶⁴⁰ Mecnūn: Mecnūnuḡ MEF.

⁶⁴¹ olup: oluben MEF.

⁶⁴² kimi: kimisi MEF.

⁶⁴³ tesbīḥ: taḥmīs MEF.

⁶⁴⁴ alayın: alayım MEF.

⁶⁴⁵ MEF, s.404.

⁶⁴⁶ 170. Şiirin III. Bendinin devamıdır.

Bār-ı maşnū⁶⁴⁷ olan cümle-i eşyāda mısın
Sāye-i zātun olan dāver-i Dārāda mısın
Zātuşa şahid olan şahid-i ra^cnāda mısın
Aks-i ruhsārun olan rüy-ı muşşafāda (mısın)
Çeşm-i cān-bīnün olan nergis-i şehlēda mısın
{Ey şah-ı cihān tūtī-yi ḥaḍrāda mısın}^{648 649}
Gehī esfelde gehī [kerem-ile]⁶⁵⁰ a^clāda mısın

55b

181. Şiirin Devamı

IV⁶⁵¹

Mefā^cılün / Mefā^cılün / Mefā^cılün / Mefā^cılün

.---/ .---/ .---/ .---

Bilürsün ḳor telaş yok ākıbet ḥākdur saña menzil
N'idersin munşab-ı dehri sözüm tüt olma lā-ya^ckıl
Bu dünyā-yı denīye aldanur mı Şıdkıyā kāmıl
Baña pend ü naşihat itdi gūş itdüm bir ehl-i dil
Tekebbürlük Ḥudāya yaraşır sen ādemīdensin
Vücūdun aňla ey ġāfil ki bir ḳatre menidensin⁶⁵²

⁶⁴⁷ maşnū^c: ... MEF.

⁶⁴⁸ Ey şah-ı cihān tūtī-yi ḥaḍrāda mısın: - MEF.

⁶⁴⁹ Vezin aksamaktadır.

⁶⁵⁰ MEF, s.406.

⁶⁵¹ 181. şiirin IV. bendidir.

⁶⁵² Şiir, SD'de bulunamadı.

170. Şiirin Devamı

I⁶⁵³

(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün (Fa'lün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

[Āh]⁶⁵⁴ kim derd-i derūnum yine buldı zarar⁶⁵⁵

Yine eflāki siyāh eyledi āhum şereri

[Levh]-i⁶⁵⁶ dilde komadı yaşum egerçi eşi

Āh serd-i seher ile⁶⁵⁷ yine buldı {bu gönlüm}⁶⁵⁸ kederi

Yel gibi yeldüm aradum bulamadum bir eri

Diye⁶⁵⁹ ey bād-ı şabā şoluma aldum haberi

Hāşş u 'ām şeyh dimişler bir ālāy hayr u şeri

Saşa Düldül diye şatar vallāh⁶⁶⁰ leng-i şari

[Görmedim gülşen-i aqvālde hiçbir şeceri]⁶⁶¹

[Ki bite şāhınun üstinde murādum şemeri]⁶⁶²

Ne haqīkat bilir ebter ne gök anlar ne yiri

Bağlamaz terkisine {hayr-ile}⁶⁶³ kāl-ile hayrū'l-beşeri

[Her yaşa]⁶⁶⁴ {gāh}⁶⁶⁵ gāh Sikender gibi kıldum seferi

Geh Süleymān gibi şaldum yedi iklīme çeri

Açdı {murğ-ı} şāhbāz-ı dilim her yaşıya bāl ü peri

⁶⁵³ 170. şiirin I. bendidir.

⁶⁵⁴ MEF, s.403.

⁶⁵⁵ MEF'de mısralar farklı şekilde sıralanmıştır.

⁶⁵⁶ MEF, s.403.

⁶⁵⁷ āh serd-i seher ile: āh u vāh seheriden MEF.

⁶⁵⁸ bu gönlüm: - MEF.

⁶⁵⁹ diye: gele MEF.

⁶⁶⁰ şatar vallāh: billāh şatar MEF.

⁶⁶¹ MEF, s.404.

⁶⁶² MEF, s.404.

⁶⁶³ hayr-ile: - MEF.

⁶⁶⁴ MEF, s.403.

⁶⁶⁵ gāh: - MEF.

Eyledüm niçe kez⁶⁶⁶ mu^ctebārāt-ı seferi⁶⁶⁷
Yazmamış Kādī vü Keşşāf ü Cerir ü Taberī
Haberüm yok güzelüm kimden alayın⁶⁶⁸ haberi⁶⁶⁹

170.Şiirin Devamı

II⁶⁷⁰

(Fā^cilātün) Fe^cilātün / Fe^cilātün / Fe^cilātün / Fe^cilün (Fa^clün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

Seni ^cālem şanemā ^carş-ı mu^callāda arar
Kimi esmāda kimi genc-i müsemmāda arar⁶⁷¹

56a

170. Şiirin Devamı

V⁶⁷²

(Fā^cilātün) Fe^cilātün / Fe^cilātün / Fe^cilātün / Fe^cilün (Fa^clün)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

Çanda bulsam anı⁶⁷³ kim yokda degül var da yok
^cĀşık-ı zārda yok dil-ber-i mekkārda da yok
Nüh felek şeş cihet ü seb^ca-i seyyārda [da]⁶⁷⁴ yok
Zāhir ü bāṭın ü a^cyānda⁶⁷⁵ edvār da⁶⁷⁶ da yok

⁶⁶⁶ niçe: seyrince MEF.

⁶⁶⁷ seferi: siyeri MEF.

⁶⁶⁸ alayın: alayım MEF.

⁶⁶⁹ MEF, s.403.

⁶⁷⁰ 170. şiirin II. bendinin ilk iki mısraıdır.

⁶⁷¹ MEF'de II. Bendin ilk iki mısraıdır.

⁶⁷² 170. şiirin V. Bendidir.

⁶⁷³ anı: āh MEF.

⁶⁷⁴ MEF, s.408.

Hāl ü müstakbel ü evzā^c ile⁶⁷⁷ edvārda da yok
Nik ü bedde degül insān⁶⁷⁸-ile düşvārda da yok
Ebr ü bārān-ı felegin⁶⁷⁹ dīde-i ezhārda da yok
{ Gül ile hār da yok bağ-ile gül-zār da yok⁶⁸⁰ }
Mışır u Şām u Haleb Mekke ü Estārda da yok⁶⁸¹
Künc-i dükkānda degül şehir-ile bāzārda da yok
Aṭlas u Kemhā degül dirhem ü dīnārda da yok
Güşe-i meygedede hāne-i hammārda da⁶⁸² yok
{ Ser-te-ser cümle cihān günbed ü eflākde yok⁶⁸³ }
{ Daḥı ser-cümle-i muhācir ü enşārda yok⁶⁸⁴ }
{ Kışsa-yı tefsīr ü ḥadīs-ile iş^cārda da yok⁶⁸⁵ }
Kalb-i vīrān-ı Senā^cī-i dil-efgārda da yok
Yazmamış Kādī vü Keşşāf ü Cerīr ü Ṭaberī
Haberüm yok güzelüm kimden alayın⁶⁸⁶ ḥaberi⁶⁸⁷

⁶⁷⁵ a^c yānde: a^c yān ile MEF.

⁶⁷⁶ edvārda: eşrāfda MEF.

⁶⁷⁷ evzā^c ile: māzī ile MEF.

⁶⁷⁸ insān: āsārı MEF.

⁶⁷⁹ felegin: felek MEF.

⁶⁸⁰ Gül ile hārda yok bağ-ile gül-zārda yok: - MEF.

⁶⁸¹ Mışır u Şām u Haleb Mekke ü Estārdada yok: Yemen ü Hind ü Buhārā ile Tatarda da yok MEF.

⁶⁸² hammārda: hammārda da MEF.

⁶⁸³ Ser-te-ser cümle cihān kend u eflākda yok: - MEF.

⁶⁸⁴ Daḥı ser cümle muhācir u enşārda yok: -MEF.

⁶⁸⁵ Kışsa-i tefsīr ü ḥadīs-ile iş^cārda yok: - MEF.

⁶⁸⁶ alayın: alayım MEF.

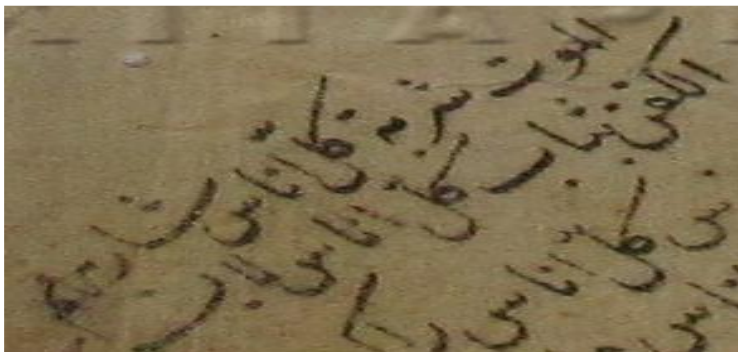
⁶⁸⁷ MEF, s.404.

اودين نسته آومم بو خوللو کتور
 اوله بسم الله ويدن ايشه بشلو اکنجي جنبينه طعام بک او جني الکک
 او اغن بصمق دورو جني صوغان و سرمق قابن بقمق بشني عالم
 او کتک کچک التني انايه انايه اوليله چاغرمق بيدني قورين اغاجلم و ش
 قور جلق ککزي اولر اشکنه او نورمق طقوز جني او شان اندوکی
 بره ايه و سه الم او نجي قابه قجاعي بوماون قومق او ن برنجي اته کيله
 بوزن سکک او ن کنجي اوزرند اسبابه و مکک او ن او جني اورو مجک
 اغني او و قومق او ن دورو جني صفال اباغ اوزره طره مق او ن جني
 بالنجق چالغون ياتمق او ن التني چراغ او فريوسوندر مکک او ن بيدني
 او شان ايدرکن نوکور مکک

مولود امام مالکي رحمته الله عليه	مولود ابي حنيفه رحمته الله عليه
۷۷ هـ وفات ۱۷۵ هـ	۸۰ هـ وفات ۱۵۵ هـ
مولود امام احمد حنبل رحمته الله عليه	مولود امام شافعي رحمته الله عليه
۱۶۲ هـ وفات ۲۴۱ هـ	۱۵۲ هـ وفات ۲۰۳ هـ

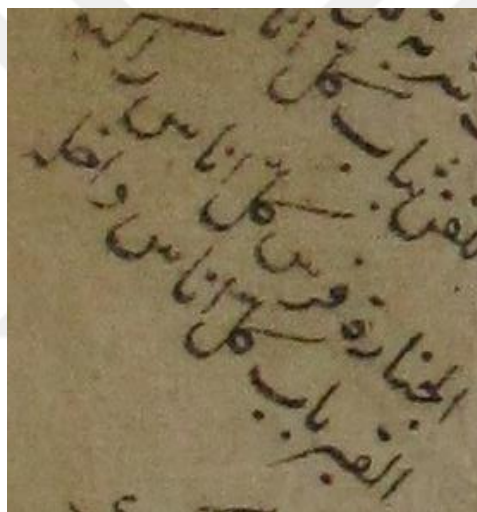
184

Arapça Beyit

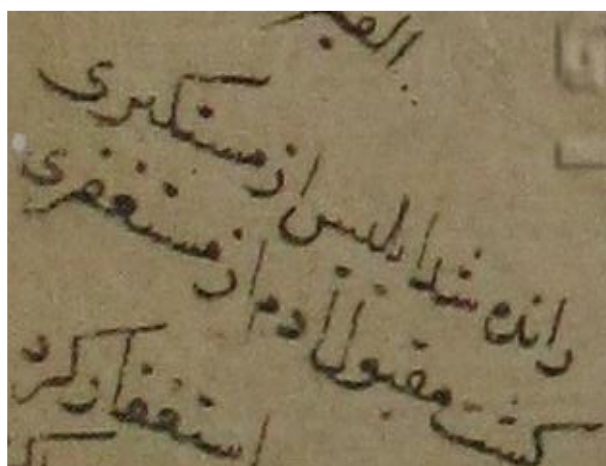
185

Arapça Beyit

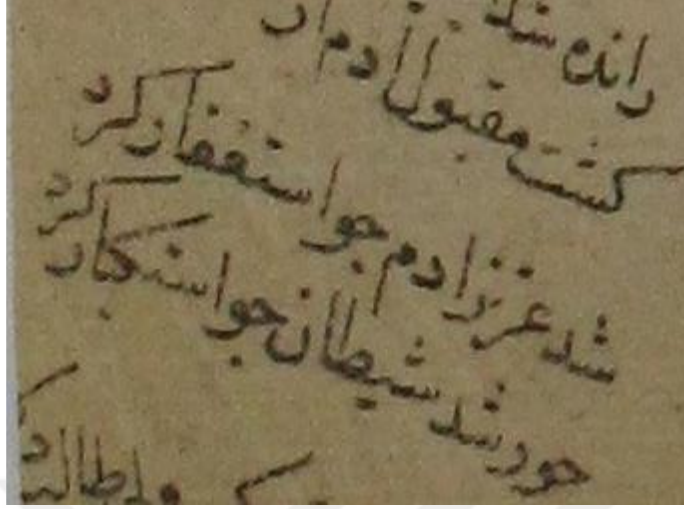
186

Arapça Beyit

187

Farsça Beyit

188

(Remel)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Feyz-i hākda buhl yok herkes veli t̄alib degül

Bī-taleb ıslāh-ı ālem Bārī'ye vācib degül⁶⁸⁸

⁶⁸⁸ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

57
 شهوت او ندر طقوزین خاتونلر و بریه دنیاوه مال و خجی لوند طقوزین
 رومن بریه دنیاوه ایمان و خجی او ندر طقوزین یمنده بریه دنیاوه عشره
 و خجی او ندر طقوزین یهودیلر و بریه دنیاوه برکت و خجی او ندر طقوزین
 شامه بریه دنیاوه رحم و خجی او ندر طقوزین مکّه و بریه دنیاوه
 حد و خجی او ندر طقوزین علامه بریه دنیاوه لذت و خجی او ندر طقوزین
 جماده بریه دنیاوه عداوت و خجی او ندر طقوزین حدود و بریه دنیاوه
 فرح و خجی او ندر طقوزین عاشقده که معشوقه کورمش اولابره دنیاوه
 قبا و خجی او ندر طقوزین حامل و بریه دنیاوه واسر و زکار
 و خجی او ندر طقوزین وریا و بریه دنیاوه حسن و خجی او ندر طقوزین
 رومن بریه دنیاوه گرم و خجی او ندر طقوزین عربین بریه دنیاوه غم و خجی
 او ندر طقوزین فراق و بریه دنیاوه نجاش و خجی او ندر طقوزین صامت اولما
 بریه دنیاوه عزت و خجی او ندر طقوزین وقار و بریه دنیاوه سعادت و خجی او ندر
 طقوزین علم و بریه دنیاوه شرف و خجی او ندر طقوزین علم و عمل اولور و بریه
 دنیاوه ظلم و خجی او ندر طقوزین عناد و بریه دنیاوه غلط و خجی او ندر طقوزین
 تورکن بریه دنیاوه زعم و خجی او ندر طقوزین افس و بریه دنیاوه مکر و خجی او ندر
 طقوزین عورت و بریه دنیاوه

(Hezec)

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

.---- / .---- / .---- / .----

- 1- İllā⁶⁸⁹ ey kavm İstanbul bilün taḥkik oluñ āgāh
İrüşür nā-gehān bir gün size qahr ile hıṣmu'llāh
- 2- Kıyāmet kopdı siz dünyādan el çekmez uşanmazsınız
Zamān-ı rüz-ı mehdīdür nüzul itmekde rūḥu'llāh
- 3- Yapup dünyā evin vīrān idersiz ḥāne-i dīni
Ne fir'avn yapıdı ne Şeddād binālar bu şekil va'llāh
- 4- Niçe bī-çārenün zālmā yıkarsız ḥātırın her dem
Degül mi mü³ minün kalbi a zālīm yoḥsa Beytu'llāh
- 5- Fiğān-ı āh-ı mazlūmuñ eger kim göklere irse
Terahḥum itmeyüp her gün dimezler yirde qalmaz āh
- 6- Yetīme rağbet itmezsiz alursız göz göre mālın
Degül mi ḥāzır⁶⁹⁰u nāzır buña rāzı mıdur Allāh
- 7- Ne şer' u'llāh tābi'siz ne ḥod kânūna kâ'ılsiz
Cihānı dürlü bid'atla ḥarāba virdünüz eyvāh

⁶⁸⁹ Nüs:

⁶⁹⁰ حاضر “ḥāzır” şeklinde yazılması gereken kelime müstensih tarafından حاضر “ḥāzır” şeklinde yazılmıştır.

58a

- 8- Ne dīne  apdu uz bilmem ne mez heb t utdu uz      
     lar  avline uymaz y rimez d rt kit bu'll h
- 9-  urup bir t  m tezv ri  om   lar ma keme n   n
 anı secc de-i A med  anı a k  m-ı     'll h
- 10- Bug n ta   ir id p d ni idersiz     -i     
      at mi ider yar n size ol  a  Res lu'll h
- 11-      m    r misiz     r-ı       t yo sa olmaz mı
Size y          dir mi bu fi'l-ile Nebiyyu'll h
- 12- Zam na uyd  nisv na d       ek  r o lana
A a bir  apd  hem-yana  apan olur     v vall h
- 13- S  zine uyd   avv 'nu         emrini Mevl nu 
S            cennetden g r                'll h
- 14- Ni e d       ider       n bizimle eski d        r
Budur m               k'ide k   r veb 'ull h

58b

- 15- Sitanbul  avmin       -i fes         n a      r
Budur       m y        iri   bir bel  n -g h

- 16- Yahūdî gibi mel'ûnlar varur bî-bâk u teklîfsiz
Varup evlerine girse Müsülmân ider istikrâh
- 17- Nedendür bile hâ'inler emānet şāhibi olmak
‘Aceb hîç ehl-i İslāmda bulunmaz mı emîn’ullāh
- 18- Çakıldı çakma-i fitne dutuşdı büsbütün dünyā
Niçe ulaşmasun āteş begüm İslāmbola gāh gāh
- 19- Sepetlerde kılıç tīmār ze‘āmet oldu başmaklık
Virürler hāşdur ekşer kimi sulţānlara ey şāh
- 20- Çalışur bir ʔarîk-ile seferden kalmağa herkes
Kanı bir atlanur gider ġazāya fî-sebîlu’llāh
- 21- Beş on akçe ‘ulūfeyle sipāhî n’eylesün n’etsün
Eger yeniçeri dirseñ ne kâdir sile göz Allāh

59a

- 22- Bozulmasına dünyānuñ sebep pāşā vü ağadur
Fesād u fitnede bā'is bulardur şübhesüz her gāh
- 23- İdinmiş kalfayı iblîs re'îsi dahı defter-dār
ʔarîk-i şeytanetde ol degüldür bunlara hem-rāh
- 24- Eger taḥşîl-i emvâlde tekāsül itseler şeh-vār
‘Azāzilveş olur ‘azli ider merdūd u hem dergāh

25- Cihānda hırsız u hem yankesici kim-durur dirsek

‘Ases başı ile taḥkīk şubaşıdur inān billāh

26- Ki bunlardan daḥı azlem efendüm kâdı ‘askerler

Cihānı irtişā ile ḥarāba virdiler eyvāh

27- Faḳīr ‘ālemlerün ‘ömri geçer ‘azl-ile zilletle

Olursaḡ mürteşī cāhil bulursaḡ ġırre vü hem cāh

59b

28- ‘Acebdür ‘izz ü devletde cemī‘an Arnavud Boşnak

Çeker devründe zilletler şehā āl-i Resūlu’llāh

29- Ḥuzūr-ı Ḥaḳḳa vardıkda olursız evvelā mes’ul

Size tefvīz olmuşdur emānetdür ‘ibādu’llāh

30- Bu gün ‘adl eyleyüp ḥaḳḳa idersün luṭf-ı iḥsānı

Yüzün aḡ ol-ısar yarın maḳāmuḡ zıll u ‘arşu’llāh

31- Bir ālāy muḍḥık ü dilsiz ḥasākīle ḳarīn olma

Şeyāṭīn ḳavmine uymaḳ degüldür fi’l ü zıllu’llāh

32- {‘Aceb ger} ‘aceb kirlendi ‘arifler bilinmez oldu kāmiller

Görünmez oldılar şimdi sükūta vardı ehl va’llāh

33- Niçe fetḥ ol-ısar ser-Baḡdād imāmlar eylemez imdād

Bulardan yüz çözmüşdür ‘azizüm evliyā’ullāh⁶⁹¹

⁶⁹¹ Vezin aksamaktadır.

34- Eger biraz zuhūr itse kerāmet gösterüp halka
Aña şeytānīdür dirler dimez münkirler eyvallāh

35- Şırāt-ı müştakīm üzre degüldür şeyh-i vā'izler
Şapınca reh-nümā yoldan niçe halk olısar güm-rāh

60a

36- Hemān bir hāy u hūy-ile yıkar cāmī'leri şūfī
Kanı Evrād-ile Esmā kanı tevḥīd ü şükru'llāh

37- Boğaz yir tamāğ-ile olmaz ḥulūş-ı kalbe sa'y ile
Gece gündüz koma dilden de Lā ilāhe illā'llāh

38- Devām zikre meşgūl ol göñülden māsivā gitsün
Ki tā pür-nūr olup kalbün tola esrār-ı aşku'llāh

39- Boğaz yırtmağ-ıla olmaz ḥulūş-ı kalbe sa'y eyle
Gece gündüz koma dilden di Lā ilāhe illā'llāh

40- Ki bir zerre kadar aşk-ı ilāhī olsa kalbünde
Fenā dünyāya bakmazduḡ olur-idin fenā fi'llāh

41- Eger vā'iz u ḥiṭābetler ü ger ders ü imāretler
Virilmez olsa ücretler okunmazdı kelāmu'llāh

42- Anuḡ-çün dinlemez vā'iz sözün koymaz kulağına
Mü'essir mi olur pendü göñülden ise gayrullāh

43- Kānı bir murşid u kāmīl Muḥīṭī gibi dūnyāda
İderdi aḳçesiz vā ẓ⁶⁹² ü naṣīḥat ol veliyyullāh

60b

42- Ben ol deryā-yı bī-pāyāna nisbet ḳaṭreyūm ancaḳ
Aṇa meḳṣūf idi el-Ḥaḳ ḳamu esrār-ı sırru'llāh

43- Niçe yıllar olup aḥmā cihānı görmez olmuṣken
ʿAzīzün himmeti birle olupdur yine luṭfu'llāh

44- Uyardum Ḥaḳ nazar itdi gözümden bir ṭolu gitdi
Ḳarayı aḡı fark itdi bi-ḥamdi'llāh bi-ḥamdi'llāh

45- Bir ocaḡ oḡlıdur aṣlum diyār-ı Ḳonya mevlūdum
Benim ol ḥāḳ-pāy-ı Mevlevī baṣumda-durur külāh

46- Hū Allāh ismine zātum ezelden maḫḫar olmuṣdur
Anuḡ-çün ʿilm-i Cifr-ile baṇa keṣf oldı sırru'llāh

47- Ne dirlerse disinler ḳo ḳayırmaz münkir ü bī-dīn
Bi-ḥamdi'llāhi el-minne virildi baṇa keṣfu'llāh

48- Ḳanāʿat kenzine vāṣıl olanlar aḡniyādandur
Kerāmet mülkine mālīk olanlar oldı ṣāhenṣāh

⁶⁹² وعظ “vā ẓ” şeklinde yazılması gereken kelime müstensih tarafından واعظ “vā ʿiẓ” şeklinde yazılmıştır.

61a

- 49- Cihānuñ şāhına dervīş olanlar ser-fervā itmez
Ne hācet ğayri kapuya ki meftūh ola yā billāh
- 50- Ne havf u ne murādum var şeh ü pāşā ü ağadan
İki  ālemde maķşūdum hemān ancaķ rızāullāh
- 51- Getürme ķalbüñe şübhe günāha yok yire girme
Gönülde zerrece yokdur ğaraż vallāh billāh⁶⁹³
- 52-  Aceb mi kāfīristāna düşerse mü min ü bi llāh
Her işde var-durur elbetde bir hük m-i murādu llāh
- 53- Kitāb-ı Cifr Cāmi de muşarraḥ ism ü resm-ile
Şunu taḥķik bilün deccāl ḥurūc ider bi-emri llāh
- 54- Ne değlü sa y iderlerse anuñ def ine imkān yok
Virilmiş Cānib-i Hāķdan şunulmuş aŗa seyfu llāh
- 55-  veys  çekme ğam tār ḥ der elbette seyfu llāh
Zuh r itmek muķarrerdir bi-emri llāh bi-emri llāh⁶⁹⁴

⁶⁹³ Vezin aksamaktadır.

⁶⁹⁴ Şairin D v n ı bulunamadı.

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

.--- / .--- / .--- / .---

I

Felekler güm güm ölse yiridür āh u figānumdan⁶⁹⁵

Zemīn-i ğarķ-ı hūn itsem n'ola eşk-i revānumdan

°Alevler zāhir oldu sīne-i sūz-ı nihānumdan

Ciger kan oldu geldi {akdı}⁶⁹⁶ çeşm-i hūn-feşānumdan

Devāsız derde uğradum uşandum hasta⁶⁹⁷ cānumdan

°Aceb mi kalmasa hergiz eşer nām u nişānumdan

Diyār-ı ğurbete gitdüm cüdā oldum mekānumdan⁶⁹⁸

Ġarīb illerde kaldum ayrı düşdüm nev-cevānumdan

II

Yeridür serserī görünsem⁶⁹⁹ ne yārum ne diyārum var⁷⁰⁰

Ne gönlüm gibi derdümi dimege⁷⁰¹ ğam-kūsārum var

Ne genc-i ğamda hālüm dimege⁷⁰² bir yār-ı ğārum var

Ne dilde tākāt u şabr u ne elde ihtiyārum var

Ne bir yirde hevā-yı [büy-ı]⁷⁰³ zülf-i yār-ile⁷⁰⁴ kararūrum var

Şafā-yı hātırūrum yok⁷⁰⁵ ğāyet-ile⁷⁰⁶ inkisārum var

⁶⁹⁵ figānumdan: zārumdan UD.

⁶⁹⁶ akdı: - UD.

⁶⁹⁷ hasta: kendi UD.

⁶⁹⁸ mekānumdan: nigārumdan UD.

⁶⁹⁹ Yeridür serserī görünsem: Ġarīb ü bī-kesüm gerçi UD.

⁷⁰⁰ Vezin aksamaktadır.

⁷⁰¹ Ne gönlüm gibi derdümi dimege: Göñül dirler bu illerde hele bir UD.

⁷⁰² dimege: anmaga UD.

⁷⁰³ UD, s.150.

⁷⁰⁴ zülf-i yār-ile: zülfle UD.

⁷⁰⁵ yok: yokdur UD.

62a

Diyār-ı ğurbete gitdüm cüdā oldum mekānumdan⁷⁰⁷

Ġarīb illerde aldum ayrı düşdüm nev-cevānumdan

III

Yine bir mū-miyānuḡ derd-i aşkıyla ḡayāl oldum⁷⁰⁸

Teb-i tāb-ı maḡabbetde⁷⁰⁹ arardum bir hilāl oldum

Reh-i ġamda düşüp aldum zaıf ü bī-mecāl oldum

atı düşkünlüğüm var āşık-ı şūrīde-ḡāl oldum

Belā vādilerinden sālīk-i rāḡ-ı melāl⁷¹⁰ oldum

Beyābān-ı maḡabbetde gezüp Mecnūn-miṡāl oldum

Diyār-ı ğurbete gitdüm cüdā oldum mekānumdan⁷¹¹

Ġarīb illerde aldum ayrı düşdüm nev-cevānumdan

IV

Firāa çekme ġam her dem viṡāl-i dil-rübā olmaz

ḡayātuḡ mevti vardur dehr-i fānīde beā olmaz

Benüm ölmekden özge derdüme hī⁷¹² devā olmaz

Işız illerdürür bunda göḡül dār-ı şifā olmaz

62b

Ġarībem ben ġarīb olana kimse⁷¹³ āşinā olmaz

Cihānda ayrılık gibi hele müṡkil belā olmaz

Diyār-ı ğurbete gitdüm cüdā oldum mekānumdan⁷¹⁴

Ġarīb illerde aldum ayrı düşdüm nev-cevānumdan

⁷⁰⁶ ġāyet-ile: be-āġyet UD.

⁷⁰⁷ mekānumdan: nigārumdan UD.

⁷⁰⁸ UD'da mısra sırası farklıdır.

⁷⁰⁹ maḡabbetde: miḡnetde UD.

⁷¹⁰ melāl: niṡāl UD.

⁷¹¹ mekānumdan: nigārumdan UD.

⁷¹² derdüme hī: çekdiğüm derde UD.

⁷¹³ ġarīb olana kimse: ġarībe kimse hergiz UD.

⁷¹⁴ mekānumdan: nigārumdan UD.

V

Beni terk eyledi ol Yūsuf-ı gül-pīrehen şimdi
Göñül Yaḫūb'ına oldu göñül⁷¹⁵ Beytü'l-Ḥazan şimdi
Gözümde uçar oldu ḥālet-i zevk-ı vaṭan şimdi
Baṛa zindān olupdur Ḥulviyā ṣaḥn-ı çemen şimdi
Kimünle şalınur ol kāmēt-i serv-i semen şimdi
Ḥaceb kimlerle seyrān eyler ol ḥulḳ-ı ḥüsn şimdi
Diyār-ı ğurbete gitdüm cüdā oldum mekānumdan⁷¹⁶
Ġarīb illerde kaldum ayrı düşdüm nev-cevānumdan⁷¹⁷

63a

191

(Hezec)

Mefāʿilün / Mefāʿilün / Mefāʿilün / Mefāʿilün

.--- / .--- / .--- / .---

I

Ġubār-ı ḥaṭṭ-ı sebzün reşk-i reyḥān ola sulṭānum
Anı erbāb-ı dil gördükçe ḥayrān ola sulṭānum
İşigün ğayret-i gül-zār-ı⁷¹⁸ Rıdvān ola sulṭānum
Cemālün gülşeni her laḫza ḥandān ola sulṭānum
Hezārān bülbul ol gülşende nālān ola sulṭānum

⁷¹⁵ göñül: cihān UD.

⁷¹⁶ mekānumdan: nigārumdan UD.

⁷¹⁷ UD, s.150.

⁷¹⁸ İşigün ğayret-i gül-zār-ı: Ser-i kūyūn ḥarīm-i bāğ-ı CD.

II

Lebün kim gonca-i zibā-yı⁷¹⁹ gül-zār-ı leṭāfetdür
İzāruñ kim gül-i nev-reste-i bī-ḥār-ı cennetdür
Mu^ˆanber kākülün kim sünbül-i bāğ-ı ṭarāvetdür
Nihāl-i kāmētün kim serv-i bustān-ı melāḥatdür
Ḥudā bād-ı muḥālifden nigeḥ-bān ola sulṭānum

III

Yaḳup ḥāküster itdi tāb-ı ḥüsnün cān-ı mehcūrı
Fūrūğ-ı pertev-i nūr-ı tecellī nitekim Ṭūrı
Delīl-i rüşen iken ḥüsnünge ol şem^ˆ-i kāfūrı
Şu göz kim nāzıruñ olmaya çıksun ey gözüm nūrı

63b

Şu dil kim menzilün olmaya vīrān ola sulṭānum

IV

Görüp miskīn ü pā-māl oldıgum bī-vecih bī-^ˆillet⁷²⁰
Başumdan ^ˆaql ü fikrüm tār-u-mār itdi benüm ḥasret⁷²¹
Seḥer bād-ı şabāyı gūş-māl itdi nedür ḥikmet
İderken sāyesinde bunca diller kesb-i cem^ˆiyyet
Siyeh sünbüllerün⁷²² niçün perīşān ola sulṭānum

⁷¹⁹ zibā-yı: ser-sebz-i CD.

⁷²⁰ Görüp miskīn ü pāyimāl oldıgum ḡam bī-vecih bī-^ˆillet: Salarken naḥl-i bālān üzre her gün sāye-i raḥmet CD.

⁷²¹ Başumdan ^ˆaql ü fikrüm tār-u-mār itdi benüm ḥasret: Olurken bñy-ı ^ˆanber-bārı rāḥat-baḥş-ı her millet CD.

⁷²² sünbüllerün: kāküllerün CD.

V

Cinānī dīde giryān olsa⁷²³ dil ğam-ġin  aceb mid r
Leb n hicriyle k lsa e kini h n n  aceb mid r
G r p k lsa   in yet olmas n p r-k n  aceb mid r
Ged -y  k y n olsa  ayret  misk n  aceb mid r
Ged  m mk n deg l mid r ki sult n ola sult num⁷²⁴

192

(Remel)

(F  il t n) Fe il t n / Fe il t n / Fe il t n / Fe il n (Fa l n)
(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

- 1- Ba a yetmez mi bu devlet ki cef  eyleyesin
Vay a a kim ne vef  v  ne cef  eyleyesin
- 2- P di  hum umaram ben k lu n  bir g n ola
Himmete l y k u i s na sez  eyleyesin
- 3-  ste ben  a   n-ile c num  teslim ideyin
B r  a d k a ba a  ayr-  du   eyleyesin

64a

- 4-  ld   m i ide   yed ki  af lar s re y r
Ey m  zzin  lice  ba a  al  eyleyesin

⁷²³ d de giry n olsa: olsa derd-i hicr ile CD.

⁷²⁴ CD, s.241.

Hîç olam varasın 'ahde vefâ eyleyesin^{725 726}

193

(Hezec)

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün

.-.-.- / .-.-.- / .-.-.- / .-.-.-

1- Yine evvel bahār oldı ğanīmetdür ele al mül

Cemāli gülsitānında figāna başlasun bülbül

2- Ser-i zülfi hevāsında niçə ‘āşıqlar ölmüşdür

Bu ben miskīne ƙaɣd itdi alup kemend⁷²⁷ ele kākūl

3- Lebünge benzerem dirse inen incinme ey meh-rū

Özüni sözünü bilmez şanı⁷²⁸ dīvāne-durur bu dil⁷²⁹

4- Yüzi⁷³⁰ üstinde dildāruṅ görelden zülf-i müşkīnin

Şanuram hırmen-i güldür⁷³¹ komışlar üstine⁷³² sünbül

5- Cihān gül-zārına bakup **Muḥibbī** şaķın aldanma

Meşeldür ʿālem içinde yiter çün bir ʿārife⁷³³ gül⁷³⁴

⁷²⁵ Vezin aksamaktadır.

⁷²⁶ Şiir, ŞYD’de bulunamadı.

⁷²⁷ alup kemend: kemend alup MD.

⁷²⁸ kanı: kızıl MD.

⁷²⁹ dīvānedür bu dil: dīvāne-durur bu mül MD.

730 yüzi: ruhı MD.

⁷³¹ güldür: gülde MD.

⁷³² üstine: deste-i MD.

(Remel)

(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Mefā'ilün / Fe'ilün (Fa'lün)

(-.--)...- / .-.- / ..- (-)

1- Ey cemī-i zunūb için Ğaffār

Ey 'uyūb-ı ḥalāyık-ı Settār

2- Rū-siyāhum bugün mişāl-i kelāğ

Ḳaṭre-i raḥmetünle kıl anı ağ

3- Her ne cürme⁷³⁵ günāh ki eylerdüm

Ḥaḳ Te'ālā kerīm-durur dir idüm

4- Baḥr-ı cūddañ bilüp vasī-i feraḥ

Keremün eyledi beni küstāḥ

5- Cenneti zeyn iden cemālün için

Dūzaḥı var iden celālün için

64b

6- Sırr-ı pāk-ı tābende Aḥmed için

Nūr-ı pāk ḥazret-i Muḥammed için

7- Dilerem ḥazretünden ey Ḳayyūm

İtmeyesün bu 'āşī'yi maḥrūm⁷³⁶⁷³³ bir 'arife: 'arife bir MD.⁷³⁴ MD, c.2, s.1011.⁷³⁵ جرمه "cürme" şeklinde yazılması gereken kelime müstensih tarafından جرمه "cürme" şeklinde yazılmıştır.

Mefāʿilün / Mefāʿilün / Mefāʿilün / Mefāʿilün

.--- / .--- / .--- / .---

- 1- Zihī Şānī⁶ ki Şun⁶ indan yaratdı cürh-i ğaddārı
Muḳarrer eyledi ol Hāḳ yerince necm-i seyyārı
- 2- Ne devr ider-idi devvār ne seyr ider-idi Settār
Hudānuḡ emr-ile buldı ḳamusı seyr ü reftārı
- 3- Yiri sākin ḳılup mesken düzetdi bunca maḥlūḳı
Bula reh⁶ ibret içün hem cibāl ü baḥr ü enhārı
- 4- Zihī fāʿil-i muḥtār kim kimesne işine girmez
Dilerse nūrı nār eyler dilerse nūr ider nārı
- 5- Hem anuḡ ḳudretündendür ki geldi Ādem ü Havvā
Bularuḡ neslidür sābıḳ bu insānuḡ ḳamu varı
- 6- Zihī ḳudret zihī ḳuvvet zihī ʿibret zihī ḥikmet
Ki bir neslün ola bunca Müsülmānı vü küffārı
- 7- Bu evzā⁶ uḡı vāz⁶ itdi kimesne ğavrine irmez
Bu söze ḳılmadı vāḳıf cihān içinde deyyārı
- 8- Bu ḥikmetde ʿaḳl ḥayrān bir itmişdür cihān ḥaḳḳın
Kimi zāhid kimi ʿābid kimi şūfī vü bāzārı

⁷³⁶ Şairin Dīvān'ı bulunamadı.

- 9- Kiminün  or usu yokdur ge er   mri fes d i re
Kimi y z yire urmı dur  ılur derg hına z r ⁷³⁷

196

(Remel)

(F  il t n) Fe il t n / Fe il t n / Fe il t n / Fe il n (Fa l n)

(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)

- 1- Ey ecel ba a ni  n b yle idersin [...]

Var ra  b   evine [...] ⁷³⁸

⁷³⁷  iirin kime ait oldu u tespit edilemedi.

⁷³⁸ Beytin kime ait oldu u tespit edilemedi.

66a

197

Beyit

(Remel)

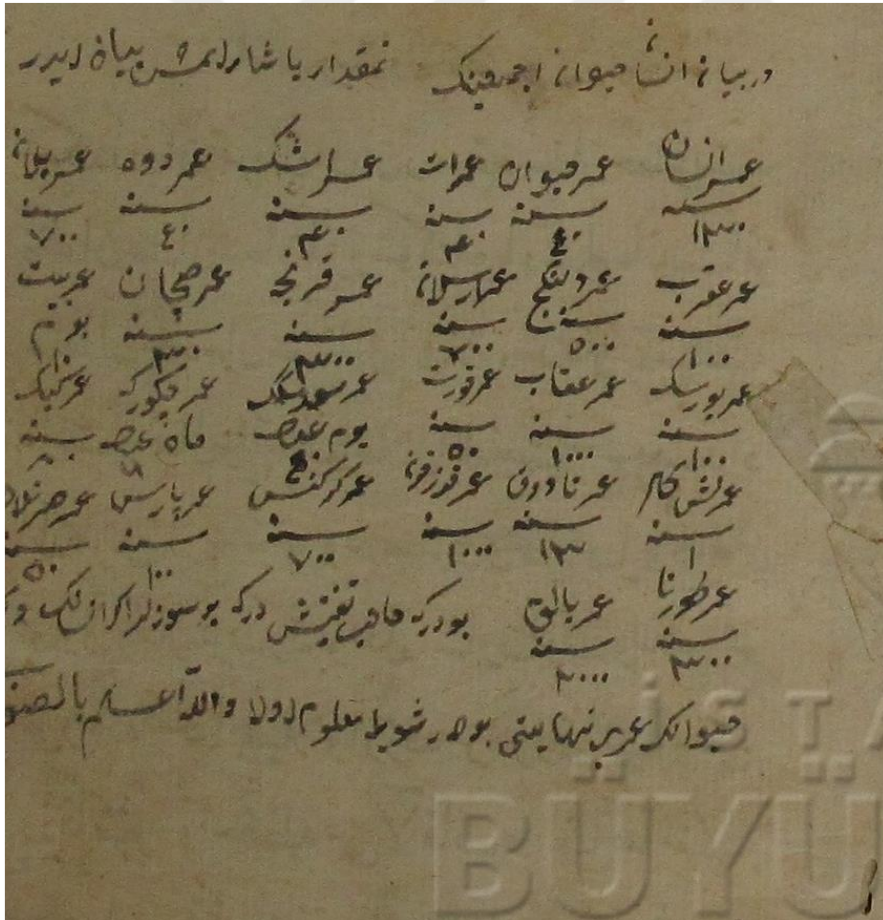
(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün (Fa'lün)

(-...)-...- / ...- / ...- / ...- (-)

1- Bārek-Allāh güzelüm nuṭṭuna şāyān oldum

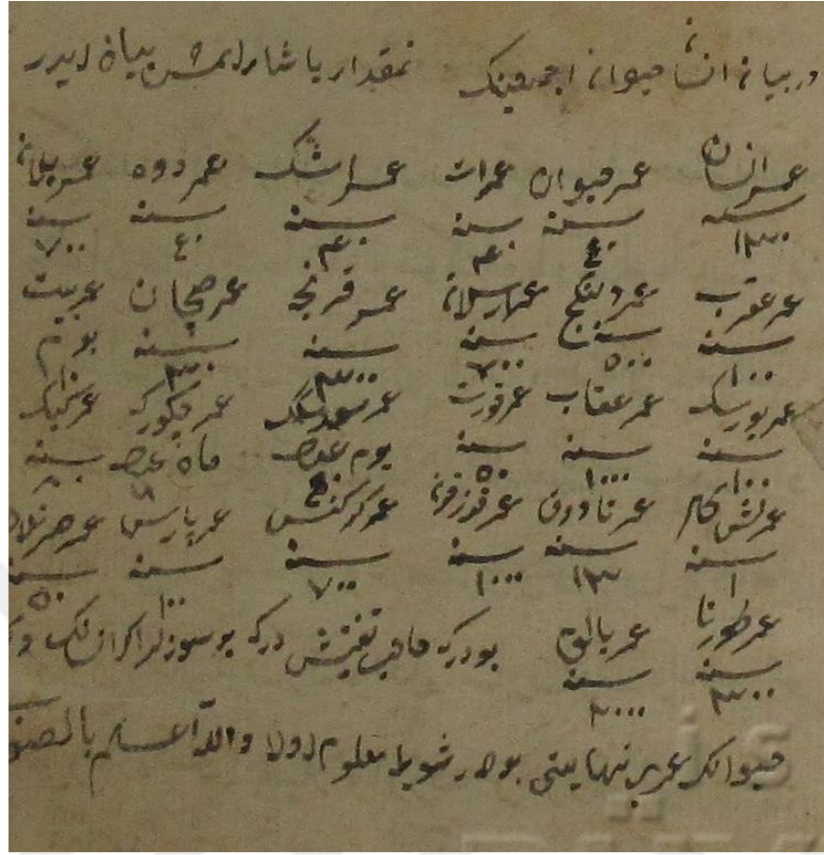
Nuṭṭ ise ancak olur doğrusı ḥayrān oldum⁷³⁹

66b

⁷³⁹ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

سلطان عثمان	مرحوم سلطان اوغوز خان	مرحوم سلطان مراوغ خان
سنة زمانه سلطنته ٤٠	في سنة زمانه سلطنته ٧٦	في سنة زمانه سلطنته ٧٣
سلطان بايزيد خان	سلطان محمد خان	سلطان مراوغ خان ثاني
سنة زمانه سلطنته ١٣	سنة زمانه سلطنته ٢٠	سنة زمانه سلطنته ٢٤
سلطان ابو الفتح	سلطان بيك خان	سلطان سليم خان
سنة زمانه سلطنته ٣١	سنة زمانه سلطنته ٨٨	سنة زمانه سلطنته ٩١
سلطان سليمان خان	سلطان سليم خان ثاني	سلطان مراوغ خان ثالث
سنة زمانه سلطنته ٣٨	في سنة سلطنته ٩٠	في سنة سلطنته ٩٨
سلطان محمد خان	سلطان احمد خان	سلطان مصطفى خان
سنة زمانه سلطنته ١٠٠	في سنة سلطنته ١٠١	سنة زمانه سلطنته ١٠٢
سلطان محمد خان	سلطان مراوغ خان رابع	سلطان بيك خان
سنة زمانه سلطنته ١٠٥	سنة زمانه سلطنته ١٠٦	سنة زمانه سلطنته ١٠٧
سلطان محمد خان	سلطان مراوغ خان خامس	سلطان بيك خان
سنة زمانه سلطنته ١٠٨	سنة زمانه سلطنته ١٠٩	سنة زمانه سلطنته ١١٠

198

Müfred

(Remel)

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

-.-.-/-.-.-/-.-.-/-.-

1- Öldi gitdi hicr-ile bir tāze cān ister göñül

Eski derdüm tāzeler bir nev-cüvān ister g(öñül)⁷⁴⁰⁷⁴⁰ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

(Remel)

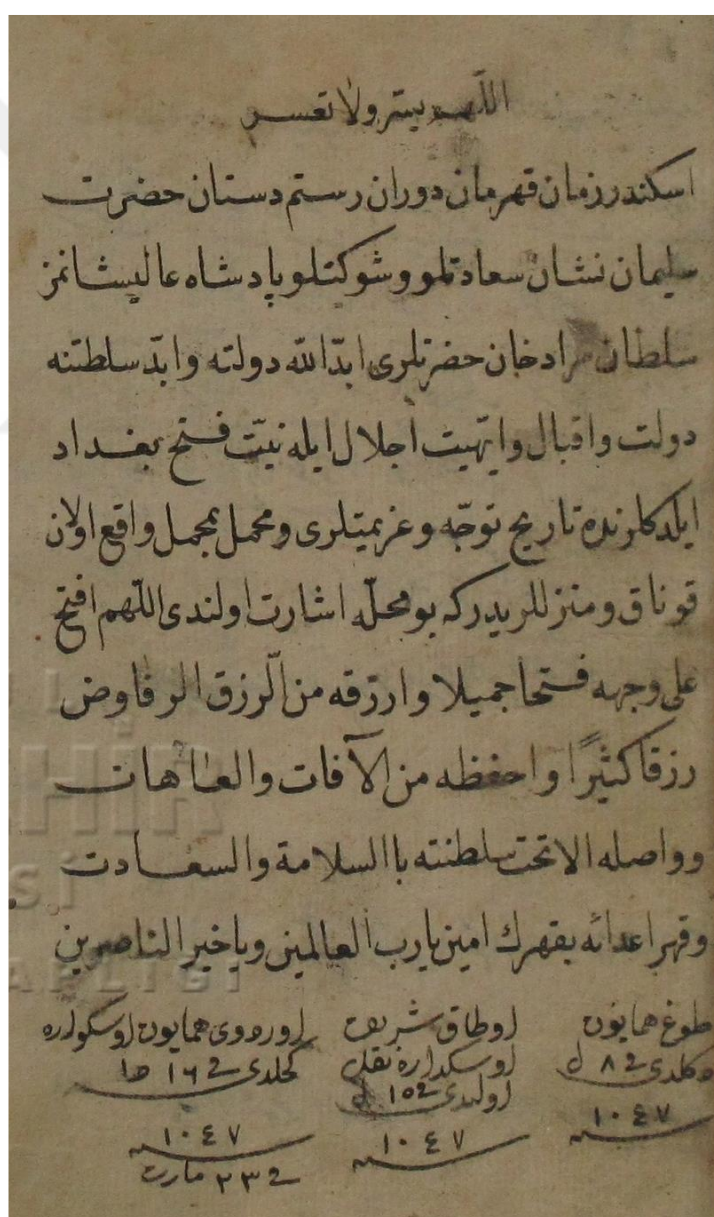
Fā'ilātün /Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

-. - - / -. - - / -. - - / -. - -

- 1- Göñlüm aldunñ āl-ile derdünñ firāvān eyledünñ

Gözleri de dem-be-dem cevruñle <giryān eyledün>⁷⁴¹

67b

⁷⁴¹ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

68 منزل نور ۱ ۲۴۲ ۱۰۴۷ اعب ۳	منزل مال و ۲۳۲ ۱۰۴۷ اعب ۲۰	بالذات کند و لری مولد و نصرتم لایله ز نعل اندک ۲۳۲ ۱۰۴۷ تقاعد نوم ۳۱
منزل از دست ۲۷۲ ۱۰۴۷ اعب تقاعد نوم ۸	منزل ضار ۲۶۲ ۱۰۴۷ اعب ۷	منزل قادی صوی ۲۵۲ ۱۰۴۷ اعب ۳۰
منزل یکی شهر ۹۲ ۱۰۴۸ اعب تقاعد نوم ۷	منزل از نوح ۷۲ ۱۰۴۸ اعب ۶۰	منزل قازقلی ۶۲ ۱۰۴۸ اعب ۸
منزل بوز نوک ۱۳۲ ۱۰۴۸ اعب ۶	منزل مازار حق ۱۲۲ ۱۰۴۸ اعب ۶	منزل لوق سلطان ۱۱۲ ۱۰۴۸ اعب ۵۰
منزل لوق و بران ۱۸۲ ۱۰۴۸ اعب ۳۰	منزل رکی شهر ۱۵۲ ۱۰۴۸ اعب ۶۰	منزل این روک ۱۴۲ ۱۰۴۸ اعب ۵

منزل سردغاری	منزل باروقلا	منزل خسرو شاه
۱۹۲ م	۲۰۲ م	۲۱۲ م
۱۰۴۸	۱۰۴۸	۱۰۴۸
اعت	اعت	اعت
۳۷	۳۷	۴
منزل بیاب	منزل بولا اولون	منزل اسیاقلو
۲۲۲ م	۲۳۲ م	۲۴۲ م
۱۰۴۸	۱۰۴۸	۱۰۴۸
اعت	اعت	اعت
۴	۷	۴
منزل لاق شهر	منزل ارغورون کا	منزل ایلغین
۲۵۲ م	۲۸۲ م	۲۹۲ م
۱۰۴۸	۱۰۴۸	۱۰۴۸
اعت	اعت	اعت
باعتدوم	۲	۳
منزل بولا سن	منزل صولوریک	منزل وکلوجان
کوپروسی	۲ عره ص	۲ ص
۳۰۲ م	۱۰۴۸	۱۰۴۸
۱۰۴۸	اعت	اعت
۲	۵	۴

69	مرد صحرای قرینه سکاری راق ص ۱۲۲ ۱۰۴۱ اعت ۶	مرد صحرای شریقونیه ص ۴۲ ۴۱ اعت بقاعد نوم ۷	مرد حوض ص ۳۲ ۱۰۴۱ اعت ۲
	مرد صحرای لوقه شهر ص ۱۵۲ ۴۱ اعت ۶	مرد صغور ص ۱۴۲ ۴۱ اعت ۲۷	مرد صحرای سکاری ماسی ص ۱۳۲ ۴۱ اعت ۶
	مرد صحرای شاه ص ۲۰۲ ۴۱ اعت ۳۷	مرد صحرای قصه لرکله ۱۷۲ ص ۱۷۲ ۴۱ اعت بقاعد نوم ۳۲	مرد صحرای کول ماش ص ۱۶۲ ۴۱ اعت ۸۰
	مرد صحرای بابلاق رمضان راق ص ۲۳۲ ۴۱ اعت ۶	مرد صفیه خان ص ۲۲۲ ۴۱ اعت ۶۷	مرد صحرای لاولوشه ص ۲۱۲ ۴۱ اعت ۴

منزل صحرای صباری اسو ۲۳ ص ۴۸ ع ۵ ۳	منزل صحرای حافر برام با حاف ۲۴ ص ۴۸ ع ۴ ۴	منزل صحرای کر می نزد صحرای کر می ۲۵ ص ۴۸ ع ۳ ۳
منزل صحرای هر اطمه ۲۶ ص ۴۸ ع ۳ ۳	منزل صحرای حدر س بر و کر حدر ۲۸ ص ۴۸ ع ۴ ۴	منزل صحرای قلعه س ماران ۲۹ ص ۴۸ ع ۳ ۳
منزل صحرای کباری بر و کبار ۳۰ ص ۴۸ ع ۷ ۷	منزل صحرای ساس ۲۱ ص ۴۸ ع ۵ ۵	منزل صحرای قلعنی کول باش س و ریند ۳۲ ص ۴۸ ع ۴ ۴
منزل صحرای حدر حدید ۶۲ ص ۴۸ ع ۴ ۴	منزل صحرای سهران طافه ۵۲ ص ۴۸ ع ۴ ۴	منزل صحرای کر می نزد صحرای کر می ۲۵ ص ۴۸ ع ۳ ۳

نور و قوت و نور و نور

70

منزل صحرای عین	منزل صحرای تانین	منزل حاه تومان
۷۲ را	۸۲ را	۹۲ را
۱۰۴۸	۴۸	۴۸
ع ۳	ع ۵	ع ۴
منزل صحرای سهر حلب	منزل صحرای حبلان	منزل صحرای سر
۱۰۲ را	۲۷۲ را	۲۸۲ را
۴۸	۴۸	۴۸
ع ۳	ع ۱	ع ۳
باعدنوم ۱۶		
منزل صحرای سرع و راب	منزل صحرای ترشکین	منزل صحرای تلقار
مقام حصرت و راب و سی ۶	۳۰۲ را	۶۲ را
۲۹۲ را	۴۸	۴۸
ع ۲	ع	ع ۳
منزل صحرای دلشار	منزل مرار	منزل صحرای کرم
۲۲ را	۳۲ را	۴۲ را
۴۸	۴۸	۴۸
ع ۲	ع ۴	ع ۱

منزل صحرای مشهد سکاری د ۱۲۲ ع ۴۸ ع ۵	منزل صحرای بسن د ۱۱۲ ع ۴۸ ع ۲	منزل صحرای قصه نوح کر د ۵۲ ع ۴۸ ع ۴ نقاع دوم ع ۵
منزل صحرای حلات صوی د ۱۷۲ ع ۴۸ ع ۴	منزل صحرای شهر عرقه د ۱۴۲ ع ۴۸ ع ۸ نقاع دوم ع ۲	منزل صحرای کرسکار باشه د ۱۳۲ ع ۴۸ ع ۲ ع ۴
منزل صحرای لالو د ۲۰۲ ع ۴۸ ع ۳	منزل صحرای جای کوز د ۱۹۲ ع ۴۸ ع ۶	منزل صحرای غارون د ۱۸۲ ع ۴۸ ع ۵
منزل صحرای کان عرب د ۲۳۲ ع ۴۸ ع ۴	منزل صحرای د ۲۲۲ ع ۴۸ ع ۴	منزل صحرای قریح طاع طاع سکاری د ۲۱۲ ع ۴۸ ع ۳

71

منزل کویک صو ح ۵۲ ع ۴۸ ع ۴	منزل قوه کویک ح ۴۲ ع ۴۸ ع ۳۴	منزل صحرای شهر ویارنگر ح ۲۴۲ ع ۱۰۴۸ ع ۲ بقاعدوم ۱۰
منزل صحرای قلعه مار و ج ح ۱۰۲ ع ۴۸ ع ۷ بقاعدوم ۲	منزل شیخ زویا ح ۷۲ ع ۴۸ ع ۳۴ بقاعدوم ۲	منزل وادی ح ۶۲ ع ۴۸ ع ۳۴
منزل صحرای صراح صو ح ۱۰۲ ع ۴۸ ع ۷	منزل قلعه نصین ح ۱۶۲ ع ۴۸ ع ۵	منزل صحرای قوه دره ح ۱۳۲ ع ۴۸ ع ۵
منزل صحرای قوتیه ح ۱۸۲ ع ۴۸ ع ۴	منزل صحرای وککان ح ۱۷۲ ع ۴۸ ع ۵	منزل صحرای صو ح ۱۶۲ ع ۴۸ ع ۵

منزل صحرای جاور زفر شط ح ۱۹۲ ۴۸ ع ۴۴	منزل صحرای قلعه کفر زما ح ۲۰۲ ۴۸ ع ۶	منزل مقابل کفر زما کنار شط لونه ح ۲۱۲ ۴۸ ع ۱
منزل صحرای ابوسعید ح ۲۲۲ ۴۸ ع ۵	منزل صحرای ده سدره سی ح ۲۳۲ ۴۸ ع ۵	منزل صحرای لاسکی موصد کنار شط ح ۲۵۲ ۴۸ ع ۵
منزل قره قره سدن ح ۲۶۲ ۴۸ ع ۵	منزل صحرای قره و قویا حال کدن ح ۲۷۲ ۴۸ ع ۳	منزل صحرای شهر موصد ح ۲۸۲ ۴۸ ع ۲۴ ع ۱۰
منزل صحرای مارچ ح ۲۹۲ ۴۸ ع ۳	منزل کبرته ح ۳۱۰۲ ۴۸ ع ۳	منزل مهر راس ح ۳۱۱۲ ۴۸ ع ۴۴

72

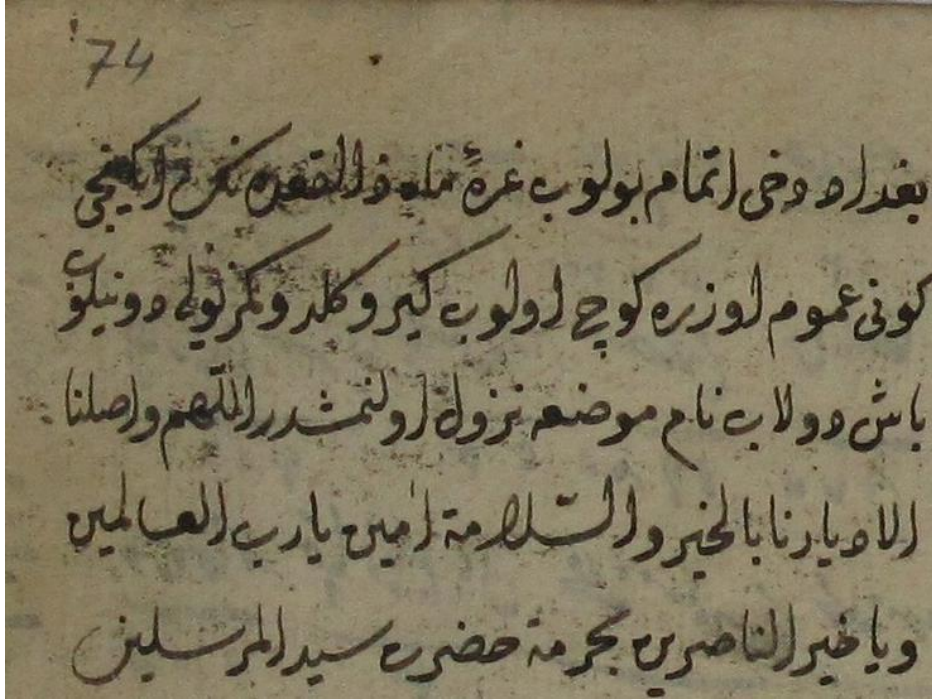
مزل نور وادو 2142 41 ع 3	مزل شامکر 2132 41 ع 5	مزل نهر زار رین باد 2122 1041 ع 1
مزل کاش خاص 2182 41 ع 4	مزل کول وپه 2162 41 ع 3	مزل لک صو 2152 41 ع 3
مزل مارین صو 2222 41 ع 4	مزل ناجیه داد 2212 41 ع 4	مزل قصه لکوک 2192 41 ع 1
مزل قبه کک 2202 41 ع 3	مزل صحرای کهرن صو 2242 41 ع 5	مزل قلعه تورما 2232 41 ع 4

منزل چوق کبری ۲ ع ۲ ب ۴۸ ع ۳ ماعدوم	منزل صحرای طاس کبری ۲۲۷ ۲ ۴۸ ع ۵	منزل صحرای سر ۲۲۷ ۲ ۱۰۴۸ ع ۶
منزل فریه بقیه ۲۵۲ ب ۴۸ ع ۴	منزل فریه بقیه ۲۵۲ ب ۴۸ ع ۴	منزل زری ویاکناری ۲۵۲ ب ۴۸ ع ۳
منزل حضرت همام اکرم امام اعظم رحمه الله علیه ۸۲ ب ۴۸ ع ۱	منزل حضرت همام اکرم امام اعظم رحمه الله علیه ۸۲ ب ۴۸ ع ۱	منزل باش وولاب ۲۷۲ ب ۴۸ ع ۸

مدت محاصر و نور طفقوز کون اولوب شعبان المعظم
 لون سکرچی کونی که یوم جمعه در شهر بغداد وایچند
 محاصر اولان طایفه قرل باش امان و یلیوب امان ویرلا
 لیچند اولان خانلر طشره جقوب طوب ضربند ارجا

73
 که کد فاعل کراسلام قلعہ ایجنہ کبر و قلعہ ایجنہ کبر
 و یکیکوب بغداد و خان بکناش خان و کیلان خان خلق خان
 و شیراز خان نقد خان و علی بار خان و توفیق بیار غاسر ^{القام} بر عبد
 خان سعادلو پادشاه حضور لرینه کلوب قلعہ ایجنہ اولاد
 شاه قولریدر قلعہ قبولرین لچلدرین بر اقلر لرندین اولنوب
 عموم روزره قتلرین فرمان اولنما غلہ جملہ سر غزار مسالین الیہ
 طمع شمشیر اولمشور الحمد لله تعالیٰ اوچ کوندن صکر
 سعادلو پادشاه حضرت لرین امام اعظم حضرت تکر سیرور
 قلعہ قبولر قلعہ و بنہ فونلدی ۲۲۲ سن ۱۰۴۱ ^{بعد} شہادت
 یکر من ایکنجی کونندن ماه ذوالقعدہ تکر غر سنہ ۱۰۴۱ ^{مذہب} که منزل مزبور
 قرار اولنوب ماه مزبور که ایکنجی کونن که یوم اشتی و منزل مزبور
 عودت اولنوب باش و ولایت نام محله فونلدی که کلد و کمر نوله
 ساعت بعد معلوم اولاد که رشک بهشت اولان بغداد که
 فتحینہ بیک قزو سکر جنین سکر نجی کونن اسکندر و دران
 سلیمان زمان سعادلو و شوکتلو پادشاه عمر غازی
 سلطان مراد خان حضرت لرین کلوب باش و ولایت نام

موضع نوبه لایوب و لایوتی من حضرت امام اکرم امام اعظم
 قلعه من قریه قونوب او نور سکر کون محاصره دن صکر
 بلطف الله تعالى فتح میسر اولوب بعد ماه شعبان المعظم
 یکم من ایکنی کون محترم نور دن قلقلوب جوار قلعه یه قونیلوب
 قلعه مکر طوب ضربدن مندم اولان دیوار دین تعمیر اولنم
 اوزر ایکن ماه رمضان شریف طغوزخی کون سعادتلو
 و شوکتلو پادشاه جم جاهد حضرت تارن فضیلتلو فتوا پناه شیخ
 اسلام محی افندی سلمه الله حضرت تاری در کاب همایون
 ارغاری و علوفه لومتفرق کان و چاوشان و ایچ حلقی و یار
 در کان دیوار همایون عالی شان ایله عود و لایوب ایکی
 کون مقدار من حضرت امام موسی کاظمین اقامه بیورد
 بعد کوچ اولوب جیلر شهر موصلا و ولید و اقبال لغزیت
 بیورد یار سردار ظفر شعار عالیلو وزیر اعظم و سردار
 اکرم ابو المصنف غازی صاحب البیمنه مصطفی پاشا
 اعطاء الله تعالى مایرید و مایشت حضرت تاری عموم اوزر
 غزای مسلمان ایله تعمیر قلعه بکمال بقید و اهتمام لایوب ماه
 شوال المکر مکر لون بدیجی کون بفضل الله تعالى تعمیر قلعه

200

(Hezec)

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Fe'ülün

.---/.---/---

1- Cihānuñ dirligñ bir dem dimiş <ler>

Yaraşmaz bir deme biñ ğam dimiş <ler>⁷⁴²

201

(Remel)

(Fā'īlātün) Fe'īlātün / Fe'īlātün / Fe'īlün (Fa'lün)

(-.-).---/.../...--(--)

1- Dimezem 'ālemün mīri olayum

Lebün çāšnīsiniñ ğiri olayum⁷⁴³

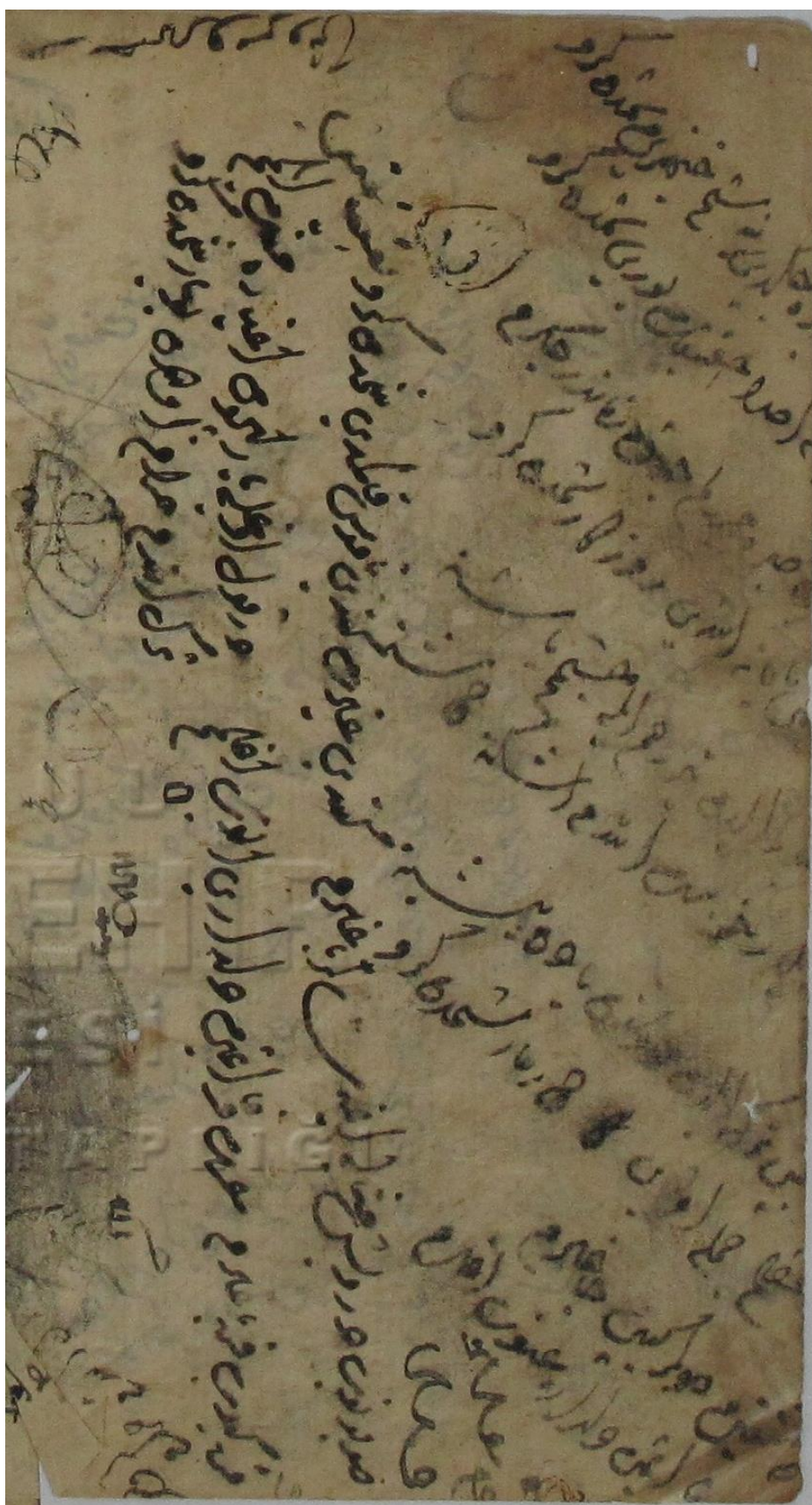
⁷⁴² Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

بیت	مدرست	تعلیم خانه	عمارت	خانقاه
۴۴۹۴	۴۴۹۴	۵۵۵۰	۱۲	۱۵۲
مخاریف	سراج	چشمه روان	مصلوب	حمام صفا
۶۱۷	۶۱۷	۵۵۰	۵۵۰	۵۵۰
بوزه خانه	قیا ز باغ	بال	خلقه مسکین	محلّه برهون
۵۸۹	۵۸۹	۳	۵۰۱	۵۰۰
کتابت کفران	چقور	دکتر طاش		
۸۴۳	۸۴۳	۳		

قال النبي عليه السلام سألت الله تع عني قيام الله فقال يا محمد يا محمد في الف سنة
من العباد لا يوحى الا قبلا وفي الف سنة من العباد لا يوحى الا قبلا وفي الف سنة من العباد لا يوحى الا قبلا
طوفان و يستخرج البلاء من المطر وفي الف و اربعين لا يمطر المطر بالواقعة و صارت
ساعة الاسواق كالنعال و في الف و ثمانين يتأخر الشمس ثلثة ايام و ناولية
سنة الف و في الف و ثمانين لا يمشي الناس الا ماشا الله تعالى و زالت البحارة لكنا بهذا الصو
في الف و ثمانين انقضاء النسل و خروج و اية الارض و في الف و سبعين رفع القرائن
و خروج الدجال و في الف و ثمانين لا يسئل و را و انك يا محمد ستم مائة نبوي
و هذا اشارة الى انها فالتعدو في هذه الساعة و هذا هو الامام

⁷⁴³ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

75
 سوره که نوحه
 باره نیده سوره
 سوزم و دلو و خلیج
 لاله سوره
 یکس لوس و لغو
 لایق فوس کوز
 وارم ندم لایق
 و دکن نیده سوره
 اندوز لایق سوره
 نین فوس لایق
 نین فوس لایق
 لاله سوره
 سوره که نوحه
 سوره که نوحه

SONUÇ

Çalışmamızın giriş kısmında, yapmış olduğumuz çalışmanın amacına, önemine yer verildi. Mecmuaların genel özelliklerinden, öneminden ve mecmua türlerinden bahsedildi.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K0352 numarada kayıtlı olan mecmua hakkında bilgi verilip nüsha tasnifi yapılarak mecmuada kullanılan nazım türlerinin şairlere göre dağılımları verildi. Şairler, şiirlerin aruz vezni ve nazım şekilleri, şiir numarası ve sayfa sayısı, mecmuada olup basılı dīvānlarda bulunmayan şiirler ve şiirlerin ait oldukları şairler, kime ait olduğu belirlenemeyen şiirler, dīvānı bulunmayan şairler ve şiirleri tablo halinde listelendi.

Söz konusu mecmuada yer alan şairlerin kısa biyografilerine değinildi. Metnin kurulumunda gözetilen esaslar liste halinde belirtildi. Şiirler MESTAP(Mecmuaların SistematiK Tasnifi)'a uygun tablo halinde; sayfa sayısı, şairin mahlası, şiirin ilk beyti ve son beyti, nazım şekli/ birimi, nazım türü, aruz vezni ve şiirler hakkında açıklamalara verildi. Ardından metnin çeviri yazılı-tenkidli haline yer verildi.

Mecmuada 15 ve 19. yüzyıllar arasında yaşamış 59 şair bulunmaktadır. Mecmuada mahlas bulunmayan eserlerle birlikte toplam 201 şiir yer almaktadır. Bu eserlerin 152 tanesi Türkçe şiir, 45 Türkçe müfred, 3Arapça beyit ve 1 Farsça beyittir.

Mecmuada, isimleri edebiyatımızda pek fazla duyulmamış, hakkında bilgi bulunmayan birçok şair bulunmaktadır ve tanınan birçok şairin basılı olan dīvānında bulunmayan şiirleri yer almaktadır. Bu çalışmada olduğu gibi pek çok mecmua çalışması vesilesiyle belki isimleri hiç duyulmamış, şiirleri keşfedilmemiş birçok şairin gün yüzüne çıkması büyük önem taşımaktadır. Temennimiz, bu tür çalışmaların devam etmesi ve ismi ortaya çıkmamış pek çok şair ve bilinmeyen şiirlerin bilim dünyasına kazandırılmasıdır.

KAYNAKÇA

- Ak, Coşkun (2008); “Rūhī-i Bağdadī Maddesi”, *İslām Ansiklopedisi*, Cilt. 35, s. 205-206.
- Akkaya, Mehmed (1992); “*Şemsī Paşa Dīvānı (İnceleme-Edisyon Kritikli Metin)*”, Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eski Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Akkuş, Metin (1991); “*Nefī Sanatı ve Türkçe Dīvānı (İnceleme- Karşılaştırmalı Metin)*”, Yayınlanmış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Erzurum.
- Akkuş, Metin (2006); “Nefī Maddesi”, *İslām Ansiklopedisi*, Cilt. 32, s. 523.
- Akün, Ömer Faruk (1988); “Ahdī Maddesi,” *İslām Ansiklopedisi*, Cilt 01, s. 511.
- Alkan, Serhan (1993); “*Şeyh Mustafa Zekāyī’nin Hayatı, Edebī Kişiliği, Divān’ı (İnceleme- Tenkidli Metin)*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Erzurum.
- Avşar, Ziya (2017); *Revānī Dīvānı*, [http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10642,giris revanipdf.pdf?0](http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10642,giris%20revanipdf.pdf?0) (Erişim tarihi; 07.09.2017).
- Aydemir, Yaşar (2000); *Behīştī Dīvānı*, [http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,78362/behisti-dīvānı.html](http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,78362/behisti-divani.html) s. 3-33. (Erişim Tarihi; 08.06.2017).
- Piroğlu, Zehra (1996); “*Yetīmī Dīvānı (Hayatı, Eserleri, Edebī Kişiliği Ve Dīvānının Tenkidli Metni)*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Cankurt, Çaylı, Gülşen (2015); “*Fiğānī Dīvānı Gramatikal İndeksi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü, Aydın.
- Çavuşoğlu, Mehmed ve Tanyeri, M. Ali (1981); *Hayretī Dīvānı Tenkidli Basım*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul.
- Çavuşoğlu, Mehmed (1991); “Bākī Maddesi”, *İslām Ansiklopedisi*, c. 04, s. 537.
- Çetin, İsmail (1993); “*Derzi-zāde Ulvī (Hayatı Edebi Şahsiyeti Ve Dīvānının Tenkidli Metni)*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Çukurlu, Azime (2012); “*Şühī Bengīzāde Dīvānı Ve Tahlili*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Devellioğlu, Ferid (2008); *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Yayınları, Ankara.

- Duyar, Hidayet (2007); “*Koyunluoğlu Müzesi Kütüphanesi’ndeki 11452, 12548, 13596 Numaralı Şiir Mecmualarının Tanıtımı Ve 13596 Numaralı Mecmuanın Metni*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Konya.
- Erdoğan, Mustafa (2008); “*Kabûlî İbrâhim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkidli Metin-Dizin)*”, Yayınlanmamış Doktora Tezi Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara.
- Erdoğan, Mustafa (2011); *Bursalı Rahmî Ve Dîvânı*, <http://ekitap.kulturturizm.cilt.gov.tr/TR,78364/bursali-rahmi-divani.html> (Erişim 15.07.2017).
- Güleç, İsmail (2004); *Dîvân-ı Hamdî*, Pan Yayıncılık, İstanbul.
- Güler, Gökhan (2016); “*Millet Kütüphanesinde EMNZ587 Numarayla Kayıtlı Olan Mecmua-ı Eş’ar Ve Gazelliyât İsimli Şiir Mecmuasının Çeviri Yazısı Ve İncelemesi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü, İstanbul.
- Gündüz, Erol (1997); “*Subhî-zâde Feyzî Dîvânı (Karşılaştırmalı Metin)*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı, Malatya.
- Gürbüz, Mehmed (2012); “*Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*,” *Edebiyat Çalışmaları VII*, Turkuaz Yayınları:20, Edebiyat:8, s.97.
- İpekten, Haluk (2004); *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri Ve Aruz*, Dergah Yayınları, Ankara.
- İpekten, Haluk vd. (1988); *Tezkirelere Göre Dîvân Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Yorum Matbaası, Ankara.
- Karadağ, Emine (2015); “*Nuruosmaniye Kütüphanesi 4966 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası (Vr.150b-200b), (İnceleme-Metin)*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul.
- Karavelioğlu, Murat A. (2014); *Şem’î Dîvânı*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, Bilnet matbaacılık, İstanbul.
- Kartal, Ahmed (2006); *Basîrî ve Türkçe Şiirleri*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Kavruk, Hasan (2018) *Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı*, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,78405/seyhulislam-yahya-divani.html> (Erişim Tarihi: 01.06.2018)

- Kılıç, Atabey (2012); “Mecmua Tasnifine Dair Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı”, *Edebiyat Çalışmaları VII*, Turkuaz Yayınları: 20, Edebiyat, 8, s.75.
- Köksal, M. Fatih (2012); *Eski Türk Edebiyatında Tenkid Ve Teori*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Kurnaz, Cemal ve Çeltik, Halil (2013); “Şairlerin Gözüyle Mecmua”, *Turkish Studies*, sayı 8-1, s.21-29.
- Kurnaz, Cemal- Üstüner, Kaplan (2013); *Ispartalı Mustafa Sabri Divanı*, Kurgan Edebiyat, İstanbul.
- Kut, Günay (1986); “Mecmualar”, *Türk Dili Ansiklopedisi*, c.6, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- Küçük, Sabahaddin (2018); *Bākī Dīvānı*, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,78361/baki-divani.html> (Erişim: 19.08.2017).
- Levend, Agâh Sırrı (2014); *Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergâh Yayınları, Cilt 1, İstanbul.
- Mengi, Mine (2009); *Eski Türk Edebiyatı Tarihi (Edebiyat Tarihi- Metinler)*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Mengi, Mine (2014); *Mesîhî Dīvānı*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Okmak, Özgür (2008); *Ahmed Bādī Dīvānı (Metin-İnceleme)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Endtitüsü, Edirne.
- Okuyucu, Cihan (1996); *Cinānī Hayatı -Eserleri Dīvānı'nın Tenkidli Metni*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Saraç, Mehmed A. Yekta (2017); *Emrī Dīvānı*, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10607,emridivanipdf.pdf?0> G.119/1. (Erişim tarihi: 07.09.2017)
- Sefercioğlu, Nejat (2007); “Nev’î Maddesi”, *İslām Ansiklopedisi*, c. 33, s.52.
- Tarlan, Ali Nihad (1945); *Hayālī Bey Dīvānı*, Bürhaneddin Erenler Matbaası, İstanbul.
- Tarlan, Ali Nihad (1992); *Ahmed Paşa Dīvānı*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Tarlan, Ali Nihad (2014); *Fuzūlī Dīvānı Şerhi*, 8. baskı, Akçağ Yayınları, Ankara.
- TEİS, (2017 a); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4615> (Erişim tarihi: 07.10.2017).
- TEİS, (2017 b); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=387> (Erişim tarihi: 07.10.2017).

- TEİS, (2017 c); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3538> (Erişim tarihi: 07.10.2017).
- TEİS, (2017 ç); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=166> (Erişim tarihi: 07.10.2017).
- TEİS, (2017 d); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=537> (Erişim tarihi: 07.10.2017).
- TEİS, (2017 e); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2523> (Erişim Tarihi: 07.10.2017).
- TEİS, (2017 f); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=638> (Erişim Tarihi: 07.10.2017).
- TEİS, (2017 g); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=624> (Erişim Tarihi; 07.10.2017).
- TEİS, (2017 ğ); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2432> (Erişim Tarihi: 10.10.2017).
- TEİS, (2017 h); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=145> (Erişim tarihi: 11.10.2017).
- TEİS, (2017 ı); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=308> (Erişim Tarihi: 12.10.2017).
- TEİS, (2017 i); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=510> (Erişim Tarihi: 15.10.2017).
- TEİS, (2017 j); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2466> (Erişim Tarihi: 15.10.2017).
- TEİS, (2017 k); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2430> (Erişim tarihi: 07.10.2017).
- TEİS, (2017 l); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1103> (Erişim tarihi: 15.10.2017).
- TEİS, (2017 m); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1891> (Erişim tarihi: 15.10.2017).
- TEİS, (2017 n); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2147> (Erişim tarihi: 07.10.2017).
- TEİS, (2017 o); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=740> (Erişim tarihi: 07.10.2017).
- TEİS, (2017 o); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=787> (Erişim tarihi:29.08.2017)

- TEİS, (2017 ö); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1752>(Erişim tarihi:29.08.2017).
- TEİS, (2017 p); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=666>, (Erişim Tarihi: 12.10.2017).
- TEİS, (2017 r); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=107>, (Erişim Tarihi: 13.10.2017).
- TEİS, (2018 s); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7676>(Erişim Tarihi: 12.08.2018).
- TEİS, (2018); <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3604>(01.06.2018).
- Toptaş, Emine Sıdıka (2014); *Süleymāniye Kütüphanesi Ali Nihad Tarlan Koleksiyonu 80/5 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası: Mecmū'a-ı Eş'ār Ve Fevā'id (52a-128b) (İnceleme-Metin)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara.
- Tulum, Mertol-Tanyeri, Ali (1977); *Nev'ī Dīvānı*, İstanbul Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Turan, Muhittin (2015); *Nazm Ve Eşkāl-i Nazm*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Yakar, Halil İbrahim (2012); *Ayıntaplı Mahremī Dīvānı*, Palet Yayınları, Konya.
- Yapıcı, Uğur (2009); *Edirneli Mevlevī Ve Gülşenī Şairler*, Trakya Üniversitesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Edirne.
- Yavuz, Kemal ve Yavuz, Orhan (2016); *Muhibbī Dīvānı*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, Bilnet Matbaacılık Ve Ambalaj A.Ş., İstanbul.
- Yazar, Sadık ve Kaçar, Mücahid (2012); *Şerīfī Dīvānı*, Onur Akademi, İstanbul.
- Yazıcı, Tahsin (1997); “Hāfız-ı Şirāzī Maddesi”, *İslām Ansiklopedisi*, Cilt 15, s. 103.
- Yıldırım, Ali (1991); *İshāk Çelebi (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Dīvān Edisyon Kritiği)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

EKLER

Ekler 1: Şairler ve Şiirlerin Nazım Şekli, Şiir Numarası ve Sayfa Sayısı

Şair	Nazım Şekli	Şiir numarası / Sayfa sayısı	Şiir sayısı
-	-	1(1a)	1
-	Tahmīs	2(1b)	1
Hayālī	Müseddes	3(2a-2b)	1
Hayālī	Gazel	4(2b), 5(2b-3a), 55(20b), 62(22a-22b), 63(22b), 64(22b), 80(26b), 81(26b), 82(26b-27a), 90(28b-29a), 91(29a)	11
Rūhī	Terkīb-bend	6(3a-3b-4a-4b-5a-5b-6a-6b)	1
Cinānī	Müseddes	7(7a-7b), 121(44a-44b)	2
Bākī	Müseddes	8(7b-8a)	1
‘Ulvi	Gazel	9(8b), 83(27a)	2
-	Tārīh	10(8b),161(47a)	2
Nef’ī	Gazel	11(9a), 12(9a-9b), 13(9b), 14(9b-9a), 15(10a), 16(10a-10b), 17(10b), 18(11a), 19(11a-11b), 20(11b), 21(11b-12a), 22(12a), 23(12a-12b), 24(12b), 25(12b-13a), 26(13a), 27(13a-13b), 28(13b), 29(13b-14a), 30(14a), 31(14a-14b), 32(14b), 33(14b-15a), 34(15a-15b), 35(15b), 36(15b-16a), 37(16a), 38(16a-16b), 39(16b), 40(16b-17a), 41(17a), 42(17a-17b), 43(17b), 44(17b-18a), 45(18a), 46(18b), 171(51a), 172(51a), 173(51b), 174(51b), 175(52a), 176(52a), 177(52a-52b), 178(52b), 179(52b-53a), 180(53a), 182(54b), 183(54b)	48
Nef’ī	Rubā’ī	47(19a)	1
Nef’ī	Matla’	48(19a)	1

Bākī	Gazel	49(19a), 163(47a)	2
Muhibbī	Gazel	50(19b), 52(19b-20a), 86(27b-28a), 193(64a)	4
Fiğānī	Gazel	51(19b)	1
Rahmī	Gazel	53(20a), 122(44b)	2
Fedāyī	Gazel	54(20a-20b)	1
Āzerī	Gazel	56(20b-21a)	1
Şemsī	Gazel	57(21a)	1
Fiğānī	Gazel	58(21a-21b), 69(23b-24a)	2
Fuzūlī	Gazel	59(21b)	1
İshāk	Gazel	60(21b-22a)	1
-	Gazel	65(23a), 67(23a-23b),71(24a-24b)	3
Ahmed Paşa	Gazel	66(23a), 68(23b), 70(24a), 73(24b- 25a), 167(48b)	5
Şem'ī	Gazel	72(24b)	1
Hayretī	Gazel	74(25a),75(25a)	2
Nev'ī	Gazel	76(25b), 92(29a-29b)	2
Behiştī	Gazel	77(25b)	1
'Avnī	Gazel	78(25b-26a)	1
Şefī'ī	Gazel	79(26a)	1
Selīkī	Gazel	84(27a-27b)	1

Rahīkī	Gazel	85(27b)	1
Kabūlī	Gazel	87(28a)	1
Zātī	Gazel	88(28b)	1
Tīgī	Gazel	89(28b)	1
Bākī	Tahmīs	93(29b-30a), 94(30b-31a), 98(33a-33b-34a)	3
Hāfız	Tahmīs	95(31a-31b-32a)	1
Mahremī	Tahmīs	96(32a-32b)	1
‘Aşkī	Tahmīs	97(32b-33a)	1
Yetīmī	Tahmīs	99(34a-34b)	1
Fiğānī	Muhammes	100(34b-35a)	1
Cinānī	Tahmīs	101(35a-35b), 191(63a-63b)	2
Nihānī	Tahmīs	102(35b-36a-36b)	1
Kātībī	Tahmīs	103(36b-37a)	1
Hāfız	Gazel	104(37a-37b)	1
Gubārī	Gazel	105(37b-38a)	1
Hamdī	Gazel	106(38a-38b)	1
Sākitī	Gazel	107(38b)	1
Şerīfī	Gazel	108(38a)	1
Vahşī	Gazel	109(39a-39b)	1
Medhī	Gazel	110(39b)	1
Hādī	Gazel	111(39b-40a)	1
Sıdkī Beg	Gazel	112(39a)	1
Hadengī Çelebi	Gazel	113(40b)	1
Kābilī	Gazel	114(40b)	1

Zekāyī	Gazel	115(40b-41a)	1
Şūhī	Gazel	116(41a)	1
Basīrī	Gazel	117(41a-41b)	1
Hüdāyī	Müseddes	118(41b-42a)	1
‘Ulvi	Müseddes	119(42b-43a)	1
Sabrī	Müseddes	120(43a-43b)	1
Şehrī	Gazel	123(44b-45a)	1
-	Müfred	124(45a), 125(45a), 126(45a), 127(45b), 128(45b), 129(45b), 130(45b), 131(45b), 132(45b), 133(45b), 134(45b), 135(45b), 136(45b), 137(46a), 138(46a), 139(46a), 140(46a), 144(46a), 145(46a), 148(46b), 149(46b), 150(46b), 152(46b), 153(46b), 155(46b), 157(46b), 158(46b), 159(47a), 160(47a), 162(47a), 188(56b), 197(64b), 197(66a), 200(67a), 198(67a)	38
Muhibbī	Müfred	141(46a)	1
Şemsī	Müfred	142(46a)	1
Sultan Selīm	Müfred	143(46a)	1
Mesihī	Müfred	146(46a)	1
Emrī	Müfred	147(46a)	1
Sūzī	Müfred	151(46b)	1
Revānī	Müfred	154(46b)	1
Bādī	Müfred	156(46b)	1
Ahmed Paşa	Tārīh	164(47b)	1
Bağdādī	Tārīh	165(47b)	1
Seyyid Lokman	Tārīh	168(49a)	1
Feyzī	Müseddes	169(50a)	1
Senā’ī	Terkīb-bend	170(50b-55a-55b-56a)	1
Sıdkī	Terkīb-bend	181(53b-54a-55b)	1
Üveysī	Kasīde	189(57b-58a-58b-59a-59b-60a)	1
‘Ulvi	Müsemmem	190(61b-62a-62b)	1
-	Mesnevī	166(48a-48b), 194(64a-64b), 195(64b)	3
Şeyhülislām Yahyā	Gazel	192(63b-64a)	1

Ekler 2: Kullanılan Vezin ve Nazım Şekilleri Tablosu

Bahir	Aruz kalıbı	Şiir numarası / Sayfa sayısı
Hezec	Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün	1(1a), 9(8b), 20(11b), 21(11b), 23(12a-12b), 24(11b), 39(16b), 40(16b-17a), 48(19a), 51(19b), 53(20a), 77(25b), 78(25b-26a), 79(26a), 83(27a), 84(27a-27b), 100(34b-35a), 101(35a-35b), 119(42b-43a), 124(45a), 125(45a), 128(45b), 129(45b), 135(45b), 150(46b), 152(46b), 156(46b), 157(46b), 171(51a), 175(52a), 181(53b-54a-55b), 189(57b-58a-58b-59a-59b-60a-60b-61a), 190(61b-62a-62b), 191(63a-63b), 193(64a), 195(64b)
	Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ülün	69(23b-24a), 74(25a), 87(28a), 200(67a)
	Mef'ülü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ülün	6(3a-3b), 16(10a-10b), 17(10b), 27(1-13b), 32(14b), 46(18b), 61(22a), 66(23a), 76(25b), 89(28b), 136(45b), 173(51b)
	Mef'ülü / Mefâ'îlün / Mef'ülü / Mefâ'îlün	88(28b), 163(47a)
Ahreb kalıbı	Mef'ülü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ül (fe'il)	47(19a)
Remel	Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün	2(1b), 3(2a-2b), 4(2b), 5(2b-3a), 11(9a), 12(9a-9b), 13(9b), 14(9b-10a), 15(10a), 18(11a), 19(11a), 25(12b-13a), 26(13a), 28(13b), 30(14a), 35(15b), 42(17a-17b), 42(19b-20a), 43(17b), 44(17b-18a), 50(19b), 52(19b-20a), 55(20b), 56(20b-21a), 62(22a-22b), 63(22b), 68(23b), 75(25a), 80(26b), 85(27b), 93(29b), 95(31a-31b-32a), 96(32a-32b), 97(32b-33a), 105(37b-38a), 106(38a-38b), 107(38b), 108(39a), 109(39a-39b), 110(39b), 111(39b-40a), 112(40a-40b), 113(40b), 114(40b), 115(40b-41a), 116(41a), 117(41-41b), 121(44a-44b), 122(44b), 126(45a), 127(45b), 130(45b), 131(45b), 132(45b), 133(45b), 134(45b), 137(46a), 138(46a), 139(46a), 140(46a), 141(46a), 143(46a), 147(46a), 148(46b), 149(46b), 151(46b), 153(46b), 154(46b), 159(47a), 160(47a), 162(47a), 164(47b), 176(52a),

		177(52a-52b), 178(52b), 183(54b), 188(56b), 198(67a), 199(67a)
	Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün	70(24a), 71(24a-24b), 72(24b), 161(47a), 165(47b-48a-48b)
	(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün (Fa'lün)	7(7a-7b), 8(7b-8a), 29(13b-14a), 31(14a-14b), 33(15b-15a), 34(15a- 15b), 36(15b-16a), 37(16a), 38(16a-16b), 41(17a), 45(18a), 49(19a) 57(21a), 59(21b), 64(22b), 65(23a), 67(23a-23b), 81(26a), 98(33a-33b-34a), 102(35b-36a- 36b), 104(37a-37b), 118(41b- 42a), 123(44b-45a), 142(46a), 146(46a), 155(46b), 168(49a), 169(49a), 170(50b-55a-55b-56a), 172(51a), 174(51b), 179(52b- 53a), 192(63b-64a), 196(64b), 197(66a)
	(Fā'ilātün)Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün(Fa'lün)	201(74a)
Münserih	Mef'ülü / Fā'ilātün / Mef'ülü / Fā'ilātün	86(27b-28a)
Muzāri'	Mef'ülü / Fā'ilātü / Mefā'ilü / Fā'ilün	58(21a-21b), 73(24b-25a), 82(26b-27a), 90(28b-29a), 92(29a-29b), 94(30b-31a), 99(34a-34b), 103(36b-37a), 120(43a-43b), 144(46a), 145(46a)181(53a),180(53a)
Müctes	Mefā'ilün/ Fe'ilātün/ Mefā'ilün / Fe'ilün	22(12a), 158(46b)
Serī'	Müfte'ilün / Müfte'ilün / Fā'ilün	167(48b)
Hafif	(Fā'ilātün) Fe'ilātün / Mefā'ilün / Fe'ilün (Fa'lün)	54(20a-20b),60(21b-22a), 91(29a), 194(64a-64b)

Ekler 3: Mecmuada Olup Basılı Dīvānlarda Bulunmayan Şiirler ve Ait Oldukları Şairler

Mahlas	Şiir numarası / Sayfa sayısı	Aruz vezni	Nazım şekli
Hayālī	3(2a-2b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Müseddes
Bākī	8(7b-8a)	(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)	Müseddes
Nef'ī	37(16a)	(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)	Gazel
Bākī	49(19a)	(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)	Gazel
‘Ulī	61(22a)	- - . / . - - . / . - - . / . - -	Gazel
‘Avnī	78(25b-26a)	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Gazel
Şefī’ī	79(26a)	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Gazel
Hāfiz	95(31a-31b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Tahmīs
Mahremī	96(32a-32b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Tahmīs
Yetīmī	99(34a-34b)	- - . / - . - . / . - - . / - . -	Tahmīs
Hāfiz	104(37a-37b)	(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)	Gazel
Hamdī	106(38a-38b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Gazel
Şerīfī	108(39a)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Gazel
Sıdkī	112(40a)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Gazel

Zekāī	115(40b-41a)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Gazel
Şühī	116(41a)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Gazel
Basīrī	117(41a-41b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Gazel
Sabrī	120(43a-43b)	- - . / - . - . / . - - . / - . -	Müseddes
Rahmī	122(44b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Gazel
Şehrī	123(44b-45a)	(- . - -) . - - - / . - - - / . - - - / . - - (- -)	Gazel
Muhibbī	141(46a)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Müfred
Bādī	156(46b)	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Müfred
Feyzī	169(50a)	(- . - -) . - - - / . - - - / . - - - / . - - (- -)	Müseddes
Sıdkī	181(53b-54a-55b)	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Terkīb-bend

Ekler 4: Kime ait olduğu bilinmeyen şiirler

Şiir numarası / Sayfa sayısı	Aruz vezni	Nazım şekli
1(1a)	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	-
2(1b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Tahmīs
65(23a)	(- . - -) . - - - / . - - - / . - - - / . - - (- -)	Gazel
67(23a-23b)	(- . - -) . - - - / . - - - / . - - - / . - - (- -)	Gazel
71(24a-24b)	- . - - / - . - - / - . - -	Gazel
100(34b-35a)	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Tahmīs
124(45a)	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Müfred
125(45a)	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Müfred
126(45a)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Müfred
127(45b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Müfred
128(45b)	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Müfred
129(45b)	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Müfred
130(45b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Müfred
131(45b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Müfred
132(45b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Müfred
133(45b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Müfred
134(45b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Müfred
135(45b)	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Müfred
136(45b)	- . - / . - - - / . - - - / . - -	Müfred
138(46a)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Müfred
139(46a)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Müfred
140(46a)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Müfred
144(46a)	- - . / - . - . / . - - - / - . -	Müfred
145(46a)	- - . / - . - . / . - - - / - . -	Müfred
148(46b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Müfred
149(46b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Müfred
150(46b)	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Müfred
152(46b)	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Müfred
153(46b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Müfred
157(46b)	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Müfred
158(46b)	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Müfred
159(47a)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Müfred
160(47a)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Müfred
161(47a)	- . - - / - . - - / - . - -	Müfred
162(47a)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Müfred
166(48a-48b)	-	Mesnevī

188(56b)	-.---/-.----/-.----/-.-	Müfred
194(64a-64b)	..---/.----/..-	Mesnevî
195(64b)	.---/.---/.---/.---	Mesnevî
196 (64b)	(-.-) ..---/..---/..---/..- (-)	Müfred
197(66a)	(-.-) ..---/..---/..---/..- (-)	Müfred
198 (67a)	-.---/-.----/-.----/-.-	Müfred
199(67a)	-.---/-.-/-.----/-.-	Müfred
200(74a)	.---/.---/.---	Müfred
201 (74a)	(-.-) ..---/..---/..-(-)	Müfred

Ekler 5: Dīvānı Bulunmayan Şairler ve Şiirleri

Mahlas	Şiir numarası / Sayfa sayısı	Aruz vezni	Nazım şekli
Āzerī	56(20b-21a)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Gazel
Selīkī	84(27a-27b)	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Gazel
Rahīkī	85(27b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Gazel
Tīgī	89(28b)	- - . / . - - . / . - - . / . - -	Gazel
Kātībī	103(36b-37a)	- - . / - . - . / . - - . / - . -	Tahmīs
Gubārī	105(37Fb-38a)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Gazel
Sākītī	107(38b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Gazel
Vahşī	109(39a-39b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Gazel
Hādī	111(39b-40a)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Gazel
Hadengī Çelebi	113(40b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Gazel
Kābilī	114(40b)	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Gazel
Bağdadī	165(47b-48a-48b)	- . - - / - . - - / - . -	Tarīh
Üveysī	189(57b-58a-58b-59a-59b-60a-60b-61a)	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Kasīde

Ekler 6: MESTAP Tablo

Nüsha Tavsifi:

Yer Nu.: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K0352 Numaralı Mecmua							
Yp. nu.	Mahlas	Matla ^c beyti / bendi	Makta ^c beyti / bendi	N. şekli / birimi	N. türü	Vezin	Açıklamalar
1a	-	[...] tır eyler imiş nâle vü zârı [...]lâk eyle gider yolundağı hârı [...]n gözi açılmaz yâr didârı [...] idüp kırtar belâlardan bu bîmârı [...]h şâhib-kırâmı hışm ile bârî [...] ne nâm ... ⁷⁴⁴ olsun	[...]reğ cefâsı imtihânıdır [...]ka cevır okları devlet nişânıdır [...] (h) hayât-ı câvidânîdür [...] âyînesin hep cümle fânîdür [...]â hayr eyleme billâh zamânıdır [...] demden ne nâm ü ne nişân olsun	-	-	. --- / . --- / . --- / . ---	Şiirin mahlas bendi yazılmamıştır ve şiir eksik olduğu için nazım türü net olarak belirlenememiştir.
1b	-	Cân ü dil mülk-i gamuğdan gel ki yağmālanmasun Bülbül-i hoş-gü yüzün şevkiyle şeydālanmasun Zülfün ref it dil-i aşüfte sevdā(lanmasun) Ârızun ^c arz it güle gülşende zibā(lanmasun) Serve göster kâmetün nâz ile ra ^c nālanmasun	Tā ki çekdi nokta-i hāl üstine med ^c ârızun Bağrumı yandurdi haş gönderdi naş-ı ârızun Okudum ahd yiyenin bağ-ı mürüvvet ^c ârızun Bülbül-i kudsi gibi medh itse Ahmed ^c ârızun Lāleler tāzelenüp güller muṭarrālanmasun	Tahmis /5 bend		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Şiirin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁷⁴⁴ Mecmuada boş bırakılmıştır.

2a- 2b	Ḥayālī	Ḳaṣr-ı ʿālī idi ʿālem ger ḥarābī olmasa Ḥūb ṣafā-baḥş idi gülşen faşl-ı bābī olmasa ʿAyş u nūṣa kıymet olmazdı şarābī (olmasa) Meyl iderdi dehre dil <i>mūtū</i> ḥiṭābī olmasa Kūşe-i vaḥdet idi ḳabrūn ʿazābī olmasa Ḥoş temāşā-gāh idi maḥşer ḥisābī (olmasa)	Ey Ḥayālī Cām-ı Cem gibi şikeste-hâtır ol Her belâ kim irişür ser-pā-bürehne ⁷⁴⁵ -ḥâtır ol Göz açup bu Zāl-i dehrūn lu ⁷⁴⁶ betine nāzır (ol) Keşret-i dünyâyı terk it vaḥdet-āsā ḳādir (ol) Kūşe-i (vaḥdet idi) ḳabrūn (ʿazābī) olmasa Ḥoş (temāşā-gāh) idi (maḥşer ḥisābī) (olmasa) ⁷⁴⁶	Müseddes/5 bend		-. - / - . - / - . - / - . -	
2b	Ḥayālī	Ey ḳaşun pek yā çeküp atmaḳda sehm-endāz-ı ḥūb Tir-i ḡamzen ehl-i derd içinde maḥbūb'ül-ḳulūb	Cāme-i cismūm Ḥayālī gördi mey-ālūdedür Āb-ı istiḡfār-ile pāk itdi Ḡaffār'üz-zünüb ⁷⁴⁷	Gazel/5 beyit		-. - / - . - / - . - / - . -	
2b- 3a	Ḥayālī	ʿĀşıkam bir dil-bere yok rahımı ʿāşıklar meded Baḡa ḳan aḡlar acır sīnemde yanıklar meded	Şām-ı hicrānın Ḥayālī rüz-ı vuşlat eyleme ⁷⁴⁸ Şubḥ gibi mihri ḡalib gönlü şādıklar meded ⁷⁴⁹	Gazel/5 beyit		-. - / - . - / - . - / - . -	
3a- 3b- 4a- 4b- 5a- 5b- 6a- 6b	Ruḥī	Şanmaḡ ki ⁷⁵⁰ bizi ⁷⁵¹ şire-i engür-ile mestüz Biz ehl-i ḥarābātdanuz mest ü ⁷⁵² Elest'üz Ter-dāmen olanlar bizi ālūde şanur lık Biz mā'il-i būs-ı leb-i cām u kef-i ⁷⁵³ destüz Şadrın gözedüp n'eyleyelüm bezm-i cihānun Pāy-ı ḥum-ı meydür yirümüz {biz} ⁷⁵⁴ bāde-perestüz Mā'il degülüz kimsenün āzārına ammā Ḥâtır-şiken-i zāhid-i peymāne-şikestüz Erbāb-ı ḡaraż bizden ıraḡ olduḡı yegdür Düşmez yire zīrā okumuz şāhib-i şaştuz Biz ⁷⁵⁵ ʿālem-i fānide ne mirüz ⁷⁵⁶ ne gedāyuz	Virdük dil ü cān-ile rızā bir ki ⁷⁵⁸ ḳazāya Ḡam çekmezüz uğrarsaḳ eger derd ü belāya Ḳoyduk vaṭanı ḡurbete bu fikr ile çıḳduk Kim renc-i a'nā ⁷⁵⁹ bā'iş olur ʿizz ü ʿalāya Devr eylemedük yir ḳomaduk bir niçe yılda ⁷⁶⁰ Uyduk dil ü ⁷⁶¹ divāneye dil uydı hevāya Olduk ne yire varduk-ise derde ⁷⁶² giriftār Alındı ⁷⁶³ göñül bir şanem-i māh-liḳāya Baḡdāda yolun düşe ⁷⁶⁴ ger ey bād-ı seḡer-ḥiz Ādāb-ile var ḥizmet-i yārān-ı şafāya Ruḥī 'yi eger bir şorar ister bulunursa	Terkib-bend/ 17 bend		-. - / - . - / - . - / - . -	Şiir 17 bendden oluşmaktadır. Ancak Mecmuada bend yer almaktadır. Terki-bendin bazı kısımları mecmuamızda farklı sayfalarda parçalanmış şekilde bulunmaktadır.

⁷⁴⁵ په برهنه په شکلde yazılması gereken kelime müstensih tarafından په برهنه په شکلde yazılmıştır. Müstensihin vezin gereği kelimeyi bu şekilde yazdığı düşünülmektedir.

⁷⁴⁶ Şiir HD'de bulunamadı.

⁷⁴⁷ Ali Nihad Tarlan(1945); *Ḥayālī Bey Dīvānı*, Bürhaneddin Erenler Matbaası, İstanbul, s. 110.

⁷⁴⁸ eyleme: etmese HD.

⁷⁴⁹ HD, s.119.

⁷⁵⁰ ki: kim ME.

⁷⁵¹ kim bizi: bizi kim HD.

⁷⁵² mest ü : mest-i ME.

⁷⁵³ kef-i: kef ü ME.

⁷⁵⁴ biz: -ME.

		A'lâlara a'lâlanuruz pest-ile pestüz Hem-kâse-i erbâb-ı dilüz 'arbedemüz yok Mey-ĥānede yüz gerçi veli 'aşk-ile mestüz Biz mest-i mey-i meygede-i 'âlem-i cânuz Ser-ĥalka-i cem'iyet-i peymāne-keşānuz ⁷⁵⁷	Dirlerse buluşduy mı o bî-berg ü nevāya ⁷⁶⁵ Bu maṭla'ı ġarrāmı ⁷⁶⁶ okı ebsem ol anda ⁷⁶⁷ Ma'lûm olur aĥvālümüz erbâb-ı vefāya Ĥālā ki biz üftāde-i ĥübān-ı Dımişķuz Ser-ĥalka-i rindān-ı melāmet-keş-i 'aşķuz ⁷⁶⁸				
7a- 7b	Cinānī	Āh kim bir gül için ġam-zede-i ĥār oldum Ġuşşadan bülbül-i şūrīde-şıfat zār oldum Bir sehī-ĥadd görüp aṅa ⁷⁶⁹ hevā-dār oldum Cūy-veş gönlüm aķup 'āşık-ı didār oldum Yine sevdā-zede-i zūlf-i siyeh-kār oldum Yine bir oṅmıyacaķ derde giriftār oldum	Ey Cinānī n'ola bülbül gibi nālān olsam Gül-i şad-pāre gibi çāk-ı girībān olsam Delirüp ⁷⁷⁰ 'aşķ-ile 'ālemlere destān olsam Kākül-i yār gibi n'ola perişān olsam Yine sevdā-zede-i zūlf-i siyeh-kār oldum Yine bir oṅmıyacaķ derde giriftār oldum ⁷⁷¹	Müseddes/ 6 bend		(-.-) .-. / .-. / .-. / . .- (-)	Şiir <i>Müseddes-i Cinānī</i> başlığını taşımaktadır. Şiir aslında 6 benden oluşmaktadır.Ancak mecmuada 5 bendi yer almaktadır.

⁷⁵⁵ biz: bu ME.

⁷⁵⁶ mîrüz: mîr ü ME.

⁷⁵⁸ bir ki: ĥükm-i ME.

⁷⁵⁹ a'nā: sefer ME.

⁷⁶⁰ yılda : yıldur ME.

⁷⁶¹ dil ü: dil-i ME.

⁷⁶² derde: 'işķa ME.

⁷⁶³ alındı: aldandı ME.

⁷⁶⁴ düşe: düşse ME.

⁷⁵⁷ Terķib-bendin bazı kısımları mecmūamızda farklı sayfalarda parçalanmış şekilde bulunmaktadır.

⁷⁶⁵ nevāya : hevāya ME.

⁷⁶⁶ maṭla'ı ġarrāmı: maṭta'ı ġarrāyı ME.

⁷⁶⁷ anda : andan ME.

⁷⁶⁸ Hidayet Duyar (2007); *Koyunluoğlu Müzesi Kütüphanesi'ndeki 11452, 12548,13596 Numaralı Şiir Mecmūalarının Tanıtımı Ve 13596 Numaralı Mecmūanın Metni*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, YL, Konya, s.52.

⁷⁶⁹ görüp aṅa: ü ser-efrāza CD.

⁷⁷⁰ delirüp: tıyulup CD.

⁷⁷¹ CD, s.279.

7b-8a	Bâkî	Ey göñül diñle sözüüm terk eyle bu sevdâyı ⁷⁷² Var kenâr eyleyigör bir şanem-i zibâyı Dinleme zâhid ü nâdân u ħar u ħod-râ'yı Söz uzatma yüri var eyleme çok ğavġâyı ‘Ayş u nüş eyle bugün aňma ğam-ı ferdâyı Saňa ışmarlamadılar bu yalan dünyâyı	Fırşat el virmiş-iken yürüt ayağı sâkî Çü bilürsin ki cihân kimseye almaz Bâkî Şöyle mest ol ki yaa na‘ralaruñ eflâki Mey durur bilmez misin zehr-i ğamuñ tiryâki ‘Ayş u nüş eyle bugün aňma ğam-ı ferdâyı Saňa ışmarlamadılar bu yalan dünyâyı ⁷⁷³	Müseddes/5 bend		(-.-) .-. / .-. / .-. / . .- (-)	Şiir <i>Bâkî Efendi</i> başlığını taşımaktadır.
8b	‘Ulvi	Ġurūr itme libâs-ı fâġr-ile ‘ömrüm cihândur bu abâ-yı cismini or bunda herkes câ-mekândur bu	Dimişler nâfe-i hoş-bûya teşbih eylemiş ġâlûñ Şaın gerçek şanup ‘Ulvi ’ye ġıřm ⁷⁷⁴ itme belândur bu ⁷⁷⁵	Gazel / 5 beyit		.-. / .-. / .-. / .-	
9a	Nefî	Şâh-ı ‘aşkum ‘âlem-i ma‘nâ müsellemdir baňa Ser-nigün peymâne-i Cem tâc-ı Edhemdür baňa	Baňa şor Nefî hemân adr-i dür-i ġüftârıñı Nükte-sencân-i ilâġi cümle hem-demdür baňa ⁷⁷⁶	Gazel/ 7 beyit		-. / .-. / .-. / .-	
9a-9b	Nefî	Göz ucuyla ‘âşıa geh luġ ider ġâġi ‘itâb Bir su‘âle yer omaz ol ġamze-i ġâzır-cevâb	Niçe utsun tır-i yâre sinesin Nefî nişân Anı or mı bir arâr üzre dil-i pür-ıztırâb ⁷⁷⁷	Gazel / 5 beyit		.-. / .-. / .-. / .-	
9b	Nefî	Göñlimi her dem bir âteşdür kılan pür-ıztırâb Kim ol âteşden bir aġkerdür felekde âfitâb	Âb u tâb eksük degül şı‘rûñde ey Nefî senüñ Yâr ġâġi luġ ider gibi saňa ġâġi ‘itâb ⁷⁷⁸	Gazel/ 5 beyit		.-. / .-. / .-. / .-	
9b-10a	Nefî	Öyle mi nâzûk geer ol ġamze-i câdû-firîb ‘Âşıa zaġm urduġın idrâk ide aňun raib	Yâr u bigâne müsellemler ıtsa ey Nefî n’ola Şı‘rimüñ hep âşinâdur lafzı ma‘nâsı ġarîb ⁷⁷⁹	Gazel/ 5 beyit		.-. / .-. / .-. / .-	
10a	Nefî	Bildürürdüm derdümi bir âh-ile cânâne hep orarum süz-ı derûnumdan felekler yaňa (hep)	Olmaz ey Nefî bu vâdide benümle hem-‘inân Ġelsün esb-i ab‘ına maġrûr olan meydâna hep ⁷⁸⁰	Gazel/ 5 beyit		-. / .-. / .-. / .-	
10a	Nefî	Ĥaġıtyla irişdi hele mektûb-ı maġabbet Bir yüzden idi yâr-ile üslûb-ı maġabbet ⁷⁸¹	Nefî gibi küstâġ ol eger ‘âşı olursay ⁷⁸² Zirâ iremez vuşlata maġcûb-ı maġabbet ⁷⁸³	Gazel/ 7 beyit		-. / .-. / .-. / .-	

⁷⁷² Vezin aksamaktadır.

⁷⁷³ Şiir, B’de bulunamadı.

⁷⁷⁴ ġıřm: cevır UD.

⁷⁷⁵ İsmail Çetin (1993); *Derzi-zâde ‘Ulvi (Hayatı Edebî Şahsiyeti ve Dîvânı’nın Tenkidli Metni)*, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, YL, Elazığ, s.491.

⁷⁷⁶ Metin Akkuş (1991); *Nefî Sanatı ve Türkçe Dîvânı (İnceleme- Karşılaştırmalı Metin)*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Erzurum, s.448.

⁷⁷⁷ ND, s.452.

⁷⁷⁸ ND, s.452.

⁷⁷⁹ ND, s. 454.

⁷⁸⁰ ND, s.455.

10b	Nefî	Ğamzeğ ⁷⁸⁴ ne kadar olsa niyâz itmege bâ'is Âhum olur ol mertebe nâz itmege bâ'is	Nefî gibi ğamzeğ de saña cân-ile 'âşık Budur dili hep mahrem-i râz itmege bâ'is ⁷⁸⁵	Gazel/ 5 beyit		-. - / . - - / . - - / . - -	
11a	Nefî	Ölmek âsân 'âşıka bir dem firâk-ı yâr güç Böyle müşkil derd esîri hâsteye timâr güç	Olsa Nefî n'ola ger endîşesiyle hem-zebân N'eylesün yâ şoğbet-i yârân-ı nâ-hemvâr güç ⁷⁸⁶	Gazel/ 5 beyit		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	
11a	Nefî	Pür-şafâ dâ'im dili bir şüh hem-demdür kadeh Tâ ezelden meclis-i rindâne mahremdür kadeh	N'ola pür-şevk itse dünyâyı dil-i Nefî gibi Rûzgâra yâdgâr-ı meclis-i Cemdür kadeh ⁷⁸⁷	Gazel/ 5 beyit		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	
11b	Nefî	Yazanlar peykerüm destümde bir peymâne yazmışlar Görüp mest-i mey-i 'aşk olduğum mestâne yazmışlar	Niçe zâhirdür ey Nefî sözün den dildeki süzuğ Yazınca nüsha-i şî'rûğ kâlemler yâne yazmışlar ⁷⁸⁸	Gazel/ 5 beyit		. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	
11b	Nefî	Ol ebrûlar ki levh-i cebhe-i cânâne yazmışlar Cemâlî matla'ıdur kim ser-i divâne yazmışlar	Bu tarz-ı hâşa ey Nefî yine şüret viren sensin Nazîre söyleyenler ekserî efsâne yazmışlar ⁷⁸⁹	Gazel/ 5 beyit		. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	
12a	Nefî	Ne tende cân-ile sensüz ümîd-i şîhhat olur Ne cân bedende ğam-ı firkatünle râhat olur	Nedür bu tâlî' ile derdi Nefî -i zârûğ Ne şühî sevse mülâyim didükce âfet olur ⁷⁹⁰	Gazel/ 6 beyit		. - . - / . - - - / . - . - / . - .	
12a- 12b	Nefî	Niçün şâh-ı nihâl-i gülde bülbül âşiyân eyler Bu günler hâd mahabbet ehli terk-i hân mân eyler	Müzeyyen reng ü büy-ile dil-i Nefî gibi gülşen Meger ol cân-ı 'âlem gâhî geşt-i gülsitân eyler ⁷⁹¹	Gazel/ 6 beyit		. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	
12b	Nefî	Felekde mişli yok bir mâh-ı mihr-efrûzumuz vardır Güzel sevmekde el-hâk tâlî'-i firûzumuz vardır	'Aceb mi bürîyâ-bâfân-ı nazma kılmasak râğbet Bizim Nefî gibi bir şâ'ir-i zer-dûzumuz vardır ⁷⁹²	Gazel/ 5 beyit		. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	
12b- 13a	Nefî	Maşşer olmuş şâhn-ı kâğıd-hâne dünyâ bundadur Cennete ⁷⁹³ dönmiş güzellerle temâşâ bundadur	Cümleden ol güne sermestân-ı şâhib-hâlden Nefî -i şürîde-i bî-bâk ü rûsvâ bundadur ⁷⁹⁴	Gazel/ 5 beyit		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	

⁷⁸¹ ND : birinci mısra ikinci mısra ile yer değiştirmiş şekildedir.

⁷⁸² olursağ: olursan ND.

⁷⁸³ ND, s.457.

⁷⁸⁴ ğamzeğ: ğamzen ND.

⁷⁸⁵ ND, s.463.

⁷⁸⁶ ND, s.464.

⁷⁸⁷ ND, s.464.

⁷⁸⁸ ND, s.466.

⁷⁸⁹ ND, s.467.

⁷⁹⁰ ND, s.468.

⁷⁹¹ ND, s.469.

⁷⁹² ND, s.471.

13a	Nefî	Söyleşülmez çarh-ile geh şöyle gâhî böyledür Münkalıbdür bu cihânun resm ü râhı böyledür	Yalnız Nefî degül küstâh-ı bezm-i ma'rifet Yoklasaň cümle nedimân-ı ilâhî böyledür ⁷⁹⁵	Gazel/ 5 beyit		- . - - / - . - - / - . - - / - . - -	
13a- 13b	Nefî	İhyâ iden endişeyi feyz-i nefesümdür Endişe benüm tıfl-ı dil-i nev-hevesümdür	Olsam n'ola Nefî gibi Hallâk-ı Ma'ânî İhyâ iden endişeyi feyz-i nefesümdür ⁷⁹⁶	Gazel/ 5 beyit		- . . / . - . . / . - . . / . - . .	
13b	Nefî	Nâz iderse gamzesi 'uşşâk-ı zâra nâz ider Zülfî bir âşüftedür kim rûzgâra nâz ider	Görmedim Nefî gibi bir rind-i 'âlî-meşrebi Hem gedâ hem pâdişâh-ı kâmkâra nâz ider ⁷⁹⁷	Gazel/ 5 beyit		- . - - / - . - - / - . - - / - . - -	
13b- 14a	Nefî	Çekdiğüm derdi ne hem-hâne ne hem-râh bilür 'Âşıkım hâl-i dil-i zârımı Allâh bilür	Böyle dil-ber ne belâdur başuňa ey Nefî Her nigâhını kazâ âfet-i cân-gâh bilür ⁷⁹⁸	Gazel/ 5 beyit		(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)	
14a- 14b	Nefî	Eşk-ile sinedeki şerhayı nem-nâk ideriz 'Âşıkız mihr ü mağabbet yolını pâk ideriz	Nazmımızla n'ola kılsak gamı şevke tebdil Zehri ey Nefî biz efsün-ile tiryâk ideriz ⁷⁹⁹	Gazel/ 5 beyit		(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)	
14b	Nefî	Esrâr-ı lebûn söylemeziz gerçi hamûşuz Ammâ ki hum-ı mey gibi pür-cûş u hurûşuz	Nefî gibi tâ'ib degülüz dil-ber ü meyden Biz anlar ile leb-be-leb ü düş-be-düş(uz) ⁸⁰⁰	Gazel/ 5 beyit		- . . / . - . . / . - . . / . - . .	
14b- 15a	Nefî	Gözi mey-hâne-i nâz u kaşı mihrâb-ı niyâz Yaraşur her ne kadar itse niyâz ehline nâz	Sen de Nefî dilünî kırtar eger kâdir isen Sözi yâ silsile-i zülfî gibi itme dirâz ⁸⁰¹	Gazel/ 7 beyit		(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)	
15a- 15b	Nefî	Rüstem-i ehl-i dilim 'aşk kemânum çekemez Pâdişâh-ı sülhanum fitne nişânum çekemez	Nefî 'yim kimse benim gibi şetâret idemez Hiç bir kimse dahı derd-i nihânum çekemez ⁸⁰²	Gazel/ 7 beyit		(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)	
15b	Nefî	Bâde gam virür bize biz 'aşık-ı divaneyiz Gelmedin bu bezme câm-ı 'aşk-ile mestaneyiz	Rind-i 'aşkız hâsılı Nefî -i bî-pervâ gibi Âşinâya âşinâ bigâneye biganeyiz ⁸⁰³	Gazel/ 5 beyit		- . - - / - . - - / - . - - / - . - -	
15b- 16a	Nefî	Şüfî bu şüreti gel ma'nî-i takvâya degiş Kalbî pâk it nemedi atlas u dibâya degiş	Olsa pür-gevher-i esrâr-ı ma'ânî 'âlem Sen anı yine ⁸⁰⁴ dil-i Nefî -i şeydâya degiş ⁸⁰⁵	Gazel/ 5 beyit		(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)	

⁷⁹³ cennete: cennet ND.

⁷⁹⁴ ND, s.472.

⁷⁹⁵ ND, s.472.

⁷⁹⁶ ND, s.473.

⁷⁹⁷ ND, s.473.

⁷⁹⁸ ND, s.474.

⁷⁹⁹ ND, s.479.

⁸⁰⁰ ND, s.480.

⁸⁰¹ ND, s.485.

⁸⁰² ND, s.486.

⁸⁰³ ND, s.484.

Yer Nu.: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K0352 Numaralı Mecmua							
Yp. nu.	Mahlas	Matla ^ε beyti / bendi	Makta ^ε beyti / bendi	N. şekli / birimi	N. türü	Vezin	Açıklamalar
16a	Nefî	Hazz ider dil ğam-ı cānān-ile bî-tāb olıcağ Ol şafâyı bulamam mest-i mey-nāb olıcağ	N'ola ğark olsa felek āb-ı hayāt-ı suhane Lûle-i hāme-i Nefî gibi mî'zāb olıcağ ⁸⁰⁶	Gazel/ 5 beyit		(- . - -) . . . - / . . . - / . . . - / . . - (- -)	
16a- 16b	Nefî	Sinemi deldi müjeç oğları tā cānuma dek Söyle ebrū-yı kemān-dāruña tutsun çekerek	Kadrüm anlar katı az olsa n'ola ey Nefî Çok hünerdür ğazeli böylece pākize dimek ⁸⁰⁷	Gazel/ 5 beyit		(- . - -) . . . - / . . . - / . . . - / . . - (- -)	
16b	Nefî	O şeh cān u dile raḥm eyleyüp dād itdüğün görsek Bir iki zār u nā-şādı felek şād itdüğün görsek	Ne maẓmūnlar ne vādiler bulur seyr eyleseñ Nefî Yine bir tarz-ı hāş u tāze icād itdüğün görsek ⁸⁰⁸	Gazel/ 5 beyit		. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	
16b- 17a	Nefî	Düşer ğāhî ʿarāk-nāk olsa zūlf-i ḥam-be- ḥam nāzūk Ruḥ-ı rengini ammā gül gibi hem tāze hem nāzūk	Ne feyz alur dil ü destinden ey Nefî gelür ⁸⁰⁹⁸¹⁰ dā'im Kalem cādū-yı ʿīsī-dem sūḥan hem şūḥ hem nāzūk ⁸¹¹	Gazel/ 7 beyit		. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	
17a	Nefî	Tūṭi-i muʿcize-ğüyum ne desem lāf degül Çarḥ-ile söylešemem āyinesi şāf degül	Levḥ-i maḥfūz-ı sūḥandur dil-i pāk-i Nefî Tabʿ-ı yārān gibi dükkānçe-i şaḥḥāf degül ⁸¹²	Gazel/ 5 beyit		(- . - -) . . . - / . . . - / . . . - / . . - (- -)	
17a- 17b	Nefî	Bezm-i bāğ içre dönüp bir şemʿ-i cemʿ-e-frūza gül Virdi revnağ meclis-i şāhenşeh-i nevrūza gül	Tabʿ-ı Nefî den ki bāğ-ı nev-bahār-ı feyẓdür Reng ü bû isterse gelsün eylesün deryūze (gül) ⁸¹³	Gazel/ 5 beyit		. - - - / . - - - / . - - - / . - -	
17b	Nefî	Hem kadeḥ hem bāde hem bir ḥūb ⁸¹⁴ sākīdür göñül Ehl-i ʿaşkuñ ḥāşılı şāḥib-mezākīdur göñül	İtse Nefî n'ola ger göñliyle dā'im bezm-i hāş Hem kadeḥ hem bāde bir ḥūb ⁸¹⁵ sākīdür göñül ⁸¹⁶	Gazel/ 5 beyit		. - - - / . - - - / . - - - / . - -	

⁸⁰⁴ anı yine: yine anı ND.

⁸⁰⁵ ND, s.487.

⁸⁰⁶ Şiir, ND'de bulunamadı.

⁸⁰⁷ ND, s.490.

⁸⁰⁸ ND, s.491.

⁸⁰⁹ gelür: k olur ND.

⁸¹⁰ کور “gelür” şeklinde yazılması gereken kelime müstensih tarafından کلور “kelülür” şeklinde yazılmıştır.

⁸¹¹ ND, s.491.

⁸¹² ND, s.493.

⁸¹³ ND, s.494.

⁸¹⁴ ḥūb: şūḥ ND.

⁸¹⁵ ḥūb: şūḥ ND.

⁸¹⁶ ND, s.495.

17b-18a	Nefî	“Âşıkı Hızır olsa ger virmez amânı bilmiş ol Bilmez işey ol meh-i nâ-mihribânı bilmiş ol	Kimse tahkîk idemez şâ‘ir midür sâhîr midür ⁸¹⁷ Bir bilür yok Nefî -yi mu‘ciz-beyânı bilmiş ol ⁸¹⁸	Gazel/ 5 beyit		-. - / -. - / -. - / -. -	
18a	Nefî	Lezzet-i vuşlat için fırkat-i yâri çekemem Şoĥbet-i bâde için renc-i ĥumârı çekemem	Câne minnet ne çekersem çekeyin ey Nefî Lezzet-i vuşlat için fırkat-i yâri çekemem ⁸¹⁹	Gazel/ 7 beyit		(-. -) . - - / . - - / . - - / . - (- -)	
18b	Nefî	Vuşlat hevesin ko ģam-ı hicrân ne belâdur Var ṭalib-i derd ol yûri dermân ne belâdur	Nefî sözünî vird-i zebân eyledi ‘âlem Şimdengirü yâ defter ü dīvân ne belâdur ⁸²⁰	Gazel/ 9 beyit		-. / . - - / . - - / . - -	
19a	Nefî	Yâ Râb dilümi sehv ü ĥaṭâdan şakla Endişemi tezvîr ü riyâdan şakla	Başdum reh-i vâdî-i rübâ‘î’ye kâdem Ṭa‘n-ı ĥar-ı nâdân-ı dü-pâdan şakla ⁸²¹	Rubâî		-. / . - - / . - - / . - (- -)	
19a	Nefî	Ruĥ-ı rengini kim yâruĥ leṭâfet gülsitânıdur Zenaĥdân şanma ol gülşende bûlbûl âşiyânıdur ⁸²²		Matla‘		. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	
19a	Bâkî	Gerçi küyünġda yatur zerre-i ĥâk-âlûduz Gün gibi pertev-i mihrünġle bugün me‘ûduz	Bâkî yâ çıksa şitâb-ile bedenden n’ola cân Küy-ı dil-berde mülâkâta bugün ma‘hûduz ⁸²³	Gazel/ 7 beyit		(-. -) . - - / . - - / . - - / . - (- -)	
19b	Muĥibbî	Naĥd-i cân-ile kim aldı lâ‘l-i cânânı dürrüst Şûbhesüz aradı buldı derde dermânı dürrüst	Görmedi gülşende bir gül ‘arız-ı dil-ber gibi Bu Muĥibbî aradı cümle gülistânı dürrüst ⁸²⁴	Gazel/ 5 beyit		-. - / -. - / -. - / -. -	Şiir <i>Muĥibbî</i> başlığını taşımaktadır.
19b	Fiġânî	Demidür kanlar ağlarsam eger bu çeşm-i pür-ĥûnum Ķabâ-yı allar ⁸²⁵ giymiş ⁸²⁶ bugün ol ĥaddi ⁸²⁷ mevzûnum ⁸²⁸	Fiġânî sâye-veş [anun] ⁸²⁹ yolında n’ola ĥâk-i pâ olsam ⁸³⁰ Ĥırâmânî ĥırâmânî yürür ol ĥaddi mevzûnum ⁸³¹	Gazel/ 5 beyit		. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Şiir <i>Ķazel-i Fiġânî</i> başlığını taşımaktadır.

⁸¹⁷ Kimse tahkîk idemez şâ‘ir midür sâhîr midür: Kimse tahkîk edemez sâhîr midür şâ‘ir midür ND.

⁸¹⁸ ND, s.496.

⁸¹⁹ ND, s.502.

⁸²⁰ ND, s.475.

⁸²¹ ND, s.541.

⁸²² ND, s.543.

⁸²³ Şiir, B’de bulunamadı.

⁸²⁴ Kemal Yavuz – Orhan Yavuz (2016); *Muĥibbî Dīvânı*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, c.1. Bilnet Matbaacılık ve Ambalaj A.Ş., İstanbul, s.250.

⁸²⁵ allar: al FD.

⁸²⁶ giymiş: giymişdür FD.

⁸²⁷ ĥaddi: ĥaddi FD.

⁸²⁸ mevzûnum: gül-gûnum FD.

⁸²⁹ FD, s.62.

⁸³⁰ Fiġânî sâye-veş yolında n’ola ĥâk-i pâ olsam: Fiġânî sâye-veş anun yolunda n’ola ĥâk olsan FD.

19b-20a	Muhibbî	Yanmaz-idi âteş-i hicr-ile bir dem cânımız Güşe-i çeşmiyle ger kılsa nazar cânımız ⁸³²	Kim ki öğrenmek diler aşkun rumûzın ser-te-ser Okusun görsün Muhibbî defter ü divânımız ⁸³³	Gazel/ 5 beyit		-. - - / -. - - / -. - - / -. - -	Şiir <i>Gazel-i Muhibbî</i> başlığını taşımaktadır.
20a	Rahmî	Ne kanlar dökdüğün arz itse çeşmüm yâre âl anlar Tenüm gamdan hilâle döndi dirsem bir hayâl anlar	Suhan bezminde Câmîdür bilen keyfiyyet-i hâlim ⁸³⁴ Kemâlât ⁸³⁵ -ı kelâmum Rahmîyâ ancak Kemâl anlar ⁸³⁶	Gazel/ 7 beyit		. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Şiir <i>Gazel-i Rahmî</i> başlığını taşımaktadır.
20a-20b	Fedâyî	Çam-ı zülfünle dil-perişanum Fikr-i hâl ü haşuyla giryânım	Kul olaldan Fedâyî ol şâha Ben de dil mülketinde sultânım ⁸³⁷	Gazel/ 5 beyit		(- . - -) . - - - / . - - - / . - - (- -)	Şiir <i>Gazel-i Fedâyî</i> başlığını taşımaktadır.
20b	Hayâlî	Gül yüzünde ey perî zülf-i perişanuy mı var Gülşen-i Cennetdür anda tâze reyhanuy mı (var)	Bu Hayâlî hastayı öldürmek istersin şehâ Ka'be-i küyünde yoğsa yine kurbânuy mı (var) ⁸³⁸	Gazel/ 5 beyit		-. - - / -. - - / -. - - / -. - -	Şiir <i>Gazel-i Hayâlî</i> başlığını taşımaktadır.
20b-21a	Âzerî	‘Ayb u noksân bulmadı ‘uşşâk cemâl-i yârda Hakka râzî olmayup zâhid dağı inkârda ⁸³⁹	‘Ânber-âsâ dâne-i hâli anuy ey Âzerî Yanmayup kalmağ ‘acebdür micmer-i ruhsârda ⁸⁴⁰	Gazel/ 5 beyit		-. - - / -. - - / -. - - / -. - -	Şiir <i>Âzerî Fermânde</i> başlığını taşımaktadır.
21a	Şemsi	Yine bir hûba gönül düşdi yüzi gül ruhu âl Kâmeti serv ü beli ince teni penbe mişâl ⁸⁴¹	Şemsiyâ şöyle sürür-ile okursun gazeli Yine şîründe senüy var gibi bir ince hayâl ⁸⁴²	Gazel/ 5 beyit		(- . - -) . - - - / . - - - / . - - - - / . - - (- -)	
21a-21b	Figânî	Virdüm dehân-ı dil-bere dil gâibâne ben Miğdâr-ı zerre görmedüm ⁸⁴³ andan nişâne ben	‘Avn-i ilâh reh-ber olursa Figânîyâ Mülk-i sühanda beglük idem Husrevâne ben ⁸⁴⁴	Gazel/ 5 beyit		- - . / - - . / . - - . / - - .	

⁸³¹ Gülşen Çaylı Cankurt(2015); *Figânî Divânı Gramatikal İndeksi*, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, YLT, s.62.

⁸³² cânımız: cânânımız MD.

⁸³³ MD, c.1, s.739.

⁸³⁴ hâlüm: şîrim BDR.

⁸³⁵ kemâlât: hayâlât BDR.

⁸³⁶ Mustafa Erdoğan (2011); *Bursalı Rahmî Ve Divânı*, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,78364/bursali-rahmi-Divani.html> (Erişim 15.07.2017), s.341.

⁸³⁷ Şairin Divân’ı bulunamadı.

⁸³⁸ HD, s.136.

⁸³⁹ Vezin aksamaktadır.

⁸⁴⁰ Şairin Divân’ı bulunamadı.

⁸⁴¹ mişâl: menâl ŞD.

⁸⁴² Mehmed Akkaya (1992); *Şemsi Paşa Divânı (İnceleme-Edisyon Kritikli Metin)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, DT, s.443.

21b	Fuzûlî	Cânumuñ cevheri ol lâ'î-i güher-bâra fidâ "Ömrümün hâşılı ol şive-i reftâra fidâ	Ey Fuzûlî n'ola ger şaqlar isem cân-ı ["azîz]" ⁸⁴⁵ Vaqt ola kim ola şüh-i sitemgâra fidâ" ⁸⁴⁶	Gazel/ 7 beyit		(- . - .) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)	
21b- 22a	İshâk	Fülk-i dil çıkmadın kenâra dahı Mevc-i gam şaldı bir diyâre dahı	Hicre İshâk çäre ölmekdür Kimse itmez bu derde çäre dahı" ⁸⁴⁷	Gazel/ 7 beyit		(- . - .) . . - - / . . - - / . . - (- -)	Şiir aslına 7 beyitten oluşmaktadır. Ancak mecmuada 6 beyit yer almaktadır.
22a	Ulvi	Gördükçe beni neyki bu bigâne bakışlar Görmezlenüp âhû gibi yâbâne bakışlar	"Ulvi kuluña "ayn-ı "inâyetle nazar yok Bilsem ne bakışlar bu ki cânâne bakışlar" ⁸⁴⁸	Gazel/ 7 beyit		- . . / . . - . / . . - . / . . -	
22a- 22b	Hayâlî	Dil-rübâlar kim benüm şabr ü karârum aldılar Çekdiler evvel elümden ihtiyârum aldılar	Zahm-ı sînemden Hayâlî tîr-i yâri çekdiler Piste-leb bir serv kâmet gül-"izârum aldılar" ⁸⁴⁹	Gazel/ 5 beyit		- . . - / - . . - / - . . - / - . -	
22b	Hayâlî	Her kaçan vahşî gazâlüm geşt" ⁸⁵⁰ ider şahrâ yüzün Hây ü hüyum âh kim ol dem tutar dünyâ yüzün	Fakr küyun devlet-i dehre Hayâlî virmedi Böyle kullanmak gerek "âlemde istignâ yüzün" ⁸⁵¹	Gazel/ 5 beyit		- . . - / - . . - / - . . - / - . -	
22b	Hayâlî	Gayrıya lutf u cefâdur baña "âdet senden Demidür eyler isem saña şikâyet senden	Zulmet-i şâm-ı belâ içre Hayâlî kaldı Pertev irmezse eyâ necm-i hidâyet senden" ⁸⁵²	Gazel/ 5 beyit		(- . . -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)	
23a	-	Niçe toyunca görem sen gül-i nâzûk-bedeni Kendü kirpigüm olupdur baña gözüm diken	Beni sâyeñ gibi ey serv-kađ ayakda koma Böyle hâk itme igende yoluña cân vireni" ⁸⁵³	Gazel/ 5 beyit		(- . . -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)	
23a	Ahmed Paşa	Dil haste" ⁸⁵⁴ {lebi } ⁸⁵⁵ hicrûñ eleminden öle yazdı Kân yaşların akıttı ki tûfân ola yazdı	Ahmed ğazeliyyâtına öykünmege bülbül Bir kaç kelimât itti ki ğonca güle yazdı" ⁸⁵⁶	Gazel/ 5 beyit		- . . / . . - . / . . - . / . . -	

⁸⁴³ görmedüm: görmedin FD.

⁸⁴⁴ FD, s.63.

⁸⁴⁵ FD, s.63.

⁸⁴⁶ Ali Nihad Tarlan (2014); *Fuzûlî Dîvânı Şerhi*, 8. baskı, Akçağ Yayınları, Ankara, s.61.

⁸⁴⁷ Ali Yıldırım(1991): *İshâk Çelebi (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divân Edisyon Kritiği)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YL, Elazığ, s.233.

⁸⁴⁸ Şiir, UD'de bulunamadı.

⁸⁴⁹ HD, s.151.

⁸⁵⁰ geşt: seyr HD.

⁸⁵¹ HD, s.325.

⁸⁵² HD, s.326.

⁸⁵³ Şiirin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁸⁵⁴ haste: haşası AD.

⁸⁵⁵ leb: - AD.

23a- 23b	-	Sağa ey meh gam-ı ⁸⁵⁶ aşkumı ⁸⁵⁷ ıyân idemez Bir gamum dağı bu kim anı nihân idemez	Nice hübları koyup zühde halife yapsam Yaşlılıkla çıkan âdemi yaman idemez ⁸⁵⁷	Gazel/ 5 beyit	(-.-.) ..- / .-.- / .. -- / ..- (-.)	
23b	Ahmed Paşa	Zülfünün bendinde olaldan giriftâr inlerem Her nefes ⁸⁵⁸ feryâd idüp zâr-ı dil-efgâr inlerem	Ahmed 'ün hâlin şorarsa çesmün-içün hastadır Ol sebebdendür k'olup her lahza bîmâr inlerem ⁸⁵⁹	Gazel/ 7 beyit	-.-- / -.- / -.- / -.-	Şiir aslına 7 beyitten oluşmaktadır. Ancak mecmuada 5 beyit yer almaktadır.
23b- 24a	Figânî	Ne tîr-endâz olur kaşuñ ⁸⁶⁰ kemânı Belürmez sînede tîrûñ nişânı	Virür zülfî gibi göñlün ⁸⁶¹ hevâya Niçe bî-rahm olur yârûñ Figânî ⁸⁶²	Gazel/ 5 beyit	.--- / .--- / .--	
24a	Ahmed Paşa	Ṭurra-i cānān elinden el-ğiyās Yandum ol su'bān elinden el-ğiyās	Ahmed inler derd-i dilden ⁸⁶³ lîk ben İderüm dermān elinden el-ğiyās ⁸⁶⁴	Gazel/ 7 beyit	-.-- / -.- / -.-	Şiir aslına 7 beyitten oluşmaktadır. Ancak mecmuada 5 beyit yer almaktadır.
24a	-	Çamze-i cānān elinden el-ğiyās Öldüm ol fettān elinden el-ğiyās	Bî-ḳarār oldı şabāhı gün gibi Çarḥ-ı ser-gerdān elinden el-ğiyās ⁸⁶⁵	Gazel/ 5 beyit	-.-- / -.- / -.-	

⁸⁵⁶ Ali Nihad Tarlan (1992); *Ahmed Paşa Dīvānı*, Akçağ Yayınları, Ankara, s.284.

⁸⁵⁷ Şiirin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁸⁵⁸ her nefes: ney gibi AD.

⁸⁵⁹ AD, s.221.

⁸⁶⁰ kaşuñ : ḳalbün FD.

⁸⁶¹ göñlün : gönli FD.

⁸⁶² FD, s.85.

⁸⁶³ dilden: elinden AD.

⁸⁶⁴ AD, s.130.

⁸⁶⁵ Şiirin kime ait olduğu tespit edilemedi.

Yer Nu.: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K0352 Numaralı Mecmua							
Yp. nu.	Mahlas	Matla ⁶ beyti / bendi	Makta ⁶ beyti / bendi	N. şekli / birimi	N. türü	Vezin	Açıklamalar
24b	Şem'i	Derd-i bî-dermân elinden el-ğiyâş Hicr-i bî-pâyân elinden el-ğiyâş	Şem'i yâ yakdı vücûdum ser-te-ser Âteş-i icrân elinden el-ğiyâş ⁸⁶⁶	Gazel/ 5 beyit		-. - / -. - / -. -	
24b- 25a	Ahmed Paşa	Ebr ağlamazdı dîde-i hûn-bârum olmasa Gülmezdi gül bahâra ⁸⁶⁷ ruḡ-ı yârum olmasa	Didi iderdi Ahmed 'i ef'î saçum helâk Tiryâḡ-i ḡande-i leb-i dūr-bârum olmasa ⁸⁶⁸	Gazel/ 5 beyit		-. - / -. - / -. - / -. -	
25a	Hayreti	Öpülse yâr-ile yâr olsa dil-ber Kuçulsa râm-ı ârâm ⁸⁶⁹ olsa dil-ber	Cefâyî az kılsa Hayreti 'ye Sözüm oldur ⁸⁷⁰ vefâ-dâr olsa dil-ber ⁸⁷¹	Gazel/ 5 beyit		. - - / . - - / . - -	
25a	Hayreti	Nem begendi yâ neremden ḡazḡ ider bilsem benüm Niçe yıldur bir dem ayrılmaz yanumdan ḡam benüm	Hayreti -veş olalı gün yüzünḡün âvâresi ⁸⁷² Gözüme bir zerrece gelmez iki 'âlem benüm ⁸⁷³	Gazel/ 5 beyit		-. - / -. - / -. - / -. -	
25b	Nev'i	Meclisde öpüp lâ'lini rindâna tıyurma Ol ḡâleti ağzuḡdaki dendâna tıyurma	Mey içme güzel sevme dimezler saḡa ⁸⁷⁴ Nev'i Ol zevḡi hemân zümre-i 'irfâna ⁸⁷⁵ tıyurma ⁸⁷⁶	Gazel/ 5 beyit		-. - / -. - / -. - / -. -	

⁸⁶⁶ Murat A. Karavelioğlu (2014); *Şem'i Dîvânı*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, Bilnet Matbaacılık, İstanbul, s.143.

⁸⁶⁷ bahâra: bahâr-ı AD.

⁸⁶⁸ AD, s.256.

⁸⁶⁹ ârâm : dil-dâr HAYD.

⁸⁷⁰ oldur: bu kim HAYD.

⁸⁷¹ HAYD, G.122.

⁸⁷² ḡayretî-veş olalı gün yüzünḡün âvâresi: Hayretî-veş gün yüzünün olalı âvâresi HAYD.

⁸⁷³ Haz. Mehmed Çavuşoğlu-M. Ali Tanyeri (1981); *Hayretî Dîvânı Tenkidli Basım*, İstanbul, G.267.

⁸⁷⁴ saḡa: şafla N.

⁸⁷⁵ 'irfâna: nâdâna N.

⁸⁷⁶ Tulum Mertol-Tanyeri Ali (1977); *Nev'i Dîvânı*, İstanbul Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, G.395.

25b	Behiştî	<i>Elā yā eyyühe's-sākî edir ke'sen ve nâvil hâ⁸⁷⁷</i> Bizi öldürmedin ğam ğafil olma çâremiz kıl hâ	Behiştî sâde-rûlarla ⁸⁷⁸ mülâkâta du ⁸⁷⁹ itseñ ⁸⁷⁹ Çabûl olmağa sîneñde gerekmez kıl kadar ğıl hâ ⁸⁸⁰	Gazel/ 6 beyit		.---/.---/---/---	Şiir aslına 6 beyitten oluşmaktadır. Ancak mecmuada 5 beyit yer almaktadır.
25b- 26a	°Avnî	<i>Elā yā eyyühe's-sākî edir ke'sen ve nâvil hâ⁸⁸¹</i> Bizi öldürmedin ğam ğafil olma çâremiz kıl hâ	Bakalı gözle ey °Avnî n'olur bu dâr-ı miñnetden Cihânun ⁸⁸² izz ü câhına ğurûr itme fenâ yel hâ ⁸⁸²	Gazel/ 7 beyit		.---/.---/---/---	
26a	Şeffî	Kemer bendin kuşandukça olur mü-yı miyân peydâ Tebessüm itmeyince olmaz ol naķş-ı dehân peydâ	Görenler berķ-i hâtif şanmasunlar âsumân üzre Derûnum âteşi itdi Şeffî bir zebân peydâ ⁸⁸³	Gazel/ 5 beyit		.---/.---/---/---	
26b	Hayâlî	Dil helâk oldu bu gün derdi-ile ol ⁸⁸⁴ meh-pârenün Bulmadum çoğ istedüm nâm-ı nişânın çârenün	Ey Hayâlî tâlî'ün yokdur sitâreñ n'eylesün Çün senünle yıldızı barışmaz ol meh-pârenün ⁸⁸⁵	Gazel/ 5 beyit		---/---/---/---	
26b	Hayâlî	Dili âşüfte kılan sünbül ü gül-püşundur Şabrumı ğâret iden hâl-i benâğusundur	Bâde-i aşķunı ey düst Hayâlî içeli Gelmedi başına °aklı daĥı sarĥoşundur ⁸⁸⁶	Gazel/ 5 beyit		(---)---/---/---/--- (--)	
26b- 27a	Hayâlî	Kaşun hilâlini meh-i tâbâna virmezem Şem ⁸⁸⁷ -i ruĥunı mihr-i dirahşâna virmezem	Ben ol Hayâlî yem ki eşigün gedâlığın Taĥt-ı °Acemle milket-i °Osmâna virmezem ⁸⁸⁷	Gazel/ 5 beyit		---/---/---/---	

⁸⁷⁷ Hâfız- ı Şîrâzî Dîvânî'nın birinci gazelinin ilk beytinin ilk mısraıdır.

⁸⁷⁸ sâde-rûlarla : dil-rübâlarla BD.

⁸⁷⁹ itseñ: kılsañ BD.

⁸⁸⁰ Yaşar Aydemir; *Behiştî Dîvânı*, [http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,78362/behisti-Dîvânii.html](http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,78362/behisti-Divani.html) (Erişim Tarihi; 08.06.2017), s.180.

⁸⁸¹ Bu mısra Hâfız- ı Şîrâzî Dîvânî'nın ilk gazelinin ilk beytinin ilk mısraıdır.

⁸⁸² Şiir, AVD'de bulunamadı.

⁸⁸³ Şiir, ŞEF'de bulunamadı.

⁸⁸⁴ ol : o HD.

⁸⁸⁵ HD, s.243.

⁸⁸⁶ HD, s.146.

27a	‘Ulvi	Yolunda sāye-veş ol serv-kaddün gerçi hâkem ben Ğubârüm maḥv ider bād-ı şabā aḡa helâkem ben	Esîr-i zülf-i dil-dârum kemend-i eşke ⁸⁸⁸ ber-dârum Dil- i ‘Ulvi gibi zârum ġarîb ⁸⁸⁹ ü derd-nâkem ben ⁸⁹⁰	Gazel/ 5 beyit		.---/.---/---/---	
27a- 27b	Seliķi	Binā-yı hâne-i dünyâyı bî-bünyâd imiş bildüm Fenâ taşıyla yapılmış ġarâb-âbâd imiş (bildüm)	Seliķi her kimün ola damâğı pür hevâ-çün ney Melâmet bezm-gâhında işi feryâd imiş bildüm ⁸⁹¹	Gazel/ 5 beyit		.---/.---/---/---	
27b	Rahîķi	Ṭotalum baķmaz saḡa ol çeşm-i şehlâ n’eylesün Gül bilür şeydâsını bûlbûldür ammâ n’eylesün	Ey Rahîķi kılma dünyâdan şikâyet gey şaķın Elde dünyâ olmayıcaķ saḡa dünyâ n’eylesün ⁸⁹²	Gazel/ 5 beyit		---/---/---/---	
27b- 28a	Muḡibbî	Olsun tana ⁸⁹³ um içre ol yâr ⁸⁹³ -ı rûy-sâde Ķalsun belâ vü ġamda bu ⁸⁹⁴ âşık-ı fûtâde	Gül-zâr-ı ġüsniğ içre her gice şubḡ olınca Oķur Muḡibbî medḡün bûlbûl gibi ⁸⁹⁴ Nevâda ⁸⁹⁵	Gazel/ 7 beyit		---/---/---/---	
28a	Ķabûlî	Ṭarâvet zülf-i sünbûl saḡa maḡşûş ġod ezelden saḡa maḡşûş	Ķabûlî aġlamak gülmek muḡaşşal irisî saḡa biri baḡa ⁸⁹⁶ maḡşûş ⁸⁹⁷	Gazel/ 5 beyit		.---/.---/---	
28b	Zâtî	Didüm ki benüm yâ Rab dil-ber neme giz eyler Gönlüm didi ⁸⁹⁸ aynuḡda olan neme giz eyler	Yâ Rab didi ey Zâtî yok bezm-i maḡabbetde Feryâd ü fiġānuḡdan özge neme giz eyler ⁸⁹⁸	Gazel/ 5 beyit		---/---/---/---	

⁸⁸⁷ HD, s.280.

⁸⁸⁸ eşke: ⁸⁹⁴aşka UD.

⁸⁸⁹ ġarîb: za’îf UD.

⁸⁹⁰ UD, s.482.

⁸⁹¹ Şairin Dîvân’ı bulunamadı.

⁸⁹² Şairin Dîvân’ı bulunamadı.

⁸⁹³ yâr: mâh MD.

⁸⁹⁴ bûlbûl gibi: bûlbûlleyin MD.

⁸⁹⁵ MD, c.2, s.1539.

⁸⁹⁶ Birisi saḡa biri baḡa: biri saḡa birisi baḡa KD.

⁸⁹⁷ Mustafa Erdoğan (2008); *Kabûlî İbrâhim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkidli Metin-Dizin) C.1*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, DT, Ankara, s.616.

⁸⁹⁸ Şairin Dîvân’ına ulaşamadı.

28b	Tiğî	Kaşuñ ki dil ü cānuma ğamzeñle oķ urdı ‘Älemde bugün mihr ü vefā bābın oķurdı	Tiğî şorar-ısa eger ol gözleri fettān Ġamzeñ görelî Seyf du‘āsını oķurdı ⁸⁹⁹	Gazel/ 5 beyit		--./--./--./--	
28b- 29a	Hayālî	Rüz u ezelde hāk-i vücūdum elenmeden Cān tıflı dağı ten beşiginde bulunmadan	Pervāne kıldı şem‘-i cemālün Hayālî ’yi Ġandil-i mihr tāk-ı sipihr üzre yanmadan ⁹⁰⁰	Gazel/ 5 beyit		--./--./--./--	
29a	Hayālî	Niçe bir hūnīn ğamla ⁹⁰¹ āb içelüm Gel e bir kaç ħadeh şarāb içelüm	Eylemezdi Hayālî sohbət-i mey Dimese hūsnünge ⁹⁰² rübāb içelüm ⁹⁰³	Gazel/ 6 beyit		(-.-)---/---/---(-)	
29a- 29b	Nev‘î	Gül devri geldi nergis ile lāle vaktidür Mey-nüş idün selāse-i ğassāle vaktidür	Nev‘î gedā-yı cām-ı mey olsa ‘aceb mi şāh Zerrīn ħadehler içre seher jāle vaktidür ⁹⁰⁴	Gazel/ 5 beyit		--./--./--./--	
30b- 31a	Bākî	Ey cemālün pertev-i envār-ı şubh-ı lem-yezel Berter olsa menzilün hūrşid-i enverden maħal Sende göstermiş kemāl-i şun‘ın Üstād-ı ezel Ġudretin izhār idüp Ħāk Ħazreti ‘azze vü cel Cümle hūbān içre sen cānānı kılmiş bî-bedel	Bākî yā kūy-ı ħarābatı nişimen kılduğum Bezm-i ‘aşkı şem‘-i āhumla müzeyyen kılduğum Ser-nüviştüm hālīdūr āfāka rüşen kılduğum Ey Selīmī ebr olup ⁹⁰⁵ çeşm üzre mesken kılduğum Alnuma ‘aşkuñla ⁹⁰⁶ yazılan yazılardur {tā} ⁹⁰⁷ ezel ⁹⁰⁸	Muhammes/ 7 bend	Tahmīs	---/---/---/---	
30b- 31a	Bākî	Geşt ü güzār-ı bağ ne hoşdur nigār ile Bir nev-reside gönca-dehen gül-‘izār ile Çün tazelendi gülşen-i ‘ālem bahār ile Hoşdur çemende seyr idelüm taze yār ile Tā düşmenün yūregi bulına ⁹⁰⁹ taze yarla	Gül gibi şî‘r-i Bākî ’ye bir dem kulağun ur Derd-i derūnı bülbul-i şūrīde-hāle şor Gel bir kenāra meclis-i mihr ü vefāyı ħur Şun lāl-i cān-fezāyī Selīme şehā k’olur Yāruñ şafā-yı vuşlatı būs u kenār ile ⁹¹⁰	Muhammes/ 8 bend	Tahmīs	--./--./--./--	

⁸⁹⁹ Şiir Süleymāniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 numaralı mecmūada yer almaktadır ancak bu mecmūaya ulaşamadı.

⁹⁰⁰ HD, s.298.

⁹⁰¹ hūnīn ğamla: ğamla hūnīn HD.

⁹⁰² hūsnünge: çeng-ile HD.

⁹⁰³ HD, s.273.

⁹⁰⁴ N. G.153.

⁹⁰⁵ Selīmī ebr olup: Selīm ebrū diyüp B.

⁹⁰⁶ ‘aşkuñla: ‘aşk ile B.

⁹⁰⁷ tā: - B.

⁹⁰⁸ Sabahattin Küçük; *Bākî Dīvānı*, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10596,bakiDivaniSabahattinkucukpdf.pdf?0>, s.66.

⁹⁰⁹ buluna: yana B.

⁹¹⁰ B, s.68.

31a- 31b	Hâfız	Küh-ı gâmda her kişi adıyla Ferhâd ⁹¹¹ olmasun Ehl-i ʿaşka ben tûrurken kimse üstâd (olmasun) Tek kapuñdan bendeñ<i> red eyleme yad olmasun Guşşarñı ʿâlemde şâdi bilmeyen şâd olmasun Olmayan ʿaşkuñ esiri gâmdan âzâd olmasun	Hâfızâ yeter gâmun dil-ber cân diler Cân-ını> ʿuşşâk yolında hâk-ile yeksân (diler) ⁹¹² Bende cân virmek gerekdür anı kim sulţân (diler) Ey Nizâmî çünki yârûñ gencidür virân diler Ko vücûduñ mülki virân olsun âbâd olmasun ⁹¹³	Muhammes/ 8 bend	Tahmîs	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	
32a- 32b	Maḥremî	Ey güzellik bağı içre tâze serv-i ser-bülend Görmedi ḳaddûñ gibi bir naḥl-i gül hiç naḥl-bend Ey ölür her bir kılında baḡludur bu müst-mend Tâm-ʿânber-i kâkûlün Hûrşide şalmışdur kemend Baḡlamışdur göñlümi zincîr-i zûlfûñ bend bend	Maḥremî şad hañçer-i hicrân-ile ol sîm-ten Ḳaṭʿ iderse başuñı ḳaṭʿâ yüzûñ döndürme sen Anuñ-içün gör nedür ol ḥusrev-i şâhib-suḥan Ey Muḥîṭî ḥaṭṭ-ı sevdâsından anuñ baş çekin Pârelensün tiğ-i miñnetden ḳalem tek bend bend ⁹¹⁴	Muhammes/ 5 bend	Tahmîs	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	
32b- 33a	ʿAşkı	Ülfet-i ʿaşk eyleyen ünsiyyet-i cân istemez İltifât-ı ḥalk u teklifâtı insân istemez Terk idüp ⁹¹⁵ cümle cihân mülkini ʿunvân istemez İḥtiyâr-ı fakr iden dergâh u sulţân ⁹¹⁶ istemez Zâd-ı gâmdan özge hergiz kendüye nân istemez	ʿAşkıyâ câm-ı ezeldür cânı bî-hüş eyleyen Yâd ḳılmaz ʿâlemi kendin ferâmûş eyleyen Ḳaṭreye şaymaz muḥîṭî ʿaşk ile cûş (eyleyen) Ey Muḥibbî yâr elinden bir ḳadeḥ nûş eyleyen Ḥızr elinden ger olursa âb-ı ḥayvân istemez ⁹¹⁷	Muhammes/ 7 bend	Tahmîs	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	
33a- 33b- 34a	Bâḳî	Râyet-i fitne çeküp ol ḳad-i dil-cû begler Uşdılar yanına şûḥ-ı cefâ-ḥû begler Bir yire geldi niçe ḡamzesi cādû begler Bir âlây oldu perî şivelü âḥû begler Gözi âhûlaruñ âlâyına yâ ḥû begler	Bâḳiyâ gel olalum Kaʿbe-i dil yolına peyk Diyelüm semʿa nidâ iricek âḡir Lebbeyk Girelüm râh-ı Ḥudâya diyüp es-saʿyü ileyk Ne Necâtî ne güzeller ne selâm ⁹¹⁸ ne ʿaleyk Fâriğuz eylemezüz kimseye ṭapu begler ⁹¹⁹	Muhammes/ 6 bend	Tahmîs	(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)	

⁹¹¹ فرهاد “ferhâd” şeklinde yazılması gereken kelime müstensih tarafından فراد “ferad” şeklinde yazılmıştır.

⁹¹² Vezin aksamaktadır.

⁹¹³ Şiir, HAFD’de bulunamadı.

⁹¹⁴ Şiir, MHD’de bulunamadı.

⁹¹⁵ idüp: ider MD.

⁹¹⁶ sulţân: eyvân MD.

⁹¹⁷ MD, s. 84.

⁹¹⁸ selâm: selâmün B.

⁹¹⁹ B, s.70.

34a-34b	Yetimî	Hüsniñ hayâtı ‘âleme ey dil-berâ yeter Lâ’lün şafâsı cânuma her dem gîdâ yeter Hâl-i ruhuñ bu sebzde dâğ-ı cefâ yeter Dil kişverüne zûlf-i siyâhuñ belâ (yeter) Yakmağa bu vilâyeti bir ejderhâ yeter	Kimse Yetmî senüñ gibi bî-‘izzet olmasun Aç ol cihânda minnetli ni‘met olmasun ‘Âlem içinde müflis ü bî-‘izzet (olmasun) Tek yırde gökde zerre kadar minnet olmasun Örti didigün Necâti’ye bir büriyâ yeter ^{920 921}	Muhammes/ 6 bend	Tahmîs	--./--./--./--	
34b-35a	-	Şikâyet rûzgârımdan ki bir dem olmağdum hoşnûd Fiğân baht-ı siyâhumdan ki kılmaz tâli‘im mes‘ûd Yumuldı gonca-i ‘âb’um elümde cām-ı gam fersûd Bahâristân-ı ‘âlemde açılmazsa gül-i maşşûd Ne gam ey bülbül-i cân çünkü gül-zâr-ı ‘adem mevcûd	Mağâl-ı lâ’l-i dil-ber var-iken yâkût u aḥmerden Yudum al çeşme-i âb-ı hayât u bâde-i terden Ne olur cām-ı Cemşîd ü mir‘ât-ı Sikender’dan ⁹²² Tecellî-i şafâ-yı şaykal it mir‘ât-ı hâverden O mâhuñ ‘aks-i hüsniñ fiğânı yâ hüve’l-maşşûd ⁹²³	Muhammes/ 6 bend	Tahmîs	.---/.---/.---/.---	
35a-35b	Cinânî	Şeh ⁹²⁴ -i ‘aşkuñ ezelden bende-i fermâniyuz cânâ ⁹²⁵ Belâ iklîminüñ ⁹²⁶ ser-geşte-i devrâniyuz cânâ Bizi şanmağ cihânıñ tâlib-i ‘üvâniyuz (cânâ) Ne dehrüñ bendesi ne şâh-ı ‘âli-şâniyuz (cânâ) Esîrüñ olalı mülk-i gamuñ sulṭâniyuz cânâ	Cinânî bend idelden târ-ı mü-yı kâkûl-i cânân Esîr oldum kemend-i ‘aşka kaldum zâr u ser-gerdân Perîşân oldı gâyet ⁹²⁷ gerçi kim ⁹²⁸ hâl-i dil-i nâlân Olaldan halka-i zûlfünle Nev’î bî-ser ü sāmân Maḥabbet bezminüñ ser-halka-i rindâniyuz cânâ ⁹²⁹	Muhammes/ 5 bend	Tahmîs	.---/.---/.---/.---	
35b-36a-36b	Nihânî	H’âb-ı gaḥletde göñül ḥikmet ü taḥdîr nedür Seyr idüp ‘âlem-i süflide bu taḥkîr nedür İtdi bu kışsa dil-i tengine te‘şîr nedür Zâhidâ vâkı‘ama söyleye tâbir nedür Ḥidmetimde bileyin ben daḥı taḥşîr nedür	Nice bir ide Nihânî seni vallâh gam-ı ‘aşk Niceler bulmadı bu bezme gelüp maḥrem-i aşk Ḥamdülillâh ki naşîb oldı barja ḥâlet-i aşk Niçe mest itdi görüñ Şemsî bu bâde-i aşk Bulmadı zevk<i>cüvân vü elemi pîr nedür ⁹³⁰	Muhammes/ 7 bend	Tahmîs	(-.-)---/---/---/--- (-)	

⁹²⁰ Vezin aksamaktadır.

⁹²¹ Şiir, YD’de bulunamadı.

⁹²² Vezin aksamaktadır.

⁹²³ Şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilemedi.

⁹²⁴ şeh: reh CD.

⁹²⁵ bende-i fermâniyuz cânâ: bî-ser ü sāmâniyuz cânâ CD.

⁹²⁶ iklîminüñ: vâdisinüñ CD.

⁹²⁷ oldı gâyet: ise CD.

⁹²⁸ gerçeğüm: gam degül CD.

⁹²⁹ Cihan Okuyucu(1996); *Cinânî Hayatı-Eserleri Dîvânı’nın Tenkidli Metni*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, s.227.

⁹³⁰ Şairin Dîvân’ına ulaşamadı.

36b-37a	Kâtibi	Rağbet ider mi âdem olanlar bu hâneye Şayd olma dâma ey göñül aldanma dâneye Sehm-i kaẓā bilürsin erişür nişâneye Çekmek belâ vü miñnet-i âlemde yâ neye Gördüğ zamâne uymadı sen uy zamâneye	Yazmış ne kim muḳadder-ise levḫa-çün ḳalem Elbetde başa gelse gerek yazılan raḳam Şād olma izzete faḳr gelse çekme ḡam ⁹³¹ Ey Kâtibi cihānda nedür çekdiğün elem Gördüğ zamâne uymadı sen uy zamâneye ⁹³²	Muhammes/ 5 bend	Tahmīs	--./--./--./--	Şiir <i>Tahmīs-i</i> <i>Kâtibī</i> başlığını taşımaktadır.
37a-37b	Ḥāfiẓ	Penç şehrinde meger aşı Fireng bir nice bân Yığılup bir yire itmişler-idi ahd ü amân	Aḳçen ile aluban kendöziñe itme azāb Ḥāfiẓā eyle ferāḡat içmeden bellü beyān ^{933 934}	Gazel/ 15 beyit		(---)---/---/---/.. -(-)	Şiir, <i>Ez Güfte-hā</i> <i>Vezir-i Āzam</i> <i>Ḥafiz Ahmed</i> Paşa başlığını taşımaktadır.
37b-38a	Ġubārī	Açılup geldi girince şöḫbet-i yārāna çeng Gülşen-i bezm içre döndi bir gül-i ḫandāna çeng	Çünkü her ḫarf oldı bir dūr her dü şafḫa bir şādef N'ola beñzerse Ġubārī baḫr-ı bī-pāyāna çeng ⁹³⁵	Gazel/ 9 beyit		---/---/---/---	Şiir, <i>Ġubārī</i> Başlığını taşımaktadır.
38a-38b	Ḥamdī	Mihr ü mehden itse şaḫḫāf-ı felek biñ dāne çeng Olmaya mecmū'a-yı ḫüsnün gibi şāḫāne çeng	Raḳş ide her zerresi rūḫ-ı Nevāyī şād ola Vāşıl olsa Ḥamdī iş'arumla Tūrḳistāna çeng ⁹³⁶	Nazire/ 9 beyit		---/---/---/---	Şiir, <i>Nazire-i</i> <i>Ḥamdī</i> başlığını taşımaktadır.

⁹³¹ Vezin aksamaktadır.

⁹³² Şairin Dīvān'ı bulunmamaktadır.

⁹³³ Vezin aksamaktadır.

⁹³⁴ Şiir, HAFD'de bulunamadı.

⁹³⁵ Şairin Dīvān'ı bulunamadı.

⁹³⁶ Şiir, HMD'de bulunamadı.

		Yer Nu.: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K0352 Numaralı Mecmua					
Yp. nu.	Mahlas	Matla ⁶ beyti / bendi	Makta ⁶ beyti / bendi	N. şekli / birimi	N. türü	Vezin	Açıklamalar
38b	Sâkitî	Hâlimi ⁶ arz itse şî ⁶ rimle n'ola cānāna çeng Oldı bir kıltuk vezîri ol şeh-i hûbāna (çeng)	Satır emvâc oldu anuñ sürhî mercân lafzıdur Benjemez mi Sâkitî bir bañr-ı bî-pâyāna çeng ⁹³⁷	Gazel/ 8 beyit		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Şiir, <i>Sâkitî</i> başlığını taşımaktadır.
39a	Şerîfî	Söylemez hüsn-i kemâl-i yârı her nādāna çeng Bezm-i ⁶ irfân içre gelse bañs ider rindāna (çeng)	Hasb-i hâl olsun ser-ā-pā bir gâzel nazmıyla kim Ey Şerîfî vara şāyed ol şeh-i hûbāna çeng ⁹³⁸	Gazel/ 7 beyit		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Şiir, <i>Şerîfî</i> başlığını taşımaktadır.
39a-39b	Vahşî	Bāde-i ⁶ aşkuñ içüp olmış meger mestāne çeng Açılup söyler dem-ā-dem rāzını yārāna çeng	Zümre-i yārāna çünkim bir lañif eglencedür Vahşîyā sa ⁶ y eyle tā kim gitmeye yābāna çeng ⁹³⁹	Gazel/ 7 beyit		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Şiir, <i>Vahşî</i> başlığını taşımaktadır.
39b	Medhî	Dār-ı ğurbetde muşāhib gibidür yārāna çeng Nazm-ı gevher-bār-ile pür bir güzel şāhāne çeng	Medhîyā eş ⁶ ār-ile ahvālüm eş ⁶ ār itmege Baña lâzım oldu şunmak husrev-i devrāna (çeng) ⁹⁴⁰	Gazel/ 7 beyit		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Şiir, <i>Medhî</i> başlığını taşımaktadır.
39b-40a	Hādî	Geldi tahşîl-i sevāda mekteb-i ⁶ irfāna çeng Hem-zebān olmak diler erbāb-ı dil yārāna (çeng)	Sūziş-i firkatle Hādî bir gâzel nazm eyle kim Yana yana aĝlasun ahvālünjî cānāna (çeng) ⁹⁴¹	Gazel/ 7 beyit		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Şiir, <i>Hādî</i> başlığını taşımaktadır.
40a	Şıdkî	Medh ki ey şāh-ı dili her şā ⁶ irün bir dāne çeng Oldı ebkār-ı ma ⁶ ānî birle bir şāhāne çeng	Şıdkıyā mîr-i mu ⁶ rîf olurum gūyā ki ben Okusam ⁶ irfân ile her gāh dervîşāne çeng ⁹⁴²	Gazel/ 5 beyit		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Şiir, <i>Şıdkî Beg</i> başlığını taşımaktadır.
40b	Hādengî	Yazmaĝa her şā ⁶ irün şî ⁶ rin gerek yārāna (çeng) Anuñ-içün vaz ⁶ olundu mekteb-i ⁶ irfāna çeng	Havfum oldur ey Hādengî şaklasun Bārî Hudā Düşmesün hergiz felekde cāhil u nādāna (çeng) ⁹⁴³	Gazel/ 5 beyit		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Şiir, <i>Hūdangî</i> <i>Çelebi</i> başlığını taşımaktadır.

⁹³⁷ Şairin Dîvân'ı bulunamadı.

⁹³⁸ ŞRD'de bulunamadı.

⁹³⁹ Şairin Dîvân'ı bulunamadı.

⁹⁴⁰ Şairin Dîvân'ı bulunamadı.

⁹⁴¹ Şairin Dîvân'ı bulunamadı.

⁹⁴² Şiir, SD'de bulunamadı.

⁹⁴³ Şairin Dîvân'ı bulunamadı.

40b	Ḳābīlī	‘Aşıkun rāz-ı dil-i zārın açar cānāna çeng Ḥasb-i ḥāl-in ‘arz ider ol şāh-ı ‘ālī-şāna çeng	Sīne-i bī-kīnesine gelmede ehl-i dilün Ḳābīlī beşzer hemān bir dil-ber-i fettāna çeng ⁹⁴⁴	Gazel/ 5 beyit		- . - / - . - / - . - / - . -	Şiir, <i>Ḳābīlī</i> başlığını taşımaktadır.
40b-41a	Zekāyī	N’ola cāndan yeg olursa zümre-i ‘irfāna (çeng) Beşzer ey dil-ber edāsı ḥūb olan cānāna (çeng)	Ey Zekāyī gülşen-i ‘işretde al evrāk ile Açılacak gül gibi virür şafālar cāna çeng ⁹⁴⁵	Gazel/ 5 beyit		- . - / - . - / - . - / - . -	Şiir, <i>Zekāyī</i> başlığını taşımaktadır.
41a	Şūhī	Şerḥ ider ḥāl-i derūnum ol gözi mestāne (çeng) Bildirür mā-fi’z-żamirüm cümleten cānāna çeng	Gün gibi her-cāyī olan dil-ber-i mümtāzdan Şūhīyā billāh yegdür ‘uşşāk-ı nālāna çeng ⁹⁴⁶	Gazel/ 6 beyit		- . - / - . - / - . - / - . -	Şiir, <i>Şūhī</i> başlığını taşımaktadır.
41a-41b	Başīrī	Sāğar-ı mihr-i vefādur meclis-i rindāna çeng Gūyiyā rāḥ-ı mu‘arrif baḥş ider yārāna çeng	Her gazel kim nazm olur vaşf-ı miyān-ı yārda Ey Başīrī der-miyān eyler anı yārāna çeng ⁹⁴⁷	Gazel/ 5 beyit		- . - / - . - / - . - / - . -	Şiir, <i>Başīrī</i> başlığını taşımaktadır.
41b-42a	Ḥūdāyī	Ey ruḥı bağ-ı leṭāfetde gül-i ḥandānum Ṭutdı bülbül gibi dünyā yüzini eḡānum Az ḳalupdur ḳıḳa burc-ı bedenümden cānum Ey lebi derd-i dile ḥikmet-ile Loḳmnum Şerbet-i vaşluḡ-ile eyle benüm dermānum Düşmesün boynuḡa hicrūḡle ölürsem ḳanum	Varayın ‘aşkuḡ-ile ⁹⁴⁸ ‘āleme destān olayın Düşeyin ṭağlara Mecnūn gibi ‘üryān (olayın) Sāye-veş mihrūḡ-ile ḥāk-ile yek-sān (olayın) ⁹⁴⁹ Genc-i ‘aşkuḡda ⁹⁵⁰ Ḥūdāyī gibi virān olayın ⁹⁵¹ ḡüsñ içre şalın serv gibi ey cānum ⁹⁵² Şulasun yollaruḡı dide-i ḥün-efşānum ⁹⁵³	Müseddes/ 5 bend		(- . -) . . - / . . - / . . - / . . - (-)	Şiir, <i>Müseddes-i Ḥūdāyī</i> başlığını taşımaktadır.

⁹⁴⁴ Şairin Dīvān’ı bulunamadı.

⁹⁴⁵ Şiir, ZD’de bulunamadı.

⁹⁴⁶ Şiir, ŞHD’de bulunamadı.

⁹⁴⁷ Şiir, BSD’de bulunamadı.

⁹⁴⁸ ‘aşkuḡ-ile: derdūḡ-ile MEG.

⁹⁴⁹ MEG.’de 4. mısradır.

⁹⁵⁰ ‘aşkuḡda: ‘aşkuḡ ile MEG.

⁹⁵¹ MEG’de 3. mısradır.

⁹⁵² cānum: ḥānum MEG.

⁹⁵³ Gökhan Güler(2016); *Millet Kütüphanesi’nde AEMNZ587 Numarayla Kayıtlı Olan Mecmūa-ı Eş‘ar Ve Gazeliyyāt İsimli Mecmūanın Trankripsiyonu ve İncelemesi*, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü, YL, s. 145.

42b-43a	‘Ulvi	Te‘āla’llāh yed-i ʔudret ne demde urdı bünyāduḡ Nedendür bilsem eyā āb u ḡāk u āteṣ ü bādūḡ Ne bāḡuḡ bāḡ-bānı beslemiṣdüṛ ʔadd-i ṣimṣādūḡ Ne ṣāḡn-ı dil-küṣāda çekdi ʔāmet serv-i āzādūḡ Efendi ṣaḡa kim dirler ne yirdensün nedür adūḡ Cefāyı kimden öḡrendüḡ be ⁹⁵⁴ zālīm kimdür üstādūḡ	Müjeṇ ḡaddāresin bir merdüm-i‘ ayyāra ⁹⁵⁵ beṇzersün Niçe başlar keser ʔanlar döker ḡün-ḡāra beṇzer(sün) Göṇüller ⁹⁵⁶ ʔapmada çäpük pek ⁹⁵⁷ ‘ayyāra beṇzer(sün) Dil-i ‘Ulvi ‘ye raḡm itmez vefāsız yāre beṇzersün Efendi ṣaḡa kim dirler ne yirdensün nedür adūḡ Cefāyı kimden öḡrendüḡ be ⁹⁵⁸ zālīm kimdür üstādūḡ ⁹⁵⁹	Müseddes/ 5 bend		.--- / .--- / .--- / .---	Şiir, Müseddes-i ‘Ulvi başlığını taşımaktadır.
43a-43b	Şabri	Yolında ḡizmet-ile bu dil nā-tüvān olup Yaşum aḡardı pāyına her dem revān olup Şimdi beḡenmez oldı beni kāmürān olup Baş çekdi kendi başına nā-mihribān (olup) Bir serv besledüm niçe yıl bāḡ-bān olup Ser-keṣlik itdi ol daḡı dāmen-keṣān (olup)	Ey Şabri pāy-māl olup sāye-veṣ bu ten Çok çekmiş-idüm anuḡ içün ḡuşṣa vü miḡen Her ḡāḡ dir-idüm aḡa ḡazer eyle āḡdan Doḡrusı ṣaḡınurdum eser yelden anı ben Bir serv besledüm niçe yıl bāḡ-bān olup Ser-keṣlik itdi ol daḡı dāmen-keṣān (olup) ⁹⁶⁰	Müseddes/ 5 bend		--. / -. / .-. / -. -	Şiir, Müseddes başlığını taşımaktadır.

⁹⁵⁴ be: a UD.

⁹⁵⁵ ‘ayyāra: ḡadderesün UD.

⁹⁵⁶ göṇüller: dil ü cān UD.

⁹⁵⁷ Çäpük pek: māḡir teb UD.

⁹⁵⁸ be: a UD.

⁹⁵⁹ UD, s.172.

⁹⁶⁰ Şiir, SBD’de bulunamadı.

44a-44b	Cinānī	Şanmañuz ğurbetde cām-ı hoş-güvār egler beni Ya şafā-yı seyr ü gülgeşt-i kenār egler beni Bir �aceb h�aletdey�m ⁹⁶¹ leyl � neh�r egler beni Gitmege m�ni� düşüp bi-�htiy�r egler beni �h kim ğurbetde şaldum bir nig�r egler beni �ok�an eylerdüm sefer bir şive-k�r eyler beni	[Ey Cin�n� gerçi �m�ndan durur hubb-ı va�an] ⁹⁶² [K�y-ı dil-ber var iken a�mam va�an n�mını ben] ⁹⁶³ [�A��dan d��im çekerken dil �am u derd � mi�en] ⁹⁶⁴ [G��uma girmez dir��� pend-i y�r�n-ı k�hen] ⁹⁶⁵ [�h kim ğurbetde şaldum bir nig�r egler beni] ⁹⁶⁶ [�ok�an eylerdüm sefer bir şive-k�r eyler beni] ⁹⁶⁷	Müseddes/ 5 bend		- . - / - . - / - . - / - . -	şiir, <i>Müseddes-i Cin�n�</i> başlığını taşımaktadır. �iir aslında 5 bendden oluşmaktadır. Ancak mecmuada 3 bendine yer verilmiştir.
44b	R��m�	Ben mar�z-i derd-i dil dil-z�r bir n�-�ar iki Y�re �arz-ı h�l müşkil-k�r bir d��v�r iki	R��miy� izh�r-i h�l it t�-be-key ihm�r-ı �a�� ��k-p�y-ı y�re sen d�� var bir yalvar iki ⁹⁶⁸	Gazel/ 7 beyit		- . - / - . - / - . - / - . -	şiir, <i>�azel-i R��m�</i> başlığını taşımaktadır.
44b-45a	şehri	�unda bir b�kr-i kız o�lan bul�n�r mı dell�l Dili şekker s�z� �ir�n yar��� g�l gibi al	�aleb it şehri y�ri bul y�sufla güzeli L�m�iden ne beh� ister ise� gel beri al ⁹⁶⁹	Gazel/ 12 beyit		(- . -) . . - / . . - / . . - / . . - (- . -)	
45a	-	Bul�nmaz hiç mi�netsiz ma�abbet işbu d�ny�da Anu�-��n kim ma�abbet mi�net-ile birdür iml�da ⁹⁷⁰		Müfred		. . . - / . . . - / . . . - / . . . -	Beyit, <i>Müfred</i> başlığını taşımaktadır.
45a	-	En�sim yok-durur hicr�n şebinde �hdan ğayrı Kimesne �ekdig�m bilmez benüm All�h'dan ğayrı ⁹⁷¹		Müfred		. . . - / . . . - / . . . - / . . . -	Beyit, <i>Müfred</i> başlığını taşımaktadır.

⁹⁶¹ h aletdey m: sevd dayam CD.

⁹⁶² CD, s.287

⁹⁶³ CD, s.287

⁹⁶⁴ CD, s.287

⁹⁶⁵ CD, s.287

⁹⁶⁶ CD, s.287

⁹⁶⁷ CD, s.285.

⁹⁶⁸ BRD'de bulunamadı.

⁹⁶⁹  RD'de bulunamadı.

⁹⁷⁰ Beytin kime ait oldu u tespit edilemedi.

⁹⁷¹ Beytin kime ait oldu u tespit edilemedi.

45a	-	Gül disem ruhsârına dil-ber sözümden reng alur Lebleri katında lâ'l anşam eline seng alur ⁹⁷²		Müfred		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Beyit, Müfred başlığını taşımaktadır.
45b	-	Çeşm-i mestin beste gördüm hâste mi cânâ didim Didi âdemler helâk eyler anuñ-çün bağladum ⁹⁷³		Müfred		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Beyit, Müfred başlığını taşımaktadır.
45b	-	<Tecellî-gâh-ı> gâh ʿuşşâka cemâlün gibi bâğ olmaz Bu rüşendür ki ʿâlemde göze hergiz yaşağ (olmaz) ⁹⁷⁴		Müfred		. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Beyit, Müfred başlığını taşımaktadır.
45b	-	Cihân gül-zârınuñ virsek görüñmez verd-i raʿnâsın Baña ey serv-ğad sensiz olur hâr-ı belâ gülşen ⁹⁷⁵		Müfred		. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Beyit, Müfred başlığını taşımaktadır.
45b	-	Ey kaşî yâ dilde hıfz itdüm müjeñ peykânını Yine kim şaqlar kişî tende emânet cânını ⁹⁷⁶		Müfred		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Beyit, Müfred başlığını taşımaktadır.
45b	-	Derd-rev olmağ gerek bir sîm-ten yolında kim Daʿvâya maʿnâ gerekdür ʿâşıka dirlir nişân ⁹⁷⁷		Müfred		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Beyit, Müfred başlığını taşımaktadır.
45b	-	Şabr iden hicrâna dirlir vaşl olur cânâneye Bu meşeldür söylenür illâ biz anı görmedük ⁹⁷⁸		Müfred		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Beyit, Müfred başlığını taşımaktadır.

⁹⁷² Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁹⁷³ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁹⁷⁴ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁹⁷⁵ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁹⁷⁶ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁹⁷⁷ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁹⁷⁸ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

45b	-	Çamzeñ okı dilde neyler zaħm-ı tığüñ var-iken Konmağ ʿadet ħod degül mihmân mihmân üstine ⁹⁷⁹	Müfred	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Beyit, Müfred başlığını taşımaktadır.
45b	-	Dānesi dūkenmeden dānā odur kim ʿays ide Bir degirmendür cihân her kiři bekler nevbetin ⁹⁸⁰	Müfred	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Beyit, Müfred başlığını taşımaktadır.
45b	-	Şarāb içmek güzel sevmek be şüfi hoşça ħāletdür Eger ol ħāleti fehmi eylemezseñ hoş cehāletdür ⁹⁸¹	Müfred	. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	Beyit, Müfred başlığını taşımaktadır.
45b	-	Vāʿiz sözine ħaste dil isterse ʿilācı Mey nūş ide görsün ki başar acıyı içi ⁹⁸²	Müfred	- . . / . - . . / . - . . / . - -	Beyit, Müfred başlığını taşımaktadır.
46a	-	Baņa çok ħāletler irdi zāhidā peymāneden Gitmezem bir dem sebū-veş gūşe-i ħum-ħāneden ⁹⁸³	Müfred	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	
46a	-	Düstum çok başludur saña güler yüz gösterür ⁹⁸⁴ Zülfüne el ħarmağ ister gāfil olma şāneden ⁹⁸⁵	Müfred	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	
46a	-	Od yanar başında şemʿüñ ħālini şordum gice Şubĥ olunca yandı yakıldı ruĥ-ı cānāneden ⁹⁸⁶	Müfred	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	
46a	-	Şabr iden hicrāna dirler vaşl olur cānāneye Bu meşeldür söylenür illā biz anı görmedük ⁹⁸⁷	Müfred	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Beyit, Müfred başlığını taşımaktadır.
46a	Muĥibbi	Ol perī-peyker melek kim benzemez insān aña Şad hezārān dil fedā olsun hezārān cān[aña] ⁹⁸⁸	Müfred	- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Beyit, Muĥibbi başlığını taşımaktadır.

⁹⁷⁹ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁹⁸⁰ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁹⁸¹ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁹⁸² Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁹⁸³ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁹⁸⁴ Vezin aksamaktadır.

⁹⁸⁵ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁹⁸⁶ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁹⁸⁷ 132. şiirin mükerreridir.

⁹⁸⁸ MD’de bulunamadı.

		Yer Nu.: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K0352 Numaralı Mecmua					
Yp. nu.	Mahlas	Matla ^c beyti / bendi	Makta ^c beyti / bendi	N. şekli / birimi	N. türü	Vezin	Açıklamalar
46a	Şemsî	Hem-demüm hem kadehüm oldı şehâ nâle vü gam Sen gidelden berü yâr oldı baña derd ü elem ⁹⁸⁹		Müfred		(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)	Beyit, <i>Muhibbî</i> başlığını taşımaktadır.
46a	Sultân Selîm	Merc ü Tünca-veş akar ayağuna gözüm yaşı Koluñı boynuma arada oñulsun bağruma ⁹⁹⁰				- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Beyit, <i>Sultân Selîm</i> başlığını taşımaktadır.
46a	-	°Ayn-ı °inâyet-ile baña bir nazar yeter Maşşüd olan vefâ-ise işbu kadar (yeter) ⁹⁹¹		Müfred		- . . / - . . . / . . - . / - . -	
46a	-	Cismin ki şem ^c -i °aşkuña yakdı fitil ile İşbât itdi şevkini rüşen delil ile ⁹⁹²		Müfred		- . . / - . . . / . . - . / - . -	
46a	Mesîhî	Zülfüne degmeg için virdi icâzet bize yâr °Ömri çoğ olsun anuñ kim biz aña degmez-idük ⁹⁹³		Müfred		(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)	Beyit, <i>Mesîhî</i> başlığını taşımaktadır.
46a	Emrî	Ṭurreñ-ile kâkülün gâyet sitem-kâr oldılar Ol iki çok başlular gör niçe ṭarrâr oldılar ⁹⁹⁴		Müfred		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	Beyit, <i>Emrî</i> başlığını taşımaktadır.

⁹⁸⁹ Mehmed Akkaya(1992); *Şemsî Paşa Dîvân'ı(İnceleme-Edisyon Kritikli Metin)*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eski Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, İstanbul, G.229/1.

⁹⁹⁰ SLD'de bulunamadı.

⁹⁹¹ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁹⁹² Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁹⁹³ Mine Mengi(2014); *Mesîhî Dîvânı*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, G. 135/2.

⁹⁹⁴ Mehmed A. Yekta Saraç: *Emrî Dîvânı*, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10607,emriDîvânıpdf.pdf?0>. G.119/1. (Erişim tarihi: 07.09.2017)

46b	-	[...]ller şayd ider zülf-i perişanun senün [...]lden böyle midür ey perişanun senün ⁹⁹⁵		Müfred		-. - - / - . - - / - . - - / - . -	Beyit, Müfred başlığını taşımaktadır.
46b	-	[...] geldüm bir kemân-ebür dil-âver ser-hoşa [...]di tîr-i ğamzesin döndürdi sinem tîrkeşe ⁹⁹⁶		Müfred		-. - - / - . - - / - . - - / - . -	Beyit, Velehü başlığını taşımaktadır.
46b	-	[...] yine ğarķ itdi yaşum rub ^c -ı meskûnı [...] gibi berbâd itdi âhum çarķ u gerdûnı ⁹⁹⁷		Müfred		. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	
46b	Sûzî	[...] dil-berdür hemîn dünyâ-menâ ^c ından ğaraż [...] aşķ ehli ne aldı şatdı bu bâzârda ⁹⁹⁸		Müfred		-. - - / - . - - / - . - - / - . -	Beyit, Sûzî başlığını taşımaktadır.
46b	-	<Ħayâl> itdi beni fikr-i miyânun bî-nişânun ben Rûy-ı bed-nażar görmez beni gözden nihânun ben ⁹⁹⁹		Müfred		. - - - / . - - - / . - - - / . - - -	
46b	-	Başmadın âdem misâfir-ĥâne-i dehre kâdem Ey göñül ben tekke-ġâh-ı aşķda mihmândum ¹⁰⁰⁰¹⁰⁰¹		Müfred		-. - - / - . - - / - . - - / - . -	
46b	Revânî	Eyleme ĥüsnün ^c arûsî yüzüne zülfün niķâb Bî-tekellûf olalum olmasun ortada ĥicâb ¹⁰⁰²		Müfred		-. - - / - . - - / - . - - / - . -	Beyit, Revânî başlığını taşımaktadır.
46b	-	Didüm ey ġonca-dehen leblerün emmek ola mı Didi biñ nâż ile yok yire şaķın çekme emek ¹⁰⁰³		Müfred		(-. - -) . - - - / . - - - / . - - - / . - - . - - / . - - (- -)	Beyit, Velehü başlığını taşımaktadır.

⁹⁹⁵ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁹⁹⁶ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁹⁹⁷ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

⁹⁹⁸ Şairin Dîvân'ı bulunamadı.

⁹⁹⁹ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

¹⁰⁰⁰ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

¹⁰⁰¹ Vezin aksamaktadır.

¹⁰⁰² Ziya Avşar; *Revânî Dîvânı*, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10642.giris-revanipdf.pdf?0>. G. 17/1. (Erişim tarihi; 07.09.2017).

¹⁰⁰³ RD'de bulunamadı.

46b	Bādī	Bu çeşmüm içre ey dil-ber hayāl-i kıdd-i mevzūnuñ Nihāl-i serve benzer kim bite içinde Ceyhūnuñ ¹⁰⁰⁴		Müfred		.---/.---/.---/.---	Beyit, <i>Bādī</i> başlığını taşımaktadır.
46b	-	Gönülde niçe derdüm var gam-ı bed-ıñ ahdan gayrı Kimesne derdümü bilmez benüm Allāh'dan gayrı ¹⁰⁰⁵		Müfred		.---/.---/.---/.---	Beyit, <i>Müfred</i> başlığını taşımaktadır.
46b	-	Elüme girse maḥallünje ḥāne yer cigerini Ne ḥāne-i zerre kadar bahāne yer cigerini ¹⁰⁰⁶		Müfred		.-./.-./.-./.-	
47a	-	Ḥalk-ı ʿālem ʿaşkıñı āh u fiğānumdan tıyar Gice āteş şuʿlesı gündüz duḥānumdan (tıyar) ¹⁰⁰⁷		Müfred		.-./.-./.-./.-	
47a	-	Teḡri irgürse efendüm vaşluña ersem yine Şol mübārek ḥüb cemālün ölmeden görsem yine ¹⁰⁰⁸		Müfred		.-./.-./.-./.-	Beyit, <i>Müfred</i> başlığını taşımaktadır.
47a	-	Feth-i Kıbrūs'a ʿaceb tāriḥ olur Dilde Fettāḥ ismi ger tekrār ola ¹⁰⁰⁹		Müfred		.-./.-./.-	
47a	-	Ḥasret-i ebrūñla mäh-ı nev olmuşdur [...] Mihr-i rüyūñla meh-i bedrūñ eşi ol [...] ¹⁰¹⁰		Müfred		.-./.-./.-./.-	

¹⁰⁰⁴ ABD'de bulunamadı.

¹⁰⁰⁵ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

¹⁰⁰⁶ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

¹⁰⁰⁷ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

¹⁰⁰⁸ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

¹⁰⁰⁹ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

¹⁰¹⁰ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

1011 bir: ser B.
1012 B, s.152.
1013 AD'de bulunamadı.
1014 Şiirin kime ait olduğu tespit edilemedi.
1015 Şiirin kime ait olduğu tespit edilemedi.
1016 AD, s. 267
1017 Şairin Dīvān'ı bulunamadı.

¹⁰¹⁷ Şairin Dīvān'ı bulunamadı.

50a	Feyzî	Güle ey çarh yeter ʿaksine dūr itme güle Kanı yüz buldı zamānuḡda gürūh [...] Kimi telʿif-i kitāb itmege eyler ʿacele Kiminūḡ ʿaşdı ʿaşide dimege yā[...] Ne ʿaceb günlere ʿaldıḡ göre billāh hele Geçünür ehl-i kemāl-ile ber-ā-ber cehe<le>	Büm-veş mesken idüp genci bu virānelerūḡ Ṭaʿn ider sözlerine ʿāḡıl ü ferzānelerūḡ Ḥayf kim ʿadrini bilmezler o dūrdānelerūḡ Feyziyā söyle nedür vaşfı bu divānelerūḡ Ne ʿaceb (günlere ʿaldıḡ göre) billāh hele Geçünür (ehl-i kemāl ile ber-ā-ber) cehele ¹⁰¹⁸	Müseddes/ 6 bend		(- . - .) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)	
50b- 55a- 55b-56a	Senāʿī	[Āh] ¹⁰¹⁹ kim derd-i derūnum yine buldı ʿazarı ¹⁰²⁰ Yine eflāki siyāh eyledi āhum şereri [Levh]-i ¹⁰²¹ dilde ʿomadı yaşum egerçi eşeri Āh serd-i seher ile ¹⁰²² yine buldı {bu gönlüm} ¹⁰²³ kederi Yel gibi yeldüm aradum bulamadum bir eri Diye ¹⁰²⁴ ey bād-ı şabā şoluma aldum ḡaberi Ḥāşş u ʿām şeyḡ dimişler bir alay ḡayr u şeri Saḡa Dūldül diye şatar vallāh ¹⁰²⁵ leng-i ḡari [Görmedim gülşen-i aḡvāle hiçbir şeceri] ¹⁰²⁶ [Ki bite şāhınūḡ üstinde murādum şemeri] ¹⁰²⁷ Ne ḡaḡikat bilir ebter ne gök anḡlar ne yiri Baḡlamaz terkisine {ḡayr-ile} ¹⁰²⁸ ʿāl-ile ḡayrūʿl-beşeri [Her yaḡa] ¹⁰²⁹ {ḡāh} ¹⁰³⁰ ḡāh Sikender gibi kıldum seferi	Ḳanda bulsam anı ¹⁰³⁵ kim yokda degül var da yok ʿĀşık-ı zārda yok dil-ber-i mekkārda da yok Nūh felek şeş cihet ü sebʿa-i seyyārda [da] ¹⁰³⁶ yok Zāhir ü bātın ü aʿyānda ¹⁰³⁷ edvār da ¹⁰³⁸ da yok Ḥāl ü müstaḡbel ü evzāʿ ile ¹⁰³⁹ edvārda da yok Nik ü bedde degül insān ¹⁰⁴⁰ -ile düşvārda da yok Ebr ü bārān-ı felegin ¹⁰⁴¹ dīde-i ezhārda da yok { Gül ile ḡār da yok bağ-ile gül-zār da yok ¹⁰⁴² } Mısıır u Şām u Ḥaleb Mekke ü Estārda da yok ¹⁰⁴³ Künc-i dükkānda degül şehir-ile bāzārda da yok Aṭlas u Kemḡā degül dirhem ü dinārda da yok Gūşe-i meygedede ḡāne-i ḡammārda da ¹⁰⁴⁴ yok {Ser-te-ser cümle cihān günbed ü eflākde yok ¹⁰⁴⁵ }	Terkib- bend/ 5 bend		(- . - .) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)	Şiir mecmuada farklı sayfalarda parçalanmış şekilde bulunmaktadır.

¹⁰¹⁸ FYD’de bulunamadı.

¹⁰¹⁹ MEF, s.403.

¹⁰²⁰ MEF’de mısralar farklı şekilde sıralanmıştır.

¹⁰²¹ MEF, s.403.

¹⁰²² āh serd-i seher ile: āh u vāh seheriden MEF.

¹⁰²³ bu gönlüm: - MEF.

¹⁰²⁴ diye: gele MEF.

¹⁰²⁵ şatar vallāh: billāh şatar MEF.

¹⁰²⁶ MEF, s.404.

¹⁰²⁷ MEF, s.404.

¹⁰²⁸ ḡayr-ile: - MEF.

¹⁰²⁹ MEF, s.403.

¹⁰³⁰ ḡāh: - MEF.

		Geh Süleymân gibi şaldum yedi iklîme çeri Açdı {murğ-ı} şâhbâz-ı dilim her yaşıya bâl ü peri Eyledüm niçe kez ¹⁰³¹ mu ⁶ tebârât-ı seferi ¹⁰³² Yazmamış Kâdî vü Keşşâf ü Cerîr ü Taberî Haberüm yok güzelüm kimden alayın ¹⁰³³ haberi ¹⁰³⁴	{Dağı ser-cümle-i muhâcir ü enşârda yok ¹⁰⁴⁶ } {Kışsa-yı tefsîr ü hadîs-ile işârda da yok ¹⁰⁴⁷ } Kalb-i vîrân-ı Senâî -i dil-efârda da yok Yazmamış Kâdî vü Keşşâf ü Cerîr ü Taberî Haberüm yok güzelüm kimden alayın ¹⁰⁴⁸ haberi ¹⁰⁴⁹				
51a	Nefî	Bahâr erse yine seyr-i gülîstân olduğn görsem Güzel seyr eylemek ⁶ uşşâka âsân olduğn görsem	Muḥaşşal böyle bir gün görmedin ölürsen ey Nefî Felek ben ölmedin ḥâk-ile yeksân olduğn görsem ¹⁰⁵⁰	Gazel/ 7 beyit		.---/.---/.---/.---	
51a	Nefî	Gül gibi câm-ı mey-i encümen-efrüz idelüm İttifâk-ile gelüğ bir yire nevrüz idelüm	Bülbül olsun okusun tâze Ėazeller Nefî Gül gibi câm-ı meyi encümen-efrüz idelüm ¹⁰⁵¹	Gazel/ 5 beyit		(-.-.)...-/.---/...-/. .-(-)	

¹⁰³⁵ anı: âh MEF.

¹⁰³⁶ MEF, s.408.

¹⁰³⁷ a⁶yânde: a⁶yân ile MEF.

¹⁰³⁸ edvârda: eşrâfda MEF.

¹⁰³⁹ evza⁶ ile: mâzî ile MEF.

¹⁰⁴⁰ insân:âsârı MEF.

¹⁰⁴¹ felegin: felek MEF.

¹⁰⁴² Gül ile ḥârda yok bağ-ile gül-zârda yok: - MEF.

¹⁰⁴³ Mısır u Şâm u Haleb Mekke ü Estârdada yok: Yemen ü Hind ü Buhârâ ile Tatarda da yok MEF.

¹⁰⁴⁴ ḥammârda: ḥammârda da MEF.

¹⁰⁴⁵ Ser-te-ser cümle cihân kend u eflâkda yok: - MEF.

¹⁰³¹ niçe : seyrince MEF.

¹⁰³² seferi: siyeri MEF.

¹⁰³³ alayın: alayım MEF.

¹⁰³⁴ MEF, s.403.

¹⁰⁴⁶ Dağı ser cümle muhâcir u enşârda yok: -MEF.

¹⁰⁴⁷ Kışsa-i tefsîr ü hadîs-ile işârda yok: - MEF.

¹⁰⁴⁸ alayın: alayım MEF.

¹⁰⁴⁹ MEF, s.404.

¹⁰⁵⁰ ND, s. 500.

¹⁰⁵¹ ND, s.500.

51b	Nefî	Bir var ola hicrânun ile sînedē dāğum Çokdur güzelüm devlet-i ʿaşkun da çerāğum	Nefî gibi ben yara çeküp yâre görünmem Bir var ola hicrânun ile sînedē dāğum ¹⁰⁵²	Gazel/ 5 beyit		--./--./--./--	
51b	Nefî	Derd-vâr dilde ğamum ʿāleme taʿbîr idemem Feyz-i maʿnâ o kadar kim yine tahrîr idemem	Mest-i cām-ı mey-i ʿaşkum dil-i Nefî gibi ben ʿAkla miqdârını bildürmede takşîr idemem ¹⁰⁵³	Gazel/ 7 beyit		(---)---/---/---/-. .-(-)	
52a	Nefî	Ġam-ı ʿaşkun ki hep şekvâ ider ʿuşşâk-ı zâr andan O dilden hazz ider hem dil dahı bî-ihtiyâr andan	Niçün evvel görüşde yârına cân virmemiş Nefî Bu günden böyle hiç maqbûl olur mı iʿtizâr andan ¹⁰⁵⁴	Gazel/ 5 beyit		---/---/---/---	
52a	Nefî	ʿÂşıka taʿn itmek olmaz mübtelâdur nʿeylesün Âdeme mihr ü maḥabbet bir belâdur nʿeylesün	Olmasa Nefî nʼola dil-beste zülf-i dil-bere Ṭab-ı şûhı dâma düşmez bir Hümâdur nʼeylesün ¹⁰⁵⁵	Gazel/ 6 beyit		---/-.-/-.-/-.-	

¹⁰⁵² ND, s.501.

¹⁰⁵³ ND, s.502.

¹⁰⁵⁴ ND, s.505.

¹⁰⁵⁵ ND, s.506.

Yer Nu.: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K0352 Numaralı Mecmua							
Yp. nu.	Mahlas	Matla ^e beyti / bendi	Makta ^e beyti / bendi	N. şekli / birimi	N. türü	Vezin	Açıklamalar
52a-52b	Nefî	Fikr-i zülfün dilde tâb-ı süz-ı aşkun sinede Nârdur küllhanda güyâ mârduz gencincede	Korkum oldur bir gün ey Nefî yakar dünyâyı hep Böyle kalursa eger süz-ı muhabbet sinede ¹⁰⁵⁶	Gazel/ 5 beyit		-. - / -. - / -. - / -. -	
52b	Nefî	Derdimiz çok aşıkız şaşa giriftâriz hele N'ola timâr itmesen derdünle bîmâriz hele	Biz de ey Nefî n'ola tertib-i divân eylesek Az ise eş'arımız pâkize-güftâriz hele ¹⁰⁵⁷	Gazel/ 5 beyit		-. - / -. - / -. - / -. -	
52b-53a	Nefî	Ŧolsa destümde n'ola eşküm-ile peymâne Girse gül-gün-ı sirişküm yiridür meydâna	Böyle rindâne gazel az denilir ey Nefî Kâ'ilüz şive-i rindânı bilen yârâne ¹⁰⁵⁸	Gazel/ 5 beyit		(- . -) . . - / . . - / . . - / . . - (- -)	
53a	Nefî	Germ olmasun inçende felek âfitâb ile Ėalibdür aña mihr-i ruhuñ âb u tâb ile	Nefî çekerci bâr-ı belâñı ne hâl ise Öldürdün ol fakîri de nâz u itâb ile ¹⁰⁵⁹	Gazel/ 5 beyit		-. - / -. - / -. - / -. -	
53b- 54a-55b	Şıdkî	Ėurur itme tekebbürden beri gel aña insânı Ėakâretle nazar kılma görüp mûr u Süleymânı Bu dünyânun beķası yok bilürsin âķıbet fânî Ŧutalum kim ser-â-ser olduķ imdi âlemün Ėânı Kanı İskender ü Dârâ kanı Fağfûr-i Ėâķânî Güm itdi Zâl-i dünyâ Rüstem ü Şâm-ı Nerimânı Şavurdu yele virüp niçe evreng-i Süleymânı Şakın tîğ-i ecelden hâlî şanmasun bu meydânı Kanı Dahhâk u Cem Nüşîrevân ü Erdevân kanı Bozuldu cümlesinün devleti maħv oldu divânı Tekebbürlük Ėudâya yaraşır sen âdemîdensin Vücûduñ aña ey Ėâfil ki bir kaķre menidensin	Şoñında zehr-i Ėam nüş itdirür âķir ecel müşkil Şarılup bir kefen şâhum şaşa tâbüt olur maħmil Gider benlük hevâsın cân u dilden eyle gel zâ'il Seversin şöhret-i dünyâyı gerçi kim eyâ Ėâfil Hevâ-yı nefsi terk it olma dünyâ semtine mâ'il Bu remzi fehmi ider añlar cihân içre olan âķil Bilürsin kor telaş yok âķıbet Ėâkdur şaşa menzil N'idersin munşab-ı dehri sözüm tut olma lâ-ya'kıl Bu dünyâ-yı deniye aldanur mı Şıdkıyâ kâmil Baña pend ü naşihat itdi Ėuş itdüm bir ehl-i dil Tekebbürlük Ėudâya yaraşır sen âdemîdensin Vücûduñ aña ey Ėâfil ki bir kaķre menidensin ¹⁰⁶⁰	Terkib-bend/ 4 bend		. - - / . - - / . - - / . - -	Şiir mecmuada farklı sayfalarda parçalanmış şekilde bulunmaktadır.
54b	Nefî	Yâr olmayıcaķ câm-ı şafâyı çekemez dil Her neyse çeker böyle belâyı çekemez dil	Nefî gibi bir rind-i sebük-rûh ile hem dem Hem şıķlet-i yârân-ı şafâyı çekemez dil ¹⁰⁶¹	Gazel/ 7 beyit		-. - / -. - / -. - / -. -	
	Nefî	[ârif ol ehl-i dil ol rind-i kâlerder-meşreb ol] ¹⁰⁶²	Ėızra minnet çekme var şoñra dil-i Nefî gibi	Gazel/		-. - / -. - / -. - / -. -	

¹⁰⁵⁶ ND, s. 514.

¹⁰⁵⁷ ND, s.515.

¹⁰⁵⁸ ND, s.517.

¹⁰⁵⁹ ND, s.517.

¹⁰⁶⁰ SD'de bulunamadı.

¹⁰⁶¹ ND, s.496.

15

¹⁰⁶⁵ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

¹⁰⁷³ mekānumdan: nigārumdan UD.

63a-63b	Cinānī	Ğubār-ı haṭṭ-ı sebzuñ reşk-i reyḥān ola sulṭānum Anı erbāb-ı dil gördükçe ḥayrān ola sulṭānum İşigün ğayret-i gül-zār-ı ¹⁰⁷⁵ Rıdvān ola sulṭānum Cemālün gülşeni her laḥza ḥandān ola sulṭānum Hezārān bülbul ol gülşende nālān ola sulṭānum	Cinānī dīde giryān olsa ¹⁰⁷⁶ dil ğam-ġin ʿaceb midür Lebün hicriyle kılsa eşkini ḥūnın ʿaceb midür Görüp kılsañ ʿināyet olmasañ pür-kın ʿaceb midür Gedā-yı kūyūñ olsa Ḥayretī miskin ʿaceb midür Gedā mümkün degül midür ki sulṭān ola sulṭānum ¹⁰⁷⁷	Muhammes/ 5 bend		.--- / .--- / .--- / .---	
63b-64a	Yahyā	Baḡa yetmez mi bu devlet ki cefā eylesesin Vay aḡa kim ne vefā vü ne cefā eylesesin	Bir gice ḥāne-i Yahyā 'ya gelem dimişdün Hiç olam varasın ʿahde vefā eylesesin ^{1078 1079}			(.---) .--- / .--- / .--- / ..- (-)	
64a	Muḥibbī	Yine evvel bahār oldı ğanīmetdür ele al mül Cemālī ğülsitānında fiġāna başlasun bülbul	Cihān gül-zārına bakup Muḥibbī şaḡın aldanma Meşeldür ʿālem içinde yiter çün bir ʿārafe ¹⁰⁸⁰ gül ¹⁰⁸¹	Gazel/ 5 beyit		.--- / .--- / .--- / .---	
64a-64b	-	Ey cemīʿ-i zunüb için Ğaffār Ey ʿuyüb-ı ḥalāyık-ı Settār	Dilerem ḥazretün den ey Ḳayyūm İtmeyesün bu ʿāşiyi maḥrūm ¹⁰⁸²	Mesnevī/ 7 beyit		(.---) .--- / .-.- / ..- (- -)	
64b	-	Zihī Şānīʿ ki Şunʿından yaratdı cürḥ-i ğaddarı Muḳarrer eyledi ol Ḥaḳ yerince necm-i seyyārı	Kiminün ḳorkusı yokdur geçer ʿömri fesād içre Kimi yüz yire urmuşdur kılar dergāhına zārī ¹⁰⁸³	Gazel/ 9 beyit		.--- / .--- / .--- / .---	
64b	-	Ey ecel baḡa niçün böyle idersin [...] Var raḳībün evine [...] ¹⁰⁸⁴		Müfred		(.---) .--- / .--- / .--- / ..- (-)	

¹⁰⁷⁴ UD, s.150.

¹⁰⁷⁵ İşigün ğayret-i gül-zār-ı: Ser-i kūyūñ ḥarīm-i bāġ-ı CD.

¹⁰⁷⁶ dīde giryān olsa: olsa derd-i hicr ile CD.

¹⁰⁷⁷ CD, s.241.

¹⁰⁷⁸ Vezin aksamaktadır.

¹⁰⁷⁹ ŞYD'de bulunamadı.

¹⁰⁸⁰ bir ʿarife: ʿarife bir MD.

¹⁰⁸¹ MD, c.2, s.1011.

¹⁰⁸² Şairin Dīvān'ı bulunamadı.

¹⁰⁸³ Şiirin kime ait olduğu tespit edilemedi.

¹⁰⁸⁴ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

66a	-	Bārek-Allāh güzelüm nuṭkuna şāyān oldum Nuṭṭ ise ancaḡ olur doḡrusı ḡayrān oldum ¹⁰⁸⁵		Müfred		(- . - -) . . - - / . . - - / . . - - / . . - (- -)	Beyit, <i>Beyit</i> başlığını taşımaktadır.
67a	-	Öldi gitdi hicr-ile bir tāze cān ister göñül Eski derdüm tāzeler bir nev-cüvān ister g(öñül) ¹⁰⁸⁶		Müfred		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	
67a	-	Göñlüm aldun ħl-ile derdün firāvān eyledün Gözleri de dem-be-dem cevruñle <giryān eyledün> ¹⁰⁸⁷		Müfred		- . - - / - . - - / - . - - / - . -	
74a	-	Cihānuñ dirligün bir dem dimiş <ler> Yaraşmaz bir deme biñ ġam dimiş <ler> ¹⁰⁸⁸		Müfred		. - - - / . - - - / . - -	
74a	-	Dimezem ʿālemün mīri olayum Lebün çāşnīsiniñ giri olayum ¹⁰⁸⁹		Müfred		(- . - -) . . - - / . . - - / . . - (- -)	

¹⁰⁸⁵ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

¹⁰⁸⁶ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

¹⁰⁸⁷ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

¹⁰⁸⁸ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

¹⁰⁸⁹ Beytin kime ait olduğu tespit edilemedi.

ÖZ GEÇMİŞ

1994 Ceyhan / ADANA doğumluyum. 2007-2011 yılları arasında lise öğrenimini tamamlamış olup 2011 yılında Bitlis Eren Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümünde Lisans öğrenimine / eğitime başladım ve 2015 yılında öğrenimi / eğitimimi tamamladım. Lisans öğreniminin / eğitimimin ardından 2015 Ekim ayında Yüksek Lisans öğrenimine / eğitime başladım.

